

ISSN 2822 – 0781 (Online)

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

Mae Fah Luang University

皇太后大学

Journal of Sinology

วารสารจีนวิทยา 汉 学 研 究

Vol.18 No.1 (January-June 2024)

ปีที่18 ฉบับที่1 (มกราคม - มิถุนายน 2567)

第18 期第1期 (2024 年 1-6 月)

ศูนย์ภาษาและวัฒนธรรมจีนสิรินธร

Sirindhorn Chinese Language and Culture Center

诗琳通中国语言文化中心

Journal of Sinology

Vol.18 No.1 (January-June 2024)

Sirindhorn Chinese Language and Culture Center
Mae Fah Luang University

Journal of Sinology ISSN 2822-0781 (Online)

Vol.18 No.1 (January-June 2024)

Copyright 2024 Sirindhorn Chinese Language and Culture Center,
Mae Fah Luang University

Published by Sirindhorn Chinese Language and Culture Center
Mae Fah Luang University
333 Moo 1 Tasud, Muang, Chiangrai 57100 Thailand
Tel: (66) 5391 7093 E-mail: jsino.sclc@mfu.ac.th

About the Journal

Journal of Sinology was established in 2007 by Sirindhorn Chinese Language and Culture Centre, Mae Fah Luang University. Jsino publishes articles in Thai, Chinese and English intending to provide a platform for researchers in the Chinese studies to share their innovative research.

Aim and Scope

Journal of Sinology is a journal for the dissemination of research and academic works related in Chinese studies such as language, literature, translation, history, and teaching Chinese language, as well as other related fields of Chinese studies. To allow the academic work to be widely published and accepted by an academic's field. The published articles are moderated by a specialist in Chinese studies, and Triple-blind peer review with an unidentified author.

Journal of Sinology is accepting academic articles in 3 languages: Thai, Chinese and English. In the form of research articles and academic articles. Journal of Sinology is ***two volumes per year***, consisting of the 1st edition (January-June) and the 2nd edition (July-December).

Content Scope

Main subject category: Social Sciences	
Arts and Humanities	Social Sciences
Language and Linguistics: Chinese Language, Chinese Grammar, Chinese Translation, Teaching Chinese Language, etc. Literature and Literary Theory: Chinese Literature, Traditional Chinese Characters	General Social Sciences: Social Sciences, Chinese Philosophy, Economics and Trade, etc. Cultural Studies: Chinese Arts, Chinese Culture, Chinese History, Chinese Folklore, etc. Political Sciences and International Relations: International Relations, Political, Chinese Strategy and Policy, etc.

Editorial Team

Editor in chief

Prof. Ronglin Cen

Assistant editors

Teeraparp Predeepoch, Ph.D.

Dean of School of Sinology

Asst. Prof. Suppakorn Khonkhlong

Assistant Editor

Editorial Board

Prof. Sitthiphon Kruarattikan, Ph.D.

Thammasat University

Prof. Metcha Metjiranont, Ph.D.

Ubon Ratchathani University

Prof. Gu Ming

Guizhou University of Finance and Economics

Prof. Qiu Rong

Guizhou University of Finance and Economics

Assoc. Prof. Mei Fan

Guizhou University of Finance and Economics

Assoc. Prof. Zhou Rui

Southwest University

Assoc. Prof. Pittaya Suvakunta, Ph.D.

Thammasat University

Assoc. Prof. Kanokporn Numtong, Ph.D.

Kasetsart University

Assoc. Prof. Surasit Amornwanitsak, Ph.D.

Thammasat University

Asst. Prof. Naris Wasinanont, Ph.D.

Huachiew Chalermprakiet University

Asst. Prof. Theerawat Theerapojjanee, Ph.D.

Chulalongkorn University

Asst. Prof. Nutdhavuth Meechaiyo, Ph.D.

Mae Fah Luang University

Asst. Prof. Caijun Lin

Mae Fah Luang University

Narumit Hinshiranan, Ph.D.

Chiang Mai University

Nisareen Wangtakwadeen, Ph.D.

Mae Fah Luang University

Pratuangporn Wiratpokee, Ph.D.

Mae Fah Luang University

Secretary of Journal

Chayanat Srijarunerueng

Nuttida Wongputtarungsee

Panupong Jannarongsorn

Contact

The Sirindhorn Chinese Language and Culture Center
333 Moo1, Thasud, Muang, Chiang Rai 57100, Thailand
<https://journal.mfu.ac.th>

Principal Contact

Asst. Prof. Suppakorn Khonkhlong
Assistant Editor
Tel: 0-5391-6693, 0-5391-7096
Email: suppakorn.kho@mfu.ac.th

Support Contact

Email: jsino.sclc@mfu.ac.th
Chayanat Srijarunruang Tel: 02-679-0038 (5105)
Nuttida Wongputtarungsee; Panupong Channarongsorn Tel: 0-5391-7097

PUBLICATION ETHICS

Duties of Authors:

1. The author must certify that his/her paper is new and has never been published anywhere before.
2. The author must quote other authors' work if part/parts of their work are included in the author's paper. Furthermore, it must be stated in the reference section.
3. The author must correctly write an academic article or research paper based on the "Author Guidelines" format.
4. Co-author (s) name (s) appearing in the article must be a person (s) who has truly been involved in the writing of (s) the article.
5. The author must put forward evidence stemming from research that has been conducted without distortion or bias.
6. The author must indicate the source of any supporting funds.
7. The author must indicate any data that could signal a conflict of interest.

Duties of Editors:

1. One of the editor's tasks is to consider the quality of articles submitted to the editorial board.
2. The editor is obliged to check for plagiarism by using a reliable program. This aims to ensure that all articles published in the journal do not copy other articles.
3. If plagiarism is found, the editor must quit the assessment process and contact the author immediately seeking an explanation. This will then serve as the basis for the article's acceptance or rejection.
4. In the case of uncertainty or suspicion, the editor must find evidence to verify it. However, the editor must not reject the publication solely based on his/her suspicion.
5. The editor must not disclose any personal data of the author or the person assessing the article to other people who are not involved while the article is being assessed.
6. The editor must decide on selecting published articles after they have passed the article assessment process. This should be based on the article's contribution, innovation, clarification, and the consistency of its content with the journal's policies.
7. The editor/s must not have conflicts of interest with the author of the article's assessor.

Duties of Reviewers:

1. The reviewer must strictly observe confidentiality. He/she must not disclose any data found in the submitted article to other people who are not involved.
2. After receiving the article from the editorial board, the reviewer may inform the editor or reject the assessment if he/she believes that there is a conflict of interest such as having participated in the project, personal acquaintance with the author or any other reason/s which might hinder him/her from doing their work.
3. The reviewer should indicate any article which the author has not quoted but which is important and consistent with the article being assessed. Also, if it is found that the article resembles another one, the article assessor must notify the editor.

4. The reviewer should choose to assess the article because it relates to the field in which he/she specializes and base their assessment on the importance of its content, the quality of its analysis, and concentration of the article. Personal opinions having no supporting data as a criterion for assessing the article must be avoided.

5. The reviewer should not judge the article based on his/her persona; opinions having no supporting evidence.

AUTHOR GUIDELINES

Submission Preparation Checklist

1) The manuscript must be in Thai, Chinese or English.

2) Length of Academic article is not over 15 page and length of Research article is not over 20 pages of A4 type only 1 side (Including of photo, table, referent document and appendix).

3) Font requirement

1. Font of Thai and Chinese letter is required only to use **TH Sarabun New** respectively.

2. Font of the English letter is required only to use **Times New Roman** respectively.

3. Font of the Chinese letter is required only to use **FangSong** respectively.

4) Title of Article, font size is 18 pt. (Bold), center of page both of Thai (Chinese) and English.

5) Name of authors are required to identify their original affiliation/address / and email address (only for the main author), font size 16 pt., the center of page both of Thai (Chinese) and English. Spaces 1 line from the title of the article. (English article only requires one language)

6) Abstract, keywords, both of Thai (Chinese) and English; font size is 16 pt. (bold) left edge. Spaces 1 line from Email Address.

7) Length of abstract in the article, Thai is no longer than 200 words, English is 250-350 words, and Chinese 200-250 words. Content of abstract both of Thai (Chinese) and English have required a paragraph of 1.25 cm., typing at left and right margins (Thai abstract requires Thai distributed).

8) Keyword of Article is typed after the Keyword topics. Font size 16 pt. and no line spacing.

9) Heading Name, font size 16 pt. (bold), left edge, not numbered—Spaces 1 line from the previous content.

10) Subheading Name, font size 16 pt. (bold), a paragraph of 1.25 cm. and no line spacing.

11) Article content, paragraph 1.25 cm, typing at left and right margins (For Thai article requires Thai distributed) font size 16 pt. Suppose some clauses do not include the number. Use the hyphen (-) of the same article as the headline without any line spacing.

12) Name and number indicate the table, font size 16 pt. (Bold). Specify on the left edge table, such as Table 1. Cost comparison. Spaces 1 line from the content before the table. And under the table showing content sources, left edge and no spacing lines.

13) Typing the table according to the APA format (no vertical lines, horizontal lines, there are only 2 table lines: above 1 table details, 1 line under table details and 1 table line ending). The next page doesn't have to be a grid line. And on the next page, insert the table head (continued)

14) Name and number of images chart, font size 16 pt. (Bold). Specify under the image or chart in the center of the page, such as picture 1, the research framework under the chart image, indicate the source of data, left edge and no spacing lines.

15) Margins, top 2.54 cm., under 2.54 cm., left 2.54 cm., right 2.54 cm.

16) Page number is required at under right, from the beginning of the article until the end.

17) Reference list is required font 16 pt. (bold), left edge.

18) The content of reference is required font 16 pt. (follow APA format). For Chinese reference needs Romanization.

Manuscript

The manuscript must be in Thai, Chinese or English. All pages should be numbered consecutively. The first page of the manuscript should contain: (1) the main title; (2) all authors' names, affiliations, and email addresses; (3) an abstract of not more than 300 words; (4) up to five keywords. The second page should contain the same data, except (2). All text must be in a one-column format and justified.

Abstract

The abstract of a research article should contain the theme sentence(s), research objectives, research methods, and research results. Research arguments and recommendations should be given if applicable. An abstract should not contain a reference or a footnote.

Body text

The main title of a research article should contain the following: (1) an introduction giving the background and rationale of the research; (2) objectives; (3) methods; (4) results and discussion; (5) conclusion; (6) acknowledgments; and (7) references. A recommendation is optional depending on the type and discipline of the research.

References

Following the APA (Modified) style, references should be cited in the text by giving the last name of the author(s) followed by the year of publication in parentheses. For Example, **John (2022)**; (**John, 2022**), and citations of particular pages should be in the following form (**Mary, 2022:5**).

The full references must be in alphabetical order at the end of the manuscript. They should include all authors' names and initials, year of publication, the title of the article or book, the full title of the journal, volume, issue (if any) and page numbers, and for books and other print sources, the publisher's name and place of publication. In case of references source from a non-English language, translate the title to English and retain "in Thai" or "in (Original Language)" in the parentheses. Please note that if references are not cited in order, the manuscript may be returned for amendment before it is passed on to the Editor for review.

Textbook

Brinton, D. M. (2017). Innovations in pronunciation teaching. In *The Routledge Handbook of Contemporary English Pronunciation*. Routledge.

Lu, B.F. & Jin.L.X. (2015). *Yuyan Leixingxue Jiaocheng* [语言类型学教程]. Beijing: Peking University Press. (in Chinese)

Petchedchoo, P. (2010). *An analysis of common errors in Chinese prepositions usage by Thai high school students in Bangkok and nearby areas* (Report No. n.d.). Dhurakijpundit University. (in Thai)

Prime Minister's Office. (1997). *Criteria for transcribing Chinese characters instead of Mandarin with Thai characters*. Bangkok: Thammasat Printing House. (in Thai)

Article

Butler, D. L. & Winne, P. H. (1995). Feedback and regulated learning: A theoretical synthesis. *Review of Educational Research*, 65(3), 245–281.

Chang, J. (2007). An initial comment on the teacher's leading role and the student's learning of his own: Taking the audio-visual speaking instruction as a case. *Journal of Shanghai University*, 14(3), 134–137. (in Chinese)

Waelateh, B., Boonsuk, Y., Ambele, E. A., & Jeharsae, F. (2019). An analysis of the written errors of Thai EFL students' essay writing in English. *Songklanakarin Journal of Social Sciences and Humanities*, 25 (3), 55-82.

Thesis

Wang, Y. R. (2020). *Investigation and research on Chinese autonomous learning ability of Korean students in China: A case study of Dalian University of Foreign Languages*. [Unpublished master's thesis]. Dalian University of Foreign Languages. (in Chinese)

Wang, Z. H. (2018). *Investigation and analysis of Chinese learning autonomy of overseas students from Central Asian countries*. [Unpublished master's thesis]. Shanghai International Studies University. (in Chinese)

Website

Allen, I. E. & Seaman, J. (2007). *Growing by degrees: Online education in the United States*, The Sloan Consortium. http://www.sloanc.org/publications/survey/pdf/growing_by_degrees.pdf.

Peters, M. (2009). *Executing blended learning*. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S187704281303351X>

Message from Editor

We are delighted to present Vol. 18 No. 1 (January – June 2024) of the Journal of Sinology, marking a significant milestone in establishing an international standard academic journal.

This Vol. 18 No. 1 (January – June 2024) issue of the Journal of Sinology is enriched with a special article titled “The Decade of “Belt and Road Initiative” and the Promotion of Chinese Language Education,” which present foster mutual understanding and support the initiative’s broader goals, urging educational institutions to adapt and enhance their Chinese teaching methods in response to evolving economic conditions.

We are proud to feature twelve articles that delve into various facets of Chinese studies. These include four articles that explore Chinese teaching competence and learning errors, these articles explore various aspects of teaching competence and learning errors encountered by students in Chinese language education in Thailand; three articles about linguistic structure and semantics that delve into the linguistic structure and semantics of the Chinese language, offering detailed analyses of specific words, metaphors, and grammatical markers; three articles focus on Chinese cultural and comparative studies, which focuses on cross-cultural communication, comparative literary analysis, and the interpretation of political principles; and two articles on educational technology and media, that examines the integration of technology and media in Chinese language education.

Our unwavering mission is to disseminate high-quality research that serves the Chinese studies research community. We are deeply grateful to all authors who have chosen the Journal of Sinology as their platform to share their work. Our heartfelt appreciation extends to the scholars on our editorial board and our editorial office team for their dedication and meticulous efforts. The insightful reviews and feedback have been instrumental in enhancing the quality of our published articles.

We also wish to acknowledge the continuous support from the Sirindhorn Chinese Language and Culture Center and the School of Sinology at Mae Fah Luang University in our publishing endeavors.

Thank you for being a part of our journey, and we hope you find this issue both enlightening and engaging.

CONTENTS

Message from Editor

I

SPECIAL ARTICLE

The Decade of “Belt and Road Initiative” and the Promotion of Chinese Language Education 1 - 12

หนึ่งทศวรรษข้อริเริ่ม “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” และการขับเคลื่อนการเรียนการสอนภาษาจีน
Suppakorn Khonkhlong; Paneeya Kradumporn; Maneeporn Saksoong

RESEARCH ARTICLES

Teaching Competence and Its Affecting Factors of Local Chinese Teachers in Middle Schools in Thailand 13 - 34

泰国本土中学汉语教师教学能力及其影响因素研究
Caijun Lin

The Sentence Rearrangement Errors in HSK Level 5 of Third-Year Chinese Major Students in the Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkhla University 35 - 53

การศึกษาข้อผิดพลาดในส่วนการเขียนเรียงประโยคใน HSK ระดับ 5 ของนักศึกษา ชั้นปีที่ 3
หลักสูตรภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
Saksorn Boprom; Aticha petrattanamunee; Thitiwan Cheewawiphas

The Factors influencing Thai CFL Learners’ Understanding of the Correct Selection of Chinese Confusing Words through Reading HSK 5 Passages 54 - 73

การศึกษาปัจจัยการเลือกใช้คำศัพท์ภาษาจีนที่สับสนง่ายได้ถูกต้อง
ผ่านการทำแบบทดสอบ HSK 5 ของผู้เรียนชาวไทย
Nititaya Soontornthamni

Role Model of “Good” or “Highly Esteemed” People in the Chinese Didactic Literary Work “Caigen tan” and the Thai Didactic Literary Work 74 - 91

“Klong Lokanitti”: A Comparative Study
การศึกษาเปรียบเทียบแบบอย่างของ “คนดี” หรือ “บุคคลที่น่ายกย่องนับถือ”
ในวรรณกรรมคำสอนจีน “Caigen tan” และวรรณกรรมคำสอนไทย “โคลงโลกนิติ”
Srisupang Thanawatsatchaseri; Suree Choonharuangdej

Error Analysis of the Chinese Noun Quantifier “ge” by Thai Learners of Chinese in China 泰国留学生汉语名量词“个”偏误分析 Khosawan Kongkamnerd	92 - 109
The Interpret of the Principle of “Chinese-Style Democracy” in the Xi Jinping Era on the Principles of the Western Neoliberalism การตีความหลักการ “ประชาธิปไตยแบบจีน” ในยุคสี จิ้นผิง บนหลักการประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่ของโลกตะวันตก Thareerat Prachoomsan; Pornpawis Lhapeerakul	110 - 140
The Study of the Structure and Meaning of the Word “走 (zǒu)” as a Component in Chinese Language การศึกษาโครงสร้างและความหมายของ “走 (zǒu)” ที่เป็นส่วนประกอบของคำในภาษาจีน Marisa Saecheng	141 - 168
Analysis of Cross-cultural Communication Misunderstandings between China and Thailand from the Perspective of Performed Culture Approach 体演文化教学法视域下的中泰跨文化交际误解分析 Chao Ma	169 - 181
Time Metaphors of Local Words Qian and Hou in Mandarin Chinese and Thai 汉泰方位词“前、后”的时间隐喻 Ornisa Urapeepatanapong	182 - 197
An Analysis of Semantic Relation of Aspect Markers in Chinese and Thai การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางความหมายของตัวบ่งชี้การณลักษณะในภาษาจีนและภาษาไทย Tawan Kangwansurakrai; Theerawat Theerapojjanee	198 - 212
Research on Chinese Network Harmonized Words-Taking "I CAN I BIBI" Seasons 1-7 as an Example 中国网络谐音词研究——以辩论类综艺节目《奇葩说》1-7 季为例 Minghui Xu; Kanokporn Numtong	213 - 229

ACADEMIC ARTICLE

Ideas for the Construction of Chinese-Thai e-Tandem Course with
the Aim of Creating a Target Language Environment

230 - 249

Xinhui Lu; Bei Lu; Khumsat Teavakorn

SPECIAL ARTICLE

The Decade of “Belt and Road Initiative” and the Promotion of Chinese Language Education

Suppakorn Khonkhlong; Paneeya Kradumporn; Maneeporn Saksoong

School of Sinology, Mae Fah Luang University Chiang Rai 57100 Thailand

E-mail: suppakorn.kho@mfu.ac.th

Abstract

Since 2013, when the People's Republic of China announced the “Belt and Road initiative”, it has driven and linked itself to various regions, including Asia, Africa, Europe, and Latin America. Over the past decade, this initiative has promoted the expansion and continuous development of Chinese language education in these regions. This effort is part of a broader plan known as "people-to-people bonds," which is one of the five major initiatives under the “Belt and Road initiative”. This plan focuses on supporting and developing Chinese language education, believing that teaching Chinese will lead to a correct understanding of China and benefit the strategy's implementation. Thus, Chinese language education serves as a bridge towards sustainable connections between countries and plays a crucial role in the “Belt and Road initiative”. Therefore, educational institutions and institutes that offer Chinese language courses should take advantage of this opportunity to find ways to develop and adapt their teaching methods in response to changing economic conditions.

Keywords: Teaching Chinese Language; Belt and Road Initiative; Connectivity

บทความพิเศษ

หนึ่งทศวรรษข้อริเริ่ม “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” และการขับเคลื่อนการเรียนการสอนภาษาจีน

ศุภกร คนคลอง¹ ปณิญา กระทุมพร² มณีพร ศักดิ์สูง³

สำนักวิชาจีนวิทยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย 57100 ประเทศไทย

อีเมล Suppakorn.kho@mfu.ac.th

บทคัดย่อ

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2013 ที่สาธารณรัฐประชาชนจีนได้ประกาศใช้ข้อริเริ่ม “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” ในการขับเคลื่อน และเชื่อมโยงตนเองไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ อาทิ ทวีปเอเชีย ทวีปแอฟริกา ทวีปยุโรป ตลอดจนภูมิภาคลาตินอเมริกา และในหนึ่งทศวรรษที่ผ่านมา ผลักดันให้การเรียนการสอนภาษาจีนในภูมิภาคต่างๆ มีการขยายตัวและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การดำเนินการดังกล่าวเกิดขึ้นภายใต้แผนการดำเนินงานที่มีชื่อว่า “การเชื่อมโยงประชาชน” ซึ่งถือว่าเป็นหนึ่งในห้าแผนการดำเนินงานหลักภายใต้ข้อริเริ่ม “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” โดยมุ่งเน้นการสนับสนุน และพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีน ซึ่งเชื่อว่าการเรียนการสอนภาษาจีนจะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับประเทศจีน และเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ฯ การเรียนการสอนภาษาจีนจึงทำหน้าที่เป็นเหมือนสะพานสู่ความเชื่อมโยงอย่างยั่งยืนระหว่างประเทศ และมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อข้อริเริ่ม “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” ด้วยเหตุนี้ สถานศึกษา และสถาบันต่าง ๆ ที่มีการเรียนการสอนภาษาจีน ควรใช้ประโยชน์จากโอกาสนี้ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาและปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนภายใต้สภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

คำสำคัญ การเรียนการสอนภาษาจีน ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง ความเชื่อมโยง

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ สำนักวิชาจีนวิทยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

² อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการสอนภาษาจีน สำนักวิชาจีนวิทยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

³ อาจารย์ สาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ สำนักวิชาจีนวิทยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

บทนำ

ในปี ค.ศ 2013 รัฐบาลของสาธารณรัฐประชาชนจีนนำโดยประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ได้มีแนวคิดที่จะพัฒนาเส้นทางสายไหม เส้นทางการค้าในยุคสมัยโบราณของจีนที่เคยมียิ่งใหญ่ กลับมาเป็นยุทธศาสตร์เส้นทางสายไหมในศตวรรษที่ 21 หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง”

ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้ Silk Road Economic Belt หรือ การเชื่อมโยงทางบก เป็นการเชื่อมโยง 3 เส้นทาง คือ เส้นทางที่ 1 เชื่อมโยงจีนกับ เอเชียกลาง รัสเซีย และยุโรป เส้นทางที่ 2 เชื่อมโยงจีนกับอ่าวเปอร์เซีย และทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ผ่านทางเอเชียกลางและตะวันออกกลาง และเส้นทางที่ 3 เชื่อมโยงจีนกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียใต้ โดยประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ซึ่งข้อริเริ่มดังกล่าวเป็นการบูรณาการทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาคผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และการขยายการค้าในระดับภูมิภาค Maritime Silk Road หรือ การเชื่อมโยงทางทะเล รู้จักกันดีในชื่อ “21st Century Maritime Silk Road” หรือเส้นทางสายไหมด้านเศรษฐกิจทางทะเลในศตวรรษที่ 21 เส้นทางดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านต่าง ๆ รวมถึงด้านการลงทุนระหว่างจีนกับประเทศในแถบภูมิภาคมหาสมุทร ได้แก่ อาเซียน โอเชียเนีย แอฟริกาเหนือ แปซิฟิก รวมถึงมหาสมุทรอินเดีย ซึ่งทั้ง 2 ส่วนก่อให้เกิดความเชื่อมโยงทางด้านคมนาคม ด้านโลจิสติกส์ และเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นการจัดตั้งระเบียบปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและการจัดสรรปันส่วน ของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์มากที่สุดโดยมุ่งเน้นการรวมตัวกันทางการตลาด และความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจเพื่อกระจายผลประโยชน์สู่ส่วนรวมในระดับภูมิภาค และเพื่อสร้างความมั่นคงทางพลังงาน (Aksornsri, 2016) ด้วยการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรต่าง ๆ ผ่านการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และการเมืองระหว่างภูมิภาคและประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่โครงการนี้พาดผ่าน

ทั้งนี้ รัฐบาลจีนมุ่งเน้นในการขยาย “ความเชื่อมโยง” และ “ความร่วมมือ” ให้รอบด้านกับนานาประเทศที่อยู่บนแถบเส้นทาง โดยเฉพาะการสร้างความร่วมมือทางการศึกษากับนานาประเทศ เพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมจีนไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งเดิมรัฐบาลจีนได้จัดตั้งสำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติ (Office of Chinese Language Council International หรือ Hanban : ฮั่นป๋น) เพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยงานขับเคลื่อนและกำกับดูแลการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมจีนในต่างประเทศ ผ่านกลยุทธต่างๆ เช่น การจัดสรรทุนการศึกษาให้ผู้เรียนจากต่างประเทศเดินทางไปศึกษาในประเทศจีน การผลิตบุคลากรครูสอนภาษาจีน เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมให้กับสถานศึกษาในประเทศต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในนามครู/อาจารย์อาสาสมัครชาวจีน และการจัดโครงการการแข่งขันภาษาและวัฒนธรรมจีน “สะพานจีน” เป็นต้น นอกจากนี้ สำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติยังได้จัดตั้งสถาบันขงจื่อร่วมกับมหาวิทยาลัยชั้นนำในประเทศจีนหลายแห่ง เพื่อให้มหาวิทยาลัยเหล่านี้ได้มีส่วนร่วมและเป็นผู้ขับเคลื่อนภารกิจในการเผยแพร่วัฒนธรรมจีนในเชิงปฏิบัติ ส่วนสำนักงานส่งเสริมฯ จะเป็นผู้วางแผนเชิงนโยบายและคอยให้การสนับสนุนเรื่องงบประมาณ ทั้งนี้ ในปี ค.ศ. 2020 ที่ผ่านมา รัฐบาลจีนได้มีการปรับโครงสร้างหน่วยงานของสำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติ โดยแบ่งสำนักงานเดิมออกเป็น 2 ส่วนงาน คือ Center

for Language Education and Cooperation และ Chinese International Education Foundation เข้ามาทำหน้าที่ส่งเสริมการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในนานาประเทศ เพื่อรองรับการขับเคลื่อนข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง

โดยประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่ได้รับอิทธิพลที่แผ่ขยายมาจากประเทศจีนในมิติต่าง ๆ เชิงสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ส่งผลให้เกิดกระแสนิยมการเรียนภาษาจีนในประเทศไทย ดังจะเห็นได้จากการมีสถาบันขงจื่อเข้ามาตั้งในสถานศึกษาต่าง ๆ ของไทยมากถึง 13 แห่ง โดยสถาบันขงจื่อเหล่านี้จะมีบทบาทและหน้าที่หลักในการสนับสนุนการจัดการสอนการสอนภาษาและวัฒนธรรมจีน มุ่งเน้นการจัดทำหลักสูตรภาษาจีนต่าง ๆ และส่งครูหรืออาจารย์อาสาสมัครชาวจีนเข้ามาช่วยในการจัดเรียนการสอนภาษาจีนเป็นจำนวนมากในแต่ละปี ซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจของข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางที่มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านภาษาจีน เพื่อรองรับการขยายตัวของภาคเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค (Zhao, 2020)

1. การเรียนการสอนภาษาจีน และความเชื่อมโยงกับข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง

การเรียนการสอนภาษาจีน คือรากฐานที่สำคัญสำหรับข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง เพราะภาษาคือเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างกันในการดำเนินความร่วมมือ ซึ่งจะเป็นหนึ่งในกุญแจกำหนดความสำเร็จของการผลักดันโครงการต่าง ๆ ภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (Liu and Li, 2020) ในปัจจุบัน กลุ่มประเทศตามแถบเส้นทางฯ จึงเริ่มมีการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนเพิ่มมากขึ้น หรือแม้กระทั่งในหลาย ๆ ประเทศที่มีการเรียนการสอนภาษาอยู่แล้ว ก็เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางต่าง ๆ มีการให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนภาษาจีนในทุก ๆ มิติ อาทิ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมจีน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจระหว่างกันอย่างลึกซึ้ง (Han, 2021) ดังนั้น การส่งเสริมความร่วมมือทางด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านวัฒนธรรม ภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางกับนานาประเทศตามแถบเส้นทางฯ ส่งผลให้การเรียนการสอนภาษาจีนก้าวขึ้นมามีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมาก

1.1 ความสำคัญของการเรียนการสอนภาษาจีนต่อข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง

การเชื่อมโยงทางภาษา คือ พื้นฐานในการสร้างความร่วมมือต่าง ๆ ภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง โดยนักวิชาการทางด้านภาษาจีนของสาธารณรัฐประชาชนจีน Li Yu-ming (2015) Lu Jia-ming (2016) และ Wang Hui (2016) ได้กล่าวว่า “ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางจะต้องมีภาษาจีนเป็นพื้นฐานในการดำเนินงาน” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การเชื่อมโยงทางภาษาและความเข้าใจทางภาษา จะเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงานเจรจาสื่อสาร และทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน (Wei, 2015) ดังนั้น การเรียนการสอนภาษาจีนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ในเวลาที่ประเทศจีนกำลังพยายามผลักดันความเชื่อมโยงต่าง ๆ อาทิ การเชื่อมโยงนโยบายระหว่างกัน การเชื่อมโยงและลดกำแพงทางการค้า การเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนการเชื่อมโยงประชาชนระหว่างจีนกับนานาประเทศ ทั้งนี้ การผลักดันความเชื่อมโยง เป็นกรอบแนวคิดสำหรับการดำเนินงานภายใต้ข้อริเริ่มฯ ภาษาจีนจึงกลายมาเป็นเครื่องมือสำคัญและหลักประกันสำคัญในการสร้างความเชื่อมโยง โดย Wu Ying-hui (2016) ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนภาษาจีน ได้ให้ข้อสังเกตสำคัญไว้ว่า “ไม่ว่าจะเป็นนโยบายใด ๆ ก็ตาม

ของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายระหว่างประเทศ จะมีความเกี่ยวข้องกับภาษาจีนเสมอ” จะเห็นได้ว่า “ภาษาจีน” ไม่ได้ถูกมองเป็นเพียงเครื่องมือสำหรับใช้สื่อสารแต่เพียงอย่างเดียว แต่ถูกให้ความสำคัญเป็นอย่างมากในฐานะกุญแจสำคัญสำหรับการดำเนินงานตามนโยบายต่าง ๆ ไม่เพียงแต่จะลดปัญหาหรือการสื่อสารที่คลาดเคลื่อน แต่ยังเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระดับประชาชนระหว่างประเทศจีนกับนานาประเทศตามแถบเส้นทาง เสริมสร้างกรอบความร่วมมือและบรรยากาศความเป็นนานาชาติระหว่างกันในอนาคต

ในขณะเดียวกัน การผลักดันโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การค้าและการลงทุน และความร่วมมือภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาของการเรียนการสอนภาษาจีน ตลอดจนความต้องการในมิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีน อาทิ บุคลากรทางภาษาจีน ผลงานวิชาการที่เกี่ยวกับภาษาจีน ผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีน (Zhao, 2015) ดังนั้น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่เกิดขึ้น การพัฒนาและส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนในกลุ่มประเทศตามแถบเส้นทางจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ทั้งสำหรับสาธารณรัฐประชาชนจีน และประเทศปลายทาง

1.2 ทิศทางของการเรียนการสอนภาษาจีนที่เปลี่ยนไป ภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง

ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง เป็นกรอบความร่วมมือขนาดใหญ่และมีเส้นทางที่หลากหลาย อีกทั้งมีองค์ประกอบภาษาและวัฒนธรรมที่หลากหลายเป็นอย่างมาก การผลักดันการเรียนการสอนภาษาจีนในกลุ่มประเทศที่เส้นทางพาดผ่านจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาความร่วมมือภายใต้ข้อริเริ่มฯ โดยตั้งแต่ปี ค.ศ. 2013 ที่ผ่านมา ประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ได้เสนอข้อริเริ่มฯ ดังกล่าวขึ้น ทำให้หลาย ๆ ประเทศที่ถูกกล่าวถึงให้ความสนใจเป็นอย่างมาก เริ่มมีการลงทุนและสร้างความร่วมมือที่หลากหลายรูปแบบกับประเทศตามแถบเส้นทางฯ ทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น ส่งผลให้ภาษาและวัฒนธรรมจีนกลายมาเป็นที่สนใจแก่ประชาชนในประเทศเหล่านั้น โดยการเรียนการสอนภาษาจีนจะเข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลักการการปฏิบัติการทั้ง 5 ประการของข้อริเริ่มฯ คือ การเชื่อมโยงนโยบาย การเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐาน การเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจ การเชื่อมโยงระบบการเงิน และการเชื่อมโยงประชาชน (NDRC, 2015) ซึ่งแต่ละด้านการเชื่อมโยงมีพันธกิจและแผนการดำเนินงานที่หลากหลายมิติ มีเป้าหมายของการดำเนินที่แตกต่างกันในแต่ละมุมมอง เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันคือการเชื่อมโยงประเทศจีนกับนานาประเทศในทุก ๆ มิติ หากกล่าวเพียงชื่อหลักการการปฏิบัติการทั้ง 5 ประการของข้อริเริ่มฯ นั้น อาจยังไม่เห็นถึงความสำคัญและบทบาทของภาษาจีน หรือทิศทางการเปลี่ยนแปลงของการเรียนการสอนภาษาจีนที่จะเข้ามามีส่วนเสริมการดำเนินงานแต่อย่างใด แต่หากวิเคราะห์จากรายละเอียดการดำเนินงานของแต่ละหลักการนั้น พบว่า ในทุก ๆ หลักการ จำเป็นต้องมีภาษาจีนสอดแทรกเข้าไปในการดำเนินงานทุกครั้ง ดังนี้

1. การเชื่อมโยงนโยบาย จำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ทางด้านภาษาจีนในทักษะฟัง พูด อ่าน เขียน แปล เนื่องจากการสื่อสารระหว่างรัฐกับรัฐจำเป็นต้องมีล่ามในการเจรจาต่อรองความร่วมมือระดับประเทศ หรือ

ผู้แปลเอกสารราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือ ซึ่งถือว่าเป็นทักษะทางภาษาจีนขั้นสูง เพราะนอกจากจะต้องมีทักษะภาษาจีนในระดับสูง ยังจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศจีนเป็นอย่างดี

2. การเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐาน จำเป็นต้องมีบุคลากรที่รู้ภาษาจีนเฉพาะทางเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะคำศัพท์ในเชิงเทคโนโลยี เนื่องจากปัจจุบัน ประเทศจีนพยายามส่งออกเทคโนโลยีของตนไปยังกลุ่มประเทศตามแถบเส้นทางฯ ไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีด้านพลังงาน หรือแม้แต่เทคโนโลยีรถไฟความเร็วสูงซึ่งภาษาจีนที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีเหล่านี้ ถือว่าเป็นภาษาจีนขั้นสูงที่ไม่ได้มีการจัดการเรียนการสอนทั่วไป

3. การเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นเป้าประสงค์หลักของข้อริเริ่มฯ เพื่อคาดหวังให้ประเทศจีนสามารถลดกำแพงทางการค้ากับนานาประเทศ เสริมสร้างช่องทางทางการค้าและการลงทุน ซึ่งจะต้องพึ่งพาบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศจีน และภาษาจีนที่ดีเป็นอย่างมาก เพื่อป้องกันการถูกผูกขาดหรือการเอาเปรียบจากการดำเนินงานต่าง ๆ ตลอดจนองค์ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการลงทุน ระเบียบทางการค้าของประเทศจีน

4. การเชื่อมโยงระบบการเงิน เป็นประเด็นการเชื่อมโยงที่ค่อนข้างซับซ้อน เพราะการที่นานาประเทศจะหันมาใช้ระบบการเงินที่เชื่อมโยงกันนั้นอาจเป็นเรื่องใหม่ที่ยังไม่เคยเกิดขึ้น หากพิจารณาไปในอนาคตบุคลากรที่จะพัฒนาเพื่อเข้ามาสนับสนุนการดำเนินงานในส่วนนี้ อาจจะต้องเป็นนักบัญชี หรือผู้เชี่ยวชาญทางการเงินที่สามารถพูดหรือสื่อสารภาษาจีนได้เป็นอย่างดี

5. การเชื่อมโยงประชาชน ถือว่าเป็นพื้นฐานของการดำเนินงานทั้งหมดของข้อริเริ่มฯ เพื่อให้ประชาชนของแต่ละประเทศกับประชาชนของประเทศจีน ซึ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องใช้ภาษาจีนในการสื่อสาร นอกจากนี้ยังต้องใช้ภาษาจีนเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับประเทศจีนทั้งในเชิงวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสังคม เพื่อให้สามารถเรียนรู้และเข้าใจซึ่งกันและกัน ลดปัญหาวัฒนธรรมที่แตกต่าง ลดข้อขัดแย้งต่าง ๆ ระหว่างการร่วมมือ

จากการวิเคราะห์ข้างต้น จะเห็นได้ว่าการเรียนการสอนภาษาจีนมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง ในเชิงของสื่อกลางหรือเครื่องมือ และในขณะเดียวกัน ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางก็เป็นตัวแปรสำคัญที่กำลังส่งผลให้การเรียนการสอนภาษาจีนในนานาประเทศมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่มุ่งเน้นการสอนภาษาจีนเพื่อการสื่อสารเพียงอย่างเดียว ซึ่งทิศทางการเปลี่ยนแปลงของการเรียนการสอนภาษาจีนกำลังเกิดขึ้นนี้ จะนำมาซึ่งโอกาสและความท้าทายเป็นอย่างมากสำหรับประเทศปลายทาง โดยเฉพาะอย่างประเทศไทย ซึ่งแม้ว่า ประเทศไทยจะมีการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนมาอย่างยาวนาน มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมร่วมกันมาอย่างต่อเนื่อง แต่คลื่นการเปลี่ยนแปลงทางความต้องการบุคลากรทางภาษาที่มีความเฉพาะทางหรือต้องมีทักษะฟัง พูด อ่าน เขียน แปล ในขั้นที่สูงกว่าปกตินี้ จะเป็นโจทย์สำคัญและเป็นตัวกำหนดการผลิตทรัพยากรมนุษย์ด้านภาษาจีนของสถาบันการศึกษาต่อไป

2. ทิศทางของการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง

หลังจากที่สาธารณรัฐประชาชนจีน ประกาศดำเนินการข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางเมื่อปี ค.ศ. 2013 เป็นต้นมา ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของการเรียนการสอนภาษาจีนทั่วโลก มีความต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านภาษาจีนเพิ่มมากขึ้น นอกไปจากนี้ ยังส่งผลให้การเรียนการสอนภาษาจีนมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กล่าวคือ บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านภาษาจีนเพียงอย่างเดียว อาจไม่เพียงพอต่อการรับมือกับการเคลื่อนไหวของเทศจีนภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง

2.1 ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง และการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีน

ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง มีเป้าประสงค์สำคัญในการเชื่อมโยงสาธารณรัฐประชาชนจีนกับเอเชียกลาง เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ รัสเซีย และยุโรป ซึ่งข้อริเริ่มดังกล่าวเป็นการบูรณาการทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาคผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน อีกทั้ง มุ่งหวังขยายบทบาทและอิทธิพลของจีนในเวทีโลก และเพื่อถ่วงดุลกับประเทศมหาอำนาจฝั่งตะวันตก โดยประเด็นของความร่วมมือด้านต่าง ๆ ได้ถูกประกาศไว้ในเอกสารสำคัญชื่อว่า “Vision and Actions on Jointly Building Silk Road Economic Belt and 21st Century Maritime Silk Road” โดยคณะกรรมการการพัฒนาและปฏิรูปแห่งชาติของจีนประกาศใช้แผนปฏิบัติการตามเอกสารชื่อที่ประกาศใช้เมื่อเดือนมีนาคม ค.ศ. 2015 (NDRC, 2015) ซึ่งภายในมีเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางในแต่ละด้าน ครอบคลุม และสอดคล้องกับการดำเนินงานตามพันธกิจหลักอย่างชัดเจน โดยเฉพาะการเพิ่มขีดความสามารถทางด้านภาษา และความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมจีนให้กับบุคลากรในประเทศตามแถบเส้นทาง เพื่อให้บุคลากรเหล่านี้ ตลอดจนเยาวชนรุ่นใหม่ในประเทศนั้น ๆ มีความรู้ ความเข้าใจประเทศจีนมากยิ่งขึ้นและสามารถเป็นฟันเฟืองสำคัญในการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ให้สอดคล้องกับการดำเนินงานต่าง ๆ ภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง

ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางได้สร้างบทใหม่ของการเรียนการสอนภาษาจีน โดยการทูตด้วยภาษาและวัฒนธรรมคือบทบาทใหม่ที่เกิดขึ้นของการเรียนการสอนภาษาจีนภายใต้การดำเนินการตามข้อริเริ่มฯ ใช้ประโยชน์จากการศึกษา เพื่อเป็นเครื่องมือการสร้าง ความเข้าใจระหว่างกัน สร้างภาพลักษณ์ของประเทศ รวมถึงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างประเทศ ถือว่าเป็นประโยชน์ต่อกลยุทธ์การเชื่อมโยงประชาชน (People-To-People Bond) ภายใต้ข้อริเริ่มฯ เป็นอย่างมาก และจะทำให้กลยุทธ์การเชื่อมโยงอื่น ๆ มีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการสร้างความร่วมมือในระดับประเทศ ไม่ว่าโครงการเล็กหรือโครงการใหญ่ จำเป็นต้องพึ่งพาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถในทางภาษา การส่งเสริมและผลักดันการทูตด้วยภาษาและวัฒนธรรมจีนจึงเป็นเครื่องมือหลักที่ประเทศจีนเลือกใช้ในการสร้างสะพานสู่ความร่วมมือกับนานาประเทศ ผ่านการสร้างภาพลักษณ์ใหม่ให้กับการเรียนภาษาและวัฒนธรรมจีน รูปแบบการสอนใหม่ ๆ ตลอดจนการสร้างแพลตฟอร์มการเรียนภาษาและวัฒนธรรมจีน (Yu, 2020) ดังนั้น การขยายอำนาจอ่อนของ ประเทศจีนผ่านเครื่องมือสำคัญอย่าง “การเรียนการสอนภาษาจีน ” เป็นกลวิธีที่สามารถทำให้มั่นใจได้ว่าข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง จะสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม การสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนของรัฐบาลจีนภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางที่กำลังจะเกิดขึ้นนี้ อาจจะไม่ใช่ว่าสิ่งแปลกใหม่มากนักสำหรับสังคมไทย เนื่องจากประเทศไทยและประเทศจีนมีความสัมพันธ์และความร่วมมือทางการศึกษามายาวนาน และมีการสนับสนุนมาโดยตลอด แต่หากมองในเชิงยุทธศาสตร์ความร่วมมือรูปแบบใหม่ ๆ ภายใต้ข้อริเริ่มฯ และผลลัพธ์การดำเนินงานที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตระหว่างสองประเทศ กลไกการสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาจีนนี้ อาจเป็นได้ทั้งโอกาสสำคัญและความท้าทายให้การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ประกอบกับในปัจจุบันภาษาจีน เป็นภาษาต่างประเทศที่ได้รับความนิยมมากในตลาดแรงงานของประเทศไทย ซึ่งเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของนักลงทุนจากประเทศจีน ทำให้ยังต้องการแรงงานที่มีความรู้ความสามารถในภาษาจีนเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้นักเรียน นักศึกษา หรือแม้กระทั่งกลุ่มคนทำงานเป็นจำนวนมากให้ความสนใจในการเรียนภาษาจีนเพิ่มขึ้น เห็นได้จากโรงเรียนระดับมัธยมศึกษามีการเปิดสอนภาษาจีนกันอย่างแพร่หลาย และมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ตลอดจนบรรจุภาษาจีนเป็นอีกหนึ่งภาษาต่างประเทศเข้าไปในหลักสูตร เพื่อเป็นตัวเลือกในการเรียนแก่นักเรียน หรือที่เห็นได้จากการเปิดคณะหรือสาขา ที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีนในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ รวมไปถึงการเปิดสถาบันสอนภาษาจีนทั่วประเทศ ดังนั้น การเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นภายใต้การขับเคลื่อนข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางของประเทศจีน ไม่ได้มีเพียงการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ สังคม หรือเทคโนโลยี แต่ยังรวมถึงประโยชน์ด้านการศึกษาอีกด้วย อาทิ โครงการทุนการศึกษาของรัฐบาลจีนภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง เพื่อเป็นส่วนส่งเสริมในการเผยแพร่วรรณกรรมจีน ตลอดจนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศจีน ซึ่งจะสามารถขยายโอกาสในการค้า การลงทุน การติดต่อสื่อสาร หรือทำธุรกิจร่วมกันระหว่างประเทศนานาประเทศกับประเทศจีนได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ผลกระทบจากปัจจัยภายนอกของการเรียนการสอนภาษาจีน ภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง

เพื่อให้สามารถทำความเข้าใจกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงและแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นของการเรียนการสอนภาษาจีนภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จึงเลือกใช้การวิเคราะห์ผลกระทบจากปัจจัยภายนอก (PEST Analysis) เพื่อทำความเข้าใจปัจจัยระดับมหภาคอย่างข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง ที่มีผลกับการเรียนการสอนภาษาจีน โดยมอง 4 ปัจจัยพื้นฐาน อันได้แก่ 1. การเมือง (Political) เช่น นโยบายของรัฐ กฎหมาย มาตรการ 2. เศรษฐกิจ (Economic) เช่น อัตราการเติบโต ขยายตัวของเศรษฐกิจ 3. สังคม (Social) เช่น ค่านิยม วัฒนธรรม วิถีชีวิตของประชากร และ 4. เทคโนโลยี (Technology) เช่น นวัตกรรม การพัฒนาเทคโนโลยีสำคัญ โดยการวิเคราะห์ผลกระทบจากปัจจัยภายนอกของการเรียนการสอนภาษาจีน ภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง จะทำให้สามารถเข้าใจถึงทิศทางการเปลี่ยนแปลงของการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับนานาชาติ และชี้ให้เห็นถึงประเด็นสำคัญที่อาจส่งผลต่อการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยได้อย่างเป็นระบบ

1. ปัจจัยทางการเมือง (Political) : การขับเคลื่อนข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางของประเทศจีน คือการเชื่อมโยงระหว่างรัฐสู่รัฐ ดังนั้น บุคลากรที่มีความสามารถด้านภาษาจีนจึงถือว่าเป็นกุญแจสำคัญ เพื่อให้การดำเนินงานระหว่างประเทศจีน กับประเทศปลายทางเป็นไปอย่างราบรื่น จากการศึกษาเอกสารสำคัญชื่อว่า

“Vision and Actions on Jointly Building Silk Road Economic Belt and 21st Century Maritime Silk Road” ระบุว่า ประเทศจีนได้ลงนามข้อตกลงความร่วมมือกับกลุ่มประเทศตามแถบเส้นทางไปแล้วกว่า 200 ฉบับ และชี้ให้เห็นว่าประเทศเหล่านั้นมีการบรรจุ “ภาษาจีน” เข้าไปในการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ (NDRC, 2015) แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมทางการเมืองที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างรัฐนั้น มีส่วนกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของการเรียนการสอนภาษาจีน อีกทั้ง การวิเคราะห์นโยบายของประเทศจีนในแง่มุมต่าง ๆ ยังส่งผลให้นานาประเทศต้องการให้มีผู้ที่สามารถสื่อสารภาษาจีนได้อยู่ในคณะทำงานต่าง ๆ ของรัฐ เพื่อให้การสร้างความร่วมมือต่าง ๆ กับประเทศจีนเป็นไปอย่างราบรื่น และไม่ถูกเอาเปรียบในเชิงของนโยบายความร่วมมือต่าง ๆ

2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ (Economic) : การผลักดันให้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศให้มีความรอบด้านและลึกซึ้ง ถือว่าเป็นภารกิจหลักของข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง การส่งเสริมการเปิดกว้างทางการค้า และลดกำแพงระหว่างกันด้วยการสร้างโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ พัฒนาระเบียงเศรษฐกิจร่วมกันคือภารกิจที่สำคัญเป็นอย่างมาก ในการนี้ การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจจึงได้ก่อให้เกิดความต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านภาษาจีนที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้นไปด้วย บุคลากรเหล่านั้นต้องไม่เพียงแต่พูดภาษาจีนได้ แต่ยังต้องมีความรู้ที่เกี่ยวข้องต้องทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการสื่อสารได้อย่างรอบด้าน จากการศึกษาเอกสารสำคัญชื่อว่า “Vision and Actions on Jointly Building Silk Road Economic Belt and 21st Century Maritime Silk Road” ระบุว่า ในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 2013 – 2018 ประเทศจีนได้ลงทุนในกลุ่มประเทศตามแถบเส้นทางเป็นจำนวนกว่า 6 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ (NDRC, 2015) ซึ่งถือว่ามียอดการเติบโตที่สูงกว่าร้อยละ 27.4 ความสัมพันธ์ทางการค้าการลงทุนที่เกิดขึ้นนี้ ส่งผลให้เกิดความต้องการบุคลากรที่สามารถสื่อสารภาษาจีนในตลาดแรงงานของกลุ่มประเทศเหล่านั้นเป็นจำนวนมาก ดังนั้น การเรียนการสอนภาษาจีนจึงกลายมาเป็นปัจจัยสนับสนุนหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจร่วมกันภายใต้ข้อริเริ่ม หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง ส่งผลให้อัตราของผู้เรียนภาษาจีนในแต่ละประเทศเริ่มเพิ่มสูงขึ้น และยังเกิดการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ที่จากเดิมเน้นการสอนทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน เพียงอย่างเดียว เป็นการสอนภาษาจีน ที่เสริมกับทักษะวิชาชีพอื่น ๆ ดังที่เห็นในประเทศไทย ว่ามีการเปิดหลักสูตรภาษาจีนธุรกิจ ภาษาจีนเพื่อการอุตสาหกรรม เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานในประเทศ

3. ปัจจัยทางสังคม (Social) : การส่งเสริมความร่วมมือต่าง ๆ ภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง หลักหนึ่งไม่พ่นการเผชิญหน้ากับปัญหาทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ เนื่องจากสภาพสังคมที่ต้องเผชิญนั้น เป็นสังคมในระดับนานาชาติ มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต และกฎระเบียบต่าง ๆ เป็นอย่างมาก อาทิ การก้าวออกไปลงทุนของบริษัทข้ามชาติจีน จะต้องประสบปัญหากับความแตกต่างของกฎหมาย ทั้งในการปฏิบัติตาม การตีความต่าง ๆ ซึ่งในการนี้ จำเป็นต้องพึ่งบุคลากรที่สามารถสื่อสารภาษาจีนได้ เข้ามาเป็นตัวกลางในการแปล ทำหน้าที่เป็นล่ามระหว่างการค้าสื่อสารที่เกี่ยวข้อง บริษัทข้ามชาติจีนจึงมีความจำเป็นต้องรับสมัครบุคลากรในท้องถิ่นที่สามารถสื่อสารภาษาจีนได้ และยังต้องมีความรู้ในเชิงกฎหมายอีกด้วย หรือแม้แต่เรื่องของวัฒนธรรม การที่บริษัทข้ามชาติจีนมาลงทุนในต่างประเทศ สิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่สุดคือความแตกต่าง

ของวัฒนธรรม พนักงานของบริษัทข้ามชาติจีนที่มีสัญชาติจีนจะต้องเผชิญกับวัฒนธรรมที่แตกต่าง และประสบปัญหาทางการสื่อสาร เนื่องจากบริษัทข้ามชาติจีนแต่ละบริษัท ยังมีจำนวนผู้ที่สามารถสื่อสารภาษาจีนได้น้อย หรือผู้ที่สื่อสารภาษาจีนได้อาจยังไม่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในการทำงานมากพอที่จะเป็นคนกลางระหว่างหัวหน้างานชาวจีน และแรงงานท้องถิ่นได้ ดังนั้น การขับเคลื่อนการสร้างความรู้ความเข้าใจระหว่างกันในการทำงาน จึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้การเรียนการสอนภาษาจีนขยายวงกว้างมากขึ้นในกลุ่มประเทศตามแถบเส้นทาง มีการจัดตั้งสถาบันขงจื่อ ห้องเรียนขงจื่อเพิ่มมากขึ้นในช่วงหลายปีที่ผ่านมา เพื่อเป็นกลไกสนับสนุนและส่งเสริมการขับเคลื่อนข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง

4. ปัจจัยทางเทคโนโลยี (Technology) : ความร่วมมือด้านเทคโนโลยีภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง เป็นอีกหนึ่งความท้าทายสำหรับนานาประเทศ เนื่องจากการส่งออกเทคโนโลยีของประเทศจีนนั้น ยังคงมีข้อจำกัดทางด้านภาษาเข้ามาเกี่ยวข้อง การผลักดันให้การเรียนการสอนภาษาจีนขยายไปครอบคลุมด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ ของประเทศจีนจึงเป็นอีกหนึ่งความท้าทายที่กำลังจะเกิดขึ้นสำหรับการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในนานาประเทศ การส่งเสริมให้เกิดการใช้ภาษาจีนในการขับเคลื่อนการแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีจะมีความสำคัญเป็นอย่างมาก และเป็นการยกระดับการเรียนการสอนภาษาจีนไปสู่อีกขั้นหนึ่ง มีการบูรณาการภาษาเข้ากับเทคโนโลยี เพื่อใช้ประโยชน์ในแง่มุมอื่น

2.3 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย

ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางส่งผลต่อการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยเป็นอย่างมาก ภาษาจีนถือเป็นภาษาต่างประเทศที่สำคัญรองลงมาจากภาษาอังกฤษ มีการขยายและพัฒนาย่างรวดเร็ว โดยมีภาครัฐเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมและผลักดันการเรียนการสอนภาษาจีนให้เข้าสู่ระบบการศึกษาของไทย ส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนภาษาจีนทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จนถึงระดับอุดมศึกษา และร่วมกับหน่วยงานจากประเทศจีน รัฐบาลจีนมีความพยายามขยายกรอบความร่วมมืออย่างรอบด้านกับประเทศปลายทางภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง โดยเฉพาะด้านการศึกษาเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยน และการสื่อสารอย่างถูกต้อง ซึ่งในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2017 กระทรวงศึกษาธิการของประเทศจีนได้มีการประกาศ “Actions on Jointly Building Education Cooperation along BRI” เพื่อเป็นเครื่องหมายยืนยันการสนับสนุน พัฒนา และสร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันในระดับสากลร่วมกับกลุ่มประเทศตามแถบเส้นทาง (Shi, 2018) โดยในช่วงหลายปีมานี้ การเรียนการสอนภาษาจีนได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในกลุ่มประเทศที่มีความร่วมมือในด้านต่าง ๆ กับประเทศจีนภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง ประเทศจีนเองได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในจุดนี้ จึงมีความพยายามที่จะผลักดันการเรียนการสอนภาษาจีนให้เป็นที่นิยมขึ้นไปในระดับนานาชาติมากขึ้น

ในหนึ่งทศวรรษของข้อริเริ่ม “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” ภายใต้การผลักดันของรัฐบาลจีน ส่งผลให้การเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก การเพิ่มความสำคัญของการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้าขายที่ขยายตัวระหว่างประเทศจีนกับไทย ส่งผลให้การเรียนการสอนภาษาจีนได้รับความนิยมขึ้น ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา เนื่องจากความต้องการทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถในการสื่อสารภาษาจีนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้

รัฐบาลจีนได้ลงทุนอย่างมากในการสร้างสถาบันขงจื่อและการเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมผ่านโครงการต่างๆ การลงทุนเหล่านี้ไม่เพียงแต่เพิ่มโอกาสการเรียนรู้ภาษาจีนเท่านั้น แต่ยังช่วยเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างสองประเทศ ทั้งนี้ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงและเพิ่มขึ้นของการเรียนการสอนภาษาจีนหลังจากการผลักดันข้อริเริ่ม “ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” สถาบันการศึกษาไทยหลายแห่งได้เริ่มนำร่องหลักและพัฒนาสูตรการสอนที่ให้ความสำคัญกับการสื่อสารและการใช้ภาษาจีนในสถานการณ์จริง นอกเหนือจากการเรียนภาษาแล้ว การศึกษาวัฒนธรรมจีนยังได้รับการเน้นย้ำมากขึ้นเพื่อเพิ่มความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีน สิ่งนี้ส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมั่นและความร่วมมือในระดับที่กว้างขึ้น

ข้อริเริ่ม “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” ไม่เพียงแต่เป็นการเปิดโอกาสทางเศรษฐกิจและการค้าเท่านั้น แต่ยังได้สร้างพื้นที่ใหม่ในการเรียนรู้และการสอนภาษาจีนในประเทศไทย การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าการเรียนการสอนภาษาจีน จะยังคงมีบทบาทสำคัญและขยายตัวอย่างต่อเนื่องตามความต้องการทางเศรษฐกิจและการเมืองที่เพิ่มขึ้นในภูมิภาคและทั่วโลก

บทสรุป

การแลกเปลี่ยนด้านภาษาและวัฒนธรรมภายใต้ยุทธศาสตร์ “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” มักถูกมองว่าเป็นการใช้ภาษาและวัฒนธรรมจีนเป็นเครื่องมือการกระจายอำนาจอ่อนของประเทศไทย แม้ว่ากิจกรรมการแลกเปลี่ยนภาษาและวัฒนธรรมส่วนใหญ่จะไม่สามารถสร้างอำนาจอ่อนได้โดยตรง แต่จะช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ ความเข้าใจและความสัมพันธ์ระหว่างกัน ผ่านการเรียนการสอนภาษา ผ่านการรับรู้เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ หรือเฉลิมฉลองวันสำคัญหรือประเพณีร่วมกัน ตั้งแต่รัฐบาลจีนมีการริเริ่มยุทธศาสตร์ “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” รัฐบาลไทยและรัฐบาลจีนได้มีการลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU) ว่าด้วยความร่วมมือด้านต่าง ๆ ร่วมกัน ซึ่งนับเป็นก้าวแรกหรือก้าวสำคัญสำหรับความร่วมมือของทั้งสองประเทศ โดยการดำเนินโครงการต่าง ๆ จะมุ่งเน้นการกระตุ้นเศรษฐกิจในภาพรวม ไม่ว่าจะเป็นการสร้างงาน การค้าการลงทุน และนโยบายต่าง ๆ ตลอดจนขยายความเจริญไปยังพื้นที่ชนบทในประเทศไทย ทั้งนี้ ส่งผลให้ตลาดแรงงานของไทยต้องการแรงงานที่มีความรู้ความสามารถด้านภาษาจีนเป็นจำนวนมาก ทำให้คนไทยจำนวนมากหันมาสนใจภาษาจีน และสอดคล้องกับความต้องการของยุทธศาสตร์ “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” ที่ได้กำหนดบทบาทให้กับการเรียนการสอนภาษาจีนเป็นสื่อกลางเชื่อมโยงความร่วมมือกับระหว่างประเทศ จึงเป็นโอกาสให้ประเทศจีนสามารถเข้ามามีบทบาทของการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยได้ และส่งผลให้แรงงานไทยมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ผ่านการแลกเปลี่ยนภาษาและวัฒนธรรม และการให้ทุนการศึกษากับคนไทยเป็นจำนวนมาก เพื่อรองรับบริษัทจีนที่สนใจเข้ามาลงทุนในประเทศไทยภายใต้ยุทธศาสตร์ “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” ในอนาคต

บรรณานุกรม

- Aksornsri, P. (2016). *China's strategic plan to connect with ASEAN: The silk road strategy*. Khaosod Online. http://daily.khaosod.co.th/view_news.php?newsid=TURObWlZSXpNVEUyTURRMU9RP T 0 = & s e c t i o n i d = T U R N d 0 5 n P T o = & d a y =
- Caixin Global. (2018, November 30). *Chart of the day: The growth of China's Confucius Institutes*. Caixin. <https://www.caixinglobal.com/2018-11-30/chart-of-the-day-the-growth-of-chinas-confucius-institutes-101354066.html>
- Guo, J. & Liu, S. Q. (2019). *Confucius Institute: Boosting people-to-people exchanges in countries along the “Belt and Road Initiative”*. China Pictorial. http://www.rmhb.com.cn//zt/ydyl/201901/t20190131_800155784.html
- Han, W. Y. (2021). Teaching Chinese to speakers of other languages contributing to the construction of Belt and Road Initiative. *Journal of Changchun Education Institute*, 2021(12), 40-46.
- Liu, X. & Li, M. H. (2020). Response and breakthrough: Review and prospect of Chinese international education research under the initiative of Belt and Road Initiative (2014-2019). *Journal of Yunnan Normal University (Teaching & Studying Chinese as a Foreign Language Edition)*, 18(6), 76-83.
- Shi, Y. Q. (2018). *Educational cooperation promotes people-to-people bonds*. Renmin. <http://edu.people.com.cn/n1/2018/0222/c1006-29827494.html>
- Yu, X. Y. (2020). Language and Cultural Diplomacy under the " Belt and Road Initiative"—Case study of the Chinese Language Learning Program for Foreign Government Officials. *NINGXIA SOCIAL SCIENCES*, 2020(2), 206-210.
- Zhao, C. X. (2020). An Analysis on the Functions and Paths of Confucius Institute in the Perspective of Construction of “The Belt and Road”. *Journal of Henan University (Social Science)*, 60(2), 131-137.

Teaching Competence and Its Affecting Factors of Local Chinese Teachers in Middle Schools in Thailand

Caijun Lin¹

School of Sinology, Mae Fah Luang University Chiangrai 57100 Thailand

E-mail: caijun.lin@mfu.ac.th

(received 10 October 2023) (revised 14 December 2023)

(accepted 23 January 2024)

Abstract

The purposes of this research were to reveal the current situation, main problems, reasons and influencing factors of the teaching competence of local Chinese teachers in middle schools in Thailand. This research applied the method of combining questionnaire survey and interview, from the five dimensions of the basic knowledge and skills of Chinese, Chinese communicative competence, Chinese culture and intercultural communication, classroom teaching and organization, and classroom management investigated and analyzed the teaching competence of local Chinese teachers in middle schools in Thailand, and discussed the correlation between their Chinese teaching competence and the factors such as their Chinese level, teaching years, age, educational background and majors studied. The study shows that: 1) The overall teaching competence of local Chinese teachers in middle schools is relatively high, but their teaching competence in Chinese communicative competence is average, and their teaching competence in Chinese culture and intercultural communication and Chinese basic knowledge and skills is not high enough; 2) Local Chinese teachers in middle schools have various specific problems in all dimensions of teaching competence, and the reasons are complex and diverse; 3) The teaching competence of local Chinese teachers in middle schools is significantly related to their Chinese level and majors, but not to their age, teaching years and educational background. Based on the results of

¹ Assistant Professor

this study, we put forward some suggestions to promote the development of the teaching competence of local Chinese teachers in middle schools in Thailand.

Keywords: middle schools in Thailand; local Chinese teachers; teaching competence; affecting factors; correlation analysis

泰国本土中学汉语教师教学能力及其影响因素研究

林才均²

泰国 清莱 皇太后大学汉学院 57100

邮箱: caijun.lin@mfu.ac.th

收稿日期 2023. 10. 10 修回日期 2023. 12. 14 接收日期 2024. 1. 23

摘要

为了揭示泰国本土中学汉语教师的教学能力的现状与存在的主要问题及原因以及其影响因素, 本文采用问卷调查与访谈相结合的方法, 从汉语基本知识与技能、汉语交际能力、中华文化与跨文化交际、课堂教学与组织、课堂管理这五个维度对泰国本土中学汉语教师的教学能力情况进行了考察与分析, 并对其汉语教学能力与汉语水平、教龄、年龄、学历与所学专业等因素之间的相关性进行了探讨。研究发现: 1) 本土中学汉语教师的整体教学能力较高, 但其汉语交际能力方面的教学能力一般, 其中中华文化与跨文化交际跟汉语基本知识与技能这两方面的教学能力也不够高; 2) 本土中学汉语教师在教学能力各维度中都存在着各种具体的问题, 其个中原因也复杂多样。3) 本土中学汉语教师的教学能力与其汉语水平和所学专业的显著相关, 但与其年龄、教龄与学历不存在显著关系。基于上述发现, 我们提出了促进泰国本土中学汉语教师教学能力发展的建议。

关键词: 泰国中学、本土汉语教师、教学能力、影响因素、相关性分析

1. 引言

随着经济全球化、文化多样化的发展和中国经济的持续快速增长, 世界各地的人们越来越将汉语作为了解中国、进入中国的交际工具和文化载体。越来越多的人开始重视汉语, 汉语的热潮也由此兴起。泰国作为“21 世纪海上丝绸之路”沿线的重要国家, 是最早将汉语纳入全面教育的国家(Li, 2015)。目前, 泰国成为了东南亚地区“汉语热”热度最高的国家之一。据 Luo & Hu(2022)调研统计, 2021-2022 学年, 全泰国开设汉语课程的中小学校与职业学校共计高达 1552 所, 全国 156 所大学中开设中文专业的高校共计 82 所。同时泰国开办了 16 家孔子学院与 11 所孔子课堂。可见, 汉语教育事业在泰国深受重视且发展态势良好。同时泰国的汉语教学引起了国际中文教育领

²林才均, 皇太后大学汉学院助理教授, 主要研究方向为汉语二语习得与教学。

域的学者们的广泛关注。由于汉语教师问题一直是制约国际中文教学效率的瓶颈之一(Huang&Liu,2017),也因此,泰国汉语教师这一研究主题成为针对泰国的汉语教学研究中最受关注与研究的热点之一(Li&Yao,2022)。

在针对泰国本土汉语师资的研究方面,经中国知网(CNKI)与泰国在线期刊网(ThaiJO)检索整理,大致可以分为泰国汉语教学现状研究中的师资问题分析(Wang,2008;Kiattisak,2011;Wu,2012;Gao&Wang,2016;Wang,2019)、泰国本土汉语师资的现状研究(Chen,2013;Li&Chen,2017)、泰国本土汉语师资队伍的培养与建设研究(Zheng,2012;Luo&Hu,2022;Nopparat,2022)、泰国本土汉语师资培训研究(Zhu&Zeng,2010;Qiu&Zhang,2013;Chen,2021)这四个方面。其中,前两个方面的研究与本研究之主题更为相关。第一个方面的研究指出了泰国本土汉语师资队伍长期存在的老大难问题,即汉语师资供不应求、分布不均、流动性大、专业化程度不高且参差不齐、待遇不佳但工作任务重等。据统计,这方面的研究文献相对最早出现也最多,但这些研究多是从宏观角度进行的描述性定性研究,缺少定量分析或具体数据的支撑。多年来其所研究的问题被重复泛化,既缺乏新意,也对某一具体方面的问题研究得不够细致深入。第二个方面的研究采用定性与定量相结合的研究方法专门针对泰国本土汉语师资现状进行了更为细致的研究。Chen(2013)对泰国大、中、小学汉语师资现状进行调研后发现,泰国汉语教师现状呈现出汉语教师年轻化、教师队伍专业化、教师汉语水平有所提高、注重教学能力的提高四个方面的新特点。但同时她也指出,目前泰国汉语师资仍存在师资不足且分布不均、经验少与流动性大、缺少同行交流等老问题。Li & Chen(2017)从汉语基本知识和技能、汉语交际能力、中华文化与跨文化交际、课堂教学组织和管理等五个维度对泰国东北地区高校本土汉语教师的教学能力存在的问题及原因进行了较为细致的定量与定性研究。其研究发现,泰国东北地区高校本土汉语教师在这五个维度都存在不同程度的问题。而造成这些问题的主要原因则在于本土汉语教师汉语基础不够扎实、留学中国经历欠缺、教学理论知识匮乏、汉语教学经验不足与备课不够充分。该研究为我们从更加微观的角度探讨此问题提供了新的研究视角与方法,但目前这方面的研究文献还相当有限。同时,我们认为,对本土汉语师资队伍现状细致深入的研究是开展好本土汉语师资队伍培养与培训及其研究的基础与前提。因此,对于泰国本土汉语师资队伍现状的微观研究就显得更为紧要。

中小学汉语教育是泰国汉语教育的主体,意义重大(Wang,2008)。加之,教学能力是教师能力结构中的主体部分,是教师各种素质水平的集中表现,是中小学教师不可或缺的特有的专业能力,也是中小学教师的核心和最基本的职业素养(Du,2011)。遗憾的是,我们目前尚未检索到专门针对泰国本土中学汉语教师教学能力的定性与定量相结合的微观性研究。有鉴于此,本文拟以泰国本土中学汉语教师的教学能力为考察

对象，主要采用问卷调查与访谈相结合的研究方法，以达到揭示泰国本土中学汉语教师的教学能力的现状与存在的主要问题及原因以及其影响因素之目的，并为提高泰国本土中学汉语教师的教学能力提出针对性建议，期望为促进泰国本土中学汉语教师的教学能力提供参考。

2. 研究问题与方法

2.1 研究问题

- 1) 泰国中学本土汉语教师的教学能力如何？存在哪些问题及原因何在？
- 2) 泰国中学本土汉语教师的汉语水平、年龄与教龄、学历与所学专业等因素对其教学能力是否存在显著影响？

2.2 调查与访谈对象

2023 年 5 月，在泰国教育部基教委下属相关部门的大力支持下，皇太后大学汉学院为泰国本土中学汉语教师举办了为期近两周的主题为“21 世纪汉语交际潜能开发、教学管理技能与教学技术创新”的汉语师资培训活动。本人作为教员之一参与了此次培训，并借此机会展开了本研究的数据收集工作。报名参加此次培训的汉语教师来自泰国北部、东北部、中部和南部的 69 所学校(均非华校)，共 95 名教师，其中中学教师 89 名，小学教师 6 名，且以泰北汉语教师为主。由于小学教师人数有限，故本研究的调查与访谈对象仅限于本土中学汉语教师。

2.3 调查问卷与访谈问题的设计与实施

本研究的调查问卷主要包括两个部分：第一部分是汉语教师的基本信息。第二部分是我们基于 Shen & Wang(2000)有关教学能力构成中语言表达能力、组织教学能力与传播知识能力重要性等级位列前三的研究结论,以 Li & Chen(2017)汉语教师教学能力的评估标准与调查问卷为参照，且根据调查对象的实际情况与本研究之研究目的设计的调查问题。该部分共有 33 题，由汉语基本知识与技能、汉语交际能力、中华文化与跨文化交际、课堂教学与组织、课堂管理这五个维度组成。问卷采用 Likert 五点计分，从“5=完全符合”到“1=完全不符合”五个等级。得分越高，表示教学能力越强。五个维度及各具体项目的均值跟能力的对应关系为：均值在 1.00-1.49 之间表示“差”，1.50-2.49 之间表示“较差”，2.5-3.49 之间表示“一般”、3.50-4.49 之间表示“较高”、4.50-5.00 之间表示“很高”。为了避免语言障碍与隐私担忧影响我们获得更加准确真实的数据，因此我们将问卷内容全部译成了泰文且不记名填写。

本研究借助 Google Forms 在培训教室内进行的问卷调查。为了保证问卷完成质量,我们利用正式培训前的 10 分钟,在本人与另一名教员的监督下,要求学员在十分钟内当堂独立完成问卷。由于 7 名学员请假,故最终收回 88 份有效问卷,其中中学教师的问卷为 82 份。在访谈内容的设计方面,我们主要围绕教学任务与评估方式、课堂教学与管理、教师待遇、教师专业情意等几个方面的相关问题在培训结束后对其中十二名学员进行了访谈,以便更加深入地了解学员教学能力现状与存在问题的深层或具体原因。

3. 分析与讨论

3.1 泰国本土中学汉语教师的基本信息分析

调查结果显示,从性别构成来看,男女教师的占比分别为 25.6%、74.4%。泰国本土中学汉语教师的男女比例不均,女教师明显占多数。在年龄构成上,20-30 岁的教师占 37.5%,30-35 岁的教师占 30.7%,35-45 岁的教师占 23.8%,45 岁以上的教师仅占 8%。很明显,泰国本土中学汉语教师队伍中青年教师明显居多。这与陈艳艺(2013)有关泰国汉语教师年轻化的调查结果一致。在学历构成上,本科学历的教师占 72.8%,硕士学历的教师占 25%,博士学历与本科以下学历的教师都仅占 1.1%。本科学历在本土中学汉语教师队伍中明显占多数。从教师们的汉语学习经历来看,91%的汉语教师上大学或硕士时学的专业跟汉语有关,仅有 4.5%的教师上大学或硕士时学的专业跟汉语无关,还有 4.5%的教师工作后才自学汉语,然后当学校的汉语老师。这表明泰国本土中学汉语教师队伍的专业化程度整体较高。但从教师是否毕业于汉语师范专业、国际汉语教育专业或教育学专业的调查结果来看,仅有 46.3%的教师毕业于这三个专业,其他则毕业于汉语、商务汉语、汉语言文化专业等专业,缺乏教育学、教育心理学、二语教学等教学理论方面的专业知识。这说明泰国本土中学汉语教师队伍存在专业结构不够合理这一问题,也势必会影响到其整体专业化程度。从教师们是否有去中国长时间(一次至少一年)留学的经历来看,71.3%的教师没有去中国长时间留学的经历。这表明泰国本土中学汉语教师队伍普遍存在缺乏在目的语环境亲身体验中国文化的经历。在教龄构成上,不满一年教龄的仅占 1.1%,1-3 年教龄的占 21.6%,3-5 年教龄的占 25%,5-10 年教龄的占 33%,10 年以上教龄的占 19.3%。也就是说,非新手型教师(教龄高于 3 年)的比例达到了 77.3%,这说明泰国本土中学汉语教师队伍呈成熟化发展趋势。从汉语水平的构成来看,具备初(HSK1-3 级)、中(HSK4 级)、高级(HSK5-6 级)及以上汉语水平教师分别占 18.2%、38.6%、43.2%。泰国政府《促进汉语教学,提高国家竞争力战略规划(2006-2010)》“战略四”的 4.2 条款规定:小学教师汉语水平不

低于中国汉语水平考试 HSK5 级，中学教师汉语水平不低于 HSK6 级(Kiattisak,2011)。可见，泰国本土中学汉语教师队伍的整体汉语水平与有关政策目标差距很大。

3.2 泰国本土中学汉语教师教学能力之现状与存在的问题

3.2.1 本土中学汉语教师教学能力之整体情况

表 1 教学能力自我评价的总体情况

汉语教学能力评估的五个维度	均值 (Mean)	标准差 (SD)
汉语基本知识与技能	3.59	0.62
汉语交际能力	3.49	0.73
中华文化与跨文化交际	3.57	0.73
课堂教学与组织	3.91	0.71
课堂管理	4.13	0.76
合计	3.74	0.71

由表 1 可知，泰国本土中学汉语教师教学能力的总体均值为 3.74，总体标准差为 0.71。这表明，泰国本土中学汉语教师的整体教学能力基本跨入了“较高”水平区间且各教师个体之间的差异并不明显。从汉语教学能力评估的各维度来看，除了“汉语交际能力”尚处于一般水平之外，其他四个维度的教学能力都达到了较高水平的标准。其中，“课堂管理”能力相对最高且跟“课堂教学与组织”能力一样都明显处于“较高”水平区间的中段，“中华文化与跨文化交际”和“汉语基本知识与技能”能力则处于“较高”水平区间的前段，接近一般水平。教师“课堂管理”能力的个体差异相对最大，“汉语基本知识与技能”能力的个体差异相对最小，但教师个体在五个维度的教学能力都不存在明显差异。也就是说，泰国本土中学汉语教师们已经明显具备了较高的课堂教学与课堂组织管理能力，初步具备了较高的汉语教学所需的基本知识与技能以及中华文化与跨文化交际能力，具备了一般的汉语交际能力。可见，泰国本土中学汉语教师的汉语基本知识与技能、中华文化与跨文化交际能力、汉语交际能力都不算强，都亟需提高。

3.2.2 本土中学汉语教师教学中存在的主要问题与原因分析

1) 汉语基本知识与技能

表 2 汉语基本知识与技能的自我评价

汉语基本知识与技能	均值 (Mean)	标准差 (SD)
了解汉语的语音，包括声母、韵母、声调的数量和类型以及发音方法	4.11	0.63
掌握《汉语拼音方案》的基本规则	4.05	0.59
了解汉字的笔画、笔顺、偏旁、部首等概念以及汉字结构的基本规律	3.77	0.65
掌握基本、通用汉字的结构、发音和意义的关系	3.66	0.53
掌握比较丰富的汉语词汇量，并理解词义和用法	3.41	0.54

汉语基本知识与技能	均值 (Mean)	标准差 (SD)
了解常用的汉语的成语和惯用语	3.13	0.70
掌握汉语语素、词、短语和句子的基本区别	3.37	0.73
掌握汉语语法的重点、难点及学生学习语法常见的偏误	3.23	0.63

从表 2 来看,“了解常用的汉语的成语和惯用语”和“掌握汉语语法的重点、难点及学生学习语法常见的偏误”这两项自我评价得分明显相对较低,都处于“一般”水平区间且个体差异均不显著。

“了解常用的汉语的成语和惯用语”这一项得分不仅在“汉语基本知识与技能”这一维度的子项中得分最低,而且在五个维度下所有子项中也得分最低。这反映出本土中学汉语教师已充分意识到了自己对常用汉语成语与惯用语掌握不足,需进一步提高这方面的知识。究其原因,我们认为这既与教师基本信息中提到的本土中学汉语教师整体汉语水平多数尚未达到高级水平故接触与学习到的成语与惯用语较少有关,还跟本土中学汉语教学内容较少涉及汉语成语与惯用语有关。也因此,汉语成语与惯用语方面的知识并未引起本土中学汉语教师的重视。关于这一点,在我们对本土中学汉语教师的访谈中得到了证实。

“掌握汉语语法的重点、难点及学生学习语法常见的偏误”这一项得分低则表明本土中学汉语教师已经明显认识到自己对于汉语语法知识以及学生的语法学习情况不够了解。这既反映出本土中学汉语教师的汉语语法知识有明显欠缺之处,也反映出他们平时对于学生的语法习得偏误缺乏总结与了解学习,这无疑会影响到备课质量。在访谈中我们了解到,很少的教师会记录总结学生的学习错误,当然也包括语法错误,这是缺乏教学反思的表现。同时,他们更少去阅读学习有关泰国学生汉语语法偏误方面的文献。这无疑会造成本土中学汉语教师对学生学习语法时常见的偏误知之甚少。

可见,本土中学汉语教师在汉语基本知识与技能方面存在的主要问题在于汉语的成语和惯用语以及语法知识方面明显不足。加之“掌握汉语语素、词、短语和句子的基本区别”和“掌握比较丰富的汉语词汇量,并理解词义和用法”这两项得分也都处于“一般”水平区间,这说明本土中学汉语教师在汉语基本知识与技能方面,特别是词汇与语法知识方面还不够扎实。上诉问题反映到教学上必定体现为教师汉语基础不扎实、备课不够充分与缺乏足够的教学反思,这势必会影响到培养学生掌握汉语的基本知识和技能这一汉语教学的根本任务的完成质量。

2) 汉语交际能力

表 3 汉语交际能力的自我评价

汉语交际能力	均值 (Mean)	标准差 (SD)
具备比较好的听音、辨音能力,能及时发现学生的问题	3.50	0.71

汉语交际能力	均值 (Mean)	标准差 (SD)
能把听音、辨音能力和发音原理互相结合	3.45	0.71
能听懂在各种场合下的普通话或带有方言音的普通话	3.17	0.89
能对汉语拼音的难音有一定的了解并具备一定的辨音和正音能力	3.50	0.71
能用较好的普通话以正常语速进行口头交际能力	3.35	0.76
能用汉语解释词汇、语法或课文内容等其他知识	3.17	0.75
在课堂中能正确朗读课文	3.73	0.75
在课堂中能用合适的语调领学生朗读课文	3.88	0.71
在课堂中能比较流利、正确停顿地朗读课文	3.74	0.75
能写出规范的汉字	3.50	0.72
能正确使用标点符号	3.30	0.70
能用正确、符合学生汉语水平的词汇、语法来进行书面语表达	3.41	0.65
能把汉语词汇、课文或知识正确翻译成泰文	3.66	0.63

据表 3 可知,“能听懂在各种场合下的普通话或带有方言音的普通话”、“能用汉语解释词汇、语法或课文内容等其他知识”和“能正确使用常用的标点符号”这三项得分相对较低,都处于“一般”水平区间且个体差异均不显著。这说明本土中学汉语教师对标点符号的用法掌握得还不够准确,汉语的语音与口头表达能力尚存在明显不足。

在对汉语语音掌握不足方面,在访谈中我们了解到,教师们表示自己能听懂比较纯正的汉语普通话,但听带有方言音的普通话存在明显的困难。在《国际汉语教学通用课程大纲》(2010:26)中,把能听懂略带口音的话题熟悉的普通话列为听力语言技能的最高目标与内容。同样,在《国际中文教育中文水平等级标准》(2021:6)等级描述中,从 HSK 四级就开始要求能听懂非正式场合的略有方音的普通话,而能听懂各种场合下的略有方音的普通话则属于 HSK 六级及以上的水平。从教师基本信息中我们已经知道,多数本土中学汉语教师的汉语水平尚未达到高级,所以要听懂在各种场合下的普通话或带有方言音的普通话当然会存在困难。

在口头表达不足方面,要想做到“能用汉语解释词汇、语法或课文内容等其他知识”,特别是做到用汉语解释语法或课文内容,就必须具备一定的成段表达的能力。在《国际中文教育中文水平等级标准》(2021:4-6)等级描述中,HSK 四级至六级分别要求具备初步的、基本的与一般的口头成段表达能力。也就是说,本土中学汉语教师要想做到“能用汉语解释词汇、语法或课文内容等其他知识”,整体上至少要具备 HSK 五级以上的汉语水平。很明显,多数本土中学汉语教师尚未达到这样的汉语水平。同时,在访谈中我们还了解到,当遇到需要解释的教学内容时,绝大多数教师倾向于直接完全用泰语解释。他们认为这样更利于学生快速理解。这一陈旧的教学观念无疑

会降低本土中学汉语教师对于在课堂上进行汉语成段表达的意愿与必要性的认识。反映到教学上就会体现出教师二语教学理论知识匮乏，教学观念或方法陈旧，对二语教学原则把握不准确。这与教师基本信息中多数本土中学汉语教师缺乏二语教学理论方面的专业知识这一调查结果是相符的。在这种母语解释优先的教学观念的指导下，教师会忽略或不够重视对于学习者的口头表达或成段表达的训练。

在对标点符号的用法掌握不够准确方面，《国际中文教育中文水平等级标准》(2021:2-4)等级描述中从 HSK 一级就要求学习者能基本了解最常见的标点符号的用法，到 HSK 三级时达到能够较为熟练地掌握各类标点符号的用法。然而，虽然绝大多数本土中学汉语教师的汉语水平都超过了三级，但是他们仍然对汉语标点符号一知半解。究其原因，我们认为主要有三方面：一是虽然泰语中有标点符号，但与汉语标点符号的使用存在较大的差别，且泰语标点符号常常只出现在词典、论文、公文和法律文书等行文中(Song,2016)，在日常行文中基本上很少使用标点符号，使得教师们学习与教学时没有养成使用标点符号的习惯或意识；二是教师们在上学时本身就没有接受过系统的标点符号的学习。这是常年来对标点符号重要性的一致认识并没有在汉语教学上得到体现的结果(Hu&Zhou,2003)；三是汉语标点符号不但种类丰富而且基本用法较复杂。在中国国家标准化管理委员会(2012)颁布实施的《标点符号用法》中列出了三大类 17 个小类标点符号的定义、形式及基本用法。作为国外汉语二语学习者的本土汉语教师们要想准确掌握其用法并非易事，这无疑会影响到其教学质量。

由上可知，本土中学汉语教师在“汉语交际能力”方面存在的主要问题在于对汉语标点符号的用法掌握不够准确，在汉语的语音与口头表达能力方面存在明显不足。造成这些问题的主要原因包括多数本土中学汉语教师汉语基础不够扎实和二语教学理论知识匮乏及教学观念陈旧、汉语本身方言音与标点符号的用法丰富复杂、汉泰标点符号用法异大于同等。本土中学汉语教师在汉语交际能力方面存在的主要问题无疑会造成其在汉语交际能力这一维度上的教学能力上的明显欠缺，影响培养学习者运用汉语进行交际的能力这一汉语教学目标的实现。

3) 中华文化与跨文化交际能力

表 4 中华文化与跨文化交际能力的自我评价

中华文化与跨文化交际能力	均值 (Mean)	标准差 (SD)
了解中华文化基本知识，具备文化传播的基本能力	3.61	0.75
能简单解释在课文和教学材料中出现的各种中华文化概念	3.54	0.71

从表 4 可知，“了解中华文化基本知识，具备文化传播的基本能力”和“能简单解释在课文和教学材料中出现的各种中华文化概念”这两项的得分都处于“较高”水平区间且个体差异均不显著。但同时我们也注意到，这两项得分都处于“3.50-4.49”

这一“较高”水平区间的前段，接近“一般”水平区间。这反映出本土中学汉语教师普遍意识到了自己在中华文化基本知识、文化传播与文化概念阐释这些方面的能力尚有所缺乏。实际上，跨文化交际能力培养不仅需要教学环节的精心设计，而且需要课外的配合，包括国外学习或工作(Hu, 2013)。然而从教师基本信息中我们已经知道，大多数教师没有长时间留学中国的经历，访谈中他们表示对中国文化的了解更多地停留在书本与影视剧或社交媒体上，缺乏近距离接触与亲身感受中国文化的机会与社区环境。这无疑会造成多数泰国本土中学汉语教师对中国文化理解不足、中国文化知识素养不够，更难敏锐地发现课文和教学材料中的文化概念，更不用说解释这些文化概念了。同时，在访谈中我们还了解到，多数教师表示他们在学习汉语的过程中了解到的中国文化多为常见的中国传统文化，对当代中国与社会生活这两方面的文化知之甚少，更是很少接受中泰文化对比的训练。上诉问题反映到教学上就会体现出本土中学汉语教师中华文化知识及跨文化交际素质不足，无疑会影响培养学习者跨文化交际能力这一外语教学的高级目标。

4) 课堂教学与组织能力

表 5 课堂教学与组织能力的自我评价

课堂教学与组织能力	均值 (Mean)	标准差 (SD)
在上课之前充分、有效备课，熟悉课堂上的教学内容	4.05	0.66
能合理安排各个教学环节和教学步骤	3.85	0.67
能根据教学内容选择合适的教学方法	3.90	0.73
能设计课堂活动，并能有效完成	3.87	0.73
了解现代教学媒体，并能应用于教学中	3.88	0.78

据表 5 来看，“能合理安排各个教学环节和教学步骤”、“能设计课堂活动，并能有效完成”和“了解现代教学媒体，并能应用于教学中”这三项的得分相对较低。这表明本土中学汉语教师已认识到自身在合理设计教学环节与步骤、有效设计课堂活动以及利用现代教学媒体这三个方面的教学能力尚有所欠缺，这也是他们在“课堂教学与组织能力”这一维度存在的主要问题。

在合理设计教学环节与步骤的方面，Lyv(2008:120)认为：“教学环节和教学步骤安排得当的标志是：教学内容清楚，教学目的明确；一个环节和步骤与另一个环节和步骤之间有一定的联系，每一个环节和步骤的教学既完成一定的教学任务，又为下一个环节和步骤做好铺垫工作。”也就是说，合理安排教学环节与步骤的前提是教师需对教学内容与教学目的有一个清楚明确的认识，同时要注意各教学环节与步骤之间的相互联系与铺垫。要做到这些就离不开一定的教学理论知识与丰富实在的教学实践经验。然而从教师基本信息中我们已经知道，虽然多数教师已有三年以上的教龄，但

拥有五年以上教龄的教师才 52.3%。加之多数教师并非毕业于汉语师范专业、国际汉语教育专业与教育学专业，因此多数本土中学汉语教师在教学理论知识与教学经验方面都有所欠缺，使得其合理安排教学环节与步骤存在一定的困难。

在有效设计课堂活动方面，与教师的访谈中得知，学生们喜欢教师在课堂中组织各种课堂活动，比如游戏、比赛、模仿秀等活动。这样既可以活跃课堂气氛，让学生参与其中，又达到了寓教于乐的目的。这也符合泰国《国民教育法》所倡导的新时期的学习应该是快乐的、参与式的这一要求。然而，多数中学设置的每周汉语课的课时量并未完全达到 2014 年泰国《汉语教学发展规划》中所规定的每周课时量，即初中每周不少于 4 节课(补充科目/每节课 50 分钟)，高中每周不少于 4 节课(补充科目)或 6 节课(计划科目)(Lu&Zhao, 2020)，不少学校甚至直接减半。这就给任课教师造成了教学内容多但课时量少的困难，因此无法充分设计课堂教学活动，甚至出现无法有效完成有限的课堂活动的情况。同时，Liu(2020)指出，由于泰国的教育注重自由教育与宽容教育，学生们习惯了“慢慢学”的非高强度的学习方式，这在一定程度上造成了学生自由散漫的性格特点，时间与纪律观念不强。这样的课堂环境，要想保证课堂活动按时按质推进存在较大困难，这无疑会影响教学活动的有效开展。在访谈中，多数教师也提到了这一点。

在有效利用现代教学媒体方面，Li(2004)指出，多媒体自身的功能和教师的智力资源相结合，可以充分保证教学信息的准确性和课堂教学的质量和效果。在访谈中我们得知，多数中学只配有小尺寸墙上显示屏，基本没有电脑、外挂音响设备或投影设备，因此教师们能使用的多媒体设备十分有限。加之多数中学都是敞开式的教室环境，不具备隔音的封闭环境，使用多媒体对隔壁班级会造成明显的影响。因此，多数教师仅自带电脑使用墙上显示屏展示 PPT，有时播放影音视频，上课时多数情况还是采用“老师板书讲解、学生抄写听讲”的传统教学方法。可以说，很大程度是有限的多媒体设备与教室环境限制了本土中学汉语教师有效利用现代教学媒体开展汉语教学。

从上我们可以发现，本土中学汉语教师在“课堂教学与组织能力”这一维度存在的主要问题在于对于教学环节与步骤的合理安排、课堂活动的有效设计与现代教学媒体的有效利用都有所欠缺。而造成这些问题的主要原因跟教师的教学理论知识不够、教学实践经验不足、泰国教育的大小环境(如教育理念、学生性格、教室与设备情况等)等因素有关。这些因素与问题反映到教学上必然会体现为泰国本土中学汉语教师缺乏一定的课堂教学与组织能力。

5) 课堂管理能力

表 6 课堂管理能力的自我评价

课堂管理能力	均值 (Mean)	标准差 (SD)
能在课堂上跟所有学生沟通	4.15	0.70
能注重师生之间的互动	4.34	0.72
能调节课堂气氛，让学生轻松学习	4.24	0.71
通过有效的管理策略，满足学生需求	3.96	0.76
具有恰当使用惩罚手段惩罚学生的能力	3.95	0.90

由表 6 可知，“具有恰当使用惩罚手段惩罚学生的能力”和“通过有效的管理策略，满足学生需求”这两项的得分相对较低。这表明本土中学汉语教师在课堂管理方面存在的主要问题是恰当使用惩罚手段管理学生与通过有效的管理策略把控课堂这两个方面存在一定的欠缺。

从标准差来看，虽然“具有恰当使用惩罚手段惩罚学生的能力”这一子项的个体差异不显著，但其标准差值是五个维度所有子项中最大的。也就是说，该子项的个体差异不显著但相对最明显。这表示本土中学汉语教师们对于自身此方面的能力的自我评价存在一定的分歧。究其原因，我们认为这同样与 Liu(2020)提到的泰国的教育注重自由教育与宽容教育的泰国的教育理念有关。另外，当代教育观念也是强调引导和激励，反对控制与维持，这也是当代课堂管理发展的方向(Chen,2003)。因此，本土中学汉语教师受泰国教育理念与当代教育理念影响，都养成了多以宽容平和的心态对待学生，以鼓励为主，不愿使用惩罚手段的习惯。但教师在课堂管理过程中遇到的现实情况让他们对于一味地引导与激励产生了疑惑。这种疑惑与 Li(2005:27)提到的“帕克(1974)认为，尽管奖励是形成学生良好行为的一种十分有效的手段，但要遏制学生的破坏性、危险性行为，必须依靠惩罚。如果教师仅仅寄希望于奖励，排斥惩罚，那只是天真的人道主义者的一厢情愿，在实际中是站不住脚的”观点具有一定的一致性。与教师们的访谈我们也了解到，教师们对待惩罚学生的态度总体上持反对态度，但恰当的惩罚手段可以接受并且自己也在教学实践中正在谨慎实施。但同时他们也表示，如何做到恰当地使用惩罚手段，把惩罚所造成的负面影响降低到最小程度并非易事。其实，这与教师们通过有效的管理策略满足学生需求方面存在困难一样。我们认为，要恰当合理地做好这两个方面，既需要教师具备教育学与教育心理学的专业理论知识，也需要教师具有丰富实在的教学实践经验。而关于这两方面，前面我们已经知道本土中学汉语教师队伍尚有一定的不足。这正是导致本土中学汉语教师在恰当使用惩罚手段惩罚学生的能力与通过有效的管理策略把控课堂的能力都有所欠缺的主要原因。

3.3 泰国本土中学汉语教师教学能力与影响因素的关系分析

3.3.1 教学能力与汉语水平的关系

按照 HSK 水平等级划分标准,我们将本土中学汉语教师分为初级(HSK 1-3 级)、中级(HSK4 级)、高级(HSK5-6 级及以上)三组。我们将采用 Spss23 中的单因素方差分析(One-Way ANOVA)进行对比检验。又因此处讨论的是连续变量与多分类变量的关联关系且前者呈正态分布,因此我们采用斯皮尔曼等级相关(Spearman Correlation Coefficient)进行相关性检验。

表 7 不同汉语水平的本土中学汉语教师组之均值与相关性及单因素方差分析结果

汉语水平及教师分组	N	Mean	SD	r	Sig.	F	Sig.
初级组(HSK1-3 级)	14	3.520	0.800	.370	.001*	6.865	.002**
中级组(HSK4 级)	32	3.652	0.646				
高级组(HSK5-6 级及以上)	36	3.902	0.688				
合计	82	3.691	0.711				

*, 在 0.01 水平上显著(双尾检验);**, 在 0.05 水平上显著(双尾检验)。

根据表 7 可知,本土中学汉语教师的汉语水平与其教学能力的斯皮尔曼相关系数 $r=0.370, p=0.001<0.01$, 这表明这两个变量之间存在较高的正相关关系。从均值差异性来看,总体上,不同汉语水平的本土中学汉语教师之间的教学能力存在显著差异($F=6.865, p=0.002<0.05$)。两两对比后发现,初级组与高级组($p=0.002<0.05$)、中级组与高级组($p=0.004<0.05$)之间的教学能力都存在显著差异,但初级组与中级组($p=0.379>0.05$)之间的教学能力不存在显著差异。合而言之,本土中学汉语教师的汉语水平直接影响其教学能力的水平,汉语水平越高,其教学能力就越强。但这种影响在初中级汉语水平的教师组之间表现得并不明显。

3.3.2 教学能力与教龄的关系

Berliner(1991)以教学专长为标准将教师发展划分为新手教师、熟练新手教师、胜任型教师、熟练型教师和专家型教师五个阶段。我们参照此划分标准并结合泰国本土中学汉语教师的实际情况,按照教龄将本土中学汉语教师分为新手教师(教龄为 0-3 年)、熟练新手教师(教龄为 3-5 年)、胜任型教师(教龄为 5-10 年)和熟练型教师(教龄为 10 年以上)四组。我们同样采用 Spss23 中的单因素方差分析进行对比检验。又因此处讨论的是连续变量与多分类变量的关联关系且前者呈正态分布,因此我们同样采用斯皮尔曼等级相关进行相关性检验。

表 8 不同教龄的本土中学汉语教师组之均值与相关性及单因素方差分析结果

教龄及教师分组	N	Mean	SD	r	Sig.	F	Sig.
新手教师(0-3 年)	19	3.768	0.660	-.045	.690	0.096	.962*
熟练新手教师(3-5 年)	20	3.784	0.668				

教龄及教师分组	N	Mean	SD	r	Sig.	F	Sig.
胜任型教师(5-10 年)	28	3.708	0.734				
熟练型教师(10 年以上)	15	3.698	0.780				
合计	82	3.740	0.711				

*. 在 0.05 水平上显著(双尾检验).

由表 8 可知,本土中学汉语教师的教龄与其教学能力的斯皮尔曼相关系数 $r=-0.045, p=0.690>0.01$, 这表明这两个变量之间不存在显著相关关系。从均值差异性来看,不同教龄的本土中学汉语教师之间的教学能力不存在显著差异 ($F=0.096, p=0.962>0.05$)。两两对比后发现,各组之间 ($p=0.960>0.05$ 、 $p=0.677>0.05$ 、 $p=0.894>0.05$ 、 $p=0.633>0.05$ 、 $p=0.856>0.05$ 、 $p=0.808>0.05$)的教学能力也都不存在显著差异。可见,本土中学汉语教师的教龄对其教学能力并没有明显的影响。这跟前人们(Xiong&He,2016; He&Zhao,2018)关于教学能力与教龄呈正相关的研究结论不同,也不符合教师教学能力发展的基本规律。究其原因,我们认为主要跟本土中学汉语教师的汉语水平总体差距不大、教学投入不足与自我发展意识不强、学校对教师教学能力或质量评估不够科学有关。统计结果发现,从新手教师组到熟练型教师组的平均汉语水平(HSK1-3 级统计时记为 HSK3 级, HSK6 级以上统计时记为 HSK6 级,下同)分别为 4.32 级、4.30 级、4.25 级、4.40 级。可以看出,不同教龄的教师其总体平均汉语水平基本持平。根据表 7 分析结果来看,这意味着其教学能力也会无明显差异。另外,在访谈中我们了解到,多数教师表示在工作中面临的主要问题包括工作任务繁重,行政与教学都必须参与,真正投入到教学与提高自我汉语或教学水平的时间与精力明显不足;待遇不佳,身心疲惫,工作积极性不高;对教师教学能力或质量的评估多以提交教案等文件资料评估为主,极少甚至没有对教师汉语水平的考核与课堂教学实践性评估,因此教师把主要精力都放在了教案等文件资料的设计与制作上,教案与实际的课堂教学“两张皮”的现象普遍存在。其实,这些老大难的关键性问题前人们(Chen,2013;Shao,2022)早就有所提及或总结,但至今依然普遍存在且没有得到很好的解决。这势必会影响到本土中学汉语教师的教学投入的积极性,甚至出现职业倦怠(burnout)与自我发展意识不强等问题。Luo & Hu(2022)调查发现的当前泰国本土中文教师队伍存在的主要问题之一是泰国本土中文教师素质提升内在动力不足就佐证了我们的推断。如此一来,本土中学汉语教师的教学能力也就难以随着教龄的增长而明显提升了。

3.3.3 教学能力与年龄的关系

根据调查问卷,我们将本土中学汉语教师分为青年教师(30 岁以下)、中青年教师(30-35 岁)、中老年教师(35 岁以上)三组。我们也采用 Spss23 中的单因素方差分析进

行对比检验。又因此处讨论的是连续变量与多分类变量的关联关系且前者呈正态分布，因此我们同样采用斯皮尔曼等级相关进行相关性检验。

表 9. 不同年龄的本土中学汉语教师组之均值与相关性及单因素方差分析结果

教师年龄及分组	N	Mean	SD	r	Sig.	F	Sig.
青年教师(30 岁以下)	31	3. 676	0. 642	. 053	. 636	1. 164	0. 318*
中年教师(30-35 岁)	27	3. 866	0. 648				
中老年教师(35 岁以上)	24	3. 680	0. 830				
合计	82						

*. 在 0. 05 水平上显著(双尾检验).

由表 9 来看，本土中学汉语教师的年龄与其教学能力的斯皮尔曼相关系数 $r=-0. 053, p=0. 636>0. 01$ ，这表明这两个变量之间不存在显著相关关系。从均值差异性来看，不同年龄的本土中学汉语教师之间的教学能力不存在显著差异 ($F=1. 164, p=0. 318>0. 05$)。两两对比后发现，各组之间 ($p=0. 151>0. 05$ 、 $p=0. 818>0. 05$ 、 $p=0. 259>0. 05$) 的教学能力也都不存在显著差异。合而言之，本土中学汉语教师的教学能力不受其年龄的明显影响，不是年龄越大，教学能力就越强。经统计发现，青年、中年、中老年教师组的平均汉语水平分别为 4. 29 级、4. 37 级、4. 25 级。可见，这三组教师的汉语水平基本持平。这也从侧面反映出本土中学汉语教师的汉语水平并未随着自身的年龄增长而有所改善。这其实与本土中学汉语教师的教学能力与教龄没有显著关系的结论是一致的也是相互印证的，其个中原因也基本一样。

3. 3. 4 教学能力与学历的关系

根据调查问卷，我们将本土中学汉语教师分为本专科教师与硕博教师两组。我们将采用 Spss23 中的独立样本 T 检验(Independent Samples t-test)进行对比检验。又因此处讨论的是连续变量与二分类变量的关联关系且前者呈正态分布，因此我们采用点二列相关(Point Biserial Correlation)进行相关性检验。

表 10. 不同学历的本土中学汉语教师组之均值与相关性及独立样本 T 检验结果

教师学历及分组	N	Mean	SD	r	Sig.	t	df	Sig.
本专科教师	63	3. 752	0. 710	. 058	. 606	0. 518	80	0. 548*
硕博教师	19	3. 700	0. 694					
合计	82	3. 726	0. 702					

*. 在 0. 05 水平上显著(双尾检验).

从表 10 来看，本土中学汉语教师的学历与其教学能力的点二列相关系数 $r=-. 058(N=82, p=0. 606>0. 01)$ ，这表明这两个变量之间不存在显著相关关系。从均值差异性来看， $t=0. 518, p=0. 548>0. 05$ ，这说明教师学历不同但教学能力不存在显著差异。

显而易见，本土中学汉语教师学历的高低对其教学能力的影响并不明显。这与 Chen(2013:67) 在讨论泰国汉语教师专业化问题时所认为的“教师学历的提高意味着汉语水平、教学能力和科研能力必将随之有所提高”的判断并不一致。究其原因，我们认为，这与硕博学历组教师就读的专业与总体汉语水平情况有关。统计结果发现，具备硕博专业的本土中学汉语教师的平均汉语水平仅为 4.58 级，而本专科教师组的平均汉语水平为 4.22 级，两者平均的汉语水平差距并不明显。这样本土中学汉语教师学历优势中的汉语水平的微弱优势对其教学能力的影响也就不显著了。在就读的专业方面，具备硕博专业的本土中学汉语教师就读的专业包括教育学、汉语作为第二语言教学、汉语国际教育、语言学及应用语言学专业。其中，多数教师就读的是泰国本土的教育学专业与两年制的汉语作为第二语言教学专业。就读前者的教师本科时多毕业于汉语师范专业，教育学所学内容虽与课堂组织管理有关，但与汉语二语教学理论没有直接关联。就读后者的教师本科时多毕业于非汉语师范专业，硕士期间因仅有三学期约十门课而使得与汉语二语教学理论知识有关的课程所占比例很低，这无疑会造成其汉语二语教学理论知识薄弱。从两者汉语教学能力的五个维度的均值来看，硕博组教师除了在汉语基本知识与技能、汉语交际能力两个维度略高于本专科组教师外，其他三个维度均略低于后者。这反映出硕博组教师的学历优势并未体现出其汉语二语教学理论知识的明显优势，因此其学历优势对汉语教学能力的提升并不显著。其实，这也应引起我们对本土汉语硕士专业培养方案的反思。

3.3.5 教学能力与所学专业关系

根据调查问卷，我们将本土中学汉语教师分为汉语师范或教育专业毕业教师与非汉语师范或教育专业毕业教师两组。我们也采用 Spss23 中的独立样本 T 检验进行对比检验。又因此处讨论的是连续变量与二分类变量的关联关系且前者呈正态分布，因此我们同样采用点二列相关进行相关性检验。

表 11. 不同专业的本土中学汉语教师组之均值与相关性及独立样本 T 检验结果

教师所学专业及分组	N	Mean	SD	r	Sig.	t	df	Sig.
汉语师范或国际汉语教育专业	38	3.727	0.672	.431	.003*	3.376	80	0.042**
非汉语师范或国际汉语教育专业	44	3.450	0.744					
合计	82	3.589	0.708					

*. 在 0.01 水平上显著(双尾检验); **. 在 0.05 水平上显著(双尾检验).

据表 11 来看，本土中学汉语教师所学专业与其教学能力的点二列相关系数 $r = .431$ ($N=82, p=0.003 < 0.01$)，这表明这两个变量之间存在较高的正关系。从均值差异性来看， $t=3.376$ ， $p=0.042 < 0.05$ ，这说明本土中学汉语教师的教学能力与其教学能力差

异显著。可见，本土中学汉语教师所学专业对其教学能力有明显影响。具体表现为毕业于汉语师范专业或国际汉语教育专业的本土中学汉语教师的教学能力总体上明显高于非毕业于这两个专业的教师。这间接说明，汉语二语教学理论、教育学与教育心理学等方面的专业理论知识会影响到本土中学汉语教师教学能力的水平与教学能力的发展。前面我们已经知道，泰国本土汉语教师专业化程度不高已是一个长期存在的问题之一(Wang, 2008; Wang, 2019)。这当然与教师所学专业为非汉语教学类专业密切相关。Chen(2013)调查发现，泰国汉语教师首选的培训内容为教学方法、教学设计与课堂技巧、教材使用与编写等汉语二语教学方面的知识。同时她(2021)在对泰国孔子学院的培训调查中也发现，教学法与汉语教学技能是最常涉及的培训内容。Shao(2021)也指出，多数泰国本土中小学汉语教师对于汉语二语教学理论与习得理论、课堂教学法等有需求。这些调查发现刚好也印证了本土中学汉语教师在这方面的专业知识的缺失与有这方面的职业提升的需求。

4. 结语与建议

本文采用问卷调查与访谈相结合的方法，从汉语基本知识与技能、汉语交际能力、中华文化与跨文化交际、课堂教学与组织、课堂管理这五个维度对泰国本土中学汉语教师的教学能力情况进行了考察与分析，并探讨了其汉语教学能力与汉语水平、教龄、年龄、学历与所学专业的关系。研究结果显示：1) 本土中学汉语教师的整体教学能力较高，但其汉语交际能力方面的教学能力一般，其中华文化与跨文化交际跟汉语基本知识与技能这两方面的教学能力也不够高；2) 本土中学汉语教师在教学能力各维度中主要存在的具体问题包括：汉语的成语和惯用语以及语法知识明显不够；对汉语标点符号的用法掌握不够准确，在汉语的语音与口头表达能力方面明显不足；在中华文化基本知识、文化传播与文化概念阐释这些方面的能力尚有所缺乏；在合理设计教学环节与步骤、有效设计课堂活动以及利用现代教学媒体这三个方面的教学能力尚有所欠缺；在恰当使用惩罚手段管理学生与通过有效的管理策略把控课堂这两个方面还不够老练。造成这些问题的主要原因为：教师汉语基础不扎实、备课不够充分与缺乏足够的教学反思；教师二语教学理论知识匮乏及教学观念陈旧、汉语本身方言音与标点符号的用法丰富复杂、汉泰标点符号用法异大于同；教师缺乏近距离感受中国文化的目的语环境与汉泰文化的对比研究训练；教师教学实践经验不足与深受泰国传统教育观念与教学环境的影响；3) 本土中学汉语教师的教学能力与其汉语水平和所学专业显著相关，但与其年龄、教龄与学历不存在显著关系。这说明本土中学汉语教师的汉语水平与专业素质是决定其教学能力的关键性因素。同时从不显著相关的因素中反映出本

土中学汉语教师提升的内在动力不足、对于中学汉语教师教学能力的评估不够合理、本土汉语硕士学历培养方案有待改善等问题。

根据上述研究结果,我们认为,要想进一步促进泰国本土中学汉语教师教学能力的发展,主要应该从以下几个方面着手:1)在政府层面,要提高教师待遇、完善教师教学能力评估制度、敦促高校根据泰国本土实际需求完善汉语师资人才的培养方案、减轻繁杂重的行政工作。提高教师待遇能增强教师的职业幸福感,稳定师资队伍,吸引高汉语水平的优秀汉语人才进入教育行业。完善教师教学能力评估制度,尤其是强调课堂实践能力,能督促教师全面提升自身素质,重视教学投入。前两者都能增强教师自我素质提升的内在动力。在本土汉语师资培养方面,泰国本土化中小学汉语教师的培养尚存在不足(Zheng,2012; Nopparat,2022)。只有加强相关调研工作,完善高校的汉语师资专业人才的培养方案,才能培养出实用对口的本土汉语师资专业人才。在减轻繁杂重的行政工作方面,Liu & Nalatcha(2021)对 427 名泰国中小学汉语教师调查发现,他们在校约有 42%的时间在做与教学无关的繁杂的行政工作。如此繁重的行政工作显然不利于教师加大教学投入,提升自身的教学能力;2)在学校层面,要对教师准入制度严格把关且重视教师的继续教育。前者是指对本土中学汉语教师汉语水平与专业素质的招聘或选拔要求要尽量符合政府标准。即使在招收教师困难的现实情况下,至少要对入职教师提出后续的严格的汉语水平与专业素质达标要求并跟进督促考核。这样的外在压力也能增强教师自我提升的内在动力。后者指的是要给教师继续教育的机会与平台,包括参加岗前职后国内外各种尤其是汉语教学理念与方法以及跨文化交际能力方面的汉语教师职业培训或研讨会、短长期留学深造、创建同区域教师或新老教师交流互助平台等。针对不少学校有中国汉语志愿者教师的情况,更应建立汉泰教师交流与互助平台,互相借鉴,取长补短。3)在个人层面,本土中学汉语教师应该明确专业理想、树立终身学习的理念与重视教学经验的总结与教学反思。专业理想是教师专业素质的核心和灵魂(Li&Li,2019)。有了专业理想,才会对自身的工作产生强烈的认同感和投入感,而这是促进教师自我发展的巨大动力与源泉。终身学习对各行各业都很重要,对教师行业尤其如此。明确专业理想与树立终身学习的理念有利于克服本土中学汉语教师存在的职业倦怠的问题,增强其自我教学能力提升的内在动力。对于教学经验的总结与教学反思问题,Posner(1989)早就提出了著名的教师成长公式,即教师成长=经验+反思。可见,教学经验的总结与教学反思对于教师的成长至关重要,显然泰国本土中学汉语教师在这两方面做得还不够。

最后需要指出的是,本研究是对泰国本土中学汉语教师教学能力的一种初步探索,研究结论还有待更多同类研究来验证。后续研究可以均衡调查范围,增加调查与访谈人数,增设学生对教师教学能力的评价作为对照来做更加深入客观全面的研究。

参考文献

- Berliner, D. C. (1991). Educational psychology and pedagogical expertise: New findings and new opportunities for thinking about training. *Educational Psychologist*, 2, 145-155.
- Center for Language Education and Cooperation. (2021). *Chinese Proficiency Grading Standards for International Chinese Language Education*. Beijing: Beijing Language and Culture University Press.
- Chen, S. J. (2003). Classroom management: Meaning and change. *Educational Science Research*, 3, 5-8.
- Chen, Y. Y. (2013). Study on the status quo and countermeasures of Chinese teachers in Thailand. *Around Southeast Asia*, 8, 65-70.
- Chen, Y. Y. (2021). On the training of local Chinese-language teachers at the Confucius Institutes in Thailand. *Journal of Yunnan Normal University (Teaching and Research on Chinese as A Foreign Language Edition)*, 19(3), 85-92.
- Du, P. (2011). Study on the contents of the criterion of primary and secondary school teachers' basic teaching ability. *Curriculum, Teaching Material and Method*, 31(8), 95-100.
- Gao, X. & Wang, X. M. (2016). On current situation, existing problems and strategies of Chinese teaching in primary and secondary schools in North Thailand. *Journal of Chuxiong Normal University*, 31(7), 37-44.
- Hanban & Confucius Institute Headquarters. (2010). *International Curriculum for Chinese Language Education*. Beijing: Foreign Language Teaching and Research Press.
- He, Q. Z. & Zhao, Z. C. (2018). Investigation and reflection on the teaching competence of college teachers. *Chinese University Teaching*, 7, 77-79+85.
- Hu, J. G. & Zhou, J. (2003). Analysis of writing errors of punctuation marks by overseas students. *Applied Linguistics*, 3, 113-117.
- Hu, W. Z. (2013). How to position intercultural communicative competence in foreign language teaching. *Foreign Language World*, 6, 2-8.
- Huang, Q. Q. & Liu, W. (2017). The retrospect and prospect of studies on international Chinese education teachers for thirty years. *Journal of Yunnan Normal University (Teaching and Research on Chinese as A Foreign Language Edition)*, 15(2), 1-16.
- Kiattisak, Z. F. (2011). *A Study of Thai Historical Development of and Standards for Native Chinese Language Teachers in Primary and Secondary Schools*. [Unpublished doctoral dissertation]. Minzu University of China, Beijing.

- Li, B. G. & Chen, R. F. (2017). Investigation and analysis of current situation of local Chinese teachers in colleges and universities in northeast region of Thailand. *Journal of Luohe Vocational and Technical College*, 1, 99-104.
- Li, B. G. & Li, B. W. (2019). The current situation, problems, and countermeasures of local Chinese teachers in Russian universities. *Journal of Bohai University (Philosophy and Social Science Edition)*, 3, 114-121.
- Li, D. W. (2015). Problems and countermeasures in the professional development of international Chinese teachers. *Heilongjiang Research on Higher Education*, 7, 79-81.
- Li, J. (2005). Brief discussion on punishment in classroom management. *Contemporary Education Forum*, 2, 26-27.
- Li, J. Y. (2004). Application of multimedia technology in cultural teaching. *Journal of College of Chinese Language and Culture of Jinan University*, 2, 14-18.
- Luo, J. P. & Hu, Y. H. (2022). Reflection on the development of the local Chinese teacher team in Thailand. *Journal of Sinology and Chinese Language Education*, 2, 97-104.
- Li, W. P. & Yao, C. L. (2022). Visualization analysis of research on Chinese language teaching in Thailand: Based on CNKI database. *Journal of Luohe Vocational and Technical College*, 21(2), 104-108.
- Liu, H. Q. (2020). Analysis of classroom management problems in Chinese teaching in Thai universities: Taking Royal Phuket University as an example. *PR Magazine*, 1, 153-155.
- Liu, M. & Nalatcha, R. (2021). Study on the construction and development of teachers in primary and secondary schools in Thailand. *Journal of World Education*, 6, 65-69.
- Lu, F. & Zhao, H. X. (2020). The international strategy of teaching Chinese in Thailand from the perspective of the “Belt and Road” construction and the community of a shared future for mankind. *Crossroads: Southeast Asian Studies*, 3, 94-101.
- Lyv. B. S. (2008). *Chinese and Teaching Chinese as a Second Language*. Beijing: Peking University Press.
- Nopparat, J. (2022). The analysis of five-year undergraduate program for Chinese teaching professional in Thailand. *Chinese Journal of Social Science and Management*, 6(1), 100-117.
- Posner, G. J. (1989). *Field Experience: Methods of Reflective Teaching*. New York: Longman Inc.

- Qiu, R. & Zhang, J. Z. (2013). A study on short-term training of native Chinese language teachers in primary and secondary schools of Thailand. *Journal of Yunnan Normal University (Teaching and Research on Chinese as A Foreign Language Edition)*, 11(2), 83-92.
- Shao, L. M. (2022). The reviews and reflections on the current situation of local Chinese teacher training in Thailand. *Chinese Studies Journal Kasetsart University*, 15(1), 168-184.
- Shen, J. L. & Wang, K. R. (2000). On teacher's teaching abilities. *Journal of Beijing Normal University (Social Sciences)*, 1, 64-71.
- Song, A. Q. (2000). Analysis of the characteristics of Chinese punctuation marks used by Thai students in the primary stage and teaching suggestions. *Language Planning*, 1, 11-12.
- Wang, J. Y. (2019). On the four outstanding problems of Chinese teaching in Thailand's basic education stage. *Southeast Asian studies*, 94, 12-17.
- Wang, X. X. (2008). The status quo problems and their solutions of Chinese teaching in primary schools and high schools of Thailand. *Journal of College of Chinese Language and Culture of Jinan University*, 4, 9-16.
- Wu, J. P. (2012). The present situation, problems, and countermeasures of Chinese language education and promotion in Thailand. *Journal of Jimei University*, 13(2), 59-63.
- Xiong, S. P. & He, Q. Z. (2016). Investigation and reflection on the teaching competence of young teachers in colleges and universities. *Educational Research*, 11, 126-132.
- Zheng, T. (2012). A probe into the training mode of localized primary and secondary Chinese teachers: Taking Thai normal students as an example. *Journal of Chifeng University (Natural Science Edition)*, 28(11), 185-187.
- Zhu, H. & Zeng, Z. C. (2010). A case study of the training of the local Chinese: Teaching teachers by the education bureau of Bangkok. *Journal of Yunnan Normal University (Teaching and Research on Chinese as A Foreign Language Edition)*, 8(3), 70-76.

The Sentence Rearrangement Errors in HSK Level 5 of Third-Year Chinese Major Students in the Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkhla University

Saksorn Boprom¹; Aticha Petrattanamunee²; Thitiwan Cheewawiphas³

Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University Songkla 90110 Thailand

E-mail: thitiwan.ch@psu.ac.th

(received 27 March 2023) (revised 7 January 2024)

(accepted 23 January 2024)

Abstract

The aim of this study was to examine the sentence rearrangement errors of 52 third-year Chinese major students in the Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkhla University, during the 2020 academic year as well as to identify the underlying causes of these errors. To accomplish these objectives, their writing responses to the 16 questions in the HSK level 5 exam were analyzed based on criteria including syntax and semantic relationships, logical reasoning, and Chinese character writing skills.

The findings showed that the students faced challenges in four areas, including word order at both (1) the phrase and (2) the sentence levels, (3) logical reasoning, and (4) stroke order and stroke count when writing Chinese characters. Among these, the word order of 把 (ba-sentence) was the most frequently identified issue. Additionally, the three causes of the challenges were discovered as follows: (1) Inadequacy of understanding target language grammar which was the most commonly reported cause, (2) L1 negative transfer, (3) unreasonable meaning, and (4) irrelevant Chinese characters in the questions.

Keywords: Error Analysis; Causes of Errors; HSK level 5; Sentence Rearrangement

¹ Undergraduate student, Chinese major

² Undergraduate student, Chinese major

³ Lecturer, Corresponding Author

การศึกษาข้อผิดพลาดในส่วนการเขียนเรียงประโยคใน HSK ระดับ 5 ของนักศึกษา ชั้นปีที่ 3 หลักสูตรภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ศักย์ศรณ์ โปพรหม⁴ อธิชา เพ็ชรรัตนมณี⁵ ฐิติวรรณ ชีววิภาส⁶

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา 90110 ประเทศไทย
อีเมล thitiwan.ch@psu.ac.th

วันรับบทความ 27 มีนาคม 2566 วันแก้ไขบทความ 7 มกราคม 2567

วันตอบรับตีพิมพ์บทความ 23 มกราคม 2567

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อผิดพลาดและสาเหตุของข้อผิดพลาดจากไวยากรณ์ในส่วนการเขียนเรียงประโยค HSK ระดับ 5 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 รุ่นปีการศึกษา 2563 หลักสูตรภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 52 คน โดยใช้แบบทดสอบส่วนการเขียนเรียงประโยค HSK ระดับ 5 จำนวน 16 ข้อ เป็นเครื่องมือในการศึกษา

ผลจากการวิเคราะห์ผลการทำแบบทดสอบส่วนการเขียนเรียงประโยคใน HSK ระดับ 5 โดยใช้มุมมองด้านโครงสร้างทางไวยากรณ์ ความสัมพันธ์ด้านความหมาย ความสมเหตุสมผลตามหลักตรรกะและการเขียนตัวอักษรจีน พบว่า ลักษณะของข้อผิดพลาด 4 ลักษณะ คือ (1) การเรียงลำดับส่วนประกอบในประโยคไม่ถูกต้อง (2) การลำดับคำหรือวลีไม่เป็นระบบ (3) ตรรกะไม่สมเหตุสมผล (4) การเพิ่ม ลด หรือการใช้ตัวอักษรจีนผิด โดยลักษณะของข้อผิดพลาดที่พบมากที่สุด คือ การเรียงลำดับส่วนประกอบในประโยคไม่ถูกต้อง คือ ประโยค 把 (“把” 字句) และสาเหตุของข้อผิดพลาดแบ่งได้เป็น 4 สาเหตุ คือ (1) ความรู้ที่มีในหลักไวยากรณ์ภาษาปลายทางไม่เพียงพอ (2) อิทธิพลจากภาษาแม่ (3) ความหมายไม่สมเหตุสมผล และ (4) ตัวอักษรจีนไม่สอดคล้องกับโจทย์ โดยสาเหตุของข้อผิดพลาดที่พบมากที่สุด คือ ความรู้ที่มีในหลักไวยากรณ์ภาษาปลายทางไม่เพียงพอ

คำสำคัญ การศึกษาข้อผิดพลาด สาเหตุของข้อผิดพลาด HSK ระดับ 5 การเขียนเรียงประโยค

⁴ นักศึกษาปริญญาตรี วิชาเอกภาษาจีน

⁵ นักศึกษาปริญญาตรี วิชาเอกภาษาจีน

⁶ อาจารย์ประจำสาขาภาษาต่างประเทศ ผู้ประพันธ์บรรณกิจ

1. บทนำ

ในปัจจุบันประเทศจีนมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นในเวทีโลก ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง ภาษาและวัฒนธรรม ประกอบกับการหลั่งไหลเข้ามาของชาวจีน ส่งผลให้ภาษาจีนมีความสำคัญและเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานมากขึ้น ดังนั้นจึงมีผู้เรียนชาวไทยจำนวนมากสนใจและเห็นความสำคัญของการเรียนภาษาจีนมากยิ่งขึ้น เมื่อกล่าวถึงการเรียนภาษาจีนย่อมต้องมีการทดสอบวัดระดับความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาจีนเพื่อจะได้นำผลการทดสอบไปยื่นศึกษาต่อหรือใช้เป็นใบเบิกทางในการประกอบวิชาชีพ ซึ่งการทดสอบวัดระดับความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาจีนที่เป็นที่ยอมรับในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกคือ 汉语水平考试 (Hànyǔ Shuǐpíng Kǎoshì) หรือ HSK ในการทดสอบจะแบ่งออกเป็น 6 ระดับ ซึ่งแต่ละระดับจะมีลักษณะในการออกข้อสอบและจุดสำคัญที่แตกต่างกัน โดยหลักสูตรภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีเงื่อนไขในการสำเร็จการศึกษา คือ นักศึกษาจะต้องยื่นผลการสอบ HSK ระดับ 5 หรือ 6 ที่มีผลคะแนนตั้งแต่ 180 คะแนนขึ้นไป โดยยื่นผลสอบในชั้นปีที่ 3 ภาคการศึกษาที่ 2 และเมื่อพิจารณาจากผลการสอบในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา พบว่า มีนักศึกษาที่ยื่นผลสอบ HSK ระดับ 5 มีผลคะแนนไม่ถึง 180 คะแนน ประมาณร้อยละ 60 ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากข้อผิดพลาดจากการทำข้อสอบในส่วนการเขียนเรียงประโยค

จากปัญหาดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาข้อผิดพลาดการเขียนเรียงประโยคใน HSK ระดับ 5 โดย Zhao Guoxin (2021) ได้กล่าวว่า ส่วนการเขียนเรียงประโยคเป็นส่วนที่หนึ่งของข้อสอบการเขียน ซึ่งการเขียนเรียงประโยคมีความเชื่อมโยงกับการแต่งเรื่องสั้นในส่วนที่สองของข้อสอบการเขียน เพราะฉะนั้นการทำข้อสอบในส่วนการเขียนเรียงประโยคได้เป็นอย่างดีจะมีส่วนช่วยให้การแต่งเรื่องสั้นในส่วนที่สองราบรื่นตามไปด้วย ซึ่งเมื่อผู้เรียนชาวต่างชาติตอบคำถามในส่วนการเขียนเรียงประโยคพบว่ามีข้อผิดพลาดค่อนข้างสูงและอัตราการเสียคะแนนก็ค่อนข้างสูงเช่นกัน และ Yu Ling (2018) ได้กล่าวว่า เนื่องจากส่วนการเขียนมีระดับความยากค่อนข้างสูง และมีการทดสอบความสามารถหลายมิติ อีกทั้ง ผู้เรียนยังได้สะท้อนให้เห็นว่า ส่วนการเขียนนี้ค่อนข้างยาก ซึ่งเมื่อเทียบกับส่วนของการแต่งเรื่องสั้นแล้ว ไวยากรณ์ที่ทดสอบในส่วนการเขียนเรียงประโยคมีมากและละเอียดยิ่งกว่า ดังนั้นระดับความยากของส่วนการเขียนเรียงประโยคนี้นี้จึงค่อนข้างสูงและคะแนนก็ค่อนข้างสูงเช่นกัน เพราะฉะนั้น อัตราการเสียคะแนนของผู้เรียนจึงสูงตามไปด้วย

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญและปัญหาของการทำข้อสอบส่วนการเขียนเรียงประโยคใน HSK ระดับ 5 จากคู่มือเตรียมสอบ HSK เล่ม 5 (ฉบับเฉลยภาษาไทย) (2013) ชุดที่ 9 ข้อที่ 96 ดังนี้ “考上了 她 自己的 凭 努力 北京大学” จะเห็นได้ว่าคำถามต้องการทดสอบเรื่องการใช้บุพบทวิธีทำหน้าที่เป็นบทขยายภาคแสดง โดย 她 ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค มีคำกริยา คือ 考上了 เนื่องจากมี 了 ต่อท้ายจึงทราบได้ว่าเป็นคำกริยาและ 考上了 เป็นกริยาวิเศษีที่สามารถมีกรรมมารองรับได้ ดังนั้น ส่วนต่อไปจึงต้องหากรรม โดยกรรมของประโยคนี้นี้คือ 北京大学 ดังนั้นจึงเรียงได้เป็น 考上了北京大学 ส่วน 自己的 หากมี 的 คำที่ตามมาด้านหลังจะต้องเป็นคำนามหรือนามวลีเนื่องจาก 的 เป็นสัญลักษณ์ของบทขยายนาม และในข้อนี้เหลือแค่คำว่า 努力 เท่านั้นที่สามารถวางหลัง 的

ได้ จึงจับมาคู่กันเป็น 自己的努力 สุดท้ายคือ 凭 ซึ่งเป็นคำบุพบทจะต้องมีกรรมมาต่อท้าย เพื่อทำหน้าที่ขยายภาคแสดงในประโยค และกรรมที่สามารถใช้ร่วมกับคำบุพบท 凭 ได้คือ 自己的努力 รวมกันเป็นบุพบทวลี 凭自己的努力 โดยบุพบทวลีทำหน้าที่ขยายภาคแสดงซึ่งก็คือ 考上了北京大学 จะเรียงได้เป็น 凭自己的努力考上了北京大学 ซึ่งประธาน 她 จะวางไว้หน้าสุดของประโยค ดังนั้น คำตอบที่ถูกต้องของข้อนี้จึงเป็น 她凭自己的努力考上了北京大学。หากผู้ทำแบบทดสอบขาดความรู้หรือไม่เข้าใจเรื่องดังกล่าวอย่างแท้จริง ก็อาจจะส่งผลให้เกิดข้อผิดพลาดในการเรียงประโยคได้

ดังนั้น จากรายละเอียดและความสำคัญข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาข้อผิดพลาดการเขียนเรียงประโยคใน HSK ระดับ 5 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ครู อาจารย์ ผู้สอนภาษาจีน นักเรียน นักศึกษา รวมถึงผู้ที่เตรียมสอบ HSK ระดับ 5 ได้ทราบถึงลักษณะและสาเหตุของข้อผิดพลาดการเขียนเรียงประโยคใน HSK ระดับ 5 เพื่อลดข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้ต่อไป

2. วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาข้อผิดพลาดและสาเหตุของข้อผิดพลาดจากไวยากรณ์ในส่วนการเขียนเรียงประโยค HSK ระดับ 5

3. ขอบเขตการศึกษา

งานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยศึกษาเกี่ยวกับข้อผิดพลาดและสาเหตุข้อผิดพลาดในส่วนการเขียนเรียงประโยคใน HSK ระดับ 5 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยมีขอบเขตการศึกษา ดังนี้

1) ขอบเขตกลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาชั้นปีที่ 3 รุ่นปีการศึกษา 2563 หลักสูตรภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 52 คน

2) ขอบเขตเนื้อหา 《汉语水平考试真题集 HSK 五级 (2018 版)》 (2018) และคู่มือเตรียมสอบ HSK เล่ม 5 (ฉบับเฉลยภาษาไทย) (2013) มาเป็นเครื่องมือในการศึกษา ซึ่งมีข้อสอบทั้งหมด 15 ชุด จำนวน 120 ข้อ

4. ทบทวนวรรณกรรม

ในวิจัยฉบับนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัย บทความวิจัยและหนังสือต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องของ Liu Xun (2000) Yu Ling (2018) Li Zhibin (2021) และ Zhao Guoxin (2021) ซึ่งนักวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ได้ทำการรวบรวมข้อสอบ HSK ระดับ 5 ฉบับจริง เพื่อนำมาประกอบการศึกษาข้อผิดพลาดและสาเหตุของข้อผิดพลาดจากไวยากรณ์ในส่วนการเขียนเรียงประโยค HSK ระดับ 5

1) ลักษณะข้อผิดพลาด

Li Zhibin (2021) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์ข้อสอบส่วนการเขียนใน HSK ระดับ 5 ฉบับจริง และกลยุทธ์การเรียนการสอน พบว่า จากการรวบรวมข้อสอบ HSK ระดับ 5 ฉบับจริงทั้งหมด 10 ชุด จำนวน 80 ข้อ และนำมาจัดหมวดหมู่ไวยากรณ์ได้เป็น 28 หมวด และจากการวิเคราะห์ลักษณะข้อผิดพลาดของผู้เรียน ชาวต่างชาติในส่วนการเขียนเรียงประโยค HSK ระดับ 5 เช่น ผู้ทำแบบทดสอบเรียงลำดับส่วนประกอบ ในประโยคไม่ถูกต้อง ผู้ทำแบบทดสอบใช้เครื่องหมายวรรคตอนผิดหรือเขียนตัวอักษรจีนผิด เป็นต้น สาเหตุของข้อผิดพลาดแบ่งได้เป็น 4 ประเด็น ดังนี้ (1) อิทธิพลจากภาษาแม่ (2) ความรู้ที่มีในหลัก ไวยากรณ์ภาษาปลายทางไม่เพียงพอ (3) ปัจจัยทางวัฒนธรรม (4) วิธีการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้

Zhao Guoxin (2021) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาข้อสอบส่วนการเขียนเรียงประโยคใน HSK ระดับ 5 และกลยุทธ์การเรียนการสอนภาษาจีนระดับนานาชาติ พบว่า จากการรวบรวมข้อสอบ HSK ระดับ 5 ทั้งหมด 31 ชุด จำนวน 248 ข้อเพื่อนำมาวิเคราะห์และจัดหมวดหมู่ไวยากรณ์อย่างละเอียด สามารถจัดหมวดหมู่ได้เป็น 35 หมวด และจากการวิเคราะห์ลักษณะของข้อผิดพลาด แบ่งได้เป็น 4 ประเด็นดังนี้ (1) ผู้ทำแบบทดสอบเรียงลำดับส่วนประกอบในประโยคไม่ถูกต้อง (2) ผู้ทำแบบทดสอบเพิ่ม ลดหรือเขียนตัวอักษรจีนผิด (3) ผู้ทำแบบทดสอบใช้เครื่องหมายวรรคตอนผิด (4) ผู้ทำแบบทดสอบไม่เต็มคำตอบ

2) สาเหตุข้อผิดพลาด

Liu Xun (2000) ได้กล่าวว่า สาเหตุของข้อผิดพลาด แบ่งได้ดังนี้ (1) อิทธิพลจากภาษาแม่ (母语负迁移) หมายถึง ผู้เรียนไม่คุ้นเคยกับไวยากรณ์ในภาษาปลายทาง จึงพึ่งพาความรู้หรือโครงสร้างทางไวยากรณ์ ในภาษาแม่ (2) ความรู้ที่มีในหลักไวยากรณ์ภาษาปลายทางไม่เพียงพอ (目的语知识负迁移) หมายถึง ผู้เรียนนำความรู้ที่ตนมีอย่างจำกัดหรือไม่เพียงพอในภาษาปลายทางมาประยุกต์ใช้กับภาษาปลายทางที่เป็น ความรู้ใหม่สำหรับผู้เรียน แต่ใช้ได้อย่างไม่ถูกต้อง จึงส่งผลให้เกิดข้อผิดพลาด

Yu Ling (2018) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษากลยุทธ์การเรียนการสอนในส่วนการเขียนเรียงประโยค HSK ระดับ 5 พบว่า จากการรวบรวมข้อสอบ HSK ระดับ 5 ฉบับจริงทั้งหมด 22 ชุด จำนวน 176 ข้อ และนำมาวิเคราะห์พร้อมจัดหมวดหมู่ไวยากรณ์ได้ 27 หมวด และจากการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดรวมถึงสาเหตุของ ข้อผิดพลาดจากแบบทดสอบ พบสาเหตุจากข้อผิดพลาดหลายประเด็น เช่น ผู้ทำแบบทดสอบไม่แม่นยำ ในไวยากรณ์เรื่องประโยค 把 หรือผู้ทำแบบทดสอบวางตำแหน่งของคำกริยานุเคราะห์และคำกริยาสลับที่กัน หรือผู้ทำแบบทดสอบไม่ทราบความสัมพันธ์ด้านความหมาย เป็นต้น

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ทำให้พบลักษณะของข้อผิดพลาด และสาเหตุของข้อผิดพลาด ซึ่งเป็น ประโยชน์ต่อคณะผู้วิจัย สำหรับใช้ประกอบในการศึกษาข้อผิดพลาดและสาเหตุของข้อผิดพลาดจากไวยากรณ์ ในส่วนการเขียนเรียงประโยค HSK ระดับ 5 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้สรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับ การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากการทำแบบทดสอบของกลุ่มตัวอย่าง ดังรายละเอียดในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 : สรุปโดยคณะผู้วิจัย (2022)

5. ระเบียบวิธีวิจัย

1) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบทดสอบส่วนการเขียนเรียงประโยคจำนวน 16 ข้อ ที่มีการสร้างขึ้นโดยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาการวิจัย

2) วิธีการศึกษา

(1) ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิเคราะห์ข้อผิดพลาดจากไวยากรณ์ในส่วนการเขียนเรียงประโยค HSK ระดับ 5

(2) รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิเคราะห์ข้อผิดพลาดจากไวยากรณ์ในส่วนการเขียนเรียงประโยค HSK ระดับ 5

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อสอบส่วนการเขียนเรียงประโยค HSK ระดับ 5 จากหนังสือ 2 เล่ม คือ 《汉语水平考试真题集 HSK 五级 (2018 版)》 (2018) และคู่มือเตรียมสอบ HSK เล่ม 5 (ฉบับเฉลยภาษาไทย) (2013)

(3) จัดหมวดหมู่ไวยากรณ์ทั้งหมดและวิเคราะห์สถิติหมวดหมู่ไวยากรณ์ที่พบจากข้อสอบส่วนการเขียนเรียงประโยค HSK ระดับ 5 ทั้งหมด 120 ข้อ

(4) เลือกข้อสอบไวยากรณ์ที่พบบ่อยในส่วนการเขียนเรียงประโยค HSK ระดับ 5 จากหนังสือ 2 เล่ม คือ 《汉语水平考试真题集 HSK 五级 (2018 版)》 (2018) และคู่มือเตรียมสอบ HSK เล่ม 5 (ฉบับเฉลยภาษาไทย) (2013) เพื่อใช้ในการจัดทำแบบทดสอบ

(5) ส่งแบบทดสอบส่วนการเขียนเรียงประโยค HSK ระดับ 5 ให้แก่นักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้ผ่าน Google form โดยมีการยืนยันตัวตนของกลุ่มตัวอย่าง และใช้การจัดสอบเสมือนจริงในชั้นเรียน

(6) วิเคราะห์ลักษณะของข้อผิดพลาดและสาเหตุของข้อผิดพลาดจากแบบทดสอบส่วนการเขียนเรียงประโยค HSK ระดับ 5 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

(7) นำผลการวิเคราะห์ลักษณะของข้อผิดพลาดและสาเหตุของข้อผิดพลาดจากแบบทดสอบที่สังเคราะห์โดยคณะผู้วิจัย เพื่อค้นข้อมูลและยืนยันผลความถูกต้อง เกิดความเข้าใจตรงกันในการวิเคราะห์ผลของคณะผู้วิจัยที่ได้ดำเนินการตามเกณฑ์การแบ่งลักษณะจากคำตอบของกลุ่มตัวอย่าง

(8) นำเสนอผลการศึกษาแบบอภิปรายผล พร้อมสรุปและให้ข้อเสนอแนะ

6. ผลการศึกษา

จากการจัดหมวดหมู่ไวยากรณ์และวิเคราะห์สถิติหมวดหมู่ไวยากรณ์ที่พบในส่วนของการเขียนเรียงประโยคใน HSK ระดับ 5 จากคู่มือเตรียมสอบ HSK เล่ม 5 (ฉบับเฉลยภาษาไทย) (2013) และ 《汉语水平考试真题集 HSK 五级 (2018 版)》 (2018) จำนวน 120 ข้อ โดยใช้คำมัธยฐาน และกำหนดให้ค่าร้อยละที่อยู่กึ่งกลางของข้อมูลถึงค่าที่มากที่สุดเป็นช่วงไวยากรณ์ที่พบบ่อย ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางแสดงสถิติหมวดหมู่ไวยากรณ์ที่พบบ่อย

หัวข้อไวยากรณ์	จำนวนข้อ	ร้อยละ
1. ประโยคที่คำกริยาทำหน้าที่เป็นภาคแสดง (动词谓语句)	15	12.19
2. ประโยค 把 (“把”字句)	9	7.31
3. บุพบทวลี (บุพบท-กรรม) ทำหน้าที่เป็นบทขยายภาคแสดง (介宾短语作状语)	8	6.50
4. ประโยคควบตำแหน่ง (兼语句)	8	6.50
5. ประโยคที่คำคุณศัพท์ทำหน้าที่เป็นภาคแสดง (形容词谓语句)	7	5.69
6. คำกริยานุเคราะห์ (能愿动词)	6	4.87
7. ประโยค 是 (“是”字句)	6	4.87
8. ประโยคกรรมวาจก (“被”字句)	6	4.87
9. คำกริยาแยกผสม (离合词)	5	4.06
10. ประโยคกริยาเรียง (连谓句)	4	3.25
11. ประโยคแสดงการดำรงอยู่ (存现句)	4	3.25
12. ประโยคเน้น “是……的” (“是……的”句)	4	3.25
13. ประโยคขอร้อง (祈使句: 请、麻烦、不要)	4	3.25
14. คำเชื่อมโครงสร้างประโยคเชิงซ้อน (关联词)	4	3.25
15. คำช่วยเสริมโครงสร้าง “地” และบทขยายภาคแสดง (状语与结构助词“地”)	3	2.43
16. บทเสริมบอกความเป็นไปได้ (可能补语)	3	2.43
17. ประโยค 有 (“有”字句)	3	2.43
18. วลีที่มีลักษณะเป็นกริยาทำหน้าที่เป็นบทขยายนาม (动词性短语作定语)	2	1.62
19. บทเสริมบอกทิศทาง (趋向补语)	2	1.62
20. บุพบทวลี (บุพบท-กรรม) ทำหน้าที่เป็นบทเสริม (介宾短语作补语)	2	1.62
21. ประโยคที่ประธาน-ภาคแสดงทำหน้าที่เป็นภาคแสดง (主谓谓语句)	2	1.62
22. ไม่ง่ายเลยกว่าที่จะ... (好不容易、好容易)	2	1.62
23. คำกริยารูปแบบพิเศษ (形式动词: 进行)	1	0.81
24. คำกริยวิเศษณ์แสดงขอบเขต (范围副词: 都)	1	0.81

หัวข้อไวยากรณ์	จำนวนข้อ	ร้อยละ
25. คำกริยาวิเศษณ์แสดงเวลา (时间副词: 一直)	1	0.81
26. คำกริยาวิเศษณ์แสดงความถี่ (频率副词: 再次)	1	0.81
27. คำกริยาวิเศษณ์แสดงน้ำเสียง (语气副词: 必须)	1	0.81
28. วลีกริยา-กรรมทำหน้าที่เป็นประธาน (动宾短语作主语)	1	0.81
29. วลีประธาน-ภาคแสดงทำหน้าที่เป็นกรรม (主谓短语作宾语)	1	0.81
30. วลีประธาน-ภาคแสดงทำหน้าที่เป็นบทขยายนาม (主谓短语作定语)	1	0.81
31. การซ้ำคำคุณศัพท์ที่ทำหน้าที่เป็นบทขยายภาคแสดง (形容词重叠作状语)	1	0.81
32. บทเสริมบอกสภาพ (状态补语)	1	0.81
33. ประโยคแสดงการเปรียบเทียบโดยใช้ 像 (比较句: 像)	1	0.81
34. ประโยคย้อนถาม (反问句)	1	0.81
35. โครงสร้าง “一 + 量词 (+ 名词) + 也 + 没……” แสดงการเน้น	1	0.81
36. 往 + คำคุณศัพท์ + 里说	1	0.81

ที่มา : สรุปโดยคณะผู้วิจัย (2022)

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่า ไวยากรณ์ที่พบในส่วนการเขียนเรียงประโยคจากข้อสอบ 120 ข้อ มีทั้งสิ้น 36 หมวดหมู่ และเป็นโครงสร้างไวยากรณ์ที่พบบ่อยจำนวน 8 หมวดหมู่ดังนี้ (1) ประโยคที่คำกริยาทำหน้าที่เป็นภาคแสดง คิดเป็นร้อยละ 12.19 (2) ประโยค 把 คิดเป็นร้อยละ 7.31 (3) บุพบทวลี (บุพบท-กรรม) ทำหน้าที่เป็นบทขยายภาคแสดง คิดเป็นร้อยละ 6.50 (4) ประโยคควบตำแหน่ง คิดเป็นร้อยละ 6.50 (5) ประโยคที่คำคุณศัพท์ทำหน้าที่เป็นภาคแสดง คิดเป็นร้อยละ 5.69 (6) คำกริยานุเคราะห์ คิดเป็นร้อยละ 4.87 (7) ประโยค 是 คิดเป็นร้อยละ 4.87 และ (8) ประโยคกรรมวาจก คิดเป็นร้อยละ 4.87

และจากการเก็บข้อมูลจากการทำแบบทดสอบของกลุ่มตัวอย่าง สามารถวิเคราะห์ข้อผิดพลาดและสาเหตุของข้อผิดพลาดได้ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อผิดพลาดจากแบบทดสอบการเขียนเรียงประโยคใน HSK ระดับ 5

จากการวิเคราะห์การทำแบบทดสอบการเขียนเรียงประโยคใน HSK ระดับ 5 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวนทั้งหมด 52 คน คณะผู้วิจัยได้สรุปอัตราความผิดพลาดเป็นค่าร้อยละ โดยข้อที่มีอัตราความผิดพลาดมากที่สุด คือ ข้อ 4 คิดเป็นร้อยละ 76.92

รองลงมา คือ ข้อที่มีอัตราความผิดพลาดมากกว่าร้อยละ 50 มีทั้งหมด 5 ข้อ ส่วนข้อที่มีอัตราความผิดพลาดเท่ากับร้อยละ 50 มีทั้งหมด 1 ข้อ และข้อที่มีอัตราความผิดพลาดน้อยกว่าร้อยละ 50 มีทั้งหมด 9 ข้อ โดยเรียงลำดับจากข้อที่มีอัตราความผิดพลาดมากที่สุดไปยังข้อที่มีอัตราความผิดพลาดน้อยที่สุด ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตารางแสดงอัตราความผิดพลาดจากแบบทดสอบการเขียนเรียงประโยคใน HSK ระดับ 5

ที่	[ข้อ] ประโยค (ความหมาย)	โครงสร้างประโยค	ตอบผิด (คน)	อัตรา ความ ผิดพลาด (ร้อยละ)
1	[4] 把这个箱子搬到那辆车上 去。 (ย้ายกล่องใบนี้ขึ้นไปบนรถคันนั้น)	把 + ภาคกรรม (สิ่งที่ถูกกระทำ) + ภาคแสดง + บทเสริม หรือส่วนอื่นๆ	40	76.92
2	[6] 他在合同上写了付款方式。 (เขาเขียนวิธีการชำระเงินลงใน สัญญาแล้ว)	ภาคประธาน + บุพบทวลี (บุพบท-กรรม) + ภาคแสดง + ภาคกรรม	33	63.46
3	[8] 科学的进步使经济发展得 更快。 (ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ ทำให้เศรษฐกิจพัฒนาได้เร็วยิ่งขึ้น)	บทขยายนาม + ภาคประธาน + ภาคแสดง + คำควบตำแหน่ง + ภาคแสดง + บทเสริม	33	63.46
4	[2] 我们班取得了第一名的好 成绩。 (ห้องเราได้คะแนนดีเป็นอันดับ ที่หนึ่ง)	ภาคประธาน + ภาคแสดง (คำกริยา) + บทขยายนาม + ภาคกรรม	32	61.54
5	[16] 门口的人被玻璃划伤了。 (คนที่อยู่หน้าประตูถูกกระจกบาด จนได้รับบาดเจ็บแล้ว)	ภาคประธาน (ผู้ถูกกระทำ) + 被 + ภาคกรรม (สิ่งที่กระทำ) + ภาคแสดง +	30	57.69

ที่	[ข้อ] ประโยค (ความหมาย)	โครงสร้างประโยค	ตอบผิด (คน)	อัตรา ความ ผิดพลาด (ร้อยละ)
		บทเสริม หรือส่วนอื่นๆ		
6	[15] 桌子上的东西好像被人翻过。 (ดูเหมือนว่าของบนโต๊ะเคยถูกใครย้ายที่)	บทขยายนาม + ภาคประธาน (สิ่งที่ถูกกระทำ) + บทขยายภาคแสดง + 被 + ภาคกรรม (ผู้กระทำ) + ภาคแสดง + บทเสริม หรือส่วนอื่นๆ	28	53.85
7	[7] 博物馆禁止游客开闪光灯。 (พิพิธภัณฑ์ห้ามนักท่องเที่ยวเปิดแฟลช)	ภาคประธาน + ภาคแสดง + คำควมตำแหน่ง + ภาคแสดง + ภาคกรรม	26	50.00
8	[5] 这件事给我们留下了深刻的印象。 (เรื่องนี้ให้ความประทับใจอันลึกซึ้งแก่พวกเรา)	ภาคประธาน + บุพบท วลี (บุพบท-กรรม) + ภาคแสดง + บทขยาย นาม + ภาคกรรม	23	44.23
9	[10] 袋子上的生产日期有点儿模糊。 (วันที่ผลิตบนถุงผลิตภัณฑ์เลือนรางไปหน่อย)	บทขยายนาม + ภาคประธาน + บทขยายภาคแสดง + ภาคแสดง (คำคุณศัพท์)	23	44.23
10	[11] 这件事到底能不能成功呢? (เรื่องนี้สรุปแล้วจะสำเร็จหรือไม่)	ภาคประธาน + บทขยายภาคแสดง + คำกริยานุเคราะห์ + ภาคแสดง	23	44.23

ที่	[ข้อ] ประโยค (ความหมาย)	โครงสร้างประโยค	ตอบผิด (คน)	อัตรา ความ ผิดพลาด (ร้อยละ)
11	[13] 酒后驾驶是一种违法行为。 (การขับขีหลังดื่มสุราเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายประเภทหนึ่ง)	บทขยายกริยา + ภาคประธาน + ภาคแสดง (是) + บทขยายนาม + ภาคกรรม	21	40.38
12	[14] 我的梦想是经营一家酒吧。 (ความฝันของฉันคือบริหารบาร์แห่งหนึ่ง)	บทขยายนาม + ภาคประธาน + ภาคแสดง (是) + ภาคกรรม	20	38.46
13	[12] 我们一定会再见面的。 (พวกเราจะต้องเจอกันอีกแน่นอน)	ภาคประธาน + บทขยายภาคแสดง + คำกริยานุเคราะห์ + บทขยายภาคแสดง + ภาคแสดง + ภาคกรรม	17	32.69
14	[3] 我把充电器忘在车里了。 (ฉันลืมที่ชาร์จแบตเตอรี่ไว้ในรถแล้ว)	ภาคประธาน (ผู้กระทำ) + 把 + ภาคกรรม (สิ่งที่ถูกกระทำ) + ภาคแสดง + บทเสริม หรือส่วนอื่นๆ	15	28.85
15	[9] 这个产品的优势很明显。 (ข้อได้เปรียบของผลิตภัณฑ์นี้เห็นได้ชัดเจนมาก)	บทขยายนาม + ภาคประธาน + บทขยายภาคแสดง + ภาคแสดง (คำคุณศัพท์)	11	21.15

ที่	[ข้อ] ประโยค (ความหมาย)	โครงสร้างประโยค	ตอบผิด (คน)	อัตรา ความ ผิดพลาด (ร้อยละ)
16	[1] 这幅画儿反映了当地人的生活。 (ภาพวาดนี้สะท้อนชีวิตของคนท้องถิ่น)	บทขยายนาม + ภาคประธาน + ภาคแสดง (คำกริยา) + บทขยายนาม + ภาคกรรม	10	19.23

ที่มา : สรุปโดยคณะผู้วิจัย (2022)

จากตารางข้างต้นพบว่า ไวยากรณ์ที่มีอัตราความผิดพลาดมากที่สุด คือ ประโยค 把 ในข้อ [4] 把这个箱子搬到那辆车上。 คิดเป็นร้อยละ 76.92 โดยมีโครงสร้างประโยค คือ 把 + ภาคกรรม (สิ่งที่ถูกกระทำ) + ภาคแสดง + บทเสริมหรือส่วนอื่น ๆ ซึ่งสาเหตุของข้อผิดพลาดเกิดจากความรู้ที่มีในหลักไวยากรณ์ภาษาปลายทางไม่เพียงพอ รองลงมา คือ บุพบทวลี (บุพบท-กรรม) ทำหน้าที่เป็นบทขยายภาคแสดง ในข้อ[6] 他在合同上写了付款方式。 คิดเป็นร้อยละ 63.46 โดยมีโครงสร้างประโยค คือ ภาคประธาน + บุพบทวลี (บุพบท-กรรม) + ภาคแสดง + ภาคกรรม ซึ่งสาเหตุของข้อผิดพลาดเกิดจากอิทธิพลจากภาษาแม่ ในขณะที่ไวยากรณ์ที่มีอัตราความผิดพลาดน้อยที่สุด คือ ประโยคที่คำกริยาทำหน้าที่เป็นภาคแสดง ในข้อที่[1] 这幅画儿反映了当地人的生活。 คิดเป็นร้อยละ 19.23 โดยมีโครงสร้างประโยค คือ บทขยายนาม + ภาคประธาน + ภาคแสดง (คำกริยา) + บทขยายนาม + ภาคกรรม ซึ่งสาเหตุของข้อผิดพลาดเกิดจากความรู้ที่มีในหลักไวยากรณ์ภาษาปลายทางไม่เพียงพอ

2. วิเคราะห์ลักษณะและสาเหตุของข้อผิดพลาดจากแบบทดสอบการเขียนเรียงประโยคใน HSK ระดับ 5

จากการวิเคราะห์โดยใช้มุมมองด้านโครงสร้างทางไวยากรณ์ ความสัมพันธ์ด้านความหมาย ความสมเหตุสมผลตามหลักตรรกะและการเขียนตัวอักษรจีน คณะผู้วิจัยพบว่า ลักษณะของข้อผิดพลาดจากแบบทดสอบส่วนการเขียนเรียงประโยคใน HSK ระดับ 5 แบ่งได้เป็น 4 ลักษณะ ดังนี้ (1) การเรียงลำดับส่วนประกอบในประโยคไม่ถูกต้องมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50 (2) การลำดับคำหรือวลีไม่เป็นระบบ คิดเป็นร้อยละ 37.5 (3) ตรรกะไม่สมเหตุสมผล คิดเป็นร้อยละ 6.25 และ (4) การเพิ่ม ลดหรือการใช้ตัวอักษรจีนผิด คิดเป็นร้อยละ 6.25

ส่วนสาเหตุของข้อผิดพลาดแบ่งได้เป็น 4 สาเหตุ คือ (1) ความรู้ที่มีในหลักไวยากรณ์ภาษาปลายทางไม่เพียงพอ หมายถึง ผู้ทำแบบทดสอบนำความรู้ที่ตนมีอย่างจำกัดในภาษาปลายทางมาประยุกต์ใช้กับภาษาปลายทางที่เป็นความรู้ใหม่สำหรับผู้ทำแบบทดสอบ แต่ใช้ได้อย่างไม่ถูกต้อง ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 75

(2) อิทธิพลจากภาษาแม่ หมายถึง ผู้ทำแบบทดสอบไม่คุ้นเคยกับภาษาปลายทาง จึงพึ่งพาโครงสร้างทางไวยากรณ์ในภาษาแม่ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 12.5 และ (3) ความหมายไม่สมเหตุสมผล หมายถึง ผู้ทำแบบทดสอบสามารถเรียงประโยคที่ต้องการตามโครงสร้างไวยากรณ์ แต่ขาดความสมเหตุสมผลในความเป็นจริง ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 6.25 และ (4) ตัวอักษรจีนไม่สอดคล้องกับโจทย์ หมายถึง ผู้ทำแบบทดสอบใช้ตัวอักษรจีนไม่สอดคล้องกับคำหรือวลีที่โจทย์กำหนดให้ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 6.25 โดยสามารถวิเคราะห์ลักษณะและสาเหตุของข้อผิดพลาด ได้ดังนี้

2.1 การเรียงลำดับส่วนประกอบในประโยคไม่ถูกต้อง

การเรียงลำดับส่วนประกอบในประโยคไม่ถูกต้อง หมายถึง ผู้ทำแบบทดสอบทราบโครงสร้างไวยากรณ์ แต่เนื่องจากยังขาดความแม่นยำ จึงส่งผลให้เกิดการเรียงลำดับส่วนประกอบในประโยคผิดพลาด ซึ่งหากนำส่วนประกอบที่วางผิดตำแหน่งกลับมาวางให้ถูกต้องตามโครงสร้างไวยากรณ์ ประโยคนั้นก็จะสมบูรณ์ดังตัวอย่างต่อไปนี้

[1] 这幅 画儿 当地人的 反映了 生活

✓ 这幅画儿反映了当地人的生活。

✗ 这幅画儿反映了生活当地人的。

จากตัวอย่างข้างต้น พบว่า สาเหตุของข้อผิดพลาด คือ ความรู้ที่มีในหลักไวยากรณ์ภาษาปลายทางไม่เพียงพอ เนื่องจากผู้ทำแบบทดสอบทราบว่า 幅 เป็นลักษณนามที่ต้องใช้คู่กับ 画儿 และทราบว่า 反映了 ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยค แต่ผู้ทำแบบทดสอบวางตำแหน่งของบทขยายนาม (当地人的) ผิดพลาด ซึ่งที่ถูกต้องควรนำบทขยายนาม (当地人的) วางไว้หน้าคำว่า 生活 เพื่อทำหน้าที่ขยายภาคกรรม (生活) โดยประโยคที่ต้องการจะเรียงได้เป็น 这幅画儿反映了当地人的生活。

[3] 充电器 车里 我 把 忘在 了

✓ 我把充电器忘在车里了。

✗ 我把了充电器忘在车里。

จากตัวอย่างข้างต้น พบว่า สาเหตุของข้อผิดพลาด คือ ความรู้ที่มีในหลักไวยากรณ์ภาษาปลายทางไม่เพียงพอ เนื่องจากผู้ทำแบบทดสอบทราบโครงสร้างประโยค 把 แต่วางตำแหน่งของ 了 ผิดพลาด ซึ่งคำช่วย 了 ในโจทย์เป็นคำช่วยเสริมน้ำเสียง (语气助词) ที่จะต้องวางไว้ท้ายประโยค โดยประโยคที่ต้องการจะเรียงได้เป็น 我把充电器忘在车里了。

[4] 搬到 那辆车 这个箱子 把 上去

✓ 把这个箱子搬到那辆车上去。

✗ 那辆车把这个箱子搬到上去。

จากตัวอย่างข้างต้น พบว่า สาเหตุของข้อผิดพลาด คือ ความรู้ที่มีในหลักไวยากรณ์ภาษาปลายทางไม่เพียงพอ เนื่องจากผู้ทำแบบทดสอบนำ 那辆车 วางไว้ในตำแหน่งภาคประธาน แต่ที่ถูกต้องควรวางไว้หลัง 搬到 ตามการใช้คำบุพบท 到 ที่อยู่ในโครงสร้าง “到 + คำหรือวลีบอกสถานที่ + 去” มิฉะนั้นประโยคจะสื่อความหมายไม่สมบูรณ์ โดยประโยคที่ต้องการจะเรียงได้เป็น 把这个箱子搬到那辆车上。

[6] 在 写了 他 付款方式 合同上

✓ 他在合同上写了付款方式。

✗ 他写了付款方式在合同上。

จากตัวอย่างข้างต้น พบว่า สาเหตุของข้อผิดพลาด คือ อิทธิพลจากภาษาแม่ เนื่องจากผู้ทำแบบทดสอบเรียงประโยคตามโครงสร้างที่อ้างอิงจากภาษาแม่ คือ ภาคประธาน + ภาคแสดง + ภาคกรรม + บุพบทวลี โดยวางตำแหน่งของบุพบทวลี (在合同上) ไว้หลังภาคกรรม ซึ่งแปลความหมายได้ว่า เขาเขียนวิธีการชำระเงินลงในสัญญาแล้ว แต่ที่ถูกต้องตามโครงสร้างในภาษาปลายทาง คือ ภาคประธาน (他) + บุพบทวลี (在合同上) + ภาคแสดง (写了) + ภาคกรรม (付款方式) โดยประโยคที่ถูกต้องจะเรียงได้เป็น 他在合同上写了付款方式。

[10] 袋子上 有点儿 模糊 的 生产日期

✓ 袋子上的生产日期有点儿模糊。

✗ 生产日期的袋子上有点儿模糊。

จากตัวอย่างข้างต้น พบว่า สาเหตุของข้อผิดพลาด คือ อิทธิพลจากภาษาแม่ เนื่องจากผู้ทำแบบทดสอบเรียงประโยคตามโครงสร้างที่อ้างอิงจากภาษาแม่ คือ ภาคประธาน + บทขยายภาคประธาน + ภาคแสดง + บทขยายภาคแสดง โดยวางตำแหน่งของ 生产日期 ไว้หน้า 的 袋子上 ซึ่งแปลความหมายได้ว่า วันที่ผลิตบนถุงผลิตภัณฑ์เลื่อนลงไปหน่อย แต่ที่ถูกต้องตามโครงสร้างในภาษาปลายทาง คือ บทขยายภาคประธาน + ภาคประธาน + บทขยายภาคแสดง + ภาคแสดง โดยประโยคที่ถูกต้องจะเรียงได้เป็น 袋子上的生产日期有点儿模糊。

[11] 这件事 成功 呢 能不能 到底

✓ 这件事到底能不能成功呢？

✗ 这件事能不能到底成功呢？

จากตัวอย่างข้างต้น พบว่า สาเหตุของข้อผิดพลาด คือ ความรู้ที่มีในหลักไวยากรณ์ภาษาปลายทางไม่เพียงพอ เนื่องจากผู้ทำแบบทดสอบทราบว่า 这件事 ทำหน้าที่เป็นภาคประธาน 能不能 ทำหน้าที่เป็นภาคแสดง 成功 ทำหน้าที่เป็นภาคกรรม และ 呢 วางไว้ท้ายประโยค แต่ผู้ทำแบบทดสอบนำคำกริยาวิเศษณ์เสริมน้ำเสียง (到底) วางหลังคำกริยานุเคราะห์ (能不能) โดยประโยคที่ถูกต้องจะเรียงได้เป็น 这件事到底能不能成功呢？

[13] 驾驶 酒后 违法行为 是 一种

✓ 酒后驾驶是一种违法行为。

✗ 驾驶酒后是一种违法行为。

จากตัวอย่างข้างต้น พบว่า สาเหตุของข้อผิดพลาด คือ ความรู้ที่มีในหลักไวยากรณ์ภาษาปลายทางไม่เพียงพอ เนื่องจากผู้ทำแบบทดสอบทราบโครงสร้างประโยค 是 แต่วางตำแหน่งของบทขยายคำกริยาในภาคประธานสลับกัน ซึ่งที่ถูกต้องควรจะเป็น 酒后 ขยาย 驾驶 โดยประโยคที่ถูกต้องจะเรียงได้เป็น 酒后驾驶是一种违法行为。

[14] 酒吧 我的 经营 梦想 是 一家

✓ 我的梦想是经营一家酒吧。

✗ 我的梦想是一家酒吧经营。

จากตัวอย่างข้างต้น พบว่า สาเหตุของข้อผิดพลาด คือ ความรู้ที่มีในหลักไวยากรณ์ภาษาปลายทางไม่เพียงพอ เนื่องจากผู้ทำแบบทดสอบทราบว่า 我的梦想 ทำหน้าที่เป็นภาคประธาน 是 ทำหน้าที่เป็นภาคแสดง แต่ในภาคกรรม 经营 มีความเกี่ยวข้องกับ 一家酒吧 ซึ่งผู้ทำแบบทดสอบวางตำแหน่งของ 经营 ไม่ถูกต้อง โดยประโยคที่ถูกต้องจะเรียงได้เป็น 我的梦想是经营一家酒吧。

2.2 การลำดับคำหรือวลีไม่เป็นระบบ

การลำดับคำหรือวลีไม่เป็นระบบ หมายถึง ผู้ทำแบบทดสอบลำดับคำหรือวลีไม่สอดคล้องกับโครงสร้างไวยากรณ์โดยสิ้นเชิง จึงส่งผลให้เกิดข้อผิดพลาด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

[5] 深刻的 这件事 我们 留下了 给 印象

✓ 这件事给我们留下了深刻的印象。

✗ 我们留下了给深刻的这件事印象。

✗ 我们给这件事深刻的印象留下了。

จากตัวอย่างข้างต้น พบว่า สาเหตุของข้อผิดพลาด คือ ความรู้ที่มีในหลักไวยากรณ์ภาษาปลายทางไม่เพียงพอ เนื่องจากผู้ทำแบบทดสอบลำดับคำหรือวลีไม่สอดคล้องกับโครงสร้างของบุพบทวลี ซึ่งทำหน้าที่เป็นบทขยายภาคแสดงโดยสิ้นเชิง โดยประโยคที่ถูกต้องจะเรียงได้เป็น 这件事给我们留下了深刻的印象。

[7] 游客 开 禁止 闪光灯 博物馆

✓ 博物馆禁止游客开闪光灯。

✗ 游客禁止开博物馆闪光灯。

✗ 游客禁止开闪光灯博物馆。

[8] 进步 更快 科学的 使 经济 发展得

✓ 科学的进步使经济发展得更快。

✗ 进步更快，科学的使经济发展得。

✗ 使科学的经济发展得更快进步。

จากตัวอย่างที่ [7] และ [8] พบว่า สาเหตุของข้อผิดพลาด คือ ความรู้ที่มีในหลักไวยากรณ์ภาษาปลายทางไม่เพียงพอ เนื่องจากผู้ทำแบบทดสอบลำดับคำหรือวลีไม่สอดคล้องกับโครงสร้างทางไวยากรณ์และความสัมพันธ์ด้านความหมายของประโยคควมตำแหน่งโดยสิ้นเชิง ซึ่งตัวอย่างที่ [7] จะต้องเรียงประโยคเป็น 博物馆禁止游客开闪光灯。และตัวอย่างที่ [8] จะต้องเรียงประโยคเป็น 科学的进步使经济发展得更快。

[9] 很 优势 明显 这个产品的

✓ 这个产品的优势很明显。

✗ 这个产品的明显很优势。

จากตัวอย่างข้างต้น พบว่า สาเหตุของข้อผิดพลาด คือ ความรู้ที่มีในหลักไวยากรณ์ภาษาปลายทางไม่เพียงพอ เนื่องจากผู้ทำแบบทดสอบวางตำแหน่งของคำคุณศัพท์ 明显 และคำนาม 优势 สลับที่กัน โดยประโยคที่ถูกต้องจะเรียงได้เป็น 这个产品的优势很明显。

[15] 翻过 的 桌子上 被 好像 人 东西

✓ 桌子上的东西好像被人翻过。

✗ 桌子上被翻过的东西好像人。

[16] 玻璃 被 划 门口的人 伤 了

✓ 门口的人被玻璃划伤了。

✗ 被玻璃伤了划门口的人。

✗ 玻璃划伤了被门口的人。

จากตัวอย่างที่ [15] และ [16] พบว่า สาเหตุของข้อผิดพลาด คือ ความรู้ที่มีในหลักไวยากรณ์ภาษาปลายทางไม่เพียงพอ เนื่องจากผู้ทำแบบทดสอบลำดับคำหรือวลีไม่สอดคล้องกับโครงสร้างของประโยคกรรมวาจกโดยสิ้นเชิง ซึ่งตัวอย่างที่ [15] จะต้องเรียงประโยคเป็น 桌子上的东西好像被人翻过。 และตัวอย่างที่ [16] จะต้องเรียงประโยคเป็น 门口的人被玻璃划伤了。

2.3 ตรรกะไม่สมเหตุสมผล

ตรรกะไม่สมเหตุสมผล หมายถึง ผู้ทำแบบทดสอบเรียงประโยคที่ขาดความสมเหตุสมผลในความเป็นจริง หรือมีความขัดแย้งกันในประโยค จึงส่งผลให้เกิดข้อผิดพลาด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

[2] 取得了 我们班 好成绩 第一名 的

✓ 我们班取得了第一名的好成绩。

✗ 我们班的第一名取得了好成绩。

จากตัวอย่างข้างต้น พบว่า สาเหตุของข้อผิดพลาด คือ ความหมายไม่สมเหตุสมผล เนื่องจากโดยทั่วไปการเป็นอันดับที่หนึ่งของห้องจะได้คะแนนที่ติดอยู่แล้ว ดังนั้น ในข้อนี้จึงไม่สามารถเรียงเช่นนี้ได้ โดยประโยคที่ถูกต้องจะเรียงได้เป็น 我们班取得了第一名的好成绩。

2.4 การเพิ่ม ลดหรือการใช้ตัวอักษรจีนผิด

การเพิ่ม ลดหรือการใช้ตัวอักษรจีนผิด หมายถึง ผู้ทำแบบทดสอบเพิ่ม ลดหรือใช้ตัวอักษรจีนที่ไม่สอดคล้องกับคำหรือวลีที่โจทย์กำหนดให้ จึงส่งผลให้เกิดข้อผิดพลาด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

[12] 再 会 一定 见面的 我们

✓ 我们一定会再见面的。

✗ 我们再会一定要见面的。

✗ 我们一定会见面的。

✗ 我们再见面的会一定。

จากตัวอย่างข้างต้น พบว่า สาเหตุของข้อผิดพลาด คือ ตัวอักษรจีนไม่สอดคล้องกับโจทย์ เนื่องจากผู้ทำแบบทดสอบใช้คำเกินจากโจทย์ คือ 要 ตกหล่น คือ 再 และใช้ตัวอักษรจีนผิด คือ 贝 โดยประโยคที่ถูกต้อง จะเรียงได้เป็น 我们一定会再见面的。

8. สรุปและอภิปรายผล

บทความวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อผิดพลาดในส่วนการเขียนเรียงประโยคใน HSK ระดับ 5 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า ข้อสอบส่วนการเขียนเรียงประโยคใน HSK ระดับ 5 จำนวน 120 ข้อ มีโครงสร้างไวยากรณ์ที่พบบ่อย จำนวน 8 หมวดหมู่ ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดจากแบบทดสอบส่วนการเขียนเรียงประโยคใน HSK ระดับ 5 จำนวน 16 ข้อ ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 52 คน พบว่า ไวยากรณ์ที่มีอัตราความผิดพลาดมากที่สุด คือ ประโยค 把 โดยมีโครงสร้างประโยค คือ 把 + ภาคกรรม (สิ่งที่ถูกกระทำ) + ภาคแสดง + บทเสริมหรือส่วนอื่นๆ ซึ่งลักษณะของข้อผิดพลาดจากแบบทดสอบส่วนการเขียนเรียงประโยคใน HSK ระดับ 5 แบ่งได้เป็น 4 ลักษณะ ดังนี้ (1) การเรียงลำดับส่วนประกอบในประโยคไม่ถูกต้อง (2) การลำดับคำหรือวลีไม่เป็นระบบ (3) ตรรกะไม่สมเหตุสมผล และ (4) การเพิ่ม ลดหรือการใช้ตัวอักษรจีนผิด โดยลักษณะของข้อผิดพลาดที่พบมากที่สุด คือ การเรียงลำดับส่วนประกอบในประโยคไม่ถูกต้อง ส่วนสาเหตุของข้อผิดพลาด แบ่งได้เป็น 4 สาเหตุ ดังนี้ (1) ความรู้ที่มีในหลักไวยากรณ์ภาษาปลายทางไม่เพียงพอ (2) อิทธิพลจากภาษาแม่ (3) ความหมายไม่สมเหตุสมผล และ (4) ตัวอักษรจีนไม่สอดคล้องกับโจทย์ โดยสาเหตุของข้อผิดพลาดที่พบมากที่สุด คือ ความรู้ที่มีในหลักไวยากรณ์ภาษาปลายทางไม่เพียงพอ

ผลการศึกษานี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Li Zhibin (2021) และ Zhao Guoxin (2021) ในด้านลักษณะของข้อผิดพลาดเรื่องการเรียงลำดับส่วนประกอบในประโยคไม่ถูกต้อง การเขียนตัวอักษรจีนผิด และการเพิ่มหรือลดตัวอักษรจีน อีกทั้ง ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Liu Xun (2000) และ Li Zhibin (2021) ในด้านสาเหตุของข้อผิดพลาดเรื่องความรู้ที่มีในหลักไวยากรณ์ภาษาปลายทางไม่เพียงพอ และอิทธิพลจากภาษาแม่

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษานี้มีความแตกต่างจากงานวิจัยของ Zhao Guoxin (2021) ในด้านอัตราความผิดพลาดของโครงสร้างไวยากรณ์ที่พบจากแบบทดสอบการเขียนเรียงประโยค HSK ระดับ 5 ซึ่งปรากฏโครงสร้างไวยากรณ์ที่มีอัตราความผิดพลาดมากที่สุด คือ ประโยคที่คำกริยาทำหน้าที่เป็นภาคแสดง ในขณะที่งานวิจัยฉบับนี้ ประโยคที่คำกริยาทำหน้าที่เป็นภาคแสดง มีอัตราความผิดพลาดน้อยที่สุด

9. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาข้อผิดพลาดการเขียนเรียงประโยคใน HSK ระดับ 5 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์สาเหตุของข้อผิดพลาดจากข้อสอบส่วนการเขียนเรียงประโยค HSK ระดับ 5 จากหนังสือ 2 เล่ม คือ 《汉语水平考试真题集 HSK 五级

(2018 版) 》(2018) และคู่มือเตรียมสอบ HSK เล่ม 5 (ฉบับเฉลยภาษาไทย) (2013) ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สามารถช่วยให้อาจารย์ผู้สอนทราบถึงลักษณะและสาเหตุของข้อผิดพลาดการเขียนเรียงประโยคใน HSK ระดับ 5 และนำไปประยุกต์ตัวอย่างที่เกิดจากข้อผิดพลาดที่ได้รวบรวมไว้จากการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นกรณีศึกษาประกอบการอธิบายให้นักศึกษาเห็นภาพที่เป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเขียนเรียงประโยคมากยิ่งขึ้น และผลการศึกษาในครั้งนี้ทำให้นักเรียน นักศึกษาที่เตรียมสอบ HSK ระดับ 5 ได้เข้าใจและตระหนักถึงสาเหตุของข้อผิดพลาดการเขียนเรียงประโยคจากงานวิจัยฉบับนี้ เพื่อลดข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้ นอกจากนี้ อาจารย์ผู้สอนและผู้รับผิดชอบหลักสูตรภาษาจีน สามารถนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางเพื่อพิจารณาออกแบบแบบเรียนหรือแบบฝึกหัดภาษาจีนในส่วนของการเขียนเรียงประโยคให้สอดคล้องกับ HSK ระดับ 5 ตามความเหมาะสมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Li, Dejin & Cheng, Meizhen. (2019). *A Practical Chinese grammar for foreigners* [Wanguoren shiyong hanyu yufa] (Aree Roonprasang, Trans.). Samut Prakan: Muenaksorn Press. (in Thai)
- Li, Zhibin. (2021). *An analysis of the actual test questions of the new HSK Level 5 writing and a study of teaching strategies* [Unpublished master's thesis]. Zhejiang University of Science and Technology. (in Chinese)
- Liu, Xun. (2000). *Introduction to Chinese as a Foreign Language Pedagogy*. Beijing: Beijing Language & Culture University Press. (in Chinese)
- Liu, Yuehua, Pan Wenyu & Gu Wei. (2004). *Practical Modern Chinese Grammar (4th ed.)*. Beijing: Shangwu Press. (in Chinese)
- Ren Jingwen. (2015). *Chinese Grammar Treasure (6th ed.)*. Thailand: SE-Education Public Company Limited. (in Thai)
- Yu Ling. (2018). *New HSK Level Five "Complete Sentence" Teaching Strategy Research* [Unpublished master's thesis]. Hebei Normal University. (in Chinese)
- Zhang Yun. (2007). *Practical sentence revision book for students (3rd ed.)*. Beijing: China Workers Publishing House. (in Chinese)
- Zhao Guoxin. (2021). *A Study of the "Sentence-Completion" in New HSK Level-5 and the Relevant strategy in TCSOL* [Unpublished master's thesis]. Lanzhou University. (in Chinese)

The Factors influencing Thai CFL Learners' Understanding of the Correct Selection of Chinese Confusing Words through Reading HSK 5 Passages

Nititaya Soontornthamnit

Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University Songkla 90110 Thailand

E-mail: nititaya.s@gmail.com

(received 30 October 2023) (revised 26 January 2024)

(accepted 1 February 2024)

Abstract

This research investigates the factors influencing Thai Chinese Foreign Language (CFL) Learners understanding the correct selection of Chinese confusing words through reading HSK 5 passages. The focus is on answering the research question: What factors contribute to the correct selection of Chinese confusing words? This research employs mixed method approach, collecting the data by asking the learners to complete reading exercises taken from HSK5 test. The researcher utilizes confusing words concept and cognitive semantics perspective as framework of data analysis.

From the result, four aspects associated with Thai CFL Learners' understanding of the correct selection of Chinese confusing words were revealed. These include understanding 1) the conceptual meaning (理性意义) and sense of meaning (义项), 2) the use of context-specific vocabulary, i.e., related words or synonym, corresponding pairs (词语搭配); the emotion of the words (感情色彩), 3) the use of words in relationship linkage structures, including cause and effect, as well as conflict, which is evident or appears with clear pronouns, and 4) the use of words through a consistent concept, involving thought, daily life situation, and seasons. In conclusion, Thai CFL Learners are able to identify and use Chinese confusing words correctly when the words appear in a clear context and align with compatible conceptual framework. The results further suggest that focusing on utilizing the concept of Chinese confusing words and conceptualization in teaching and learning will contribute to developing Thai CFL Learners' skills and abilities in using Chinese vocabulary.

Keywords: Chinese Confusing Words; HSK5; Thai CFL Learners

การศึกษาปัจจัยการเลือกใช้คำศัพท์ภาษาจีนที่สับสนง่ายได้ถูกต้อง ผ่านการอ่านบทความ HSK 5 ของผู้เรียนชาวไทย

นิติตยา สุนทรธรรมนิติ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา 90110 ประเทศไทย

อีเมล nititaya.s@gmail.com

วันรับบทความ 30 ตุลาคม 2566 วันแก้ไขบทความ 26 มกราคม 2567

วันตอบรับตีพิมพ์บทความ 1 กุมภาพันธ์ 2567

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยการเลือกใช้คำศัพท์ภาษาจีนที่สับสนง่ายได้ถูกต้องผ่านการอ่านบทความ HSK 5 ของผู้เรียนชาวไทย โดยมุ่งเน้นตอบคำถามวิจัยว่าการเลือกใช้คำศัพท์ภาษาจีนได้ถูกต้องของผู้เรียนประกอบด้วยปัจจัยใดบ้าง ซึ่งการวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ที่วิเคราะห์การเลือกใช้คำศัพท์ภาษาจีนผ่านการอ่านบทความในข้อสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน HSK 5 ของผู้เรียนชาวไทย ภายใต้แนวคิดคำศัพท์ที่สับสนง่าย (Confusing words) และมุมมองทางอรรถศาสตร์ปริชาน (Cognitive semantics)

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการเลือกใช้คำศัพท์ภาษาจีนที่สับสนง่ายได้ถูกต้องผ่านการอ่านบทความของผู้เรียนชาวไทยสรุปเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) การเข้าใจความหมายพื้นฐาน (理性意义) และรายการความหมาย (义项) ของคำศัพท์ 2) การเข้าใจการเลือกใช้คำศัพท์ที่สอดคล้องกับบริบทของบทความ ประกอบด้วยคำศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวข้องกัน เหมือนกัน หรือคล้ายคลึงกัน คำประกอบรวม (词语搭配) และสีน่านทางอารมณ์ของคำ (感情色彩) 3) การเข้าใจการเลือกใช้คำศัพท์ในโครงสร้างเชื่อมโยงความสัมพันธ์แบบเป็นเหตุเป็นผล และแบบขัดแย้ง 4) การเข้าใจการเลือกใช้คำศัพท์ผ่านมโนทัศน์ที่สอดคล้อง ประกอบด้วยเรื่องความคิด สถานการณ์ในชีวิตประจำวัน และฤดูกาล จึงสรุปได้ว่าผู้เรียนชาวไทยสามารถเลือกใช้คำศัพท์ที่สับสนง่ายได้ถูกต้องเมื่อปรากฏในบทความที่มีบริบทชัดเจนและมีมโนทัศน์ที่สอดคล้อง ซึ่งเป็นแนวทางการใช้แนวคิดคำศัพท์ที่สับสนง่ายและการคิดเชิงมโนทัศน์ในการเรียนการสอนภาษาจีนจะช่วยพัฒนาความสามารถและทักษะทางด้านคำศัพท์ภาษาจีนของผู้เรียนชาวไทย

คำสำคัญ คำศัพท์ภาษาจีนที่สับสนง่าย HSK 5 ผู้เรียนชาวไทย

1. ที่มาและความสำคัญ

คำศัพท์เป็นองค์ประกอบสำคัญในการเรียนภาษาปลายทาง และการเลือกใช้คำศัพท์ได้ถูกต้องตามบริบทที่เหมาะสมก็มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการสื่อสาร ซึ่งผู้วิจัยพบว่าปัญหาหนึ่งในการเรียนภาษาจีนเป็นภาษาปลายทางคือผู้เรียนมักสับสนในการเลือกใช้คำศัพท์ภาษาจีนบางคำ แม้ว่าคำเหล่านั้นอาจไม่ใช่คำพ้องความหมายในภาษาจีน โดยคำลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับคำศัพท์ที่สับสนง่าย กล่าวคือ นักวิชาการจีน Zhang (2007) ได้กล่าวถึงคำศัพท์ที่เรียกว่า “คำศัพท์ที่สับสนง่าย (易混淆词)” ว่าคำชนิดนี้เป็นคำที่อาจไม่ได้เป็นคำพ้องความหมายในภาษาจีน แต่ผู้เรียนกลับสับสนในการใช้ โดยความสัมพันธ์ของคำศัพท์ที่สับสนง่ายกับคำพ้องความหมายแสดงให้เห็น 3 ลักษณะ คือ ทับซ้อนกัน (交叉关系) ไม่เกี่ยวข้องกัน (非包含关系) และเทียบเท่ากัน (并列关系) และในปี ค.ศ. 2017 Zhang Bo กล่าวว่า การสับสนในการใช้คำศัพท์เป็นข้อผิดพลาดในการใช้คำศัพท์ภาษาที่สองที่ถือเป็นเรื่องปกติ มีความสำคัญ และเกิดขึ้นเป็นเวลานานแล้ว (词汇混淆具有普遍性、严重性和持久性的第二语言词汇错误) กลยุทธ์ในการสอนคือควรแสดงให้เห็นความแตกต่างและความเหมือนของคำศัพท์ หลีกเลี่ยงการใช้คำพ้องความหมายในการอธิบาย ใช้คำประกอบร่วมในการวิเคราะห์ความแตกต่าง และชี้ให้เห็นความแตกต่าง และควรแก้ไขให้ถูกต้อง เป็นต้น (Zhang, 2017) ซึ่งต่อมามีนักวิจัยจำนวนไม่น้อยได้ศึกษาเกี่ยวกับคำศัพท์ภาษาจีนที่สับสนง่ายของผู้เรียนภาษาจีนเป็นภาษาที่สอง เช่น ชาวอินโดนีเซีย ชาวไทย ชาวเกาหลี ชาวญี่ปุ่น พร้อมทั้งเสนอแนวทางการเรียนการสอนเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีการวิจัยเกี่ยวกับคำศัพท์ที่สับสนง่ายจำนวนไม่น้อย แต่ปัญหาเรื่องการเลือกใช้คำศัพท์ยังคงเป็นปัญหาที่ต้องให้ความสำคัญและแก้ไขต่อไป

จากงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคำศัพท์ภาษาจีนที่สับสนง่ายซึ่งเกี่ยวข้องกับ HSK เช่น Lai (2014, 2018) ศึกษาข้อผิดพลาดในการเลือกใช้คำศัพท์ภาษาจีน HSK 1-6 ที่สับสนง่ายของผู้เรียนชาวไทยระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง วิเคราะห์ลักษณะคำศัพท์ที่สับสน สาเหตุการสับสน และเสนอแนวทางการเรียนการสอน Wang (2019) วิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการใช้คำศัพท์ HSK 6 ที่สับสนง่าย 10 กลุ่ม 40 คำ ผ่านคลังข้อมูล HSK แบบไดนามิก (HSK 动态作文语料库) โดยคัดเลือกคำศัพท์ที่มีหน่วยคำเหมือนกัน พบว่าเกิดข้อผิดพลาดในการใช้คำที่มีหน่วยคำพยางค์เดียวกัน และแม้ว่าบางคำมีหน่วยคำเหมือนกันแต่กลับไม่ทำให้เกิดความสับสน พร้อมทั้งเสนอแนวทางการสอนคำศัพท์ เช่น การให้ความสำคัญกับการสอนหน่วยคำ ให้ความสำคัญกับการสอนคำศัพท์พร้อมคำประกอบรวม (词的常用搭配) Kidprasert (2022) ศึกษาความแตกต่างของคำพ้องความหมายภาษาจีนในการสอบวัดระดับภาษาจีน (HSK) ระดับ 5 โดยเลือกคำศัพท์จากพจนานุกรมคำพ้องความหมาย พบว่าการวิเคราะห์ความแตกต่างของคำพ้องความหมาย ควรวิเคราะห์ผ่านมุมมองที่หลากหลาย ทั้งด้านความหมาย ไวยากรณ์ การนำไปใช้ ขอบเขตการใช้ และแม้ว่าต้องแยกความแตกต่างให้เห็นอย่างรอบด้าน แต่เนื่องด้วยข้อจำกัดเรื่องเวลา ผู้สอนจึงไม่ควรอธิบายทั้งหมด แต่ควรเลือกเฉพาะความแตกต่างที่สำคัญมาอธิบายเท่านั้น จึงกล่าวได้ว่างานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการวิเคราะห์ผ่านมุมมองที่ให้ ความสำคัญกับข้อผิดพลาด รวบรวมคำศัพท์ที่สับสนง่าย วิเคราะห์ลักษณะของคำศัพท์ที่สับสนง่าย เสนอแนวทางการเรียนการสอน และวิเคราะห์ความต่างของคำศัพท์ ในขณะที่จากการสอนผู้เรียนชาวไทยเพื่อเตรียมพร้อมในการสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน (HSK) ระดับ 5 ส่วนการอ่านบทความขนาดสั้น ซึ่งวัดความ

เข้าใจและการเลือกใช้คำศัพท์ภาษาจีนในบริบทต่าง ๆ ของบทความ ผู้วิจัยพบว่าผู้เรียนสามารถเลือกใช้คำศัพท์หลายคำได้ถูกต้อง ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าสามารถเปลี่ยนมุมมองในการวิเคราะห์ โดยเปลี่ยนจากการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดเป็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้เลือกใช้คำศัพท์ได้ถูกต้อง ซึ่งการวิเคราะห์หาแนวทางที่ดีจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษาจีนเป็นอย่างมากเช่นกัน

ผู้วิจัยจึงเกิดคำถามวิจัยว่าการเลือกใช้คำศัพท์ภาษาจีนได้ถูกต้องของผู้เรียนประกอบด้วยปัจจัยใดบ้าง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจวิเคราะห์ปัจจัยการเลือกใช้คำศัพท์ภาษาจีนที่สับสนง่ายได้ถูกต้องผ่านการอ่านบทความ HSK 5 ของผู้เรียนชาวไทย โดยวิเคราะห์ผ่านแนวคิดคำศัพท์ที่สับสนง่ายและมุมมองทางอรรถศาสตร์ปริชาน เพื่อหาแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนคำศัพท์ภาษาจีนว่าวิธีการใดบ้างที่มีส่วนช่วยในการสอนให้ผู้เรียนเลือกใช้คำศัพท์ภาษาจีนได้ถูกต้อง

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยการเลือกใช้คำศัพท์ภาษาจีนที่สับสนง่ายได้ถูกต้อง ผ่านการอ่านบทความ HSK 5 ของผู้เรียนชาวไทย

3. นิยามศัพท์เฉพาะ

(1) คำศัพท์ภาษาจีนที่สับสนง่าย (Confusing words) ในบทความวิจัยฉบับนี้เรียกโดยย่อว่า “คำศัพท์ที่สับสนง่าย” ซึ่งคำชนิดนี้เป็นคำที่อาจไม่ได้เป็นคำพ้องความหมายในภาษาจีน แต่ผู้เรียนกลับสับสนในการใช้ เช่น คำที่มีหน่วยคำเหมือนกัน คำแปลเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน

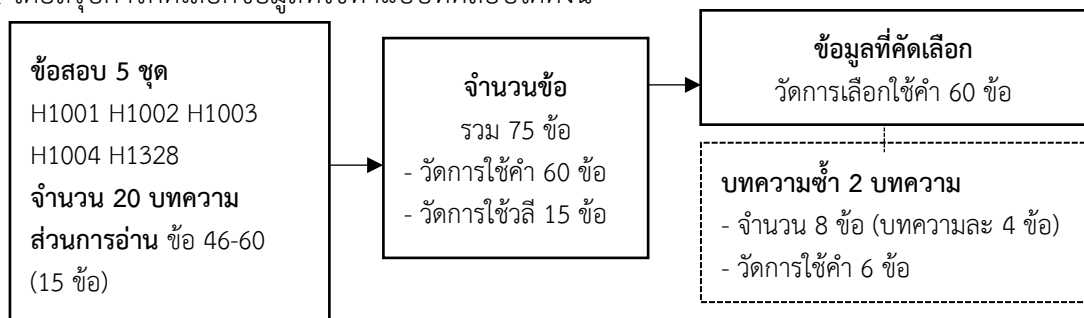
(2) อรรถศาสตร์ปริชาน (Cognitive semantics) เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ โครงสร้างมโนทัศน์ โครงสร้างความหมายที่ซ่อนอยู่ในภาษา มองความหมายทางภาษาเป็นเสมือนภาพที่สามารถสะท้อนระบบความนึกคิดหรือระบบปริชาน โดยแนวคิดทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชานมุ่งวิเคราะห์ความหมายจากมโนทัศน์ที่อยู่ภายในจิตใจของผู้ใช้ภาษา

4. ขอบเขตการศึกษา

กลุ่มเป้าหมายในบทความวิจัยฉบับนี้คือผู้เรียนชาวไทยที่มีพื้นฐานภาษาจีนระดับกลางที่เข้าเรียนเตรียมพร้อมในการสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน (HSK) ระดับ 5 โดยผู้เรียนชาวไทยคือนักศึกษาศาสาวิชาภาษาจีนชั้นปีที่ 3 ที่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยภายใต้เกณฑ์การรับเข้าศึกษา คือ ผู้เรียนต้องมีผลสอบ HSK ผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไป และเกณฑ์การสำเร็จการศึกษา คือ นักศึกษาต้องยื่นผลสอบ HSK ระดับ 5 หรือระดับ 6 เมื่อเรียนชั้นปีที่ 3 กลุ่มเป้าหมายจึงมีพื้นฐานภาษาจีนระดับกลางและรู้คำศัพท์เป็นส่วนใหญ่ โดยผู้วิจัยเรียกกลุ่มเป้าหมายโดยย่อว่า “ผู้เรียนชาวไทย”

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้อสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน HSK ปี ค.ศ. 2005 เนื่องด้วยเป็นข้อสอบฉบับจริงและเป็นข้อสอบที่มีการเผยแพร่อย่างกว้างขวางในสื่อออนไลน์ ผู้วิจัยได้กำหนดศึกษาการ

เลือกใช้คำศัพท์ที่สับสนง่ายได้ถูกต้องของผู้เรียนชาวไทยจากการทำแบบทดสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน HSK 5 ส่วนการอ่านข้อ 46-60 รวม 15 ข้อ ของข้อสอบจำนวน 5 ชุด ได้แก่ H1001 H1002 H1003 H1004 และ H1328 รวมทั้งสิ้น 75 ข้อ ซึ่งโจทย์กำหนดให้เลือกคำศัพท์เดิมในบทความ 4 บทความขนาดสั้น โดยผู้วิจัยคัดเลือกทดสอบเฉพาะข้อที่วัดการเลือกใช้คำจำนวน 60 ข้อ เนื่องจากมีข้อที่มีตัวเลือกที่ไม่ใช่คำรวมทั้งสิ้นจำนวน 15 ข้อ ทั้งนี้ข้อสอบทั้ง 5 ชุด มีบทความซ้ำ 2 บทความ รวมเป็นข้อที่วัดการเลือกใช้คำ 6 ข้อ ผู้วิจัยไม่ได้ตัดทอนให้เหลือเพียงบทความเดียว และนำมาเป็นขอบเขตในการศึกษาเช่นกัน ทั้งนี้บทความซ้ำ ได้แก่ แบบทดสอบชุด H1002 และ H1003 ข้อ 49-52 มีการทดสอบการเลือกใช้คำเดียวกัน คือ 思考 包含 面临 และแบบทดสอบชุด H1003 และ H1004 ข้อ 54-56 มีการทดสอบการเลือกใช้คำเดียวกัน คือ 称赞 特意 了不起 โดยสรุปการคัดเลือกข้อมูลที่ใช้ทำแบบทดสอบได้ดังนี้

ภาพที่ 1 การคัดเลือกข้อมูลที่ใช้ในการทำแบบทดสอบ (ที่มา : ผู้วิจัย, 2024)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมผลการทำแบบทดสอบผ่านรูปแบบออนไลน์ (Google Form) โดยไม่กำหนดตัวแปรเวลาในการทำแบบทดสอบ เนื่องจากผู้วิจัยให้ความสำคัญกับความรู้ความเข้าใจในการเลือกใช้คำศัพท์เป็นหลัก โดยผู้วิจัยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ (1) สร้างเครื่องมือการวิจัยแบบทดสอบผ่านรูปแบบออนไลน์ (Google Form) (2) ชี้แจงให้ผู้เรียนชาวไทยทำแบบทดสอบด้วยตนเอง และเลือกตอบตามความรู้ความเข้าใจของตนเอง เพื่อให้ได้ผลการทดสอบที่สอดคล้องกับศักยภาพด้านภาษาจีนของผู้เรียน โดยผลการทดสอบดังกล่าวไม่ส่งผลต่อผลการเรียน (3) ผู้เรียนชาวไทยทำแบบทดสอบก่อนเข้าเรียนเตรียมพร้อมในการสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน (HSK) ระดับ 5 ส่วนการอ่านบทความขนาดสั้น โดยเป็นการทำแบบทดสอบทั้งหมด 5 ครั้ง ครั้งละ 1 ชุด ซึ่งสรุปการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปการเก็บข้อมูลและจำนวนผู้ทำแบบทดสอบ

ครั้งที่	1	2	3	4	5
ชุดข้อสอบ	H1001-H1002	H1001- H1002	H1003	H1004	H1328
ข้อ	46-52	53-60	46-60	46-60	46-60
จำนวนข้อ (รวม 75 ข้อ)	14	16	15	15	15
จำนวนผู้ทำแบบทดสอบ	33	24	16	13	14

ทั้งนี้ในการเก็บข้อมูลครั้งที่ 1-2 เป็นการเก็บข้อมูลที่แตกต่างจากครั้งที่ 3-5 เนื่องด้วยพิจารณาถึงการเก็บข้อมูลก่อนเริ่มการเรียนในครั้งแรกและความยาวของบทความขนาดสั้นประกอบ จึงให้ผู้เรียนเริ่มทำแบบทดสอบที่เป็นบทความขนาดสั้นก่อน กล่าวคือ ข้อ 46-52 เป็นบทความที่มีขนาดสั้นกว่าบทความข้อ 53-60 ในการเก็บข้อมูลครั้งที่ 1 จึงเป็นการเก็บข้อมูลการทำข้อสอบชุด H1001 และ H1002 ข้อ 46-52 ส่วนครั้งที่ 2 เป็นการเก็บข้อมูลการทำข้อสอบชุด H1001 และ H1002 ข้อ 53-60 โดยจำนวนผู้ทำแบบทดสอบรวมทั้งสิ้น 33 คน ซึ่งมีจำนวนผู้ทำแบบทดสอบแต่ละครั้งแตกต่างกัน เนื่องด้วยเป็นการทำแบบทดสอบด้วยความสมัครใจ และปราศจากการบังคับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

บทความวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) เพื่อตอบคำถามวิจัยว่าปัจจัยใดที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเลือกใช้คำศัพท์ภาษาจีนที่สับสนง่ายได้ถูกต้อง โดยอ้างอิงข้อมูลเชิงปริมาณคำนวณหาค่าร้อยละในการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ผ่านแนวคิดคำศัพท์ที่สับสนง่าย (Confusing words) และมุมมองทางอรรถศาสตร์ปริชาน (Cognitive semantics) ได้แก่ วิเคราะห์ความหมาย ชนิดของคำคำประกอบรวม (词语搭配) ความสัมพันธ์ของคำศัพท์ที่สับสน และโครงสร้างมโนทัศน์

ทั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์อัตราการใช้คำศัพท์ถูกต้องในอัตราส่วน 80% ขึ้นไปสำหรับการวิเคราะห์การเลือกใช้คำศัพท์ได้ถูกต้อง เนื่องด้วยยึดตามเกณฑ์การให้ระดับคุณภาพการศึกษาซึ่งกำหนดว่าร้อยละ 80-100 หมายถึงดีเยี่ยม เพื่อให้สอดคล้องกับประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาหาแนวทางที่ดีสำหรับการเรียนการสอนคำศัพท์ภาษาจีนที่สับสนง่าย

6. ทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้ค้นคว้า รวบรวมแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ได้แก่ แนวคิดคำศัพท์ที่สับสนง่าย แนวคิดอรรถศาสตร์ปริชาน งานวิจัยเกี่ยวกับคำศัพท์ภาษาจีนที่สับสนง่ายของผู้เรียนชาวไทย

6.1 แนวคิดคำศัพท์ที่สับสนง่าย Zhang (2007) ได้กล่าวถึงคำศัพท์ที่สับสนง่าย (易混淆词) ว่าเป็นคำที่อาจจะไม่ได้เป็นคำพ้องความหมายในภาษาจีน แต่ผู้เรียนกลับสับสนในการใช้ ทั้งนี้ความสัมพันธ์ของคำศัพท์ที่สับสนง่ายกับคำพ้องความหมายแสดงให้เห็น 3 ลักษณะ คือ ทับซ้อนกัน (交叉关系) ไม่เกี่ยวข้องกัน (非包含关系) และเทียบเท่ากัน (并列关系) โดยการใช้คำศัพท์สับสน เกิดขึ้นทั้งระดับของการใช้ และการเข้าใจ แสดงให้เห็นทั้งการสับสนในการใช้ภาษาจีนพูดและเขียน และการเข้าใจผิดเมื่ออ่านหรือฟังภาษาจีน และในปี ค.ศ. 2008 ได้ชี้ให้เห็นถึงลักษณะพิเศษของคำศัพท์ที่สับสนง่ายภาษาจีนภายใต้แนวคิดอันตรภาษา (Interlanguage) 4 ลักษณะ คือ มีอัตราการผิดพลาดสูง (词语误用的频率较高) มีการใช้ผิดกันเป็นวงกว้าง (具有广泛的分布) ความสัมพันธ์ของคำศัพท์ที่สับสน (易混淆词的词际关系) มีแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (一对一) หนึ่งต่อจำนวนมาก (一对多) จำนวนมากต่อจำนวนมาก (多对多) ทิศทางการสับสน (易混淆词的误用方向) มีแบบทิศทางเดียว (单向混淆) และแบบสองทิศทาง (双向混淆) ต่อมาในปี ค.ศ. 2017 Zhang Bo ได้

กล่าวว่าการสับสนในการใช้คำศัพท์ภาษาที่สองเป็นข้อผิดพลาดที่ถือเป็นเรื่องปกติ มีความสำคัญ และเกิดขึ้นเป็นเวลานานแล้ว โดยควรมีกิจกรรมในการสอน เช่น การแสดงให้เห็นความแตกต่างและความเหมือนของคำศัพท์หลักเกี่ยวกับการใช้คำเพื่อความหมายในการอธิบาย ใช้คำประกอบร่วมระหว่างวิเคราะห์ความแตกต่าง ชี้ให้เห็นความแตกต่าง และควรแก้ไขให้ถูกต้อง โดย Xiao (2008) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับคำศัพท์ที่สับสนง่ายในภาษาจีนของชาวอินโดนีเซียพบว่าคำจำนวนมากไม่สามารถจัดในกลุ่มของคำที่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดส่วนหนึ่งของ Zhang Bo คำศัพท์กลุ่มนี้จึงเป็นคำศัพท์ที่อาจจะไม่ใช่คำที่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันเท่านั้น ดังนั้นการศึกษาปัจจัยการเลือกใช้คำศัพท์ภาษาจีนที่สับสนง่ายได้ถูกต้องเป็นการวิเคราะห์ทั้งคำที่เป็นคำเพื่อความหมายและคำที่ไม่ใช่คำเพื่อความหมายภาษาจีน รวมถึงให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์การใช้คำประกอบร่วมของคำศัพท์

6.2 แนวคิดอรรถศาสตร์ปริชาน จากนิยามของ “ปริชาน” Mekthawornwathana (2010) กล่าวว่า ปริชานคือการคิดอย่างเป็นระบบและมีเหตุผล รวมทั้งความรู้ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการสร้างมโนทัศน์ ซึ่งเป็นภาพที่อยู่ในความนึกคิดในสมองของเรา เป็นสิ่งนามธรรมที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนของสิ่งต่าง ๆ บนโลก โดยมโนทัศน์ทำหน้าที่เก็บรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับประเภทและสิ่งต่าง ๆ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม เช่น ลักษณะทางกายภาพ คุณสมบัติ รวมถึงได้กล่าวว่าภาษา ปริชาน และวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น

จากนิยามข้างต้น เมื่อทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิดอรรถศาสตร์ปริชาน จะเห็นได้ว่าแนวคิดอรรถศาสตร์ปริชาน เป็นแนวคิดกลุ่มหนึ่งในงานด้านภาษาศาสตร์ปริชาน ซึ่ง Aroonmanakun (2015) กล่าวว่า อรรถศาสตร์ปริชาน (cognitive semantics) เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ โครงสร้างมโนทัศน์ โครงสร้างความหมายที่ซ่อนอยู่ในภาษา มองความหมายทางภาษาเป็นเสมือนภาพที่สามารถสะท้อนระบบความนึกคิดหรือระบบปริชาน เพื่อเข้าใจแบบจำลองทางจิตของผู้ใช้ภาษา และจากงานวิจัยของ Tangpakorn (2018) ซึ่งศึกษาการประยุกต์ความรู้ทางอรรถศาสตร์ปริชานกับการสอนคำหลายความหมายในภาษาจีน ทำให้ผู้วิจัยตระหนักว่าการเข้าใจและการใช้คำหลายความหมายในภาษาจีนมีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กับภาพมโนทัศน์ของผู้เรียน ซึ่งนักวิจัยได้กล่าวถึงสาระสำคัญของอรรถศาสตร์ปริชานที่แสดงให้เห็นว่าภาษาเป็นระบบสัญลักษณ์ที่สามารถสะท้อนกระบวนการคิดได้ โดยการศึกษาความหมายตามแนวทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชานต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่ (1) ความคิดขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (basic level) เป็นความคิดที่เป็นผลจากการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานของมนุษย์ เช่น การที่มนุษย์มองเห็นหรือได้ยินคำเรียกของวัตถุที่เห็น มนุษย์จะใช้ความคิดที่มีอยู่เดิมมาใช้เรียกวัตถุที่เห็น โดยยึดตามคุณสมบัติหรือลักษณะร่วมที่เป็นสากล และ (2) ความคิดที่สะท้อนออกมาเป็นภาพ (image-schema) เป็นรูปแบบความคิดซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ของมนุษย์ เช่น การใช้โครงสร้างภาษาจีน โดยความคิดที่ซ่อนอยู่มีความคล้ายคลึงกับโครงสร้างภาษาไทย ซึ่งแนวคิดทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชานมุ่งวิเคราะห์ความหมายจากมโนทัศน์ที่อยู่ภายในจิตใจของผู้ใช้ภาษา ดังนั้นการวิเคราะห์ผ่านแนวคิดเรื่องอรรถศาสตร์ปริชานในประเด็นการวิเคราะห์ความหมายจากมโนทัศน์จึงนำมาสู่การเข้าใจสาเหตุที่ทำให้เลือกใช้คำศัพท์ภาษาจีนได้ถูกต้อง

6.3 งานวิจัยเกี่ยวกับคำศัพท์ภาษาจีนที่สับสนง่ายของผู้เรียนชาวไทย

ในปัจจุบันนี้ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำศัพท์ภาษาจีนที่สับสนง่ายของผู้เรียนชาวไทยมีจำนวนไม่น้อย และมีการวิจัยในประเด็นต่าง ๆ เช่น ประเภทของคำศัพท์ที่สับสนง่าย สาเหตุของการสับสนและกลวิธีการเรียนการสอน

1) ประเภทของคำศัพท์ที่สับสนง่าย Qing and Wang (2010) ศึกษาคำศัพท์ที่คนไทยสับสน พบว่ามี 3 ประเภท ได้แก่ คำที่มีหน่วยคำเดียวกัน คำที่มีหน่วยคำไม่เหมือนกันแต่ความหมายเกี่ยวข้องกัน คำที่เสียงเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน Lai (2014) พบว่าผู้เรียนชาวไทยที่มีพื้นฐานภาษาจีนระดับต้น-กลางสับสนในการใช้คำศัพท์ 4 ประเภท คือ คำที่มีตัวอักษรคล้ายคลึงกัน ซึ่งครอบคลุมถึงคำศัพท์ที่มีรูปตัวอักษรคล้ายคลึงกัน และคำที่มีหน่วยคำเดียวกัน คำศัพท์ที่มีเสียงคล้ายคลึงกัน คำศัพท์ที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน และคำศัพท์ที่มีคำแปลคล้ายคลึงกัน ต่อมา Lai (2018) ศึกษาคำศัพท์ภาษาจีนที่สับสนง่ายของผู้เรียนชาวไทยระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง จากการเลือกใช้คำศัพท์ HSK 1-6 พบว่าคำศัพท์ที่สับสนง่ายของผู้เรียนชาวไทยมี 7 ประเภท ได้แก่ (1) คำที่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน (2) คำพ้องความหมายที่มีหน่วยคำเหมือนกัน (3) คำที่มีความหมาย เสียงและรูปคำเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน (4) คำที่มีคำแปลเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน (5) คำที่มีรูปคำคล้ายคลึงกัน (6) คำพ้องเสียง (7) คำที่มีรูปคำและเสียงเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน Chen (2019) ศึกษาข้อผิดพลาดจากการเขียนและการพูดของผู้เรียนชาวไทย โดยใช้ทฤษฎีอันตรภาษา (Interlanguage) การศึกษาข้อผิดพลาด และแนวคิดของ Zhang Bo ประกอบการวิเคราะห์ พบว่าคำศัพท์ที่สับสนง่ายมี 5 ประเภท ได้แก่ มีหน่วยคำเหมือนกัน ออกเสียงเหมือนกัน คำศัพท์ที่ได้รับอิทธิพลเชิงลบจากภาษาแม่ และความหมายและการใช้ไม่ชัดเจน Jiang (2020) ศึกษาข้อผิดพลาดของผู้เรียนระดับต้น พบว่าคำศัพท์ที่สับสนง่าย 5 ประเภท ได้แก่ คำที่มีตัวอักษรคล้ายคลึงกัน คำที่มีเสียงเหมือนกันและความหมายคล้ายคลึงกัน คำที่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน คำที่มีหน่วยคำเหมือนกัน และความหมายคล้ายคลึงกัน คำที่มีความหมายแตกต่างกัน ซึ่งเห็นได้ว่าประเภทของคำศัพท์ภาษาจีนที่สับสนง่ายที่นักวิจัยหลายท่านพบมีหลายประเภทที่มีความคล้ายคลึงกัน บทความวิจัยฉบับนี้จึงนำแนวคิดประเภทคำศัพท์ที่สับสนง่ายมาเป็นกรอบแนวทางในการวิเคราะห์การเลือกใช้คำศัพท์ของผู้เรียนชาวไทย

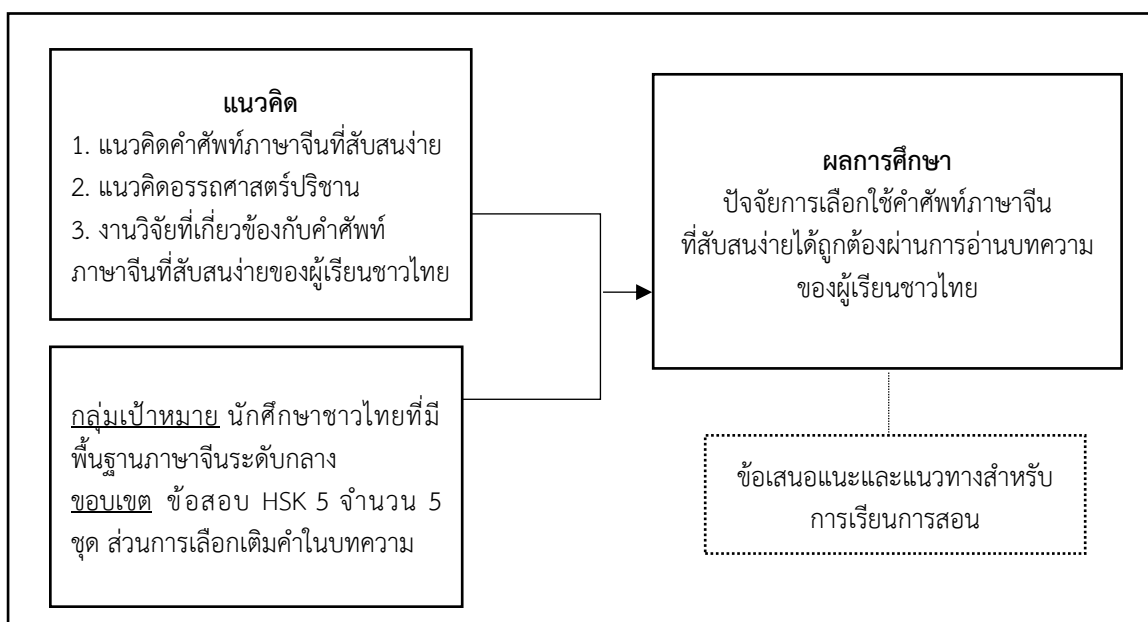
2) สาเหตุของการสับสนและกลวิธีการเรียนการสอน จากผลการศึกษาของนักวิจัย Lai (2014, 2018) พบว่าสาเหตุการสับสนของผู้เรียนชาวไทยระดับต้น กลาง สูง เกิดจาก 2 ประเด็น คือ (1) ความซับซ้อนของภาษาจีน ทั้งตัวอักษรจีนที่มีความคล้ายคลึงกัน ยากต่อการจำ เข้าใจผิดเกี่ยวกับเรื่องหน่วยคำ เป็นต้น และ (2) เกิดจากอิทธิพลภาษาแม่ ทั้งการมีคำแปลเหมือนกัน คล้ายคลึงกัน และโครงสร้างของคำที่แตกต่าง ส่วน Jiang (2020) ศึกษาเกี่ยวกับคำศัพท์ที่สับสนง่ายและวิเคราะห์ว่าเหตุผลของการสับสนเกิดจากด้านการสอน เอกสารประกอบการสอน และความรู้ด้านภาษาจีนและภาษาไทย และ Wattanakamolkul (2020) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุของข้อผิดพลาดในการใช้คำที่มีคำปรากฏร่วมภาษาจีน พบว่ามี 4 สาเหตุ ได้แก่ การนำภาษาแม่และภาษาเป้าหมายมาแปลตัวต่อตัวอย่างง่าย ผู้เรียนมีกลวิธีการเรียนรู้คำปรากฏร่วมที่ไม่คุ้นเคย ผู้สอนอธิบายคำปรากฏร่วมไม่เพียงพอ และสาเหตุด้านตำราและอุปกรณ์การเรียนการสอน

สำหรับกลวิธีการเรียนการสอนคำศัพท์ภาษาจีนที่สับสนง่าย ผู้วิจัยพบว่ามีแนวทางการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น ผู้เรียนทุกระดับควรให้ความสำคัญกับความหมายและการใช้คำศัพท์ ผู้เรียนระดับต้นควรให้

ความสำคัญกับตัวอักษรจีน โครงสร้างคำของจีน-ไทยที่แตกต่างกัน ผู้เรียนระดับกลางควรให้ความสำคัญกับ สีสันทางอารมณ์ของคำศัพท์ เช่น ใช้ในภาษาพูด ภาษาเขียน ใช้ในความหมายเชิงบวกหรือเชิงลบ และให้ ความสำคัญกับคำประกอบรวม ส่วนผู้สอนควรให้ความสำคัญกับระดับการรับรู้ของผู้เรียน ให้ความสำคัญกับ การวิเคราะห์ความแตกต่างของคำที่มีตัวอักษร หน่วยคำเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน โดยใช้บริบทและ สถานการณ์ในการสอนคำศัพท์ (Lai, 2014, 2018) สร้างแนวคิดเรื่องคำศัพท์ที่สับสนง่าย ปลุกฝังความสามารถ ในการวิเคราะห์ความแตกต่างของคำศัพท์ ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ความแตกต่างของคำพยางค์เดียว และคำพยางค์คู่ที่มีหน่วยคำเหมือนกัน (Jiang, 2020) และในการเรียนการสอนคำกริยาพ้องความหมาย ควร เน้นย้ำข้อแตกต่างในการนำไปใช้ หากมีคำกริยาพิเศษอื่น ๆ ที่มีความหมายพ้อง ต้องยกตัวอย่างประกอบ โดยเฉพาะคำประเภทบอกอารมณ์ เวลา ขอบเขต ความถี่ และให้ฝึกแต่งประโยค (Suphakalin, 2018) นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้นำสาเหตุของข้อผิดพลาดและกลวิธีการเรียนการสอนข้างต้นมาเป็นอีกกรอบสำคัญของ มุมมองในการวิเคราะห์ เพื่อหาว่าแม้ภาษาจีนจะมีความซับซ้อน คำแปลในภาษาแม่ส่งผลเชิงลบต่อการเรียน ภาษาที่สอง สาเหตุใดที่ผู้เรียนชาวไทยจึงสามารถเลือกใช้คำศัพท์ได้ถูกต้อง เพื่อนำแนวทางดังกล่าวมาใช้เป็น กลวิธีในการเรียนการสอน

ทั้งนี้ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นได้แสดงให้เห็นว่างานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งเน้นศึกษาข้อผิดพลาดในการใช้ คำศัพท์ภาษาจีนที่สับสนง่ายเป็นหลัก แต่พบว่ายังขาดประเด็นเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้ผู้เรียนเลือกใช้ คำศัพท์ที่สับสนง่ายได้ถูกต้อง ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางที่ดีสำหรับการเรียนการสอนได้ ผู้วิจัยจึงนำประเด็น ดังกล่าวมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ผ่านมุมมองที่แตกต่างเพื่อนำผลการศึกษามาประยุกต์ใช้ในการเรียนการ สอนภาษาจีน

7. กรอบแนวคิดวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดวิจัย (ที่มา : ผู้วิจัย, 2024)

8. ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ปัจจัยการเลือกใช้คำศัพท์ภาษาจีนที่สับสนง่ายได้ถูกต้อง ผ่านการเลือกใช้คำเติมในส่วนการอ่านบทความ HSK 5 ของผู้เรียนชาวไทย โดยใช้แนวคิดคำศัพท์ที่สับสนง่ายและแนวคิดอรรถศาสตร์ปริชาน ผู้วิจัยพบว่าสามารถสรุปได้เป็น 4 ประเด็น ได้แก่ การเข้าใจความหมายพื้นฐานและรายการความหมาย การเข้าใจการเลือกใช้คำศัพท์ที่สอดคล้องกับบริบทของบทความ การเข้าใจการเลือกใช้คำศัพท์ในโครงสร้างเชื่อมโยงความสัมพันธ์ และการเข้าใจการเลือกใช้คำศัพท์ผ่านมโนทัศน์ที่สอดคล้อง โดยอัตราการเลือกใช้คำศัพท์ภาษาจีนได้ถูกต้อง 80% ขึ้นไปมีจำนวน 19 ข้อ รวมเป็นคำศัพท์ภาษาจีนทั้งสิ้น 17 คำ เนื่องจากมีคำศัพท์ 2 คำที่ปรากฏซ้ำ คือ 称赞 (ชมเชย ยกย่อง) และ 欣赏 (ชื่นชม) ซึ่งคำว่า 称赞 เป็นคำที่ปรากฏซ้ำในบทความเดียวกัน ส่วนคำว่า 欣赏 เป็นคำที่ปรากฏซ้ำในบทความที่แตกต่างกัน รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 อัตราส่วนการเลือกใช้คำศัพท์ภาษาจีนของผู้เรียนชาวไทย

ที่	คำศัพท์ ที่ถูกต้อง	อัตราส่วน (จำนวนคน)	คำศัพท์ ที่ผิด	อัตราส่วน (จำนวนคน)	บทความ (ส่วนที่ปรากฏคำศัพท์)
1	寒冷	100% (14)	-	-	北方冬季寒冷，白天时间较短，阳光也较少。
2	思考*	100% (16)	-	-	人为什么会做梦，梦有什么意义，人类思考了近千年也还没有找到答案。
3	专业	92.31% (12)	时髦	7.69% (1)	然后立刻按红色的电梯门铃，求救铃声一响，就会有专业的救援人员来救你。
4	了不起*	92.31% (12)	专心	7.69% (1)	他又鼓励女儿说：“天哪，你真是太了不起了！一天之内，你可以进步这么大！”
5	倒霉	92.31% (12)	糟糕	7.69% (1)	……这位青年变得很悲观，认为自己是世界上最不幸、最倒霉的人。
6	前途	92.31% (12)	命运	7.69% (1)	有一个年轻人在一家公司做得很出色，他为自己设计了一个美好的未来，对前途充满信心。
7	慌张	92.31% (12)	委屈	7.69% (1)	乘坐电梯时，如果电梯突然停住了，也没有其他人发现电梯坏了，你应该怎么办？首先不要慌张，确定电梯是不是真的无法正常运行。

ที่	คำศัพท์ ที่ถูกต้อง	อัตราส่วน (จำนวนคน)	คำศัพท์ ที่ผิด	อัตราส่วน (จำนวนคน)	บทความ (ส่วนที่ปรากฏคำศัพท์)
8	称赞*	92.31% (12)	轻视	7.69% (1)	周宏并没有生气，而是对女儿大加称赞：“这么难的题目，你竟然也能做对？我小时候可是一道都做不出啊！”
9	生气	87.88% (29)	担心	12.12% (4)	……妻子跟他说话的时候他也好像没听到。年轻的妻子非常生气，她哭着回到自己的妈妈家，……”
10	面临*	87.50% (14)	逃避	6.25% (1)	这种梦说明你正面临挑战，但是你还还没有做好准备。
			承担	6.25% (1)	
11	同时	87.50% (14)	随时	6.25% (1)	智者于是又扔出一块黄金，然后再叫他捡回来，结果很快就回来了，同时也找到了答案。
			暂时	6.25% (1)	
12	获得	85.71% (12)	达到	14.29% (2)	无论何时何地，不要忘了为他人鼓掌，这样才会获得别人的喝彩和祝福。
13	制作	85.71% (12)	制定	7.14% (1)	纸币的制作成本低，流通损耗小，易于保管、携带和运输，因此成为当今世界各国普遍使用的货币形式。
			形成	7.14% (1)	
14	情绪	84.62% (11)	思想	15.38% (2)	千万不要情绪激动地用力拍打电梯门，那样的话，电梯可能会不正常地上升或下降，造成不必要的危险。
15	坚强	84.62% (11)	明显	7.69% (1)	他解释道：“凡是青年时期受过挫折的人都很幸运，因为你可以学到如何坚强。
			熟练	7.69% (1)	
16	欣赏	83.33% (20)	旅游	12.5% (3)	人的一生，就像乘坐一辆公交车。……有的人行程长，有的人行程短。有的人很从容，可以欣赏窗外的景色。
			想象	4.17% (1)	
17	充满	81.82% (27)	实现	3.03% (1)	“满身的沙子，还有满身的汗水，在蓝天白云的衬托下，阳光的照射下，动感而充满活力。
			形成	9.09% (3)	
			包括	6.06% (2)	

ที่	คำศัพท์ ที่ถูกต้อง	อัตราส่วน (จำนวนคน)	คำศัพท์ ที่ผิด	อัตราส่วน (จำนวนคน)	บทความ (ส่วนที่ปรากฏคำศัพท์)
18	称赞	81.25% (13)	询问	18.75% (3)	周宏并没有生气，而是对女儿大加称赞：“这么难的题目，你竟然也能做对？我小时候可是一道都做不出啊！”。
19	欣赏	81.25% (13)	忽视	18.75% (3)	我觉得自己很有能力，可为什么没人欣赏我呢？

หมายเหตุ สัญลักษณ์ “*” หมายถึงคำศัพท์ที่เกิดจากการปรากฏในแบบทดสอบครั้งที่ 2 (บทความที่ปรากฏซ้ำ 2 ครั้ง) และ สัญลักษณ์ “-” หมายถึงไม่มีข้อมูลอัตราส่วนในส่วนดังกล่าว

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นข้อสอบจำนวน 19 ข้อที่มีอัตราการเลือกใช้ถูกต้อง 80% ขึ้นไป และตัวอย่างส่วนหนึ่งของบทความที่คำศัพท์นั้น ๆ ปรากฏ โดยข้อที่ 1-8 เป็นคำศัพท์ที่มีอัตราการเลือกใช้ถูกต้อง 90-100% และข้อที่ 9-19 เป็นคำศัพท์ที่มีอัตราการเลือกใช้ถูกต้อง 80-90% รวมเป็นคำศัพท์ทั้งสิ้น 17 คำ (จำนวนที่ไม่นับคำศัพท์ซ้ำ) ซึ่งปัจจัยทั้ง 4 ประเด็นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การเข้าใจความหมายพื้นฐานและรายการความหมาย

การเลือกใช้คำศัพท์ภาษาจีนได้ถูกต้องเนื่องด้วยการเข้าใจความหมายของคำศัพท์ภาษาจีนแสดงให้เห็น 2 ลักษณะ คือ การเข้าใจความหมายพื้นฐาน (理性意义) และการเข้าใจรายการความหมาย (义项)

(1) การเข้าใจความหมายพื้นฐาน คือ การเข้าใจความหมายพื้นฐานของคำศัพท์ในบทความ ทำให้สามารถเลือกใช้คำศัพท์ได้ถูกต้อง เช่น

(ตัวอย่างที่ 1) 纸币的制作成本低，流通损耗小，易于保管、携带和运输，因此成为当今世界各国普遍使用的货币形式。(H51328-46)

โดยจากความหมายของประโยค 纸币的制作成本低 ในบทความ หมายความว่า ต้นทุนของการทำธนบัตรต่ำ คำว่า 纸币 หมายความว่าธนบัตร 成本 หมายความว่าต้นทุน การเลือกใช้คำว่า 制作 หมายความว่าสร้าง ทำ ประดิษฐ์ ได้ถูกต้อง แสดงถึงการเข้าใจความหมายพื้นฐานของคำศัพท์แต่ละคำ เมื่อคำดังกล่าวรวมเป็นประโยคมีความหมายตรงตัวตามโครงสร้างประโยคภาษาจีน โดยผู้เรียนเลือกใช้คำศัพท์ได้ถูกต้องจากตัวเลือก ได้แก่ 制定 制作 建立 形成

(ตัวอย่างที่ 2) 他又鼓励女儿说：“天哪，你真是太了不起了！一天之内，你可以进步这么大！” (H1003, H1004-56)

จากความหมายของประโยคในบทความแสดงให้เห็นว่าเขาให้กำลังใจลูกสาว โดยกล่าวว่าในเวลาหนึ่งวัน เธอสามารถพัฒนาได้มากขนาดนี้ ดังนั้นการเข้าใจความหมายของคำว่า 了不起 ซึ่งหมายความว่า ยอดเยี่ยมจริง ๆ มหัศจรรย์จริง ๆ ยิ่งใหญ่จริง ๆ ทำให้สามารถเลือกใช้คำศัพท์ได้ถูกต้อง ทั้งนี้จากการวิเคราะห์ผ่านมุมมองเชิงเปรียบเทียบ ผู้วิจัยพบว่าการทำแบบทดสอบครั้งที่ 2 อัตราการเลือกใช้คำดังกล่าวถูกต้องสูงขึ้นจาก

56.25% เป็น 92.31% ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนสามารถจำความหมายและบริบทการใช้ได้ดีขึ้น โดยผู้เรียนเลือกใช้คำศัพท์ได้ถูกต้องจากตัวเลือก ได้แก่ 专心 意外 不要紧 了不起

(2) การเข้าใจรายการความหมาย คือ คำศัพท์ภาษาจีนบางคำไม่ได้มีเพียงความหมายพื้นฐาน แต่เป็นคำศัพท์ที่มีรายการความหมาย (义项) การเข้าใจรายการความหมายของคำศัพท์ ทำให้สามารถใช้คำศัพท์ได้ถูกต้อง ได้แก่

(ตัวอย่างที่ 3) “满身的沙子，还有满身的汗水，在蓝天白云的衬托下，阳光的照射下，动感而充满活力。” (H51001-48)

จากความหมายของประโยคในบทความ ซึ่งกล่าวว่า 阳光的照射下，动感而充满活力 ซึ่งหมายความว่าภายใต้แสงที่ส่องลงมา รู้สึกตื่นเต้นใจและเต็มไปด้วยพลัง รายการความหมายของคำว่า 充满 รายการที่ 1 หมายความว่า กระจายไปทั่ว อัดเต็มไปด้วย รายการที่ 2 หมายความว่า เต็มไปด้วย ดังนั้นการทราบรายการความหมายทำให้ผู้เรียนสามารถใช้คำศัพท์ได้ถูกต้อง ซึ่งในบทความได้สื่อความหมายถึงการเต็มไปด้วยพลัง ซึ่งเป็นรายการความหมายที่ 2 โดยผู้เรียนเลือกใช้คำศัพท์ได้ถูกต้องจากตัวเลือก ได้แก่ 形成 包括 充满 实现

(ตัวอย่างที่ 4) 人的一生，就像乘坐一辆公交车。……有的人行程长，有的人行程短。有的人很从容，可以欣赏窗外的景色。 (H51001-57)

จากความหมายของประโยคในบทความ กล่าวว่าบางคนเป็นคนอยู่ง่าย สามารถชมวิวด้านนอกหน้าต่างได้ ความหมายของคำว่า 欣赏 รายการที่ 1 คือ ชมด้วยความเป็นสุข ชมด้วยความปลื้มปิติยินดี รายการที่ 2 คือ ชื่นชม งดงามยิ่ง ซึ่งคำว่า 景色 เป็นคำนามที่หมายถึงทัศนียภาพ วิว ทิวทัศน์ การทราบรายการความหมายของคำศัพท์ชนิดคำกริยา รวมถึงทราบความหมายของคำนามประกอบจึงมีส่วนทำให้ใช้คำศัพท์ได้ถูกต้อง โดยผู้เรียนเลือกใช้คำศัพท์ได้ถูกต้องจากตัวเลือก ได้แก่ 旅游 追求 欣赏 相像

2) การเข้าใจการเลือกใช้คำศัพท์ที่สอดคล้องกับบริบทของบทความ

การเลือกใช้คำศัพท์ที่สอดคล้องกับบริบทแวดล้อมของบทความได้ถูกต้อง แสดงให้เห็น 3 ลักษณะ ได้แก่ หนึ่งคือคำศัพท์มีความหมายเกี่ยวข้องกัน เหมือนกัน หรือคล้ายคลึงกัน สองคือการมีคำประกอบร่วมในบทความ (词语搭配) และสามคือการมีสีสันทางอารมณ์ของคำศัพท์ (感情色彩) รายละเอียดดังนี้

(1) คำศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวข้องกัน เหมือนกัน หรือคล้ายคลึงกัน

(ตัวอย่างที่ 5) 有一个年轻人在一家公司做得很出色，他为自己设计了一个美好的未来，对前途充满信心。 (H1004-46)

จากความหมายของประโยคในบทความ 他为自己设计了一个美好的未来 ซึ่งหมายความว่าเขาวางแผนอนาคตที่สวยงามให้กับตัวเอง และ 对前途充满信心 หมายความว่าเต็มไปด้วยความเชื่อมั่น ต่ออนาคต คำว่า 未来 ในประโยคมีรายการความหมายที่ 1 คือ ที่จะมาถึงนี้ (หมายถึงเวลา) รายการความหมายที่ 2 คือ อนาคต ซึ่งความหมายของคำว่า 前途 คือ อนาคต ดังนั้นการเลือกใช้คำว่า 前途 แสดงให้เห็นถึงการเลือกใช้คำที่มีความหมายเหมือนกับคำศัพท์ที่ปรากฏในบริบทแวดล้อมของบทความ ซึ่งเป็นคำตอบที่ถูกต้อง โดยผู้เรียนเลือกใช้คำศัพท์ได้ถูกต้องจากตัวเลือก ได้แก่ 记忆 前途 命运 价值

(ตัวอย่างที่ 6)这位青年变得很悲观，认为自己是世界上最不幸、最倒霉的人。

(H1004-47)

จากความหมายของประโยคในบทความ หมายความว่าเยาวชนคนนี้นักกลายเป็นคนมองโลกในแง่ร้าย คิดว่าตนเป็นคนที่โชคร้าย โชคไม่ดีที่สุดในโลก จากความในประโยค คำว่า 不幸 หมายความว่า โชคไม่ดี ส่วน 倒霉 หมายถึง โชคร้าย โชคไม่ดี ซึ่งมีความหมายที่เหมือนกันและคล้ายคลึงกัน จึงแสดงให้เห็นถึงการเลือกใช้ คำของผู้เรียนชาวไทย โดยผู้เรียนเลือกใช้คำศัพท์ได้ถูกต้องจากตัวเลือก ได้แก่ 善良 谨慎 糟糕 倒霉 นอกจากนี้ คำศัพท์ 倒霉 ดังกล่าวเป็นตำแหน่งของคำขยายคำนามในประโยค คือ 人 (คน) โดยมี เครื่องหมาย 、 (เครื่องหมายจุลภาคทั้งส่วน) ซึ่งเป็นเครื่องหมายคั่นระหว่างคำ หรือวลีที่ต่อเนื่องกัน ชนิดคำ เหมือนกัน ดังนั้นอีกสาเหตุนอกเหนือจากการเลือกใช้คำที่มีความหมายเหมือนกันและคล้ายคลึงกัน ผู้วิจัยเห็นว่าเครื่องหมายที่ปรากฏในบทความเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนชาวไทยเลือกใช้คำศัพท์ได้ถูกต้องเช่นกัน

(ตัวอย่างที่ 7) 千万不要情绪激动地用力拍打电梯门，那样的话，电梯可能会不正常地上升或下降，造成不必要的危险。(H51004-51)

จากความหมายของประโยคในบทความ 千万不要情绪激动地用力拍打电梯门 ซึ่ง หมายความว่า อย่ารู้สึกตื่นตกใจและใช้แรงทุบตีประตูเด็ดขาด คำว่า 激动 มีรายการความหมายที่ 1 คือ ตื่นเต้นเร้าใจ อีกเหิม อีกห้าว รายการความหมายที่ 2 คือ เร้าใจอีกเหิม เร้าใจให้ตื่นเต้น และรายการความหมายที่ 3 คือ ตื่นเต้น ห้วนไหว ดังนั้นการเลือกใช้คำว่า 情绪 ซึ่งมีรายการความหมายที่ 1 คือ อารมณ์ รายการความหมายที่ 2 คือความรู้สึกที่ไม่สบายใจหรือไม่ชอบ แสดงให้เห็นการเลือกใช้คำศัพท์ที่มีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน ซึ่งเป็นคำตอบที่ถูกต้อง โดยผู้เรียนเลือกใช้คำศัพท์ได้ถูกต้องจากตัวเลือก ได้แก่ 情绪 心理 逻辑 思想

(2) การมีคำประกอบรวมในบทความ

การมีคำประกอบรวม (词语搭配) ปรากฏอย่างชัดเจนทำให้สามารถเลือกใช้คำกริยาและคำนามที่เป็นคำประกอบรวมได้อย่างถูกต้อง เช่น

(ตัวอย่างที่ 8) 无论何时何地，不要忘了为他人鼓掌，这样才会获得别人的喝彩和祝福。(H51328-52)

จากความหมายของประโยคในบทความซึ่งหมายความว่า ไม่ว่าที่ไหนเวลาไหน อย่าลืมที่จะปรบมือให้กับผู้อื่น แบบนี้ถึงจะได้รับคำอวยพรจากผู้อื่น คำว่า 获得 แปลว่า ได้ ได้รับ (ส่วนมากจะใช้กับสิ่งนามธรรม) เช่น ได้รับการชมเชย ดังนั้นการเลือกใช้กริยาดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับคำว่า 祝福 แปลว่าอวยพร (ให้มั่งมีศรีสุข ให้เจริญรุ่งเรือง) และ 喝彩 แปลว่าก้องร้องด้วยความยินดี ร้องเชียร์ ร้องไชโย แสดงให้เห็นการเลือกใช้คำที่มีคำประกอบรวมสอดคล้องกัน คือ 获得别人的喝彩和祝福 โดยผู้เรียนเลือกใช้คำศัพท์ได้ถูกต้องจากตัวเลือก ได้แก่ 获得 达到 积累 保持

(ตัวอย่างที่ 9) 这种梦说明你正面临挑战，但是你还没有做好准备。(H1002, H1003-52)

จากความหมายของประโยคในบทความ ซึ่งหมายความว่าฉันนี้บอกให้รู้ว่าคุณกำลังเผชิญกับความท้าทาย แต่คุณยังไม่พร้อม จากบทความคำว่า 挑战 รายการความหมายที่ 1 คือ ทำลาย ทำรบ รายการความหมายที่ 2 คือ ทำ (แข่งขัน) ส่วนคำว่า 面临 แปลว่าเผชิญ (กับปัญหาและสถานการณ์ เป็นอาทิ) จึงแสดงให้เห็นการเลือกใช้คำที่มีค่าประกอบร่วมสอดคล้องกัน คือ 面临挑战 หมายถึง เผชิญกับความท้าทาย ทั้งนี้จากการวิเคราะห์ผ่านมุมมองเชิงเปรียบเทียบ ผู้วิจัยพบว่าการทำแบบทดสอบครั้งที่ 2 อัตราการเลือกใช้คำดังกล่าวถูกต้องสูงขึ้นจาก 69.70% เป็น 87.50% ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนทราบความหมายและการใช้คำศัพท์พร้อมกับค่าประกอบร่วมได้ดียิ่งขึ้นเมื่อเลือกใช้คำศัพท์ดังกล่าวเป็นครั้งที่ 2 โดยผู้เรียนเลือกใช้คำศัพท์ได้ถูกต้องจากตัวเลือก ได้แก่ 面临 逃避 参考 承担

(3) การมีสีสันทางอารมณ์ของคำศัพท์

สีสันทางอารมณ์ของคำศัพท์ที่ชัดเจนมีส่วนทำให้ผู้เรียนสามารถเลือกใช้คำศัพท์ได้ถูกต้อง เช่น

(ตัวอย่างที่ 10) 周宏并没有生气，而是对女儿大加称赞：“这么难的题目，你竟然也能做对？我小时候可是一题都做不出啊！” (H51003, H1004-54)

จากความหมายของประโยคในบทความ ซึ่งหมายความว่าโจวหงไม่โกรธ และชมลูกสาวว่าโจทย์ที่ยากขนาดนี้ ลูกก็สามารถทำได้ถูกต้อง ตอนพ่อเด็กยังทำไม่ได้สักข้อเดียว ประโยคส่วนแรกซึ่งกล่าวว่า 周宏并没有生气 หมายความว่า โจวหงไม่โกรธ เป็นประโยคที่แสดงให้เห็นถึงอารมณ์เชิงบวกของเนื้อหาในบทความว่าบุคคลดังกล่าวไม่รู้สึกโกรธ ดังนั้นการเลือกใช้คำว่า 称赞 ซึ่งหมายความว่า ชมเชย ยกย่อง จึงแสดงให้เห็นถึงการเลือกใช้คำศัพท์ที่แสดงสีสันทางอารมณ์ชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทของบทความ โดยผู้เรียนเลือกใช้คำศัพท์ได้ถูกต้องจากตัวเลือก ได้แก่ 轻视 确认 称赞 询问 ทั้งนี้จากการวิเคราะห์ผ่านมุมมองเชิงเปรียบเทียบ ผู้วิจัยพบว่าการทำแบบทดสอบครั้งที่ 2 อัตราการใช้คำดังกล่าวถูกต้องสูงขึ้นจาก 81.25% เป็น 92.31% ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการมีสีสันทางอารมณ์ของคำศัพท์ที่ชัดเจนส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเลือกใช้คำศัพท์ได้อย่างมาก โดยอัตราการเลือกใช้ล้วนอยู่ในระดับดีเยี่ยม

3) การเข้าใจการเลือกใช้คำศัพท์ในโครงสร้างเชื่อมโยงความสัมพันธ์

การเข้าใจการเลือกใช้คำศัพท์ในโครงสร้างเชื่อมโยงความสัมพันธ์แสดงให้เห็น 2 ลักษณะ คือ โครงสร้างความสัมพันธ์แบบเป็นเหตุเป็นผล และโครงสร้างความสัมพันธ์แบบขัดแย้ง ดังนี้

(1) โครงสร้างความสัมพันธ์แบบเป็นเหตุเป็นผล

(ตัวอย่างที่ 11)妻子跟他说话的时候他好像没听到。年轻的妻子非常生气，她哭着回到自己的妈妈家，.....” (H51001-51)

จากความหมายของประโยคในบทความ หมายความว่า ตอนที่ภรรยาคุยกับเขา แต่เหมือนว่าเขาไม่ได้ยิน ภรรยาจึงโกรธมาก หลอนร้องไห้และกลับบ้านแม่ของตนเอง แสดงให้เห็นความเป็นเหตุเป็นผลของเนื้อหาในบทความ ดังนั้นจากความประโยคที่กล่าวว่า 妻子跟他说话的时候他好像没听到 (ตอนที่ภรรยาคุยกับเขา แต่เหมือนว่าเขาไม่ได้ยิน) เป็นเหตุทำให้ภรรยาโกรธ ซึ่งคำว่า 生气 แปลว่า โกรธ โมโห โดยผู้เรียนเลือกใช้คำศัพท์ได้ถูกต้องจากตัวเลือก ได้แก่ 平静 着急 生气 担心

(ตัวอย่างที่ 12) 他解释道：“凡是青年时期受过挫折的人都很幸运，因为你可以学到如何坚强。(H51004-48)

จากความหมายของประโยคในบทความว่า เขาอธิบายว่า “ทุกคนที่ได้เจอกับความล้มเหลวในช่วงเวลาวัยเยาว์ล้วนโชคดีมาก เพราะคุณสามารถเรียนรู้ได้ว่าจะเข้มแข็งอย่างไร” ประโยคที่กล่าวว่า 凡是青年时期受过挫折的人都很幸运，因为你可以学到 (ทุกคนที่ได้เจอกับความล้มเหลวในช่วงเวลาวัยเยาว์ล้วนโชคดีมาก เพราะคุณสามารถเรียนรู้) มีปรากฏคำว่า 因为 หมายความว่าเพราะว่า จึงแสดงถึงการอธิบายเหตุผล ส่วนคำว่า 坚强 รายการความหมายที่ 1 คือ เข้มแข็ง แข็งแกร่ง รายการความหมายที่ 2 คือ ทำให้แข็งแกร่ง ทำให้เข้มแข็ง ดังนั้นการเลือกใช้คำว่า 坚强 ซึ่งหมายความว่าเข้มแข็งได้ถูกต้อง แสดงให้เห็นถึงการเลือกใช้ตามเนื้อหาของบทความในโครงสร้างความสัมพันธ์แบบเป็นเหตุและผล โดยผู้เรียนเลือกใช้คำศัพท์ได้ถูกต้องจากตัวเลือก ได้แก่ 坚强 宝贵 明显 熟练

(ตัวอย่างที่ 13) 智者于是又扔出一块黄金，然后再叫他捡回来，结果很快就回来了，同时也找到了答案。(H51003-47)

จากความหมายของประโยคในบทความว่า ผู้มีสติปัญญาจึงโยนทองคำก้อนหนึ่งออกไป หลังจากนั้นจึงเรียกให้เขาเก็บกลับมาอีกครั้ง ผลคือสามารถหาคำตอบได้อย่างรวดเร็ว และในเวลาเดียวกันก็หาคำตอบเจอ ประโยคที่กล่าวว่า 结果很快就回来了 (ผลคือสามารถหาคำตอบได้อย่างรวดเร็ว) แสดงให้เห็นถึงการอธิบายถึงผลลัพธ์ ซึ่งผู้เรียนสามารถใช้คำศัพท์ 同时 ซึ่งหมายความว่าในเวลาเดียวกันได้ถูกต้อง แสดงให้เห็นการเลือกใช้คำศัพท์ในโครงสร้างความสัมพันธ์แบบเป็นเหตุและผลที่สะท้อนสถานการณ์ที่ชัดเจนในบทความ โดยผู้เรียนเลือกใช้คำศัพท์ได้ถูกต้องจากตัวเลือก ได้แก่ 同时 随时 临时 暂时

(2) โครงสร้างความสัมพันธ์แบบขัดแย้ง

(ตัวอย่างที่ 14) 我觉得自己很有能力，可为什么没人欣赏我呢？(H51003-46)

จากความหมายของประโยคในบทความว่า ฉันคิดว่าตัวเองมีความสามารถ แต่ทำไมไม่มีใครชมฉันละ เห็นได้ว่า ในประโยคส่วนแรกกล่าวว่า 我觉得自己很有能力 (ฉันคิดว่าตัวเองมีความสามารถ) โดยประโยคหลังมีคำว่า 可没人 แปลว่า แต่ไม่มีใคร แสดงโครงสร้างความสัมพันธ์แบบขัดแย้ง ดังนั้นการเลือกใช้คำกริยา 欣赏 ซึ่งแปลว่า ชมด้วยความยินดี (รายการความหมายที่ 1) ได้ถูกต้อง จึงแสดงให้เห็นการเลือกใช้คำศัพท์ในโครงสร้างความสัมพันธ์แบบขัดแย้งของผู้เรียนชาวไทย โดยผู้เรียนเลือกใช้คำศัพท์ได้ถูกต้องจากตัวเลือก ได้แก่ 强调 欣赏 忽视 启发

4) การเข้าใจการเลือกใช้คำศัพท์ผ่านมโนทัศน์ที่สอดคล้อง

จากการวิเคราะห์ ผู้วิจัยพบว่าการบรรยายถึงบริบท สถานการณ์แวดล้อมที่ชัดเจนในบทความ และผู้เรียนชาวไทยมีภาพมโนทัศน์ที่สอดคล้องกับความดังกล่าว ทำให้เลือกใช้คำได้ถูกต้อง ซึ่งมโนทัศน์ที่สอดคล้องประกอบด้วยเรื่องความคิด สถานการณ์ในชีวิตประจำวัน และฤดูกาล ดังตัวอย่าง

(ตัวอย่างที่ 15) 人为什么会做梦，梦有什么意义，人类思考了近千年也还没有找到答案。(H1002, H1003-49)

จากประโยคในบทความแสดงถึงมโนทัศน์ที่สอดคล้องเรื่องการลำดับความ การคิดวิเคราะห์ของผู้คน ซึ่งความข้างต้นหมายความว่า ทำไมคนเราถึงฝัน ฝันมีความหมายว่าอะไร ผู้คนคิดเกือบเป็นพันปีก็ยังหาคำตอบไม่เจอ ซึ่งการใช้คำว่า 思考 หมายความว่า การคิด พิจารณา โดยผู้เรียนเลือกใช้คำศัพท์ได้ถูกต้องจากตัวเลือก ได้แก่ 想像 观察 思考 幻想 ทั้งนี้จากการวิเคราะห์ผ่านมุมมองเชิงเปรียบเทียบ ผู้วิจัยพบว่าการทำแบบทดสอบครั้งที่ 2 อัตราการใช้คำดังกล่าวถูกต้องสูงขึ้นจาก 48.48% เป็น 100% ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนเข้าใจการใช้แนวคิดมโนทัศน์ประกอบการเลือกใช้คำศัพท์ได้ดียิ่งขึ้น

(ตัวอย่างที่ 16) 乘坐电梯时, 如果电梯突然停住了, 也没有其他人发现电梯坏了, 你应该怎么办? 首先不要慌张, 确定电梯是不是真的无法正常运行。然后立刻按红色的电梯门铃, 求救铃声一响, 就会有专业的救援人员来救你。(H51004-49, 50)

จากประโยคในบทความแสดงถึงมโนทัศน์ที่สอดคล้องเรื่องสถานการณ์ที่อาจพบเจอในชีวิตประจำวัน ซึ่งทำให้สามารถเลือกใช้คำศัพท์ได้ถูกต้อง โดยข้อความข้างต้นที่ว่า 乘坐电梯时, 如果电梯突然停住了, 也没有其他人发现电梯坏了, 你应该怎么办? 首先不要慌张 หมายความว่า เวลาขึ้นลิฟต์ ถ้าหากลิฟต์ค้างกะทันหัน และไม่มีใครทราบวาลิฟต์เสีย คุณควรทำอย่างไร อันดับแรกคืออย่าลนลาน ซึ่งคำว่า 慌张 แปลว่า ลุก ลี้ ลุก ลน ลนลาน โดยผู้เรียนเลือกใช้คำศัพท์ได้ถูกต้องจากตัวเลือก ได้แก่ 委屈 慌张 沉默 犹豫

ส่วนข้อความที่ว่า 然后立刻按红色的电梯门铃, 求救铃声一响, 就会有专业的救援人员来救你 หมายความว่า หลังจากนั้นกดกริ่งประตูลิฟต์สีแดงทันที เมื่อเสียงขอความช่วยเหลือดัง ก็จะมีพนักงานช่วยเหลือที่มีความชำนาญมาช่วยคุณ ซึ่งคำว่า 专业 หมายถึง ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญ โดยผู้เรียนเลือกใช้คำศัพท์ได้ถูกต้องจากตัวเลือก ได้แก่ 完美 时髦 成熟 专业

(ตัวอย่างที่ 17) 北方冬季寒冷, 白天时间较短, 阳光也较少.....。(H1328-54)

จากประโยคในบทความแสดงถึงมโนทัศน์ที่สอดคล้องเรื่องฤดูกาล คือในฤดูหนาว สภาพอากาศมีความหนาวเย็น จากประโยค 北方冬季寒冷, 白天时间较短, 阳光也较少..... หมายความว่า ฤดูหนาวอากาศเหนืออากาศหนาวเย็น เวลากลางวันค่อนข้างสั้น แสงอาทิตย์ก็ค่อนข้างน้อย โดยผู้เรียนชาวไทยเลือกใช้คำว่า 寒冷 ซึ่งแปลว่าอากาศหนาวเย็นได้ถูกต้อง ทั้งนี้ผู้เรียนเลือกใช้คำศัพท์ได้ถูกต้องจากตัวเลือก ได้แก่ 光滑 寒冷 清淡 模糊

9. สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยการเลือกใช้คำศัพท์ภาษาจีนที่สับสนง่ายได้ถูกต้อง ผ่านการอ่านบทความ HSK 5 ของผู้เรียนชาวไทยและตอบคำถามวิจัยว่าการเลือกใช้คำศัพท์ภาษาจีนได้ถูกต้องประกอบด้วยปัจจัยใดบ้าง เพื่อหาแนวทางอันเป็นประโยชน์ต่อการเรียนและการสอนคำศัพท์ภาษาจีน ทั้งนี้จากวิจัยแบบผสมผสานและวิเคราะห์ภายใต้แนวคิดคำศัพท์ที่สับสนง่ายและมุมมองทางอรรถศาสตร์ปริชาน ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ทำให้สามารถเลือกใช้คำศัพท์ได้ถูกต้องแบ่งเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ 1) การเข้าใจความหมายพื้นฐานและรายการความหมาย กล่าวคือ การเข้าใจความหมายพื้นฐานและรายการความหมาย

ของคำศัพท์ที่ปรากฏในบทความ ประกอบด้วยการเข้าใจความหมายพื้นฐาน (理性意义) และการเข้าใจรายการความหมาย (义项) ของคำศัพท์ ซึ่งคำศัพท์บางคำมีหลายรายการความหมายที่ใช้ในบริบทที่ต่างกัน การเข้าใจแต่ละรายการความหมายทำให้สามารถเลือกใช้คำศัพท์ได้ถูกต้องตามบริบทและเนื้อหาของบทความ

2) การเข้าใจการเลือกใช้คำศัพท์ที่สอดคล้องกับบริบทของบทความ ประกอบด้วย คำศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวข้องกัน เหมือนกัน หรือคล้ายคลึงกัน ซึ่งมีความสัมพันธ์กับเครื่องหมายในภาษาจีน เช่น เครื่องหมาย “、 (เครื่องหมายจุลภาคกึ่งส่วน)” ที่คั่นกลางระหว่างคำหรือวลีชนิดเดียวกัน การมีคำประกอบรวม (词语搭配) ในบทความ เช่น 面临挑战 (เผชิญปัญหา) ซึ่ง “面临” ใช้กับคำประกอบรวม “挑战” และการมีสีสันทางอารมณ์ของคำศัพท์ (感情色彩) เช่น 称赞 (ชมเชย ยกย่อง) แสดงอารมณ์เชิงบวก 3) การเข้าใจการเลือกใช้คำศัพท์ในโครงสร้างเชื่อมโยงความสัมพันธ์ แสดงให้เห็น 2 ลักษณะ คือ โครงสร้างความสัมพันธ์แบบเป็นเหตุเป็นผล และโครงสร้างความสัมพันธ์แบบขัดแย้ง ซึ่งเกิดจากเนื้อหาในบทความแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ และการมีคำสันธานที่ชัดเจน เช่น 因为 (เพราะว่า) 可 (แต่ว่า) ทำให้ผู้เรียนสามารถเลือกใช้คำศัพท์ได้ถูกต้อง และ 4) การเข้าใจการเลือกใช้คำศัพท์ผ่านมโนทัศน์ที่สอดคล้อง บริบทและสถานการณ์แวดล้อมที่ชัดเจนในบทความ และการมีภาพมโนทัศน์ที่สอดคล้องกันของผู้เรียนชาวไทย ทำให้สามารถเลือกใช้คำศัพท์ได้ถูกต้อง ซึ่งประกอบด้วยมโนทัศน์ที่เรื่องความคิด (การคิดและลำดับความ) สถานการณ์ในชีวิตประจำวัน (ไลฟ์สไตล์) และฤดูกาล (สภาพอากาศหนาว)

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าผู้เรียนชาวไทยสามารถเลือกใช้คำศัพท์ที่สับสนง่ายได้ถูกต้องเมื่อปรากฏในบทความที่มีบริบทชัดเจนและมีมโนทัศน์ที่สอดคล้อง ซึ่งแนวทางการเรียนการสอนและวิเคราะห์คำศัพท์ที่สับสนง่ายและการคิดเชิงมโนทัศน์มีส่วนช่วยในการเรียนการสอนภาษาจีน ดังนั้นผู้วิจัยนำผลการศึกษาดังกล่าวเป็นฐานในการเสนอแนะแนวทางการเรียนการสอนคำศัพท์ภาษาจีน ดังนี้ (1) การให้ความสำคัญกับแนวคิดคำศัพท์ภาษาจีนที่สับสนง่ายและประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน เช่น การอ้างอิงประเภทของคำศัพท์ภาษาจีนที่สับสนง่ายของผู้เรียนชาวไทยประกอบการเตรียมการสอน การพัฒนาตำรา เอกสารการสอนที่สอดแทรกการอธิบายความแตกต่างของคำศัพท์ที่สับสนง่าย (2) การให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนความหมายพื้นฐาน รายการความหมาย การใช้คำประกอบรวม (词语搭配) และสีสันทางอารมณ์ (感情色彩) ของคำศัพท์ โดยสอนคำศัพท์พร้อมการใช้วลีหรือบทความขนาดสั้นประกอบการอธิบาย เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายและการใช้อย่างชัดเจน (3) การให้ความสำคัญกับเครื่องหมาย คำสันธานในโครงสร้างเชื่อมโยงความสัมพันธ์ต่าง ๆ ประกอบการเรียนการสอน และ (4) การให้ความสำคัญกับมโนทัศน์ที่เหมือนกันและแตกต่างกันของชาวไทยกับชาวจีน โดยเน้นสร้างทักษะการคิดและวิเคราะห์ความแตกต่างให้กับผู้เรียนชาวไทย ซึ่งแนวทางดังกล่าวล้วนช่วยส่งเสริมทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาจีน

ทั้งนี้แม้บทความวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาเรื่องคำศัพท์ภาษาจีนที่สับสนง่ายผ่านมุมมองที่แตกต่างจากงานวิจัยที่ผ่านมา เนื่องด้วยงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาข้อผิดพลาดในการใช้คำศัพท์ภาษาจีนที่สับสนง่ายของผู้เรียน แต่จากการอภิปรายผล ผู้วิจัยพบว่าผลการวิจัยสอดคล้องกับ Lai (2014, 2018) และ Jiang (2020) ที่เสนอแนวทางการเรียนการสอนคำศัพท์ที่สับสนง่ายว่าควรให้ความสำคัญกับสีสันทางอารมณ์และคำประกอบรวมของคำศัพท์ โดยประเด็นดังกล่าวต่างเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้เรียนใช้คำศัพท์ภาษาจีนได้ถูกต้อง

และสอดคล้องกับแนวคิดของ Tangpakorn (2018) ซึ่งกล่าวว่าการใช้คำหลายความหมาย การใช้โครงสร้างภาษาจีนมีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กับภาพมโนทัศน์ของผู้เรียน ดังที่ผู้วิจัยพบว่าการมีมโนทัศน์ที่สอดคล้องทำให้ผู้เรียนเลือกใช้คำศัพท์ได้ถูกต้อง แต่ผู้วิจัยพบว่าผลการศึกษามิสอดคล้องกับกลวิธีการเรียนการสอนของ Lai (2014, 2018) และ Jiang (2020) ในประเด็นการให้ความสำคัญกับโครงสร้างเชื่อมโยงความสัมพันธ์และการคิดเชิงมโนทัศน์ ซึ่งต่างเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเลือกใช้คำศัพท์ได้ถูกต้อง และถือเป็นแนวทางใหม่และยังไม่มีมีการกล่าวถึงในงานวิจัยก่อนหน้านี้

10. ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป คือ การนำแนวทางการเรียนการสอนคำศัพท์ที่สับสนง่ายจากการวิจัยในแวดวงการศึกษาคำศัพท์ภาษาจีนที่สับสนง่ายมาดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการใช้วิธีสอนต่าง ๆ และสร้างโมเดลการสอนคำศัพท์ภาษาจีนที่สับสนง่ายที่เห็นเป็นรูปธรรมและเป็นระบบมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- Aroonmanakun, W. (2015). *Linguistic Theories*. <https://www.arts.chula.ac.th/~ling/contents/File/Ling%20Theo.pdf> (in Thai)
- Chen, J. (2019). *A Study on the Confusable Verbs and Teaching Strategies of Thai Elementary Students* [Unpublished master's thesis]. Xiamen University. (in Chinese)
- Jiang, J. (2020). *Study on the Teaching of Chinese Confusable Words in Thai University Students-Students of Mae Fah Luang University as Example* [Unpublished master's thesis]. Yangzhou University. (in Chinese)
- Kidprasert, C. (2022). A study of the differences of Chinese synonyms used in HSK5 (Hanyu Shuiping Kaoshi). *Academic Journal for the Humanities and Social Sciences Dhonburi Rajaphat University*, 5(1), 35-50. (in Thai)
- Lai L. (2014). *The research on Chinese Confusable Words in Thai Students with Chinese Intermediate Level of Knowledge* [Unpublished master's thesis]. Beijing Normal University. (in Chinese)
- Lai, L. (2018). *The Research on Chinese Confusable Words in Thai Students* [Unpublished Doctoral dissertation]. Minzu University of China. (in Chinese)
- Mekthawornwathana, T. (2010). The relationship of language, cognition, and culture. *Journal of Liberal Arts*, 2(2), 151-171. (in Thai)

- Qing, X., & Wang, Z. (2010). Thaiguo liu xuesheng Hanyu zhong jie yu yi hunxiao ci wu yongli xi [泰国留学生汉语中介语易混淆词误用例析]. *Modern Chinese* [现代语文], 414(11), 132-134. (in Chinese)
- Suphakalin, B. (2018). Errors in synonymous adverb use in Chinese Thai learners. *Humanities & Social Sciences*, 35(1), 92-116. (in Thai)
- Tangpakorn, B. (2018). An application of cognitive semantics to Chinese polysemy teaching for Thai learners. *Journal of Humanities and Social Sciences Mahasarakham University*, 37(1), 74-87. (in Thai)
- Wang, Q. (2019). Jiyu yuliaoku de shizu HSK6 ji yihunxiaoci pianwu kaocha fenxi [基于语料库的十组 HSK6 级易混淆词偏误考察分析]. *English on Campus* [校园英语], 467 (27), 178-180. (in Chinese)
- Wattanakamolkul, P. (2020). An analysis of errors in Chinese words with same morpheme by Thai undergraduate students: The case study of Rajamangala University of Technology Rattanakosin. *Suan Sunandha & Research Review*, 14(2), 56-70. (in Thai)
- Xiao, P. (2008). *The Research on Confusable Words of Indonesian Student in Chinese Interlanguage* [Unpublished Doctoral dissertation]. Beijing Language and Culture University. (in Chinese)
- Zhang, B. (2007). Synonym, near synonymy and confusable word: A perspective transformation from Chinese to interlanguage. *Chinese Teaching in the World*, 81(3), 98-107. (in Chinese)
- Zhang, B. (2008). On confusable words in Chinese Inter-language and related research methods. *Language teaching and linguistic studies*, 6(1), 37-45. (in Chinese)
- Zhang, B. (2017). The strategies of preventing confusion of words and distinguishing confusable words in TCSL. *TCSOL Studies*, 65(1), 42-49. (in Chinese)

Role Model of “Good” or “Highly Esteemed” People in the Chinese Didactic Literary Work “Caigen tan” and the Thai Didactic Literary Work “Klong Lokanitti”: A Comparative Study

Srisupang Thanawatsatchaseri; Suree Choonharuangdej¹

Faculty of Arts, Chulalongkorn University Bangkok 10330 Thailand

E-mail: suree.c@chula.ac.th

(received 20 December 2023) (revised 5 March 2024)

(accepted 13 March 2024)

Abstract

This article aims to study and compare the similarities and differences between the characteristics of junzi and “(nak) prat/pundit” as used in the didactic literary works Caigen tan and Klong Lokanitti respectively. The results find that the two terms are quite similar regarding their personality traits, that is, being a person of thinking and wisdom, morality, honesty, etc. In terms of their differences, due to the influence of three lines of philosophical thought, namely Confucius, Taoism, and Buddhism in Chinese society, and the influence of Buddhist doctrines in Thai society, it may be divided into 3 points, namely: 1) Chinese society emphasizes teaching principles of conduct for the peaceful coexistence of people in society according to Confucius' guidelines, regardless of one's family background, whereas in Thai society, some people still believe that being a pundit runs in the family. It is innate wisdom without being taught by anyone; 2) Chinese society emphasizes living a simple, moderate way of life following the Taoist principles, whereas Thai society emphasizes knowing how to assess people and how to behave ourselves; 3) Chinese society emphasizes letting go and not be attached to all things following the Zen Buddhist philosophy, whereas Thai society emphasizes faith in the Dhamma and the learning and seeking of Dhamma teachings. Therefore, it may be concluded that the good role models that are admirable in both works are similar in essence, with only minor differences in details.

Keywords: Caigen tan; Klong Lokanitti; role model; junzi; pundit

¹ Asst. Prof. Dr. Suree Choonharuangdej, Corresponding Author.

การศึกษาเปรียบเทียบแบบอย่างของ “คนดี” หรือ “บุคคลที่น่ายกย่องนับถือ” ในวรรณกรรมคำสอนจีน “Caigen tan” และวรรณกรรมคำสอนไทย “โคลงโลกนิติ”²

ศรีสุภาภรณ์ ณะวัฒน์สัจจะเสรี³ สุรีย์ ชุนทเรืองเดช⁴

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร 10330 ประเทศไทย

อีเมล suree.c@chula.ac.th

วันรับบทความ 20 ธันวาคม 2567 วันแก้ไขบทความ 5 มีนาคม 2567

วันตอบรับตีพิมพ์บทความ 13 มีนาคม 2567

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างระหว่างคุณลักษณะของ junzi “วิญญูชน” ที่ปรากฏใช้ใน Caigen tan กับ (นัก) ประชาญ์/บัณฑิต ที่ปรากฏใช้ในโคลงโลกนิติ ผลการศึกษาพบว่า ศัพท์ทั้งสองมีลักษณะค่อนข้างใกล้เคียงกัน กล่าวคือเป็นบุคคลที่มีปัญญาความคิด มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ เป็นต้น ในส่วนของความต่างนั้น เนื่องด้วยอิทธิพลของหลักปรัชญาความคิดทั้ง 3 สายอันได้แก่ขงจื๊อ เต๋า และพุทธศาสนาในสังคมจีน และอิทธิพลของหลักคำสอนพุทธศาสนาในสังคมไทย อาจแบ่งเป็น 3 ประเด็น กล่าวคือ 1) สังคมจีนเน้นสอนหลักประเพณีปฏิบัติตนเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขของคนในสังคมตามแนวทางของขงจื๊อ โดยไม่คำนึงถึงภูมิหลังทางครอบครัว ขณะที่สังคมไทยกลับมีคนบางส่วนเชื่อว่าความเป็นปราชญ์อยู่ในเชื้อสายวงศ์ตระกูล เป็นสิ่งที่มาแต่เกิดโดยไม่ต้องสอน 2) สังคมจีนเน้นการดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย รู้จักพอ ตามแนวทางของเต๋า ขณะที่สังคมไทยเน้นการรู้จักพิจารณาคนและการวางตน 3) สังคมจีนเน้นการปล่อยวางและไม่ยึดติดตามแนวทางพุทธปรัชญานิกายเซน ขณะที่สังคมไทยเน้นความเลื่อมใสศรัทธาและการเรียนรู้แสวงหาพระธรรมคำสอน ดังนั้นจึงอาจสรุปว่าแบบอย่างของ “คนดี” ที่น่ายกย่องนับถือที่ปรากฏในวรรณกรรมคำสอนทั้งสองข้างต้นมีสาระสำคัญที่คล้ายคลึงกัน ต่างกันเพียงรายละเอียดปลีกย่อยเท่านั้น

คำสำคัญ Caigen tan โคลงโลกนิติ แบบอย่าง วิญญูชน ประชาญ์

1. บทนำ

วรรณกรรมคำสอนได้แก่วรรณกรรมที่มีเนื้อหามุ่งสอนจริยธรรม คติธรรม และแนวทางในการประพฤติปฏิบัติของคนในสังคม มีบทบาทในการควบคุมสังคมให้ดำเนินไปตามแนวทางที่เหมาะสมตามขนบธรรมเนียมแบบแผน จารีตของสังคมนั้น (Songsak Prangwattanakul, 1976, p.1) วรรณกรรมคำสอนของจีนมีมาตั้งแต่

² บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบหลักจริยธรรมคำสอน และแนวทางดำเนินชีวิตที่ปรากฏในวรรณกรรมคำสอนจีน Caigen tan และวรรณกรรมคำสอนไทย โคลงโลกนิติ” (A COMPARATIVE STUDY OF MORAL INSTRUCTIONS AND WAYS OF LIVING AS MANIFESTED IN CHINESE DIDACTIC LITERATURE CAIGEN TAN AND THAI DIDACTIC LITERATURE KLONG LOKANITTI) สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³ นิสิตหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย E-mail: Srisupang_pia@yahoo.com

⁴ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย E-mail: suree.c@chula.ac.th

ยุคจีนโบราณก่อนสมัยราชวงศ์ฉิน ปรากฏในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย ได้แก่ วรรณกรรมความเรียงของปรัชญาเมธี (诸子散文) นิทานคติธรรม (寓言文学) วรรณกรรมปฐมบทสำหรับเด็กและเยาวชน (蒙学) และวรรณกรรมประเภทฝึกคุณธรรมขัดเกลาจิตใจเพื่อพัฒนาตน (修身养性) ในกรณีวรรณกรรมคำสอนของไทย การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่คนในสังคมเพื่อให้มีแนวทางประพฤติปฏิบัติชอบ เป็นสิ่งสำคัญและฝังรากลึกอยู่ในโครงสร้างของสังคมไทยตลอดมาเช่นเดียวกัน ดังปรากฏอยู่ในวรรณกรรมคำสอนเรื่องต่าง ๆ ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ เช่น “สุภาสิตพระร่วง” ในสมัยสุโขทัย “โคลงโลกนิติ” ในสมัยอยุธยา “สุภาสิตสอนหญิง” ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นต้น ซึ่งต่างมีเนื้อหาคำสอนที่ใช้เป็นแบบแผนทางโลกแก่บุคคลทุกระดับ ทุกเพศ ทุกวัย โดยเน้นให้รู้จักการวางตนหรือปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม ให้มีความเข้าใจชีวิตและโลก และสามารถดำเนินชีวิตหรืออยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (Sopa Kocharat, 2007, p.1)

แม้ว่าจีนและไทยจะเป็นประเทศทางตะวันออกเหมือนกัน มีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่อยู่ใกล้กัน และมีความสัมพันธ์ระหว่างสังคมมาช้านาน จนทำให้มีลักษณะทางวัฒนธรรมคล้ายคลึงกันหลายประการ แต่สังคมจีนและสังคมไทยก็มีความแตกต่างในด้านแนวคิด ค่านิยม และวัตรปฏิบัติในการดำเนินชีวิตอยู่หลายด้าน ซึ่งวรรณกรรมคำสอนต่าง ๆ สามารถสะท้อนโลกทัศน์ ความคิดเห็น ค่านิยมของคนในแต่ละสังคมวัฒนธรรม ทำให้เราสามารถเห็นถึงแนวคิด และวิถีประพฤติปฏิบัติของผู้คนผ่านวรรณกรรมต่างยุคสมัยและต่างวัฒนธรรม ในที่นี้ส่วนที่เป็นประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับคำสอนเรื่องคุณธรรมเพื่อฝึกขัดเกลาจิตใจพัฒนาตนและแนวคิดในการดำเนินชีวิตที่ปรากฏในวรรณกรรมคำสอนจีนเรื่อง Caigen tan (菜根潭) ได้มีการศึกษาวิเคราะห์ในรายละเอียดอยู่ในบทความของ Srisupang Thanawatsatchaseri and Suree Choonharuangdej (2020) แล้ว สำหรับบทความชิ้นนี้ผู้วิจัยต้องการนำเสนอประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับแบบอย่างของ “คนดี/บุคคลที่น่ายกย่องนับถือ” ที่ปรากฏในวรรณกรรมคำสอนจีน Caigen tan และวรรณกรรมคำสอนไทย “โคลงโลกนิติ” ผ่านการศึกษาวิจัยเอกสาร (documentary research) เนื้อหาสาระของคำสอนต่างๆ ที่เก็บรวบรวมมาจากวรรณกรรมทั้งสองดังกล่าว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบว่าในสังคมวัฒนธรรมจีนและไทยซึ่งต่างมุ่งที่จะสอนคนให้เป็นคนดีมีจริยธรรม มีความประพฤติปฏิบัติชอบ รู้จักวางตน คุณลักษณะหรือคุณสมบัติของผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นแบบอย่างของ “คนดี” หรือเป็น “บุคคลที่น่ายกย่องนับถือ” ในแต่ละสังคมวัฒนธรรมมีความเหมือนหรือความต่างกันอย่างไร ด้วยหวังว่าคำสอนที่เน้นปลูกฝังให้คนเป็นคนดีมีศีลธรรมและประพฤติปฏิบัติชอบซึ่งตกผลึกจากภูมิปัญญาความคิดในสังคมวัฒนธรรมจีนและไทยดังกล่าวจะเป็นข้อคิดเตือนใจที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของเราในปัจจุบัน

ภูมิหลังของวรรณกรรมคำสอนจีนเรื่อง Caigen tan เป็นวรรณกรรมคำสอนประเภทฝึกคุณธรรมขัดเกลาจิตใจเพื่อพัฒนาตนของจีน ประพันธ์ขึ้นโดย Hong Yingming (洪应明) ในปลายสมัยราชวงศ์หมิง แบ่งออกเป็น 2 ภาค ได้แก่ ภาคแรก (前集) และ ภาคหลัง (后集) มีเนื้อหาสอนการประพฤติปฏิบัติของคนในสังคม ให้ปฏิบัติตนชอบด้วยคุณธรรม มีจิตสำนึกของความเป็นคน เน้นจริยธรรมความถูกต้อง โดยอาศัยหลักคำสอนของปรัชญา 3 สำนักหลัก ซึ่งได้แก่หลักปรัชญาขงจื๊อที่ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม หลักปรัชญาเต๋าเรื่องการปล่อยวางเพื่อรวมเป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติ และหลักธรรมทางพุทธศาสนาเพื่อจะเรียนรู้แก่นแท้ของชีวิตและการตระหนักรู้หรือรู้แจ้งในตนเอง Hong Yingming ใช้ภาษาสอนคุณธรรมให้กำลังใจคนทำดี

และให้แนวคิดเชิงปรัชญาชีวิต มีการอธิบายในถ้อยคำภาษาชีวิตที่สะท้อนความจริงของชีวิต จุดประกายให้ผู้อ่านได้ใคร่ครวญคิดตาม (Wu, 2013, p.3-5)

ส่วนภูมิหลังของวรรณกรรมคำสอนไทยเรื่อง โคลงโลกนิติ จัดอยู่ในหมวดโคลงสุภาษิต ประพันธ์ขึ้นตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา และมีการนำมาชำระปรับปรุงในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยมีสมเด็จพระบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศรเป็นผู้ทรงนิพนธ์ เป็นคำสอนที่สามารถใช้เป็นแบบแผนทางโลกสอนแก่บุคคลทุกระดับในสังคม ให้คุณค่าในเชิงจริยธรรมที่สอดคล้องกับหลักจริยศาสตร์ในพุทธศาสนา (Sopa Kocharat, 2007, p.8) ลักษณะรายละเอียดของเนื้อหาหม่องสอนให้คนรู้จักเล่าเรียนและเลี้ยงชีพด้วยตนเอง การคบหาผู้คนและการปฏิบัติต่อผู้อื่นในสังคม สอนให้รู้จักสัจธรรมของชีวิต ความเป็นธรรมชาติของมนุษย์ และสอนให้รู้จักความดีความถูกต้อง ทำบุญสร้างกุศล เนื่องจาก “โคลงโลกนิติ” มีที่มาจากคาถาสุภาษิตจากคัมภีร์ทางพุทธศาสนา โคลงแต่ละบทจึงแฝงด้วยคติธรรมลึกซึ้ง สะท้อนให้เห็นอิทธิพลคำสอนที่ได้รับจากพุทธศาสนา นิกายเถรวาทที่ยังปรากฏในสังคมไทย

เนื่องด้วยวรรณกรรมคำสอนของจีนและไทยต่างมีจุดมุ่งหมายสอนคนให้เป็นคนดีที่สังคมยกย่อง ทั้ง Caigen tan และ โคลงโลกนิติ จึงมีการกล่าวถึงตัวแทนที่เป็นแบบอย่างของ “คนดี” หรือบุคคลในอุดมคติ อันเป็นเป้าหมายที่ผู้ประพันธ์ต่างหวังให้ผู้อ่านเจริญรอยตาม ในที่นี้ ผู้วิจัยเห็นว่า ความหมายของ “คนดี” และจุดประสงค์ของการทำดี อาจจะมีนัยยะแตกต่างกันไปบ้างตามแต่ปรัชญาความเชื่อหรือศรัทธาแห่งศาสนาของคนในแต่ละสังคมวัฒนธรรม ดังนั้น แบบอย่างของ “คนดี” หรือ บุคคลในอุดมคติที่ปรากฏในวรรณกรรมทั้งสองเรื่องจะมีคุณลักษณะและแนวทางประพฤติปฏิบัติที่เหมือนและต่างกัันนั้น ล้วนเป็นความรู้ที่น่าสนใจและน่าศึกษาวิเคราะห์ นอกจากนี้ คำสอนต่าง ๆ ที่เขียนขึ้นจากพื้นฐานความรู้ความคิดหรือการตกผลึกทางภูมิปัญญาของเหล่าปัญญาชนทั้งจีนและไทยในสังคมสมัยอดีต และตกทอดมาหลายชั่วอายุคนล้วนมีคุณค่าทางปัญญาที่คนในสมัยปัจจุบันสามารถเรียนรู้ พร้อมทั้งนำมาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

2. การศึกษาวิเคราะห์แบบอย่างของ “คนดี” หรือ “บุคคลที่น่ายกย่องนับถือ” ที่ปรากฏในวรรณกรรมคำสอนของจีนเรื่อง Caigen tan

ในวรรณกรรมคำสอนจีนเรื่อง Caigen tan มีคำกล่าวถึงบุคคลผู้ได้ชื่อว่า เป็น “คนดี” ที่น่ายกย่องนับถืออยู่ 4 คำ คือ 1. junzi (君子) วิทยุชน 2. zhiren (至人) อริยบุคคล 3. renren (仁人) ผู้มีเมตตาธรรม และ 4. jiren (吉人) ผู้มีจิตใจดี ผู้วิจัยพบว่า คำ 君子 “วิทยุชน” ปรากฏใช้มากที่สุดถึง 32 บท หากดูจากจำนวนคำ “วิทยุชน” ที่ปรากฏใช้ดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า Hong Yingming ต้องการใช้ลักษณะของ “วิทยุชน” เป็นตัวแทนแบบอย่างของ “คนดี” ให้ผู้อ่านประพฤติปฏิบัติตาม ในที่นี้ คำ “วิทยุชน” ตามที่ Hong Yingming ใช้ในเรื่อง Caigen tan นั้นจึงเป็นวิทยุชนผู้มีคุณสมบัติที่สะท้อนให้เห็นถึงการผสมผสานหลอมรวมระหว่างหลักคำสอนจากหลักปรัชญาความคิดทั้ง 3 สายในสังคมวัฒนธรรมจีน ดังนั้น ผู้วิจัยจะขอกกล่าวถึง ความหมายและเงื่อนไขของการเป็น “คนดี” ที่น่ายกย่องโดยแยกแยะไปตามแต่ละหลักปรัชญาความคิดเป็นลำดับแรก แล้วจึงนำเสนอคุณลักษณะหรือคุณสมบัติสำคัญโดยรวมของ 君子 ผู้เป็นตัวแทน “คนดี” ที่น่ายกย่องนับถือใน Caigen tan ซึ่งมีกล่าวถึงในหลายๆ บริบทและสถานการณ์ในลำดับถัดไป ดังนี้

2.1 ความหมายและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการเป็น “คนดี” ที่น่ายกย่องนับถือ

การเป็น “คนดี” ที่น่ายกย่องนับถือ และเป้าหมายในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาขงจื๊อ

คนดีในอุดมคติที่ขงจื๊อปรารถนาที่จะสร้างตัวตนจริงๆ ให้เป็นตัวแทนที่จะพิทักษ์สังคมมนุษย์ให้สันติสุขก็คือ 君子 ซึ่งนักวิชาการด้านจีนศึกษาของไทยมักจะสื่อความหมายด้วยคำว่า “วิญญูชน” อันหมายถึง บุคคลที่ประกอบด้วยคุณสมบัติพื้นฐานทางจริยศาสตร์ 5 ประการ (儒家五常) คือเป็นผู้มีเมตตาธรรม (仁) ความชอบธรรม (义) รู้จักความเหมาะสมในการปฏิบัติตามขนบจารีต (礼) มีปัญญาใฝ่ศึกษา (智) และมีวาจาสัตย์จริงใจ (信) คนดีในสายตาของขงจื๊อจะต้องเป็นผู้ที่มีภาระหน้าที่ต่อสังคมที่ตนเองอยู่ จะต้องปฏิบัติตนให้สมบูรณ์ด้วยคุณธรรม จริยธรรม และเมตตาธรรมในเวลาที่มีชีวิต ขงจื๊อเห็นว่าเป็นคนไม่ควรหลีกเลี่ยงหนีเอาแค่ว่าตัวรอด และไม่ควรละทิ้งภารกิจทางสังคมต่อเพื่อนมนุษย์ ดังที่ตอนหนึ่งในคัมภีร์ Lunyu (论语) บทที่ชื่อว่า Weizi (微子) ซึ่งบันทึกไว้ว่า “คนเราไม่อาจจะอาศัยอยู่ร่วมกับเหล่านกเหล่าเดรัจฉานได้ ถ้าเข้าไม่อยู่ร่วมกับมนุษย์แล้ว จะอยู่กับใครเล่า ถ้าโลกนี้มีหนทาง (แห่งธรรมะ) ดำรงอยู่ ข้ากับพวกท่านก็ไม่ต้องมาแก้ไขสถานการณ์ให้เช่นนี้แล้ว” (鸟兽不可与同群，吾非斯人之徒与而谁与？天下有道，丘不与易也) (Lunyu quanwen, n.d., Weizi chapter, 18.6)

ทั้งนี้ขงจื๊อยังให้ความสำคัญกับชีวิตในภพปัจจุบัน ไม่ใช่ชีวิตในภพอื่น “วิญญูชน” ซึ่งเป็นตัวแทนคนดีในอุดมคติ มีชีวิตอยู่อย่างมี “คุณค่า” โดยไม่เป็นภาระแก่ผู้อื่น และประพฤติปฏิบัติตนเพื่อการเป็น chengren (成人) หรือมนุษย์ผู้สมบูรณ์พร้อม อันเป็นเป้าหมายสูงสุด และเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสันติสุขให้แก่สังคมมนุษย์ ดังปรากฏในตอนหนึ่งของคัมภีร์ Lunyu บทที่ชื่อว่า Xianwen (宪问) ที่ขงจื๊อได้ยกตัวอย่างมนุษย์ผู้สมบูรณ์พร้อมในสมัยอดีต เช่น จักรพรรดิที่มีปัญญาล้ำลึก กงฉีผู้ที่ไม่ละโมภะไรกิเลสท่าน เปี่ยนจวงจื๊อผู้ที่กล้าหาญชาญชัย หร่านฉิวผู้ปรารถนาเรื่องในวิทยากรและยังใช้ขนบจารีตและดนตรีเพิ่มความสามารถทางวรรณกรรมของตนเอง (若臧武仲之知、公绰之不欲、卞庄子之勇、冉求之艺，文之以礼乐，亦可以为成人矣) ส่วนตัวอย่างมนุษย์ผู้สมบูรณ์ในสมัยนี้ก็คือเมื่อเห็นผลประโยชน์ ก็นึกถึงศีลธรรม เมื่อเผชิญอันตรายก็ยอมสละชีวิตช่วยผู้อื่น แม้อยู่กับความยากจนเป็นเวลานานก็ไม่ลืมคำสัญญาตลอดชีวิต (见利思义，见危授命，久要不忘平生之言，亦可以为成人矣) (Lunyu quanwen, n.d., Xianwen chapter, 14.12)

ในอีกตอนหนึ่งของคัมภีร์ Lunyu บทที่ชื่อว่า Shu'er (述而) ได้บันทึกคำพูดของขงจื๊อไว้ว่า แม้เป็นไปได้ที่ตนเองจะได้พบเห็นอริยปราชญ์ แต่ถ้าสามารถพบเห็นผู้ที่เป็วิญญูชนก็ถือว่าใช้ได้แล้ว (圣人，吾不得而见之矣；得见君子者，斯可矣) และยังพูดอีกว่า แม้ตนเองไม่อาจได้พบเห็นนักบุญ แต่ถ้าสามารถพบเห็นผู้ที่รักษาศีลธรรมอันดีอย่างสม่ำเสมอก็ถือว่าใช้ได้แล้ว (善人，吾不得而见之矣；得见有恒者，斯可矣) (Lunyu quanwen, n.d., Shu'er chapter, 7.26)

ผู้วิจัยเห็นว่าคำสอนของขงจื๊อที่กล่าวมาข้างต้นนี้ได้ให้ภาพ “วิญญูชน” ซึ่งสามารถเป็นบุคคลตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมแก่สังคม (ไม่ได้เป็นเพียงคนดีในอุดมคติที่อยู่ไกลจนเกินเอื้อม) “วิญญูชน” ที่หยิบยกมาเป็นตัวอย่างเหล่านี้นั้นล้วนมีตัวตนจริง ยังคงใช้ชีวิตเยี่ยงคนปกติธรรมดา หากแต่มีจิตใจใฝ่คุณธรรม ประพฤติปฏิบัติ

ตนตามแนวทางจริยธรรมเพื่อไปสู่เป้าหมายในชีวิตคือความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์พร้อม ในที่นี้ทุกคนจึงมีโอกาสจะเป็น “วิญญูชน” ได้ ขอเพียงแต่มุ่งมั่นตั้งใจที่จะปฏิบัติตามหลักคำสอนขงจื้อเท่านั้น

การเป็น “คนดี” ที่น่ายกย่องนับถือ และเป้าหมายในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเต๋า

“คนดี” ในอุดมคติของปรัชญาเต๋าที่กล่าวถึงในบทที่ 8 ของคัมภีร์ Daodejing (道德经) ก็คือ shengren (圣人) หรือ อริยปราชญ์ เล่าจื๊อเห็นว่า คนดีที่สุดจะมีลักษณะเหมือนกับน้ำ น้ำทำประโยชน์ให้แก่สรรพสิ่ง โดยไม่พยายามแก่งแย่งแข่งดีกับสิ่งใดเลย ดำรงอยู่ในที่ที่คนทั้งหลายรังเกียจ (ตามลักษณะหรือธรรมชาติของน้ำที่จะอยู่ในที่ต่ำที่สุด ไม่พยายามเลื่อนตัวเองให้ไปอยู่ระดับสูง) ดังนั้น จึงอยู่ใกล้ชิดกับ “เต๋า” ที่สุด (上善若水，水善利万物而不争，处众人之所恶，故几于道。) ด้วยแนวคิดดังกล่าว ข้างต้นของเล่าจื๊อ คุณสมบัติของน้ำจึงเป็นคุณสมบัติแห่ง 圣人 ผู้ที่รู้วิธีดำเนินชีวิตอย่างรอบคอบระมัดระวัง มีความอ่อนน้อมถ่อมตน และรู้จักพอ โดยที่ความอ่อนโยนในทางหนึ่งสามารถมองได้ว่าเป็นวิธีรักษากำลังเพื่อให้กลับกลายมาเป็นความแข็งแกร่งได้ ส่วนการรู้จักพอจะทำให้ไม่ทำอะไรเกินไป จึงไม่ “มุ่งเดินไปสุดขั้ว” (走向极端) เนื่องจากทุกสิ่งเมื่อถึงที่สุดย่อมมีการพลิกกลับ (物极必反) หรือกลับสู่ด้านตรงข้าม ดังคำกล่าวของเล่าจื๊อใน Daodejing (n.d.) บทที่ 44 ที่ว่า หากรู้จักพอ ก็จะทำให้ไม่พบกับความอับยศ หากรู้จักหยุด ก็จะทำให้ไม่ประสบอันตราย (มีเพียงวิธีนี้เท่านั้นที่จะ) รักษาความสงบสุขได้ยาวนาน (故知足不辱，知止不殆，可以长久) นอกจากนี้เล่าจื๊อยังได้เน้นย้ำในเรื่องความมักน้อย (寡欲) ด้วยเห็นว่าไม่มีภัยใดร้ายแรงกว่าความไม่รู้จักพอ ไม่มีความผิดหรือบาปใดหนักหนากว่าความโลภโมโหสัน (祸莫大于不知足，咎莫大于欲得) เพราะฉะนั้น ใน Daodejing (n.d.) บทที่ 29 จึงมีคำกล่าวว่า อริยปราชญ์จึงละทิ้งสิ่งที่สุดขั้ว สิ่งที่ฟุ่มเฟือย และสิ่งที่เกิน (ความเหมาะสม) ไป (是以圣人去甚、去奢、去泰) ทั้งนี้ เป้าหมายในการมีชีวิตอยู่หรือหัวใจแห่งปรัชญาเต๋าของเล่าจื๊อ ก็คือการรู้รักษาตนให้รอดปลอดภัยโดยหลีกเลี่ยงภัยในโลกมนุษย์ เพื่อสุดท้ายจะกลับคืนสู่ธรรมชาติ เป็นหนึ่งเดียวกับจักรวาล

การเป็น “คนดี” ที่น่ายกย่องนับถือ และเป้าหมายในการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมทางพุทธศาสนา

พุทธศาสนามีโลกทัศน์ว่ามนุษย์ทุกชีวิตเกิดมาล้วนมีทุกข์ เป้าหมายที่แท้จริงคือการพ้นทุกข์อย่างสิ้นเชิง ซึ่งเรียกว่านิพพาน เพื่อจะได้ไม่ต้องมีการเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏหรือทะเลทุกข์นี้อีก จากการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาของหลักธรรมทางพุทธศาสนาที่พบใน Caigen tan ผู้วิจัยเห็นว่าพุทธปรัชญานิกายเซนที่สะท้อนอยู่ในวรรณกรรมคำสอนจีนดังกล่าวก็เป็นไปในทำนองเดียวกัน กล่าวคือต้องใช้มรรควิธีทำลายอวิชชา อันได้แก่ตัณหา อุปาทานให้มลายหายไปสิ้น เพียงแต่พุทธปรัชญานิกายเซนจะเน้นให้ความสำคัญกับการบรรลุธรรมหรือภาวะรู้แจ้ง โดยการทำลายอวิชชา ตัณหา อุปาทาน ก้าวข้ามทวิภาวะหรือความแบ่งแยกทั้งปวง ไม่ยึดมั่นถือมั่นในสิ่งทั้งปวง แล้วกลับเข้าสู่พุทธภาวะ (自见成佛) ที่มีจิตเดิมแท้บริสุทธิ์ ไร้การปรุงแต่ง ดังคำสอนที่ 9 ภาคแรกที่ให้พิจารณาจิตในที่สงบ เพื่อค้นพบจิตเดิมแท้อันบริสุทธิ์ (静中观心，真妄毕见) หรือในคำสอนที่ 57 ภาคแรกที่ให้ขจัดวัฏธุระนนอกกาย แล้วแผ่หาจิตเดิมอันบริสุทธิ์ (扫除外物，直觅本来) (Caigen Tan quanwen ji yiwen, 2019) ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้สอดคล้องกับคำสอนของท่านเว่ยหล่าง (六祖慧能) ซึ่งเป็นปรมาจารย์ที่สำคัญที่สุดองค์หนึ่งของพุทธศาสนาในประเทศจีน อีกทั้งยังได้รับการยกย่อง

อย่างมากในญี่ปุ่น (เนื่องจากเซนที่สืบทอดมานับพันปีในประเทศนั้นไม่ว่าสายไหนก็ล้วนมีท่านเว่ยหล่างเป็นต้นธาร) (Phra Paisan Visalo, 2014) ท่านเว่ยหล่างได้กล่าวถึงจิตเดิมแท้ในคัมภีร์ทุกคัมภีร์และการชำระจิตใจให้บริสุทธิ์ ดังผลงานแปลสูตรเว่ยหล่างโดย Buddhadasa Bhikkhu (1987) ตามที่เห็นข้างล่างนี้ ซึ่งทำให้เราพอจะมองเห็นว่าทำไมปรัชญาพุทธนิกายเซนจึงให้ความสำคัญกับการนั่งวิปัสสนาเพื่อชำระจิตใจ และการปฏิบัติธรรมเช่นนี้สามารถนำไปสู่วิถีแห่งการเป็นคนดีในพุทธปรัชญานิกายเซนอย่างไร

《菩薩戒經》云：“我本元自性清淨。”若識自心見性，皆成佛道。”《六祖壇經 般若第二》

“มีข้อความกล่าวไว้ในสูตรชื่อ โพธิสัตว์ศีลสูตร ว่า “จิตเดิมแท้ของเราเป็นของบริสุทธิ์โดยเด็ดขาด และถ้าเราได้รู้จักใจของเราเองและรู้แจ้งชัดว่าตัวธรรมชาติแท้ของเราคืออะไรแล้ว เราจะบรรลุถึงพุทธภาวะได้ทุก ๆ คน” (Buddhadasa Bhikkhu, 1987, p.31)

“善知識，何名坐禪？此法門中，無障無礙。外於一切善惡境界，心念不起，名為坐；內見自性不動，名為禪。”《六祖壇經 坐禪第五》

“ท่านผู้คงแก่เรียนทั้งหลาย อย่างไรเรียกว่าการนั่งเพื่อการกัมมัฏฐานภาวนา? ในนิกายของเรานี้ การนั่งหมายถึงการได้รับอิสรภาพอันเด็ดขาด และมีจิตสงบได้ในทุก ๆ กรณีที่แวดล้อมเข้ามาจากภายนอก ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายข้างดีหรือเป็นอย่างไรก็ตาม การกัมมัฏฐานภาวนานี้หมายถึงการเห็นชัดแจ้งในภายใน ต่อ “ความแน่วแน่มั่นไม่หวั่นไหว” ของจิตเดิมแท้” (Buddhadasa Bhikkhu, 1987, p.58)

นอกจากนี้ พุทธปรัชญานิกายเซนในงานแปลของ Buddhadasa Bhikkhu (1987, p.62) ก็ให้ความสำคัญกับ “คันธสาระ” (สิ่งที่ส่งกลิ่นหอม) อันหมายถึง หลักการปฏิบัติเพื่อรักษาจิตใจให้บริสุทธิ์อยู่เสมอ ซึ่งมีทั้งหมด 5 ข้อ ได้แก่ 1) ศีล (戒香) คือการที่จิตของเราปราศจากรอยต่างของทุจริต ความชั่ว ความริษยา ความตระหนี่ ความโกรธ การใช้กำลังข่มขู่และการผูกเวร 2) สมาธิ (定香) คือการที่จิตของเราไม่มีอาการหวั่นไหวในทุกเหตุการณ์ที่เข้ามาแวดล้อมเรา ไม่ว่าจะเป็นดีหรือร้าย 3) ปัญญา (慧香) คือการที่จิตของเราเป็นอิสระจากเครื่องหุ้มห่อรังรัด หมายถึงการที่เราส่องปัญญาของเราอยู่เบื้องนิมิตที่จิตเดิมแท้ของเรา เป็นผู้พ้นเด็ดขาดจากการที่จะทำความชั่วทุกประเภท แม้ว่าเราจะทำความดีทุกอย่าง เราก็จะไม่ปล่อยให้อาการเกี่ยวเกาะอยู่ที่ผลของความดีนั้น ๆ และยอมเคารพนับถือผู้ที่สูงกว่าเรา อ่อนน้อมต่อผู้ที่ต่ำต้อยกว่าเรา เห็นอกเห็นใจคนที่หมดวาสนาและคนยากจน 4) วิมุตติ (解脱香) คือความที่ใจของเราขึ้นถึงขั้นเป็นอิสระเด็ดขาด ไม่เกี่ยวเกาะอยู่กับสิ่งใด ไม่ผูกพันตัวเองอยู่กับความดีและความชั่ว และ 5) ความรู้ (解脱知见香) คือเมื่อจิตของเราไม่เกี่ยวเกาะกับความดีและความชั่วแล้ว เรายังจะต้องระวังไม่ปล่อยให้อารมณ์อันอิงอยู่กับความว่างเปล่าหรือตกลงไปสู่ความเฉื่อย ยิ่งกว่านั้นเรายังจะต้องเพิ่มพูนการศึกษาและขยายความรู้ของเราให้กว้างออกไปจนกระทั่งเราสามารถรู้จักจิตของเราเอง

จากผลงานแปลสูตรเว่ยหล่างของ Buddhadasa Bhikkhu ข้างต้นนี้ เราอาจจะสรุปคุณลักษณะของผู้ที่เป็นแบบอย่างของ “คนดี” ที่พึงปรารถนาตามหลักปรัชญาพุทธนิกายเซนว่า เป็นผู้ที่มีจิตชำระจิตใจให้บริสุทธิ์ทุกขณะจิตด้วยหลักไตรสิกขา (คือ ศีล สมาธิ ปัญญา) กล่าวคือมีการชำระจิตที่ไร้รอยต่างแห่งความรู้สึกฝ่ายชั่ว ไม่หวั่นไหวต่อทุกเรื่องที่เข้ามาใส่ใจ เป็นอิสระและหลุดพ้นจากทั้งความดีและความชั่ว รักษาจิตให้ไม่เกาะ

เกี่ยวยึดติดกับผลความดี อีกทั้งเปลื้องจากบาปที่คิดชั่ว เพื่อบรรลุถึงพุทธภาวะแห่งการหลุดพ้น อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของหลักปรัชญาพุทธนิกายเซน

2.2 คุณลักษณะหรือคุณสมบัติสำคัญโดยรวมของ junzi ผู้เป็นตัวแทน “คนดี” ที่น่ายกย่องนับถือ

ในที่นี้อาจสรุปได้ว่าสำหรับผู้ประพันธ์ Hong Yingming แล้ว แบบอย่างของ “คนดี” หรือ “บุคคลที่น่ายกย่องนับถือ” ตามที่ปรากฏในวรรณกรรมคำสอนจีน Caigen tan นอกจากจะมีคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของ 君子 หรือวิญญูชนตามหลักปรัชญาขงจื๊อที่ประกอบด้วยคุณสมบัติพื้นฐานทางจริยศาสตร์ 5 ประการแล้วยังได้หลอมรวมจิตวิญญาณของหลักปรัชญาเต๋าที่เน้นการรู้รักษาตนให้รอดปลอดภัยโดยหลีกเลี่ยงภัยในโลกมนุษย์ (เหมือนลักษณะของน้ำที่อ่อนโยนแต่แข็งแกร่ง) เพื่อสุดท้ายจะกลับคืนสู่ธรรมชาติ เป็นหนึ่งเดียวกับจักรวาล รวมทั้งได้ผสมผสานหลักความว่างเปล่า มุ่งชำระจิตใจเพื่อจะเข้าถึงความจริงสูงสุดหรือจิตเดิมแท้อันบริสุทธิ์ในตนตามแนวทางของหลักปรัชญาพุทธนิกายเซน ซึ่งผู้วิจัยจะขอสรุปเป็นประเด็นหลักๆ ดังนี้

1. เป็นผู้มีคุณธรรมสูง ซื่อตรงจริงใจ ปฏิบัติชอบด้วยกายกรรมและวจีกรรม ไม่ทำชั่วทั้งในที่แจ้งและที่ลับตาคน เป็นผู้มีคามมัยย์สัถย์และรักความเรียบง่าย ใจกว้างเปิดเผย พุดน้อยไม่อวดเก่ง ไม่หลงตนไม่ลืมหัด

君子之心事，天青日白，不可使人不知；君子之才华，玉韞珠藏，不可使人易知。(Caigen Tan quanwen ji yiwen, 2019, #3)

วิญญูชนพึงเป็นผู้มีใจกว้างเปิดเผย ไม่อวดดีอวดเด่นในความสามารถ (คำสอนบทที่ 3 ภาคแรก)

故君子欲无得罪于昭昭，先无得罪于冥冥。(Caigen Tan quanwen ji yiwen, 2019, #48)

วิญญูชนไม่ยากให้ใครเห็นว่าผิด พึงไม่ทำผิดแม้ในที่ที่ใครไม่เห็น (คำสอนบทที่ 48 ภาคแรก)

勤者敏于德义，而世人借勤以济其贫；俭者淡于货利，而世人假俭以饰其吝。君子持身之符，反为小人营私之具矣，惜哉！(Caigen Tan quanwen ji yiwen, 2019, #166)

วิญญูชนมีความชอบธรรม ขยันหมั่นเพียรแต่ไม่ใฝ่หาผลประโยชน์ รักความเรียบง่ายมัยย์สัถย์แต่ไม่ตระหนี่ใจแคบ พวกเขาคิดว่าใคร่คุณธรรมเอาความขยันและความมัยย์สัถย์ของวิญญูชนมาใช้เป็นข้ออ้าง

ให้กับการหาผลประโยชน์และความใจแคบของตน (คำสอนบทที่ 166 ภาคแรก)

2. เป็นผู้เดินสายกลาง ไม่มากไปไม่น้อยไป ไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต ไม่หลงใหลในลาภยศ สรรเสริญ ไม่ปล่อยชีวิตไปตามยถากรรม มีความอดทนต่อความทุกข์ยาก อดกลั้นต่อการดูถูก ไม่ท้อแท้สิ้นหวัง รู้จักปล่อยวางรักษาจิตให้ว่างเพื่อความบริสุทธิ์ในใจ มีความมั่นคงทางจิตใจ มีความมุ่งมั่นในปณิธานแห่งความดี

山之高峻处无木，而溪谷回环则草木丛生；水之湍急处无鱼，而渊潭停蓄则鱼鳖聚集。此高绝之行，褊急之衷。君子重有戒焉。(Caigen Tan quanwen ji yiwen, 2019, #196)

วิญญูชนพึงไม่นิยมความสุดโต่ง ไม่ว่าพฤติกรรมที่สูงส่งเกินเอื้อมหรือมีใจอคติคับแคบเกินไป โบราณกล่าวไว้ว่า เขาสูงชันย่อมไร้ต้นไม้เติบโต น้ำไหลแรงย่อมไร้ปลาอาศัย วิญญูชนพึงมีใจกว้างผ่อนปรนในสรรพสิ่ง (คำสอนบทที่ 196 ภาคแรก)

彼富我仁，彼爵我义，君子故不为君相所牢笼。人定胜天，志一动气，君子亦不受造物之陶铸。(Caigen Tan quanwen ji yiwen, 2019, #42)

วิญญูชนไม่พึงหลงใหลในลาภยศสรรเสริญ และไม่ปล่อยชีวิตไปตามยถากรรม (คำสอนบทที่ 42 ภาคแรก)

士君子一当穷愁寥落，奈何辄自废弛哉！(Caigen Tan quanwen ji yiwen, 2019, #84)

วิญญูชนพึงมีปณิธานมุ่งมั่น ไม่หมดสิ้นความหวังแม้ชีวิตจะตกอับยากเข็ญ (คำสอนบทที่ 84 ภาคแรก)

3. พึงเป็นผู้ใฝ่ศึกษา มีปัญญาความคิด ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ยุติธรรม ทำการด้วยความสุขุมรอบคอบ ดังคำสอนที่ 83 ภาคแรก (Caigen Tan quanwen ji yiwen, 2019, #83) ที่กล่าวว่า ใจซื่อมือสะอาดทั้งยังรู้จักอดทนอดกลั้น มีจิตเมตตาและกล้าตัดสินใจ ฉลาดเฉลียวรอบคอบ เทียบตรงแต่ไม่ดื้อด้าน เปรียบได้กับเครื่องหวานแช่น้ำผึ้งที่ไม่หวานเกิน เหมือนอาหารทะเลเลิศรสที่ไม่เค็มเกิน ถ้ารักษาความเหมาะสมเหล่านี้ได้นับว่ามีคุณธรรมเป็นเลิศ (清能有容，仁能善断，明不伤察，直不过矫，是谓蜜饯不甜，海味不咸，才是懿德。)

故君子居安宜操一心以虑患，处变当坚百忍以图成。(Caigen Tan quanwen ji yiwen, 2019, #117)

วิญญูชนพึงสร้างเสริมปัญญาเสมอมิให้ขาด เพื่อป้องกันเหตุร้ายที่อาจเกิดขึ้น ถ้าชีวิตในวันหนึ่งต้องประสบความทุกข์ยากลำบาก จงมีมานะฟันฝ่าให้ผ่านพ้นอุปสรรคนั้นให้จงได้ (คำสอนบทที่ 117 ภาคแรก)

故君子闲时要有吃紧的心思，忙处要有悠闲的趣味。(Caigen Tan quanwen ji yiwen, 2019, #8)

วิญญูชนพึงรู้จักตื่นตัวในยามสงบและปล่อยวางในยามวุ่นวาย (คำสอนบทที่ 8 ภาคแรก)

君子宜净拭冷眼，慎勿轻动刚肠。(Caigen Tan quanwen ji yiwen, 2019, #144)

วิญญูชนจะกระทำการสิ่งใด พึงมีตาสว่างและใจกระจ่าง กระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความสุขุมรอบคอบ ไม่ถือแพ่งไร้เหตุผล (คำสอนบทที่ 144 ภาคแรก)

4. เป็นผู้มีความระมัดระวังในการคบหาผู้คน รู้ภัย ไม่ทะนงตน เป็นผู้มีน้ำใจช่วยเหลือผู้ที่ตกทุกข์ได้ยาก

士君子持身不可轻，轻则物能扰我，而无悠闲镇定之趣；用意不可重，重则我为物泥，而无潇洒活泼之机。(Caigen Tan quanwen ji yiwen, 2019, #106)

วิญญูชนพึงไม่ผลีผลามเมื่อคบใคร พึงมีความเด็ดขาดในการทำงาน (คำสอนบทที่ 106 ภาคแรก)

故君子与其练达，不若朴鲁：与其曲谨，不若疏狂。(Caigen Tan quanwen ji yiwen, 2019, #2)

วิญญูชนพึงคบหาผู้มีความซื่อตรงจริงใจ มากกว่าพวกมากเล่ห์เพทุบาย (คำสอนบทที่ 2 ภาคแรก)

君子处患难而不忧，当宴游而惕虑，遇权豪而不惧，对茆独而惊心。(Caigen Tan quanwen ji yiwen, 2019, #233)

วิญญูชนพึงไม่กังวลแม้ตฤกษ์ พึงเตือนใจตนเสมอในยามสุขว่าอย่าพลาดพลั้งเดินทางผิด วิญญูชนไม่
พึงหวั่นเกรงผู้มีอิทธิพลมาวางอำนาจ พึงเห็นใจสงสารผู้อ่อนแอไร้ที่พึ่ง (คำสอนบทที่ 233 ภาคแรก)

5. พึงเป็นผู้ที่ใกล้ชิดธรรมชาติและศิลปะโคลงกลอนเพื่อขัดเกลาจิตใจอยู่เสมอ เป็นผู้รู้จักปล่อยวาง
รักษาคใจให้ว่างเปล่า

徜徉于山林泉石之间，而尘心渐息；夷犹于诗书图画之内，而俗气潜消。

故君子虽不玩物丧志，亦常借镜调心。(Caigen Tan quanwen ji yiwen, 2019, #270)

วิญญูชนพึงหาโอกาสใกล้ชิดธรรมชาติและศิลปะโคลงกลอนเพื่อขัดเกลาจิตใจอยู่เสมอ ด้วยชีวิตที่อยู่

ท่ามกลางธรรมชาติธารน้ำใสลำเนาไพร และการที่ได้ละเมียดละไมไปกับความอ่อนช้อยในศิลปะ

คำกลอนนั้น จะทำให้สยงจิตใจอ่อนโยนดังงาม (คำสอนบทที่ 45 ภาคหลัง)

故君子事来而心始现，事去而心随空。(Caigen Tan quanwen ji yiwen, 2019, #82)

วิญญูชนพึงรักษาคใจให้ว่างเปล่าไร้ความขุ่นหมอง จงครุ่นคิดคำนึงก็ต่อเมื่อเรื่องมาถึง

(คำสอนบทที่ 82 ภาคแรก)

3. การศึกษาวิเคราะห์แบบอย่างของ “คนดี” หรือ “บุคคลที่น่ายกย่องนับถือ” ที่ปรากฏในวรรณกรรมคำ สอนของไทยเรื่อง “โคลงโลกนิติ”

ในวรรณกรรมคำสอน “โคลงโลกนิติ” ฉบับพระนิพนธ์โดยสมเด็จพระบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิ
ศร มีกลุ่มคำที่ใช้หมายถึง “คนดี” หรือ “บุคคลที่น่ายกย่องนับถือ” อยู่ 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ 1) “สาธุชน” (มี
กล่าวถึงจำนวน 6 บท) 2) “สัตบุรุษ” หรือ “สัพบุรุษ” (มีกล่าวถึงจำนวน 3 บท) 3) “(นัก) ปราชญ์” (มี
กล่าวถึงจำนวน 40 บท) และ “บัณฑิต” (มีกล่าวถึงจำนวน 7 บท) ซึ่งสองคำแรกคือ “สาธุชน” และ “สัตบุรุษ”
มีความหมายของคนดี ส่วนสองคำหลังคือ “(นัก) ปราชญ์” และ “บัณฑิต” จะมีความหมายของผู้มีปัญญา
ความรู้ นอกจากนี้ยังพบการใช้คำอื่นๆ บางคำที่เกี่ยวข้องกับผู้มีความรู้หรือมีการศึกษา เช่น “กวี” (จำนวน 3
บท) “นักรู้” (จำนวน 1 บท) และ “ผู้เพียรเรียน” (จำนวน 1 บท) ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกันแล้วจะเห็นว่าคำ “(นัก)
ปราชญ์” และ “บัณฑิต” ใน “โคลงโลกนิติ” มีการกล่าวถึง มากกว่า 40 บท ในขณะที่ “สัตบุรุษ/สาธุชน” มี
กล่าวถึงรวมทั้งสิ้นเพียง 9 บท การมีจำนวนบทของโคลงที่กล่าวถึง “(นัก) ปราชญ์/บัณฑิต” มากเช่นนี้ ย่อมบอก
เป็นนัยว่าคนดีมีคุณธรรมที่สังคมให้การยกย่องนั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีปัญญาหรือความรู้คู่กันไปด้วย

สำหรับเรื่องคุณลักษณะหรือคุณสมบัติสำคัญๆ ของ (นัก) ปราชญ์/บัณฑิต ซึ่งโคลงโลกนิติมีการกล่าว
ถึงในหลายๆ บริบทและสถานการณ์ ผู้วิจัยเห็นว่าสามารถแยกวิเคราะห์ในประเด็นหลักๆ ดังนี้

3.1 ความหมายและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการเป็น (นัก)ปราชญ์/บัณฑิต

1. (นัก) ปราชญ์ หรือ บัณฑิต คือผู้มีสติปัญญาความรู้คู่ไปกับคุณธรรม เป็นผู้ที่มีใจใสสะอาด ซื่อสัตย์
(โคลงโลกนิติ บทที่ 223) และยังต้องเป็นผู้ที่ 1) ไม่เว้นจากการนึกคิดพิจารณาไตร่ตรองหาเหตุผล 2) ไม่เว้นจาก
การสดับตรับฟังจากผู้ที่มีทรงภูมิความรู้ 3) ไม่เว้นจากการสอบถามปัญหาและวิชาการ และ 4) ไม่เว้นจากการจด

บันทึกสิ่งที่ควรรู้ควรจดจำไว้ (โคลงโลกนิติ บทที่ 55) พร้อมกันนี้ยังต้องชวนชวนนำสิ่งต่างๆ ที่ได้สดับตรับฟัง ไปพิจารณาหาเหตุผลเพื่อความเข้าใจให้ถึงแก่นแท้ (โคลงโลกนิติ บทที่ 211)

223. ปราชญ์ ใดเรื่องรู้อยิ่ง	วิทยา
กล่าวมธุรสธรรมา	ห่อนพลั้ง
น้ำจิตอัสติยา	ยลยาก
คือตั้งดวงแก้วตั้ง	แต่งไว้เรือนโจราฯ (Kowit Tangtrongchit, 2005, p.239)
55. เว้น วิจารณ์ว่างเว้น	สดับฟัง
เว้นที่ถามอันยัง	ไปรู้
เว้นเล่าลือชิตสัง	เกตว่าง เว้นนา
เว้นตั้งกล่าวว่ามี	ปราชญ์ ได้ฤๅมิฯ (Kowit Tangtrongchit, 2005, p.71)
211. คนใดฟังอรรถแล้ว	บ่ขวย ขวนนา
บ่ตรึงรองนิกหมาย	มันไว้
บ่ถามไต่อุบาย	เติมต่อ
ปราชญ์ ว่าผู้รู้ไซ้	ไซ้เชื่อมธราฯ (Kowit Tangtrongchit, 2005, p.227)

2. ผู้ที่เป็น (นัก) ปราชญ์/บัณฑิตย่อมต้องขยันหมั่นเพียร ศึกษาหาความรู้ใส่ตนอยู่เสมอมิได้ขาด (โคลงโลกนิติ บทที่ 23) ทั้งยังต้องเป็นผู้ที่รู้จักจริง ปราดเปรื่องในวิชา ตอบปัญหาผู้อื่นได้อย่างแจ่มแจ้งชัดเจน (โคลงโลกนิติ บทที่ 428)

23. ความรู้ ผู้ ปราชญ์ นั้น	นักเรียน
ฝนทั้งเท่าเข็มเพียร	ฝ่ายหน้า
คนเกียจเกลียดหน่ายเวียน	วนจิต (Kowit Tangtrongchit, 2005, p.39)
กลอุทกในตระกร้า	เปี่ยมล้นฤๅมิฯ
428. โลก รู้ เรียนมากล้น	ศิลปะศาสตร์
ยามจักปองไปอาจ	กล่าวได้
ผู้ นี้ นับ ว่า ปราชญ์	ฤๅชื่อ โฉนนา
กล่าวบ่ฉานเฉกใบ้	บอกข้อความฝันฯ (Kowit Tangtrongchit, 2005, p.444)

อย่างไรก็ตาม (นัก) ปราชญ์/บัณฑิตย่อมไม่โอ้อวดความรู้หรือความฉลาดของตน (โคลงโลกนิติ บทที่ 24) ไม่อวดภูมิ คุยโวยกตนข่มท่านเรื่อยไป ไม่มีใครถามก็จะไม่ตอบ ไม่พูดพลาโม้ไร้สาระ (โคลงโลกนิติ บทที่ 224) เพราะอาจผิดพลาดได้ (โคลงโลกนิติ บทที่ 318)

24. กะ ละออมเพ็ญเพียบน้ำ	ฤๅติง
โอ่งอ่างพร่องชลชิง	เพ็ญหม้อ
ผู้ ปราชญ์ ห่อน สูงสิง	เยี่ยใหญ่
คนใด รู้ น้อยก็	พลอดนั้นประมาณฯ (Kowit Tangtrongchit, 2005, p.40)
224. ไปถาม ปราชญ์ บ่พร้อง	พาที

เปรียบดั่งเกรรี้ตี	จึงครั้น
คนพาลพวกอวดดี	จักกล่าว
ถามป่ถามมันพื้น	เพื่องล้อยเกินถามฯ (Kowit Tangtrongchit, 2005, p.240)
318. สูงสารสี่เท้ายัง	เหยียบยัน
บางคาบเขี้ยวไปพลัน	พลวกพลั้ง
นักรู้ร่ำเรียนธรรม	ถึงมาก ก็ดี
กล่าวดั่งน้ำผึ้งผลั่ง	พลาดล้อยทางความฯ (Kowit Tangtrongchit, 2005,p.334)

3. ผู้มีปัญญาย่อมต้องไม่ตกอยู่ในความประมาท แม้ในยามที่มีภัยอันตรายร้ายแรงใกล้เข้ามาถึงตน ก็สามารถคิดค้นผ่อนหาทางหลบหลีกภัยที่ใกล้จะถึงตัว มีจิตใจมั่นคงดูขุนเขาไม่หวั่นไหวต่อภัยเฉพาะหน้า (โคลงโลกนิติ บทที่ 414) รวมไปถึงการไม่หวั่นไหวต่อคำนิพนทาหรือคำสรรเสริญ (โคลงโลกนิติ บทที่ 39)

414. เห็นภัยใหญ่แต่เช้า	จักถึง ตนแฮ
ปราชญ์ย่อมผันผ่อนฟัง	หลบลิ
ภัยใดด่วนโดนตรึง	ตราดิด ตัวนา
ใจปราชญ์ปราศแสยงชี้	เช่นหล้าแลไศลาฯ (Kowit Tangtrongchit, 2005, p.430)
39. ภูเขาทั้งแห่งล้วน	ศิลา
ลมพายุพัดพา	บขึ้น
สรรเสริญและนิทา	คนกล่าว
ใจปราชญ์ผูกเพื่องพื้น	ห่อนได้จันต์จลาฯ (Kowit Tangtrongchit, 2005, p.55)

4. เป็นที่ยอมรับว่านักปราชญ์หรือคนมีปัญญารอบรู้ค้นหาได้ยากนัก (โคลงโลกนิติ บทที่ 41) โคลงโลกนิติบางบทยังได้สะท้อนความเชื่อที่ว่าความเป็นปราชญ์นั้นอยู่ในสายเลือดวงศ์วานของบัณฑิต เป็นความฉลาดที่มีมาแต่เกิดโดยไม่ต้องมีใครสอน (โคลงโลกนิติ บทที่ 30)⁵

41. ภูเขาเหลือแหล่ล้วน	ศิลา
หามณีจินดา	ยากได้
ฝูงชนเกิดนานา	ในโลก
หานักปราชญ์นั้นไซ้	เลือกแล้วฤมีฯ (Kowit Tangtrongchit, 2005, p.57)
30. พริกเผ็ดใครเผ็ดให้	ฉันใด
หนามย่อมแหลมเองใคร	เชื่อมให้
จันทน์กฤษณาไฉน	ใครอบ หอมนา

⁵ อย่างไรก็ตาม คนประเภทที่รู้ตัวเองว่ายังงี้ๆ ที่ๆ และกล้ายอมรับความจริงดังกล่าวนั้น ท่านผู้รู้หรือครูอาจารย์จะไม่กล่าวตราหน้าคนพวกนี้ว่าเป็นคนโง่เขลา แต่เห็นว่าคนประเภทนี้ยังพอจะนับว่าเป็นคนฉลาดอยู่บ้าง (โคลงโลกนิติ บทที่ 429)

429. คนพาลพวกหนึ่งน้ำ	ใจหาญ
รู้ว่าตนเป็นพาล	กระด้าง
พวกนี้วิจารณ์จารย์	จัดไซ้ พาลพ้อ
นับว่าปราชญ์ได้บ้าง	เพื่อรู้สึกสกนธ์ฯ (Kowit Tangtrongchit, 2005, p.445)

วงศ์แห่งนักปราชญ์ได้ เพราะด้วยฉลาดเองๆ (Kowit Tangtrongchit, 2005, p.46)

ด้วยความที่เป็นผู้มีปัญญาความรู้ดังกล่าว จึงสามารถหาเลี้ยงตัวเองหรือเอาตัวรอดได้ด้วยปัญญา ความรู้ที่มีอยู่กับตัวนั้น (โคลงโลกนิติ บทที่ 45) ทั้งยังไม่หวังทรัพย์และความรู้ มีแต่จะแบ่งปันเป็นทานออกไป (โคลงโลกนิติ บทที่ 241)

45. เหมหงส์เลี้ยงชีพด้วย	สาคร
ช้างพังพนาดร	ป่าไม้
ภูมราบุษบากร	ครองร้าง ตนนา
นักปราชญ์เลี้ยงตัวได้	เพื่อด้วยปัญญา (Kowit Tangtrongchit, 2005, p.61)
241. น่านน้ำถุ่ทอนกล้า	กลิ่นชล เองแฮ
พฤษชาติห่อนหวงผล	เสพสร้อย
จอมเมฆไปหวงฝน	ภักซ์เสพ เสียนา
ปราชญ์ห่อนหวงทรัพย์ปอง	เปิดให้เป็นทาน (Kowit Tangtrongchit, 2005, p.257)

5. เหล่า (นัก) ปราชญ์/บัณฑิตยังมีนิสัยรักในรสพระธรรม ไม่รู้อิมที่จะแสวงหาพระธรรมคำสั่งสอน (โคลงโลกนิติ บทที่ 347) แม้ว่าจะตกอยู่ในห้วงทุกข์มากมายเพียงใด ก็ไม่ละทิ้งธรรม สามารถใช้ธรรมะเข้ามา ปลดเปลื้องทุกข์ได้ (โคลงโลกนิติ บทที่ 31)

347. จักเข้าหาบ้ายศ	ยอดตาม
คนโลกค่านั่งงาม	ง่ายแท้
คนมักนักเลงกาม	การเสน่ห์ ยอนา
เข้าสู่หมู่ปราชญ์แปล้	ชอบถ้อยทางธรรม (Kowit Tangtrongchit, 2005, p.363)
31. จันทน์แห่งกลิ่นห่อนได้	ดรธาน
อ้อยหีบขานยังหวาน	โอชอ้อย
ช้างเข้าศึกเสียมสาร	ยกย่อง งามนา
บัณฑิตมั่นทุกขร้อย	เท่ารื้อลืมธรรม (Kowit Tangtrongchit, 2005, p.47)

3.2 ความสำคัญของ (นัก)ปราชญ์/บัณฑิต

ใน “โคลงโลกนิติ” บทที่ 415 กล่าวว่าบ้านเมืองที่ท่านห้ามมิให้อาศัยอยู่ก็คือบ้านเมืองที่ 1) ไร้ผู้ปกครอง 2) ไร้นักปราชญ์ราชบัณฑิตผู้ทรงคุณธรรมความรู้ 3) ไร้แหล่งน้ำอันอุดมสมบูรณ์ 4) ไร้แพทย์ผู้เชี่ยวชาญ จะเห็นได้ว่านักปราชญ์มีความสำคัญเทียบเท่าเจ้าผู้ปกครอง และแหล่งน้ำอันอุดม นอกจากนี้ มีเพียงนักปราชญ์เท่านั้นที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นใหญ่กว่าผู้ใด เพราะมีคนเคารพนับถือไปทั่วทิศานุทิศ (โคลงโลกนิติ บทที่ 179) หากถึงคราวมีปัญหาชีวิต แก้ไม่ตก ให้แสวงหานักปราชญ์หรือผู้มีปัญญาเพื่อขอคำปรึกษา (โคลงโลกนิติ บทที่ 107)

415. เมืองใดไร้ราชทั้ง	ปราชญ์สดับ กิติ
อีกตระกูลมีทรัพย์	สิ่งให้
หนึ่งไร้นักกับ	ขุนแพทย์

ภัยมากเมืองไซรั	ท่านห้ามอย่าเฝ้าฯ (Kowit Tangtrongchit, 2005, p.431)
179 นายเรือนใหญ่อยู่เหี้ย	เรือนตน
นายช่างเป็นใหญ่คน	ลูกบ้าน
ท้าวพระยาใหญ่กว่าชน	ในเขต แดนนา
นักปราชญ์ใหญ่แปดด้าน	ทั่วด้านทิศาฯ (Kowit Tangtrongchit, 2005, p.195)
107 สงครามแสงท่วยเกล้า	อาสา
กลศดีพิงหา	ท่านรู้
ยามกินรสโอชา	ชวนเพื่อน กินนา
หา ปราชญ์ ล้ำเลิศผู้	เมื่อแก้ปริศนาฯ (Kowit Tangtrongchit, 2005, p.123)

ทั้งนี้ “โคลงโลกนิติ” ยังให้ความสำคัญกับการเลือกคบหาสมาคมผู้เป็น (นัก)ปราชญ์/บัณฑิต เป็นอย่างมาก เพราะการได้พบเห็นได้ฟังนักปราชญ์ หรือถ้าหากมีโอกาสได้คลุกคลี อยู่ร่วมกันด้วยแล้ว ย่อมทำให้เราได้เรียนรู้แต่สิ่งที่ดีงาม มีชีวิตที่ประสบแต่ความสุขเลิศล้ำ (โคลงโลกนิติ บทที่ 17, 18) นอกจากนี้ การร่วมสมาคมคบหากับนักปราชญ์ยังเป็นมงคลอย่างยิ่ง เพราะหากเรามีอะไรผิดชอบชั่วดี ท่านย่อมชี้แนะตักเตือนให้ทำในสิ่งที่ถูกต้อง ขอแต่เพียงว่าอย่าไปโกรธเคืองท่านยามที่ถูกดำหนิตติเตียนแบบตรงกับความจริง เพราะคำเตือนคำแนะนำของท่านนั้นก็เปรียบดั่งท่านชี้แนะบอกขุมทองให้เรา (โคลงโลกนิติ บทที่ 225)

17. คนใดไปเสพด้วย	คนพาล
จักทุกข์ทนเนนาน	เนิ่นแท้
ใครเสพท่วยทรงญาณ	เปรม ปราชญ์
เสวยสุขล้ำเลิศล้ำ	เพราะได้สดับดีฯ (Kowit Tangtrongchit, 2005, p.33)
18. ได้เห็น นักปราชญ์ ไซรั	เป็นสุข
อยู่ร่วมเรือนหายทุกข์	ค่าเช่า
ผู้พาลสั่งสอนปลุก	ใจดัง พาลนา
ยลเยี่ยงนกแขกเต้า	ตกต้องมือโจรฯ (Kowit Tangtrongchit, 2005, p.34)
225. ร่วมรัก นักปราชญ์ เชื้อ	ชาติรี
เราผิดชอบชั่วดี	ท่านแจ้ง
เอาเยี่ยงอย่างอย่ามี	จิตโกรธ
ปรากฏกลท่านแล้ง	แนะให้ขุมทองฯ (Kowit Tangtrongchit, 2005, p.241)

จากคุณลักษณะหรือคุณสมบัติสำคัญของ 君子 หรือวิญญูชน ดังที่ปรากฏในวรรณกรรมคำสอนจีน เรื่อง Caigen tan ซึ่งสะท้อนให้เห็นการหลอมรวมผสมผสานของหลักปรัชญาขงจื้อ หลักปรัชญาเต๋า และหลักธรรมทางพุทธศาสนาในลักษณะของพุทธปรัชญานิยายเซนในสังคมวัฒนธรรมจีน กับคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของ “(นัก) ปราชญ์/บัณฑิต” ดังที่ปรากฏในวรรณกรรมคำสอนไทยเรื่อง “โคลงโลกนิติ” ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของพุทธศาสนาที่ยังรากลึกในสังคมวัฒนธรรมไทย ผู้วิจัยจะขอนำมาแสดงเปรียบเทียบกันในตารางที่เห็นข้างล่างนี้

**ตารางเปรียบเทียบแบบอย่างของ “คนดี” หรือ “บุคคลที่น่ายกย่องนับถือ”
ในวรรณกรรมคำสอนจีน “Caigen tan” และในวรรณกรรมคำสอนไทย “โคลงโลกนิติ”**

คุณลักษณะหรือคุณสมบัติของ “君子” (วิญญูชน)	คุณลักษณะหรือคุณสมบัติของ “(นัก) ปราชญ์บัณฑิต”
1. เป็นผู้มีคุณธรรมสูง ซื่อตรงจริงใจ ปฏิบัติชอบด้วยกายกรรมและวจีกรรม ไม่ทำชั่วทั้งในที่แจ้งและที่ลับตาคน เป็นผู้มีควมมรยัสต์และรักความเรียบง่าย ใจกว้างเปิดเผย พูดน้อยไม่อวดเก่ง ไม่หลงตนไม่ลืมตัว	1. เป็นผู้มีใจใสสะอาด ซื่อสัตย์ เป็นผู้ที่ไม่วุ่นจากการนึกคิดพิจารณาไตร่ตรองหาเหตุผล ไม่เว้นจากการสดับรับฟังจากผู้ที่ทรงภูมิความรู้ ไม่เว้นจากการสอบถามปัญหาและวิชาการ รวมทั้งไม่วุ่นจากการจดบันทึกสิ่งที่ควรรู้ควรจดจำไว้ พร้อมกันนี้ยังชวนชวนนำสิ่งต่างๆ ที่ได้สดับรับฟังไปพินิจพิจารณาหาเหตุผลเพื่อเข้าใจให้ถึงแก่นแท้
2. พึงเป็นผู้ใฝ่ศึกษา มีปัญญาความคิด ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ยุติธรรม ทำการด้วยความสุขุมรอบคอบ	2. เป็นผู้ที่ขยันหมั่นเพียร ศึกษาหาความรู้ใ้ตนอยู่เสมอมิได้ขาด ทั้งยังต้องเป็นผู้ที่รู้จักจริง ปรารถนาในเรื่องวิชา ตอบปัญหาผู้อื่นได้อย่างแจ่มแจ้งชัดเจน และไม่คุยโวยกตนข่มท่านหรือโอ้อวดความรู้หรือความฉลาดของตนเอง
3. เป็นผู้มีควมระมัดระวังในการคบหาผู้คน รู้ภัยไม่ทะนงตน เป็นผู้มีน้ำใจช่วยเหลือผู้ที่ตกทุกข์ได้ยาก	3. เป็นผู้ที่ไม่ตกอยู่ในความประมาท แม้ในยามที่มีภัยอันตรายร้ายแรงใกล้เข้ามาถึงตน ก็สามารถคิดค้นผ่อนหาทางหลบหลีกภัยที่ใกล้จะถึงตัว มีจิตใจมั่นคง สุขุมเขาไม่หวั่นไหวต่อภัยเฉพาะหน้า รวมไปถึงการไม่หวั่นไหวต่อคำนิินทาหรือคำสรรเสริญ
4. เป็นผู้เดินสายกลาง ไม่มากไปไม่น้อยไป ไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต ไม่หลงใหลในลาภยศสรรเสริญ ไม่ปล่อยชีวิตไปตามยถากรรม มีความอดทนต่อความทุกข์ยาก อดกลั้นต่อการดูถูก ไม่ท้อแท้สิ้นหวัง รู้จักปล่อยวางรักษาจิตให้ว่างเพื่อความบริสุทธิ์ในใจ มีความมั่นคงทางจิตใจ มีความมุ่งมั่นในปณิธานแห่งความดี	4. ความเป็นปราชญ์นั้นอยู่ในสายเลือดดวงศ์วานของบัณฑิต เป็นความฉลาดที่มีมาแต่เกิดโดยไม่ต้องมีใครสอน ด้วยเหตุที่เป็นผู้มีปัญญา จึงสามารถหาเลี้ยงตัวเองหรือเอาตัวรอดได้ด้วยปัญญาความรู้ที่มีอยู่กับตัว ทั้งยังไม่หลงทรัพย์และความรู้ มีแต่จะแบ่งปันเป็นทานออกไป
5. พึงเป็นผู้ที่ใกล้ชิดธรรมชาติและศิลปะโคลงกลอน เพื่อขัดเกลาจิตใจอยู่เสมอ เป็นผู้ที่มีรู้จักปล่อยวางรักษาจิตให้ว่างเปล่า	5. เป็นผู้ที่มีนิสัยรักในรสพระธรรม ไม่รู้อัมที่จะแสวงหาพระธรรมคำสั่งสอน แม้จะตกอยู่ในห้วงแห่งความทุกข์ ก็ไม่ละทิ้งธรรม สามารถใช้ธรรมะเข้ามาปลดปล่อยทุกข์ได้

4. บทสรุป

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของคนดีหรือบุคคลที่สังคมยกย่องตามที่มีการกล่าวถึงในวรรณกรรมทั้งสอง พบว่าทั้ง 君子 หรือวิญญูชน ตามที่ปรากฏใน Caigen tan และ (นัก) ปราชญ์/บัณฑิต ตามที่ปรากฏในโคลงโลกนิติ ต่างมีลักษณะค่อนข้างใกล้เคียงกันเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือเป็นบุคคลที่ได้รับการอบรมศึกษา มีปัญญาความคิด รู้จักพิจารณาเหตุผล มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ ขยันหมั่นเพียรเป็นนิจ ไม่คู้ไม่โอ้อวด จิตใจมั่นคง ไม่หลงใหลในลาภยศสรรเสริญ ใช้ชีวิตทางสายกลาง ไม่ประมาท รู้จักเตรียมการก่อนภัยเกิด เป็นต้น

ในส่วนของความแตกต่างนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าอาจแบ่งได้เป็น 3 ประเด็น กล่าวคือ 1) ด้วยอิทธิพลของหลักปรัชญาของจื๊อที่ให้ความสนใจแต่ชาตินี้ (ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องเหนือธรรมชาติ) จึงให้ความสำคัญอย่างมากกับหลักประพฤติปฏิบัติเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสุขสงบของคนในสังคมอันเป็นผลลัพธ์ที่ปรากฏให้เห็นในชาติปัจจุบัน โดยไม่คำนึงถึงภูมิหลังทางครอบครัว ขณะที่อิทธิพลทางความคิดเรื่องชาติภพก่อน การเวียนว่ายตายเกิด และกฎแห่งกรรมในพุทธศาสนาที่ยังรากลึกในสังคมไทย ทำให้คนส่วนหนึ่งเชื่อว่า ความเป็น (นัก) ปราชญ์/บัณฑิตเป็นสิ่งที่มิอยู่ในสายเลือดดวงศ์วาน เป็นความฉลาดที่มีมาแต่เกิดโดยไม่ต้องมีใครสอน 2) ด้วยอิทธิพลของหลักปรัชญาเต๋าของจีนเรื่องการปล่อยวางเพื่อรวมเป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติ จึงเน้นแนวทางดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย มัธยัสถ์ รู้จักพอ ขณะที่พุทธศาสนาของไทยมักจะสอนให้รู้จักพิจารณาคนเพื่อจะวางตนได้อย่างเหมาะสม ให้มีความเข้าใจชีวิตและโลก สามารถดำเนินชีวิตหรืออยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งสอนให้รู้หลักการครองชีวิตในแง่มุมต่างๆ และ 3) ด้วยอิทธิพลของพุทธปรัชญานิกายเซน “วิญญูชน” จะต้องอดทนอดกลั้นต่อสิ่งต่างๆ ไม่ท้อแท้สิ้นหวังหรือยอมจำนนต่อชะตาชีวิต รู้จักปล่อยวางและไม่ยึดติดในสิ่งทั้งปวง ในขณะที่ “ปราชญ์/บัณฑิต” ย่อมเป็นผู้ที่เลื่อมใสศรัทธาในรสพระธรรม หมั่นเรียนรู้อรรถาพิเคราะห์ธรรมคำสอน แม้จะตกอยู่ในห้วงแห่งความทุกข์ ก็จะไม่ละทิ้งธรรม สามารถใช้ธรรมะเข้ามาปลดปล่อยความทุกข์ของตนเองได้ ดังนั้นจึงอาจสรุปว่าแบบอย่างของ “คนดี” ที่น่ายกย่องนับถือที่ปรากฏในวรรณกรรมคำสอนจีน Caigen tan และวรรณกรรมคำสอนไทย โคลงโลกนิติ มีสาระสำคัญที่คล้ายคลึงกันต่างกันเพียงรายละเอียดปลีกย่อยเท่านั้น

บรรณานุกรม

- Buddhadasa Bhikkhu. (1987). *Wei Lang Sutra*. Bangkok: Thai Quality Books. (in Thai)
- Caigen Tan quanwen ji yiwen [The full text and translation of Caigen Tan]. (2019, January 15). SOHU.com. https://www.sohu.com/a/289233690_120046706?from=singlemessage&isappinstalled=0 (in Chinese)
- Chunlawong, S. (2007). Worldview in Khlong Lokanitti. *Vannavidas*, 7, 127-152. (in Thai)
- Daodejing [The Book of The Way]. (n.d.). Baidu Hanyu. <https://hanyu.baidu.com/shici/detail?anchor=yiwen&from=aladdin&pid=247de09646ac9b265ae504216168e3f0> (in Chinese)

- Kocharat, S. (2007). *Narangkurowat: A study of didactic literature* [master’s project]. Srinakharinwirot University. (in Thai)
- Kotphuton, K., & Chaitawip, C. (2014). A study of Confucius principle of ethics. *Academic Journal BangkokThonburi University*, 3(2), 12-24. (in Thai)
- Lompattaya, W. (2013). The noble man and the imaginative power: An analysis of construction of the ren (humanness) community in the Analects. *Studies in the Field of Humanities* [Special issue], 20, 276-311. (in Thai)
- Lunyu quanwen* [Full text of the Analects]. (n.d.). Lunyu Wang. <http://www.lunyu8.cn/> (in Chinese)
- Phatthong, S. (2002). Khlong Lokanitti Immortal didactic literature. *Vannavidas*, 2, 64-80. (in Thai)
- Phetnachak, N. (2000). *An analytical study of Buddhist principles and the methods of teaching in Khlong Lokaniitti* [Unpublished master’s thesis]. Mahidol University. (in Thai)
- Phra Ittiphon Ittiyano. (2015). The concept of morality in Confucian philosophy. *Phimoldhamma research Institute Journal*, 2(2), 63-69. (in Thai)
- Phra Paisan Visalo. (2014, June). *Following the footsteps of Weiland*. [HTTPS://WWW.VISALO.ORG/ARTICLE/SARAKADEE255706.HTM](https://www.visalo.org/article/sarakaadee255706.htm) (in Thai)
- Phra Srirattanobon. (2017). Analysis of Khlong Lokanitti according to Buddhist social philosophy. *Journal of Graduate Studies Review*, 13(1), 157-167. (in Thai)
- Prangwattanakul, S. (1976). *Analysis of Lanna literature about Chao Witun teaching his grandchildren and Phra Lo teaching the world* [Unpublished master’s thesis]. Srinakharinwirot University. (in Thai)
- Si, L. (2015). *Caigen tan quanjie*. [Complete explanation of Caigen tan]. Beijing: Beijing lianhe chuban gongsi. (in Chinese)
- Sta-anan, S. (2012). *Lunyu: Confucius conversation*. Bangkok: Openbooks (TH). (in Thai)
- Suzuki, D.T. (1970). *Essays in Zen Buddhism*, second series (The complete works of D.T. Suzuki). London: Rider and Company.
- Tangruanrat, K. (2011). *The similar concept of Tao philosophy and Zen philosophy: A comparative study* [Unpublished master’s thesis]. Kasetsart University. (in Thai)
- Tangtrongchit, K. (2005). *Describing the meaning of Khlong Lokaniitti*. Bangkok: Bhannakij Book Store. (in Thai)

- Thanawatsatchaseri, S., & Choonharuangdej, S. (2020). An analysis of the teaching of Moral self-cultivation in Chinese didactic literature Caigen Tan. *Journal of Sinology*, 14, 1-36. (in Thai)
- Thasukhon, S. (2016). The ideas of Confucius for happy society. *Ramkhamhaeng University Journal Humanities Edition*, 35(1), 65-88. (in Thai)
- Tungpongthiti, W. (2013). Klong Lokkanit: The stream of morality. *Journal of Liberal Arts, Thammasat University*, 13(1), 33-49. (in Thai)
- Vichanati, J. (2017). The integration of Zen technics to withhold the Anusaya. *Journal of MCU Peace Studies*, 5(2), 181-189. (in Thai)
- Wu, J.J. (2013). *Xin shi Caigen tan*. [New interpretation of Caigen tan]. Taipei: Sanmin shuju. (in Chinese)

Error Analysis of the Chinese Noun Quantifier “ge” by Thai Learners of Chinese in China

Khosawan Kongkamnerd

Linguistics and Applied Linguistics Program, Teachers College,
Beijing Language and Culture University Beijing 100083 P.R. China
E-mail: 201919500209@stu.blcu.edu.cn

(received 25 December 2023) (revised 19 March 2024) (accepted 25 March 2024)

Abstract

The present study investigates errors in the use of “ge” (个), a frequently used Chinese noun modifier, by Thai learners of Chinese in China. I analyzed 374 essays (totaling 75,241 characters) written by Thai learners of Chinese from the HSK Dynamic Composition Corpus ver2.0. The analysis focused on occurrences and types of errors in “ge” usage. Results identified four main error types: incorrect reference, omission, incorrect addition, and typos. The first two errors were most prominent, suggesting difficulties for some Thai learners in using “ge” contextually. Additionally, inconsistencies were found in the use of simplified and traditional Chinese characters for “ge.” This study emphasizes the need for instructional strategies that help Thai learners of Chinese understand the nuanced use of “ge” in various contexts.

Keywords: Noun Quantifier “ge”; Error Analysis; Thai Learners of Chinese

泰国留学生汉语名量词“个”偏误分析

Khosawan Kongkamnerd¹

中国北京语言大学教师教育学院语言学及应用语言学专业邮编 100083

邮箱: 201919500209@stu.blcu.edu.cn

收稿日期 2023. 12. 25 修回日期 2024. 3. 19 接收日期 2024. 3. 25

摘要

本文调查了在华学习汉语的泰国留学生汉语常用名量词“个”偏误现象。通过 HSK 动态作文语料库 ver2.0, 本文分析了 374 份泰国留学生 HSK 高等作文答卷 (共 75241 字)。本研究总结出四种偏误类型: 误代、遗漏、误加和错字, 其中以“误代”和“遗漏”两类偏误最为典型, 表明一些泰国留学生在不同的语境下使用名量词“个”时遇到的问题与困难。此外, 本文还发现繁简字共存, 显得不协调。为帮助对外汉语教师更好地进行教学及泰国留学生更好地进行汉语名量词“个”的学习, 本文提供了一些量词教学及练习建议。

关键词: 名量词“个”、偏误分析、泰国留学生

1. 绪论

1.1. 选题缘由

汉语量词次范畴可分为名量词、动量词、兼职量词及复合量词四大类, 其中“个”是汉语中运用范围最为广泛的名量词 (何杰, 2001)。在泰国留学生习得第二语言的过程中, “个”名量词也是泰国留学生学习汉语量词时, 出现偏误最多的词汇之一。就其偏误类型而言, “个”的过度泛化是其中最为明显的一类偏误现象 (谢秋月, 2017; 彭鑫佼, 2012; 番秀英, 2009; 翟冠平, 2013), 这类偏误主要来源于目的语泛化和交际策略中的回避策略, 表现为一类学生共有的、规律性强的系统性偏误, 学习者在使用上存在偏误的问题, 也正是我们对外汉语教学中应该清楚认识和了解的重要内容。通过分析这些偏误的类型和形成偏误的原因, 我们才能够找到解决偏误的教学策略, 从而促进学习者正确使用汉语。目前的研究文献多为笼统的量词偏误分析, 而细致聚焦“个”名量词偏误分析的研究文献较少。鉴于此, 本文将对北京语言大学“HSK 动态作文语料库 ver2.0”中的语料进行集中统计分析, 考察泰国留学生

¹ Khosawan Kongkamnerd (1991-), 男, 北京语言大学教师教育学院语言学及应用语言学专业博士生。

汉语“个”名量词的偏误情况，得出相关数据和结论。希望为泰国留学生学习汉语名量词“个”提供有益参考。

1.2. 研究综述

在中国知网数据库中，涉及汉语量词的偏误分析研究的文章数量很多，但如果精确到名量词“个”的研究，相关论文只有几篇，而以泰国学生的习得为视角，借助 HSK 动态作文语料库进行研究的文章少之又少。根据查阅相关的文献资料，目前对于相关的研究可分为三类：

1.2.1. “偏误分析”的相关理论

“偏误分析”理论旨在研究第二语言学习者在学习过程中所产生的偏误，探究其产生的原因，并揭示第二语言学习的规律和过程（Corder, 1967；刘珣，2000）。偏误用例的分类有多种方法。如 Burt and Kiparsdy（1972）根据偏误对交际的影响作用而分为整体偏误（Global Errors）和局部偏误（Local Errors），其中局部偏误不妨碍交际的进行，是句子的某一次要成分如名词、动词、定冠词、助词、量词等的偏误。鲁健骥（1994）根据语言形式上的结构特点，将偏误现象分成四种类型：误代、遗漏、误加、错序。本文所研究的“个”的偏误属于局部偏误，并按照语言形式上的结构特点对“个”进行偏误分类，具体分为误代、遗漏、误加和错序四种偏误类别。当然出现偏误的原因有很多方面，James（1999）认为主要是由母语迁移（Interlingual Transfer）或目的语迁移（Intralingual Transfer）所导致。鲁健骥（1984）指出，“中介语产生的根源”是由多方面心理因素影响而成的结果，这些因素包括：母语的负迁移，目的语知识的干扰，本族或外族文化因素的干扰，学习或交际方式、态度等的影响，教师或教材对目的语语言现象的不恰当或不充分的讲解和训练等五个方面的因素。本文在分析“个”的偏误的产生原因时，依据的是 James 和鲁健骥的分类，也即在讨论泰国留学生在犯这些偏误时，我们认为所涉及到的可能的偏误产生原因是母语迁移、目的语迁移、学习方式、教师和教材等。通过从偏误分析理论的角度探讨偏误类型和偏误形成的原因，我们不仅能够更深入地理解二语学习者在学习汉语量词时所面临的挑战，而且更能针对性地提出改进策略，以便更好地开展对外汉语语言教学。

1.2.2. 关于汉语量词的偏误研究

马正风（2018）研究了重庆卢旺达留学生汉语常用个体量词的习得情况，主要对常用的个体量词进行考察分析，探讨了其量词的语法特点、偏误类型以及偏误成因。伊拉（2019）对俄罗斯留学生汉语常用量词习得偏误的类型及成因进行分析，重点探讨了俄罗斯留学生在习得汉语常用量词时最容易出现的偏误类型及偏误原因。丝弟乐（2019）以喀麦隆学生作为对象，对来华喀麦隆留学生和在喀麦隆学习汉语的学生进行调查，提取了来华喀麦隆留学生学习和使用量词时遇到的问题。尤丽娅（2018）以

塔吉克学生在习得中文量词时出现的错误为起点，研究塔吉克语学生使用量词时出现的偏差，然后对形成偏差的原因进行了分类和总结。在以上这些量词偏误研究中，尽管研究对象不尽相同，但基本研究方法却是相近的，就是对量词的偏误现象及偏误产生的原因等作了分类和分析。虽然许多来华留学生都有一定的汉语量词基础，但由于来自不同国家、汉语水平各不相同，他们在学习和使用汉语量词时往往呈现出不同特点，偏误类型及偏误成因等方面也有明显差异。这一现象引起了学者们关注与探讨。

1.2.3. 关于汉语量词“个”的偏误研究

关于汉语量词“个”的偏误研究主要见于一些硕士学位论文中，如吴娇（2023）、杨婧（2011）、胡永奕（2021）、赵生警（2019）、潘炫羽（2017）等，他们从汉语量词“个”的角度出发，深入考察了留学生在汉语量词“个”习得中的偏误，对其偏误类型作出相应的归纳。比如，吴娇在硕士学位论文《汉语量词“个”的二语习得偏误现象考察》中，比较系统地考察二语学习者在习得过程中对量词“个”的使用情况，并具体分析了偏误产生的深层原因。杨婧在《留学生量词偏误分析——以“个”为例》中，以“个”为例，结合 HSK 动态作文语料库中的例句，讨论分析了留学生量词偏误的类型、原因以及相应的教学策略。胡永奕的《基于 HSK 动态作文语料库的“个”与相关个体量词的误用偏误研究》，将关注的重点放在了个体量词“个”与其他名量词、动量词误用的特点上，并探讨误用原因以及总结相应规律。赵生警（2019）对教材中量词“个”“位”“名”的分布情况，以及留学生使用其量词的偏误情况进行了考察，并对这些量词之间的差异，以及差异产生的原因进行了分析。潘炫羽（2017）以偏误率最高的前 50 字作为研究对象，考察留学生的用字情况。“个”独体记号字是汉语中的常用字，也是留学生偏误率较高的字之一。在“个”字偏误中，使用繁体字“個”代替“个”的偏误情况所占比例最高，其次为“个”和“各”的别字偏误。

虽然量词“个”偏误研究已取得一定成果，但不可否认的是，由于研究对象与研究方法较难创新，研究结果呈现出固定的模式，主要围绕“个”的特殊用法、“个”偏误的类型和成因等方面内容展开。本文将与 HSK 动态作文语料库研究结合起来，并将研究的重点放在汉语中泰国留学生量词“个”的使用问题上，基于这一点进行偏误原因分析和教学策略，以期有新的突破，促进偏误分析理论及对外汉语教学的发展。

1.3. 研究意义

从以往的研究我们得知，国内学者采用定性或定量方法对汉语量词的偏误类型及偏误成因等方面展开了较丰富的研究。量词“个”使用频率非常高（赵生警，2019），留学生亦有普遍高频使用（Zhang & Lu, 2013），这无不说明量词“个”在汉语中有重要地位，是我们汉语教学中不可忽视的研究对象。虽然有些学者考察了留

学生的量词“个”习得情况，但较少以泰国留学生为研究对象。所以本文希望通过语料库的研究方法，进一步了解泰国留学生学习及使用名量词“个”的情况，找出泰国留学生容易出现的偏误类型，让泰国师生注意偏误产生的原因，有效纠正语言偏误。

1.4. 语料收集

本研究的语料来源有三处：HSK 动态作文语料库 ver2.0、《基础泰语（2）》和《实用泰语入门》。其中，北京语言大学的 HSK 作文语料库 2.0 版，收集了参加高等汉语水平考试（HSK 高等）作文考试的泰国考生的作文答卷。语料规模如下：作文答卷数量：374 份、字数总计：75241 字、篇幅长度：100–400 字

1.5. 研究范围

本文以泰国留学生为研究对象，在“HSK 动态作文语料库 ver2.0”中进行“个”字句的检索，获得名量词“个”用例 314 条，并细致考察分析这些例句，对他们的汉语名量词“个”偏误情况进行了统计和分类。此外，也对比前人研究来讨论本研究涉及的一些偏误现象。最后，将针对所发现的问题提出了相关建议。

2. HSK 动态作文语料库中的使用情况分析

通过检索“HSK 动态作文语料库 ver2.0”中的泰语留学生 HSK 作文语料，并结合鲁健骥（1994）在《外国人学汉语的语法偏误分析》中提出的划分方法，我们共查找出名量词“个”用例 314 条，其中正确用例为 231 条，偏误用例为 83 条，偏误率为 26.43%，此偏误率相对较高，这也说明名量词“个”是泰国留学生学习汉语量词的难点之一。具体偏误情况见表一。

表一：HSK 动态作文语料库“个”名量词偏误情况

偏误类型	表现形式	偏误频次	偏误率
误代 (21 例)	名量词“个”的过度泛化现象	18	5.73
	语义相近的指示代词混用现象	3	0.96
遗漏 (21 例)	“Nu + 个 + N”式	5	1.59
	“Pron + 个 + N”式	7	2.23
	“前缀‘第/每’+ Nu + 个 + N”式	6	1.91
	“Nu + 十位以上的整数 + ‘多’ + 个 + N”式	1	0.32
	“V + 个 + N”式	2	0.64
误加	名量词冗余	7	2.23
错字	繁体字替代简体字	34	10.83
合计		83	26.43

数据来源：本人根据北京语言大学语言科学院《HSK 动态作文语料库 ver2.0》整理而成，

收集时间：2022 年 10 月 1 日至 2022 年 11 月 6 日，网站：<http://hsk.blcu.edu.cn>

备注：以符号代表：Nu 数词；Pron 代词；N 名词；V 动词

在 83 条偏误用例中，偏误类型按频次高低排序为：“错字”类偏误（34 例），“误代”类偏误（21 例），“遗漏”类偏误（21 例），“误加”类偏误（7 例）。其中，“个”泛化而误代其他名量词、数量和指量短语中量词的遗漏以及“个”与“個”的繁简字共存等这几类偏误率相对较高。

3. 泰国留学生名量词“个”的偏误类型

下面我们一一探讨泰国留学生在使用的名量词“个”时出现的偏误类型。通过《HSK 动态作文语料库 ver2.0》数据统计显示，泰国留学生常见的偏误类型主要有以下四种：

3.1. 误代

误代是指在应该使用名量词“个”时，用其他的名量词或指示代词进行替代而产生了偏误，也就是，泰国留学生从几个相近的语法形式中选取了某一不合适语言环境的语法形式所导致的偏误。具体来说，名量词“个”的误代类偏误可分为“个”的过度泛化、与“个”语义相近的指示代词混用两种情形。

3.1.1. 名量词“个”的过度泛化

“个”的过度泛化是指因未考虑与名词搭配的适宜性而过度地使用名量词“个”，而导致“个”几乎盲目地在任何名量词搭配中都被高频使用的一种偏误情形。名量词“个”的泛化现象是泰国留学生在名量词误用类型中发生最常见的偏误现象。这也可能源于《汉语教程》中用简单的“A quantifier”来解释“个”，事实上“A quantifier”本身就是个十分宽泛的说法。另外，“个”在何杰（2001）《现代汉语量词研究》的汉语释义中，“个”可以代替很多汉语名量词，兼以承载各种名量词的功能。因而，受到一些笼统简单而不够精准具体的词语用法描述影响，泰国留学生在使用的汉语名量词中发生“个”的泛化现象也就不足为奇了。学习者对“个”的语言特征认识不够，特别是未能掌握“个”和抽象名词的习惯搭配形式，从而导致名量词“个”的使用频率过高、与名词的搭配不当。我们可以从收集的 HSK 动态作文语料库中清楚地观察到“个”的过度泛化现象：

例 1 (×) 因为中国是一个发展得很快的国家，而且汉语是个世界通用的语言，…
(种、门)

(因为中国是一个发展得很快的国家，而且汉语是一种世界通用的语言，…)

例 2 (×) 他要分每个人做每个事。(件)
(他要分每个人做每件事。)

例 3 (×) 然而当碰到了挫折，若有上述的见解就能够有一个振气力来应付它。
(种)

(当碰到了挫折，若有上述的观点就能够有一种勇气来战胜它。)

例 4 (×) 你若学会了汉语, 至少你就可以在这个广大的土地, ..., 用汉语与当地的民族交流, (片)

(你若学会了汉语, 至少你就可以在这片广大的土地上, ..., 用汉语与当地人民交流, ...)

例 5 (×) 而它不仅对吸烟的人有害, 那个票出来的烟还会影响周围的人的健康。(些)

(而它不仅对吸烟的人有害, 那些飘出来的烟还会影响周围的人的健康。)

“个”是使用最为普遍的个体量词, 大多数个体名词都可以用“个”来表量。但个体量词也存在限制条件, 比如, 排斥与抽象名词或不可数名词一起搭配使用。但泰国留学生在学习和使用汉语名量词的过程中, 往往在很多场合都选取“个”来表达他们认为应该使用的名量词的概念。因而, “个”的过度泛化在误代类偏误甚至整体偏误情况中所占的比例都比较高。

另外, 还有三点原因也导致了“个”泛化现象的频繁出现: 第一, “现代汉语中, ‘个’与名词及名词词组时对名词的语义要求最宽泛, 是运用范围最广的名量词。”(何杰, 2001) 因此, 泰国留学生容易认为几乎所有的名词都可以用“个”来修饰。第二, “个”是泰国留学生在接触名量词以来最先学会也最先使用的一个名量词, 因而他们会有这样一种心理: 凡是需要用量词修饰名词的时候, 选用“个”大多都是正确的、可行的, 所以在自己不知道该选择什么样的名量词答案才正确的情况下, 一般都会优先选择“个”。第三, 许多泰国留学生还未习得辨别细微表达差别的能力, 对名量词的语义特征的认识不够全面, 未能熟练掌握不同名量词与名词之间的合规搭配, 所以更倾向选择与句子大概意思相符的名量词。

3.1.2. 语义相近的指示代词混用现象

在 HSK 动态作文语料库中, 我们发现, 一些语义或语音特征相近而使用范围不同的指示代词, 常常被泰国留学生弄混淆而出现了语义相近指示代词混用现象。许多泰国留学生使用词语时, 或从汉泰词典中查找语义相对称的词语进行替换, 或先考虑用泰语怎么说再翻译成汉语。其实, 汉语与泰语有同有异, 很难有完全的对应, 且极易发生混淆使用现象。例如句子中的“个个”与“各个”、“个个”与“每个”, 就容易在使用中发生混淆。

例 6 (×) 因为青少年是个个国家的未来希望。(各个)

(因为青少年是各个国家的未来和希望。)

在例句 6 中, “各个”可以看成一个指示代词, 主要用作定语, 意在遍指“每一个”; 而“个个”是名量词重叠形式, 主要用作主语, 语义的重点是强调“一个也不

能少”，二者用法有别，不能互相替代。句子的“各个”是作名词短语“国家”的定语，显然应该用“各个”。

例 7 (×) 越来越多人想学习汉语。各个都有自己的目的，自己的原因。(个个)
(越来越多的人想学习汉语，个个都有自己的目的，自己的原因。)

例句 7 中“个个”作句子的主语，其遍指的语义特征是十分明显的，这也是常见的用法。下面再补充一个例句：

例 8 (×) 第三个和尚也不肯抬水，结果个个和尚都不得水喝，… (每个)
(第三个和尚也不肯抬水了，结果每个和尚都得不到水喝，…)

在例句 8 中，“每个”可以把它看成一个指示代词，其意义和“各个”相同。由于语义的重点不一样，这种用法的“每个”，同样不能用“个个”替换。

以上例句中的“个个”、“各个”以及“每个”在泰语中对应词语未作重要区分，均为同一词语，且在线汉泰词典将其简单地注释为“each and every”，但在汉语中需正确区分它们才可能与所修饰的名词正确组配，表达精准的语义。鉴于这类词语容易出错，因而教师们在教学过程中强调义项、用法及其辨析是非常重要的。

总之，学习者没有充分理解和掌握名量词“个”的用法和搭配习惯，对名量词重叠用法的认识也比较粗浅，未能精准把握语义相近词语的语义及用法差异，进而造成了各种“误代”类偏误。

3.2. 遗漏

遗漏也即成分残缺，是指句子中本应该有的成分被遗漏而未出现在句子之中。由于汉泰语语言系统具有各自不同的语法特点，遗漏偏误的产生基本源于泰语与汉语的双重影响，一方面是泰语语言系统中没有类似语法现象，另一方面则是因为泰国留学生对汉语名量词“个”的语义理解不准确、用法掌握得不够熟练。在“个”名量词使用过程中，遗漏偏误往往发生在以下五种句子结构之中（以符号代表：Nu 表数词，Pron 表代词；N 表名词；V 表动词）：（1）“Nu + 个 + N”式；（2）“Pron + 个 + N”式；（3）“前缀‘第/每’ + Nu + 个 + N”式；（4）“Nu + 十位以上的整数 + ‘多’ + 个 + N”式；（5）“V + 个 + N”式。

从我们收集到的 HSK 动态作文语料库中，可以找到泰国留学生使用“个”名量词时产生的各种遗漏偏误：

3.2.1. “Nu + 个 + N”式

此结构中的数词都是任意的，名词可以是具体名词，也可以是抽象名词。但在例句 9-12 中，只出现了数名结构，中间搭配的名量词“个”却被遗漏了，没有构成完整的“数词 + 个 + 名词”的结构，句子结构和语义不完整。

例 9 (×) 每天清早就得背着一包裹, ... (个)

(每天清早我就得背着一个书包, ...)

例 10 (×) 本来是挑水, 有两人, 就抬水来喝, ... (个)

(本来是挑水, 有了两个人, 就抬水来喝, ...)

例 11 (×) 我父亲担心我到北京一人会遇到许多困难, ... (个)

(我父亲担心我到北京一个人会遇到许多困难, ...)

例 12 (×) 母亲为了两女光明的前程, 不辞劳苦, 日夜工作, ... (个)

(母亲为了两个女儿光明的前程, 不辞劳苦, 日夜工作, ...)

3.2.2. “Pron + 个 + N” 式

在此结构中, “个”用在指示代词“这”“那”之后, 并与名词组配, 构成偏正结构。但例句 13-15 只出现了代名结构, 中间“个”名量词被遗漏了, 没有构成完整的“代词 + 个 + 名词”结构, 用以强调名词的语法效用也随之缺失。

例 13 (×) 这“宗甘节”期间, 你们有去哪旅行没有, ... (个)

(这个“宋干节”期间, 你们有没有出去旅游?)

例 14 (×) 以前到这假日你们带我去寺拜佛。 (个)

(以前到这个假日你们都带我去寺里拜佛。)

例 15 (×) 四月十三日是假日, 你们出去旅游, 好几年经过这假日, 我都在中国。

(个)

(四月十三日是假日, 你们出去旅游吗, 好几年每到这个假日, 我都在中国。)

3.2.3. “前缀‘第/每’ + Nu + 个 + N” 式

在此结构中, “个”用在数词与名词之间, 数词前有前缀“第/每”。其中, 前缀“第”表示次序; “每个”意义和“各个”相同, 但当数词为“一”时, 常常可以省略掉“一”而只用量词。在例句 16-19 中, 就只出现了数名结构, 中间搭配的“个”名量词却被遗漏了。

例 16 (×) 跑的路上碰了第一和尚, ... (个)

(跑的路上碰到了第一个和尚, ...)

例 17 (×) 姐姐现在挺忙吧, 因为第一季过去了, 她该算会计。 (个)

(姐姐现在挺忙吧, 因为第一个季节过去了, 她该算账了。)

例 18 (×) 我们叫他第三和尚。 (个)

(我们叫他第三个和尚。)

例 19 (×) 因为每人走过我的房间, 都会听到我们合唱着“流行语”。 (个)

(因为每个人走过我的房间, 都会听到我们合唱着“流行语”。)

3.2.4. “Nu + 十位以上的整数 + ‘多’ + 个 + N” 式

在此结构中，“个”用在数词“多”后和名词搭配，其数词后面加上“多”，表示比前边数词所表示的整数数目略多。但在例句 20 中，名量词“个”却被遗漏了。可见，学习者在使用时未能充分了解名量词“个”的语法规律，从而出现遗漏偏误。

例 20 (×) 时间的周转，岁月的消逝，现在的我已经迈 40 多冬天。(个)

(时间的飞转，岁月的流逝，现在的我已经迈过了 四十多个冬天。)

3.2.5. “V + 个 + N” 式

在此结构中，“个”用于动宾结构，与后面名词搭配在一起，用以凸显后面名词。由于例句 21-22 缺少了名量词“个”，导致整个句子的语义不准确、完整。

例 21 (×) 现在我父母在台湾投资，虽然它是 小小的企业，... (个)

(现在我父母在台湾投资，虽然它是 个小小的企业，...)

例 22 (×) 我上大学的时候，他就自己 开公司，生活更忙。(个)

(我上大学的时候，他就自己 开了个公司，生活更忙。)

总体而言，泰国留学生发生名词或数词的遗漏的频率并不高。容易发生遗漏的常常是名量词“个”的缺失，尤其是在例句 23-24 中，汉语表示时间概念的名词（如“月”“假日”“季节”等）往往需要带上名量词“个”；但在泰语中，无论表示时点还是时段都不加量词，名词均可直接与代词或数词组合。

例 23 เดือน นี้ เขา ยัง ได้ เงิน ไม่ ครบ

月 这 他 还 拿 钱 没 齐

(译：这个月他的钱还没拿齐。)

——罗奕原《基础泰语（2）》第 147 页

例 24 นั่งมา สองสาม ชั่วโมง แล้ว ออกไป เดิน หน่อย จะได้ แก่ เมื่อย

坐了 两三 小时 了 出去 走 一下 可以 消除 疲劳

(译：坐了两三个小时了，出去走一下，可以消除疲劳。)

——罗奕原《基础泰语（2）》第 103 页

例 25 ประเทศจีน มี 4 ฤดู

中国 有 四 季节

(译：中国有四个季节。)

——吴应辉《实用泰语入门》第 160 页

由于泰国留学生受到本族语的负迁移影响，而且他们大多直接基于泰语词汇和语法结构来进行翻译式学习，因而往往会不自觉地“翻译”的过程中省略量词成分，而输出缺少名量词“个”的残缺结构。

3.3. 误加

误加是指学习者由于未充分掌握目标语的各种语法形式或词汇成分的使用规律，在句子已经很完整、不需要任何其他成分的情况下，添加了多余的词语。请看：

例 26 (×) “安乐死”是个故意杀人罪，...

(“安乐死”是故意杀人罪，...)

例 27 (×) “代沟”这个名词在人们的意识中确是一个最使人们极苦恼的一个大问题。

(“代沟”这个问题在人们的意识中确是最使人们苦恼的一个大问题)

例 28 (×) 人们其实都是个自私的人物。

(人们其实都是自私的人。)

例 29 (×) 但是第二个理想我真的不知道这个辈子是否能实现。

(但是第二个理想我真的不知道这辈子是否能实现。)

例 30 (×) 去年寒假时有一天我给家里打个电话 (我一般一个月打电话回家最少两次)

(去年寒假时有一天我给家里打电话 (我一般一个月打电话回家最少两次))

例 31 (×) 学习汉语还可以多开个眼界，因为对我来说，学习语言非常有意思，...

(学习汉语还可以多开阔眼界，因为对我来说，学习语言非常有意思，...)

从例句 26-31 可以看出，本来句子已经足够表达完整而明确的意思了，加了“个”后反而显得有点啰嗦多余。比如，例句 26-27 中，“安乐死”和“代购”是一个具体的专名，不应该受数量短语的修饰，但原句却多余使用了数量短语来修饰“安乐死”和“代购”。因此，在需要表达清楚某个名词的数量时，一般需要用量词，而不表达数量含义时则不用量词。又如，在例句 28 “人们其实都是个自私的人物。”中，原句没有要表达自私的人的数量的意思，而只是想说明“人们”性格是什么样子的“人”，显然这里就不需要用量词。据观察，发生误加偏误较多的是个体量词，但泰国留学生发生误加偏误的总体概率不是很高。可能是因为学习者在使用名量词时，有时宁愿逃避使用名量词而产生遗漏偏误，也不去冒险尝试多用某个名量词来表达自己的语义。

3.4. 错字

错字是指句子中使用繁体字代替简体字。出现错字情况主要有三个方面的原因：第一是泰国学生在未来中国大陆留学之前，他们在长期的学习过程中接触到是中国台湾的汉语教师，这些教师授课会长期引导学生认识和使用繁体字；第二，在泰国学生所处的华文环境中，部分的媒介物多采用繁体字的形式，例如教材、泰国高考汉语试题、书籍或华人寺庙等；第三，与 HSK 语料库本身的设定有关。从一定程度上说，“个”的繁简字体应该不是问题，但语料库将“個”繁体字设定为错误。总之，本文

将“个”的繁体字形“個”归为整字类错误，主要原因在于繁体字不符合中国大陆现行汉字书写的要求和规范。不管泰国留学生书写的繁体字是否正确，繁体字不在本文的分析范围之内，直接归为整字错误。

例 32 (×) 改进除掉這個習慣是不容易的。

(要改掉这个习惯是不容易的。)

例 33 (×) 我虽然给她写了個自己的名字，...

(我虽然给她写了个自己的名字，...)

例 34 (×) 七、八個人你看我我看你，谁也没得吃，饿了一天。

(七八个人你看我我看你，谁也没得吃，饿了一天。)

例 35 (×) 這個传说是很古老的事。

(这个传说是很古老的事。)

例 36 (×) 看到這個题目，我就想起以前很小很小的時候，...

(看到这个题目，我就想起以前很小很小的時候，...)

上面的例 32 至例 36 都是繁简偏误，“個”的繁体字作为量词的使用没有问题，只是繁体字和简体字共同存在于一个句子中，显得不协调。在这些语料库中，我们还发现，由于泰国留学生接触和学习繁体字的时间比较长，对简体字的辨识和使用不是很熟练，因而发生错字偏误的人数较多。

综上所述，通过分析收集到的 HSK 动态作文语料库，我们可以得知：泰国留学生在学习汉语名量词“个”的过程中存在较高的偏误；偏误类型可分为四种偏误，其中以“个”的泛化偏误、遗漏偏误、繁简偏误最为常见，误加偏误出现最少。

4. 泰国留学生名量词“个”的偏误现象分析

根据 HSK 动态作文语料库得出的偏误类型，结合 James (1999) 和鲁健骥 (1984) 的偏误成因分类，我们可以确定导致泰国留学生产生偏误的关键影响因素，这表现在五个方面：本族语的负迁移，目的语知识的负迁移，不合理的教材编写及注释方式，不充分的练习，华文教育和华文环境的反向影响。泰国留学生使用汉语“个”名量词偏误情况大致如下：

(1) 对语义相近的名量词区分不清，常用使用频率高的名量词“个”替代其他名量词，造成“个”的过度泛化现象。这种现象的产生原因主要是泰国留学生对目的语的语法知识掌握情况不佳、教材释义模糊所引起知识输入模糊等。包括泰国留学生在内的所有留学生几乎都有“个”的过度泛化问题。马正风 (2018) 曾指出，初级水平的卢旺达留学生“个”泛化现象很频繁，他们自己并未察觉，即使到了高级阶段，高水平的卢旺达学生还是会出现一定的偏误。他认为，造成偏误的主要原因是母语负迁

移和学习者知识不够全面。同样，伊拉（2019）认为，俄罗斯留学生“个”过度泛化而误代的比例较高，他们对量词“种”和“个”的概念不清，常常用个体量词“个”替代专用名量词“种”。丝弟乐（2019）认为，喀麦隆留学生在在使用名量词“个”的过程中，经常也产生“个”的过度泛化现象。在不知道该如何选择名量词时，他们往往冒险尝试用名量词“个”来表达自己的语义，其产生的原因是学生对名量词“个”比较熟悉，误认为“个”是万能量词。由此可见，泰国留学生与在中国学习的很多外籍留学生一样，留学生在在使用量词“个”时，把所学到有限的、不全面的目的语知识，采用类推的方式，不恰当地运用于新的语言点，从而造成“个”过度泛化的偏误。

（2）在选择名量词与名词等相关成分进行组配时的偏误率较高。由于对所搭配的名词的句法语义特征，特别是一些抽象名词与量词的搭配限制认识不够充分，泰国留学生在量词与名词的组配上往往产生误用现象。这样的偏误现象在其他国家的留学生名量词学习过程中也比较普遍。孙焱兵（2011）认为，留学生在对量词使用不确定时，由于无法感知其语言特色，便时常失误，尤其在抽象名词的搭配使用中，对量词的含义无法正确理解，如留学生会将“事情”、“时间”、“语言”和“个”进行搭配，但这显然不恰当。胡永奕（2021）区分了量词“个”和“种”，并指出，在上位类名词和称量、范畴量词的搭配中，留学生对“个”的使用过于泛化，如留学生会将“滋味”、“痛苦”、“优越感”和“个”进行搭配，但“个”的使用并不合适，应修改为正确量词“种”。从偏误类型上看，误代量词主要是目的语知识负迁移造成的。汉语量词种类多样、搭配复杂、用法多变，留学生掌握起来相对较难。因此，留学生常把通用量词“个”误认为是万能量词，能与很多词语搭配。但实际上抽象名词由于其自己意义的局限，与之搭配的量词十分有限的，它常常是通过量词的限定来突显其空间性。

（3）泰国留学生对汉语中同音异形词的区分辨析能力不足，产生了一定的偏误。比如，“个个”与“各个”，学习者往往会将“个个”用作名词的定语，而产生“个个国家”“个个和尚”这样的误代类偏误现象。隆林（2008）曾指出，从报纸上收集的语料来看，常常会发现句子中应该用“个个”却用了“各个”，例如“孩子们举起大大的扎啤酒杯，一饮而尽，各个显得都挺豪放”（例句出自《北京青年报》2005年7月2日）。潘炫羽（2017）直接提出，东盟国家留学生经常将“个”跟“各”的意义混淆，属于音近替换，此种偏误频发于“各个”一词中。谢秋月（2017）认为，初级水平的泰国留学生只要涉及名量词重叠形式的选择，都往往趋向于选用名量词“个个”来替代其他名量词，例如“看着孩子们那一个个天真的笑脸，我的心都要蹦出来了”。随着汉语水平的提高，学生逐渐掌握相关语法知识点，相关偏误现象也会随之减少。吴雄星（2015）认为，韩国留学生没有掌握量词“个”的作用和“各”的意

思，因此出现了“个”和“各”两字的字形混用偏误。“个个”显然是留学生的学习难点之一，这与泰国留学生在量词“个”习得过程出现的问题一样，而造成词类误用的原因主要是：对目的语语义辨析不清；本族语与目的语之间的翻译转换不当；学生的语言操练不足。

(4) 泰国留学生对名量词“个”的语法功能及语法意义掌握情况不够理想，偏误率较高。泰国留学生经过一段时间的汉语学习后，会在头脑中形成“Nu + 个 + N”式的数量名结构定式，但对“Pron + 个 + N”和“Nu + 十位以上的整数 + ‘多’ + 个 + N”这类的结构形式并不熟悉。其主要原因是，无论表示时点还是时段，泰语一般都不能加量词，这种与汉语普通话有明显差异的语法规则就会对泰国留学生产生负迁移影响。谢秋月（2017）也认为，初级水平的泰国学生对“指示代词+名量词+名词”和“个位数+名量词+‘多’+名词”这类结构形式不够熟悉，但随着学习的深入，高级水平的泰国学生会逐渐熟练地掌握对这两个结构的用法。同时，在对泰国留学生的语料库观察中，我们还发现，像“前缀‘第/每’+ Nu + 个 + N”和“V + 个 + N”这样结构形式，在泰语中一般都要加量词，而这正好能够产生积极影响，促进泰国留学生更好地学习目的语。例如：

例 37 คุณ สุมาลี เป็น คนไทย คน แรก ใน มหาวิทยาลัย ของ เรา
女士 苏玛丽 是 泰国人 人 第一 里 学校 的 我们
(译：苏玛丽女士是我们学校的第一个泰国人。)

——罗奕原《基础泰语（2）》第 36 页

例 38 เจ้าหน้าที่ หลายฝ่าย บุค ตรวจสอบ โรงงานแปรรูปไม้เอกชน แห่ง หนึ่ง
ในพื้นที่อำเภอเมืองหนองคาย
官员 许多部门 闯进 调查 私人木材加工厂 家 一
位于首府廊开地区

(译：许多部门官员闯进一家位于首府廊开地区的私人木材加工厂调查。)

例句摘自网络：<https://siamrath.co.th/n/95599>

(5) “误加”类偏误类型发生率较低。由于目的语知识掌握不熟练和练习不到位，很多泰国留学生往往会采取保守做法，宁愿遗漏，也不误加。但是，与泰国留学生相反，其他一些国家的在华留学生在华学习时却存在“误加”现象。王晓燕（2018）指出，许多中亚留学生习惯在表动量词的“数+名”结构中间添加名量词“个”（例如“他在操场上跑了三个圈”），这是对目的语的语法知识理解和掌握不够而造成的偏误。赵生警（2019）通过调查 HSK 动态作文语料库和暨南大学中介与语料库，发现汉语作为第二语言学习的留学生在写作文时出现量词“个”“位”“名”的误加现象，例如，“野村实里是（个）我的好朋友，一年前我们在我们学校里的食堂对面认识

的”。这是由于留学生在使用量词时未遵守符合汉语语法规则而产生的偏误。对于量词的有无产生困惑，泰国留学生出现“误加偏误”类错误较少。

(6) 由于受泰国当地的华文教育和华文环境等因素的影响，泰国留学生发生“個”繁体字类型的偏误概率较高。鲍利涵(2018)认为，中高级水平泰国留学生在汉字书写过程中，存在相当一部分的繁体字书写形式，繁体字占整字类偏误的50.26%。我们认为，泰国留学生在来中国大陆学习汉语时，可能先前已接触了大量以繁体字为载体的媒介物，对汉语繁体字有一定的认识，反而影响了他们对于简体汉字的学习和使用。潘炫羽(2017)指出，东盟国际留学生在“个”字偏误中，使用繁体字“個”代替“个”的偏误情况所占比例较高，但在别字类偏误中占比相对较少。关于量词“个”的繁简偏误，属于“个”的错字偏误，泰国留学生知道在这里需要使用量词“个”，仅仅是将简体字“个”误写为繁体字“個”。所以，华文教育和华文环境在某种程度上也会影响到泰国留学生在学汉语时对“个”的使用。

5. 相关建议

针对泰国留学生名量词“个”的偏误情况，本文对教师及学生提出以下建议。

5.1. 教师方面

鲁健骥(1984)指出外国人学汉语的偏误，“问题在于讲与不讲，怎么讲。不讲固然会引起偏误，讲而不得要领，同样会引起偏误”。基于鲁健骥(1984)的观点，本文认为量词教学与其他重点语法知识一样，教师应该给学生讲授这方面的知识。当然，量词教学应该有侧重、分阶段。对初级水平的泰国留学生，教师应该让学生注意辨析“个”与“各”的汉语异同。教师在教学中可以借助泰语名量词“名 + 数 + 量”的结构，来帮助学生学汉语名量词“数 + 量 + 名”的结构。同时，教师还应该对初级水平的泰国留学生作出充分的解释和说明，并结合语境让学生明白什么情况下才使用名量词“个”；同时，还可以设计相应的习题，让学生更加熟练地掌握“个”的用法，避免“个”过度泛化和错字现象。对处于中级水平的泰国留学生，教师要重点讲授名量词“个”语法功能、语义特征，特别是“个”与抽象名词的搭配限制。同时，要注意“个个”名量词重叠形式与“各个”指示代词的用法辨析。另外，教师还应该提高学生准确使用名量词的自觉意识，重点帮助学生分析抽象名词和名量词之间的组合搭配及其语义关系。在教学中教师也可以借助“数 + 量 + 名”结构，来帮助学生掌握“前缀‘第/每’ + 数 + 量 + 名”和“V + 个 + N”结构，并通过举例比较和反复练习，进一步理解它们的语义差别和用法特征。高级水平的泰国留学生一般已开始深入学习和掌握名量词“个”的用法规则，但会涉及“Pron + 个 + N”和“Nu + 十位以上的整数 + ‘多’ + 个 + N”这类的复杂语法项目。因而，教师应该引导

学生总结自己在运用“个”名量词时产生的偏误及原因，引导学生主动意识到自己常出现的偏误类型，并修正错误、改进提升。

5.2. 学生方面

学生要深入学习名量词“个”语法特征，尤其要留意名量词与名词、数词之间的搭配和选择。同时，可通过阅读、听力、会话来增加正确输入，提高对名量词语法特征及其与抽象名词的搭配组合的认识程度，并尽量选用合适规范的专用量词。在学习中，学生要注意目的语和母语的异同点，有意识地进行对比分析，思考汉泰语之间的句法结构的差异，细致考察“个”名量词使用的语法条件，降低母语和目的语的负迁移，提高名量词“个”的习得水平。

当然，不论是以教师还是学生为主体提出的建议，都是为了改善对外汉语名量词“个”教学的现状。在“个”名量词上值得深入研究的问题还有很多，但由于所收集的语料有限，本文只例举了 HSK 动态语料库中名量词“个”出现的语料条数，并没有对不同汉语水平及学习阶段的泰国留学生的偏误类型进行划分和分析，语料库的数据来源也比较单一，希望后续研究中能够进一步改进和优化。

参考文献

- Bao, L. (2018). *Corpus-based error analysis on intermediate and advanced level Thai students' Chinese character writing* [Unpublished master's thesis]. Guizhou University. (in Chinese)
- Burt, M., & Kiparsky, C. (1972). *The gooficon: A repair manual for English*. Newburg House.
- Corder, S.P. (1967). The significance of learners' errors. *International Review of Applied Linguistics in Language Teaching*, 5(4), 161-170.
<https://doi.org/10.1515/iral.1967.5.1-4.161>
- Emmanuel, U. (2018). *Error analysis of the acquisition of individual quantifiers of Rwandan students in Chongqing—Take “Ge”, “Zhang”, “Tiao”, “Tai” as examples* [Unpublished master's thesis]. Chongqing Normal University. (in Chinese)
- He, J. (2001). *Study of modern Chinese quantifiers*. The Ethnic Publishing House. (in Chinese)
- Hu, Y. (2021). *Research on the misuse of “ge” and related individual quantifiers in HSK dynamic composition corpus* [Unpublished master's thesis]. Anyang Normal University. (in Chinese)
- Irina, B. (2019). *Error analysis for Russian students learning frequency quantifier in Mandarin language* [Unpublished master's thesis]. Harbin Normal University. (in Chinese)

- James, C. (1998). *Errors in language learning and use*. Addison Wesley Longman Inc.
<https://doi.10.2307/3588202>
- Jazet Jongo, S.S. (2019). *An investigation on how Cameroonian students in China study Chinese measure words* [Unpublished master's thesis]. Dalian University of Foreign Languages. (in Chinese)
- Liu, X. (2000). *Introduction to teaching Chinese as a foreign language*. Language and Culture University Press. (in Chinese)
- Long, L. (2008). A comparison between “gege” and “gege”. *Language Planning*, 2(2), 49-50.
<https://doi.10.3969/j.issn.1001-8476.2008.02.023> (in Chinese)
- Lu, J. (1984). Interlanguage theory and an analysis of phonetic errors in learning Chinese by foreigners. *Language Teaching and Linguistic Studies*, 3(6), 44-56. (in Chinese)
- Lu, J. (1999). *Reflections on teaching Chinese as a foreign language*. Beijing Language and Culture University Press. (in Chinese)
- Luo, Y. (2008). *Fundamental Thai II*. World Publishing Guangdong Co., Ltd. (in Chinese)
- Murodova, Y. (2018). An analysis on the errors made by Tajikistan students in the acquisition of Chinese quantifier. *Think Tank Era*, 38, 282-283. <https://doi.10.7666/d.Y3258762> (in Chinese)
- Pan, X. (2017). *Analysis on the Chinese characters with high-frequency deviation in corpus for foreign students* [Unpublished master's thesis]. Qingdao University. (in Chinese)
- Peng, X. (2012). A study on teaching Chinese as a second language of typical and atypical classifier “ge”. *Age of Literature*, 10(2), 214-215.
<https://doi.CNKI:SUN:SDDY.0.2012-10-060> (in Chinese)
- Siamrath. (2019, August). *Several department officials raided a private wood processing factory in Nong Khai province*. <https://siamrath.co.th/n/95599> (in Thai)
- Sittivised, S. (2009). *A comparative study on classifiers of Chinese and Thai* (Doctoral dissertation). Beijing Language and Culture University. (in Chinese)
- Sun, Y. (2011). *Study on modern Chinese abstract noun and classifier collocation* [Unpublished master's thesis]. Dalian University of Technology. (in Chinese)
- Suwannakarin, S. (2017). *Research on the errors of Chinese's nominal classifier by Thai students* [Unpublished master's thesis]. Central China Normal University. (in Chinese)
- Wang, X. (2017). *The acquisition research of Chinese verbal quantifiers of central Asia students*. China Book Publishing House. (in Chinese)

- Wu, J. (2023). *A study on the bias in second language acquisition of Chinese quantifier “ge”* [Unpublished master’s thesis]. Shanghai Normal University. (in Chinese)
- Wu, X. (2015). Error analysis on the use of Chinese quantifier “ge” by Korean students——Base on the dynamic composition corpus of HSK. *Modern Chinese*, 6, 106-109. <https://doi:CNKI:SUN:YWLY.0.2015-06-033> (in Chinese)
- Wu, Y., & Feng, Z. (2010). *Introduction to practical Thai*. Foreign Languages Teaching and Research Press. (in Chinese)
- Yang, J. (2011). The quantifier error analysis of foreign students——Taking “ge” as example. *Modern Chinese*, 12, 106-107. <https://doi.10.3969/j.issn.1008-8024-C.2011.12.040> (in Chinese)
- Zhai, G. (2013). *Analysis and teaching advice on the biased error of Thai primary school students’ acquisition of common used Chinese nouns and classifiers——Taking Minprasatwitaya school in Bangkok, Thailand as example* [Unpublished master’s thesis]. Guangxi Normal University. (in Chinese)
- Zhang, J., & Lu, X. (2013). Variability Chinese as a foreign language learners’ development of the Chinese numeral classifier system. *The Modern Language Journal*, 97(S1), 46-60. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4781.2012.01423.x>
- Zhao, S. (2019). *Research on the teaching of foreign Chinese in the measure words “ge”, “wei” and “ming”* [Unpublished master’s thesis]. Shanghai Normal University. (in Chinese)

The Interpret of the Principle of “Chinese-Style Democracy” in the Xi Jinping Era on the Principles of the Western Neoliberalism

Thareerat Prachoomsan

Independent Researcher

E-mail: wen.simon9011@gmail.com

Pornpawis Lhapeerakul¹

School of Sinology, Mae Fah Luang University Chiang Rai 57100 Thailand

E-mail: pornpawis.lha@mfu.ac.th

(received 2 January 2024) (revised 2 April 2024) (accepted 7 May 2024)

Abstract

This research constitutes a qualitative inquiry, employing a methodology reliant on the examination of pertinent academic literature to conduct analysis and draw conclusions. Its primary objective is to investigate the evolution and tenets of neoliberal democracy, the principles of “Chinese-Style Democracy” during the tenure of Xi Jinping, and the interpretation thereof. This inquiry seeks to juxtapose the principles of “Chinese-Style Democracy” during Xi Jinping's era with those of neoliberal democracy prevalent in the Western world, across three distinct perspectives: economic, societal, and international political realms.

The study found that democracy becomes the best democracy when all interests taken by the government as a representative of the people are acutely distributed to all people, not taken by a few groups. The interpretation of the principle of “Chinese-Style Democracy” in the Xi Jinping era on the principles of the western Neoliberalism, are both similar and different perspectives as the result of historical context, economics, politics, and diversity of cultures.

Therefore, Firstly, economic perspective, China agrees with the free market as a tool for developing country, they encourage ownership of capital, and the right to manage resources but also control property and resource accumulation as individuals. However, the government should play a role in economic activities

¹ Corresponding author

and interference in some part of economic to ensure that all people receive basic social welfare and social security. Next, social perspective, Neoliberal democracy focuses on rights, freedom, and the pursuit of opportunities from individual abilities, social development is driven by democracy. However, China uses democracy as a tool to solve social problems. China's democracy is representative of the people who truly care about the interests of the people. Developing society to improve equality in society, the development is also adaptable to social change. In the view of public interest, people should have equal opportunities to access, rather than individual abilities. People have rights and freedoms within an appropriate framework. Lastly, the international political perspective, in the point of view of China found that the quest to determine whether a country is a true democracy should be judged by the standards of its people based on the rule of law. Democracy in practice and respect for other people's democratic as well.

Keywords: Democracy; Neoliberalism; Chinese-style Democracy; Xi Jinping Era

การตีความหลักการ “ประชาธิปไตยแบบจีน” ในยุคสี จิ้นผิง บนหลักการประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่ของโลกตะวันตก

ธีรรัตน์ ประชุมแสน²

อีเมล wen.simon9011@gmail.com

พรภวิชัย หล้าพิระกุล³

สำนักวิชาจีนวิทยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย 57100 ประเทศไทย

อีเมล pornpawis.lha@mfu.ac.th

วันรับบทความ 2 มกราคม 2567 วันแก้ไขบทความ 2 เมษายน 2567

วันตอบรับตีพิมพ์บทความ 7 พฤษภาคม 2567

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการศึกษาผ่านเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการวิเคราะห์และสรุปผล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการและหลักการของประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่ และหลักการ “ประชาธิปไตยแบบจีน” ในยุคสี จิ้นผิง และการตีความหลักการ “ประชาธิปไตยแบบจีน” ในยุคสี จิ้นผิง ด้วยหลักการประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่ของโลกตะวันตก ผ่านมุมมอง 3 ด้านคือ ด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองระหว่างประเทศ

ผลการศึกษาพบว่า ประชาธิปไตยจะเป็นประชาธิปไตยที่ดีที่สุดเมื่อผลประโยชน์ทั้งหมดตกไปอยู่ในมือของประชาชนแบบกระจายมิใช่การกระจุกอยู่เพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง การตีความประชาธิปไตยแบบจีนผ่านมุมมองประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่แบบประเทศตะวันตก จึงมีทั้งมุมมองที่คล้ายคลึงและแตกต่าง เนื่องมาจากการตีความผ่านบริบททางสังคม ประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

ดังนั้น ในมุมมองด้านเศรษฐกิจ จีนไม่ปฏิเสธความเจริญและการพัฒนาแบบเศรษฐกิจตลาด สนับสนุนการมีเสรีภาพในการจัดการทรัพยากร แต่ไม่เห็นด้วยกับเสรีภาพในการสะสมทรัพย์สินและทรัพยากรอย่างเป็นปัจเจกบุคคล รัฐจึงไม่ควรลดบทบาทในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เพื่อสร้างหลักประกันว่าประชาชนสามารถเข้าถึงสวัสดิการขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียม ในด้านสังคม ประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่ให้ความสำคัญกับสิทธิ เสรีภาพ และการแสวงหาโอกาสจากความสามารถของปัจเจกบุคคล แต่ประชาธิปไตยแบบจีนมองว่าประชาธิปไตยคือเครื่องมือในการแก้ปัญหาทางสังคม ประชาธิปไตยแบบจีนคือการมีตัวแทนของประชาชนที่คำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริง การพัฒนาสังคมให้มีความเท่าเทียมผ่านการพัฒนาตามความเป็นไปของสังคมที่เปลี่ยนแปลง ประชาชนควรได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมและส่งเสริมการได้รับสาธารณประโยชน์มากกว่าประโยชน์แบบปัจเจกบุคคล ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในกรอบที่เหมาะสม และ

² นักวิจัยอิสระ

³ ผู้ประพันธ์บรรณกิจ

จากมุมมองการเมืองระหว่างประเทศ จีนมองว่าการแสวงหาว่าประเทศใดเป็นประชาธิปไตยแท้ที่สมควรตัดสินจากมาตรฐานของประชาชนในประเทศเองตามหลักนิติธรรม ประชาธิปไตยต้องปฏิบัติได้จริง และเคารพในประชาธิปไตยของคนอื่นด้วยเช่นกัน

คำสำคัญ ประชาธิปไตย เสรีนิยมใหม่ ประชาธิปไตยแบบจีน ยุคสีจิ้นผิง

1. บทนำ

ปัจจุบันประเทศทั่วโลกส่วนใหญ่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ที่ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองตามรัฐธรรมนูญ เพื่อให้เกิดการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน (Lincoln, n.d.) ถึงแม้จะปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยเหมือนกัน แต่ปรากฏชัดเจนว่าแต่ละประเทศต่างนำระบอบประชาธิปไตยมาตีความและมีรูปแบบการปกครองต่างกัน ทั้งนี้รูปแบบที่นำมาใช้ขึ้นอยู่กับกระบวนการทางประวัติศาสตร์ และเป้าหมายเพื่อการตอบสนองความต้องการของประชาชนของประเทศตนเอง เช่น สหรัฐอเมริกาปกครองด้วยประชาธิปไตยแบบลัทธิเสรีนิยมใหม่ อังกฤษปกครองด้วยประชาธิปไตยแบบรัฐสภา ฝรั่งเศสปกครองด้วยสาธารณรัฐประชาธิปไตยกึ่งประธานาธิบดี กระทั่งเคยมีผู้รวบรวมรูปแบบย่อยของประชาธิปไตยได้มากกว่า 550 แบบ (Wongchaisuwan, 2003) คนส่วนใหญ่มองว่าประชาธิปไตยต้องมีการเลือกตั้งเท่านั้นถึงจะเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ แต่ในบางประเทศพิสูจน์ให้เห็นว่า แม้มีการเลือกตั้งจริง แต่ผลของการเลือกตั้งก็ไม่ได้เป็นประชาธิปไตยอย่างที่ทุกคนเข้าใจ นักการเมืองอเมริกัน ชูซาน จอร์จกล่าวไว้ว่า “ประชาธิปไตยจะไม่มีคามหมายอะไรเลย หากคุณหิวโหย ไร้ที่อยู่อาศัย หรือไม่มีการดูแลสุขภาพ แม้ว่าคุณจะมีสิทธิ์เลือกตั้ง ประชาธิปไตยก็ไม่มีประสิทธิภาพ” (Council of Eroup Portal, n.d.) อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะนำประชาธิปไตยไปใช้ในรูปแบบใด ต่างก็มีหลักแนวคิดที่สำคัญร่วมกันคือ หลักการเสรีภาพ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของความเสมอภาค และภราดรภาพ ทุกคนมีเสรีภาพในการเลือกใช้ชีวิต การเลือกที่อยู่อาศัย การพูด การแสดงความคิดเห็น และการแสดงออกทางความคิด การปฏิเสธหรือพยายามกีดกันและปิดกั้นเสรีภาพดังกล่าวเท่ากับปฏิเสธความเป็นมนุษย์ (Nakprachchayachaikhob, 2009) อีกทั้งจุดมุ่งหมายสำคัญของการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยคือ การเคารพพลังของประชาชน (people power) และเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

หากประชาธิปไตยรูปแบบใดได้รับกระแสนิยมและถูกยอมรับอย่างกว้างขวาง ประชาธิปไตยรูปแบบนั้นจะกลายเป็นบรรทัดฐานที่ถูกต้องตามหลักเสียงข้างมากของประชาธิปไตย ปัจจุบัน ประชาธิปไตยแบบเสรีนิยมใหม่มีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำทางความคิดและได้รับการยอมรับมากที่สุด โดยมีวิวัฒนาการมาจากกระบวนการโลกาภิวัตน์⁴ เริ่มจากการเปิดเสรีตลาดด้านเศรษฐกิจ จึงได้นำคำว่า “เสรี” มาใช้เป็นประเด็นหลักในการดำเนินกิจกรรมทางสังคมอย่างกว้างขวาง ปัจจุบันบุคคลมีเสรีภาพในการกระทำบางอย่างภายใต้รัฐธรรมนูญ โดยเชื่อว่าทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกัน ขึ้นอยู่กับว่าแต่ละคนจะนำโอกาสนั้นไปใช้อย่างไร ปัญหาของเสรีภาพจึงย้อนกลับมาที่ “เสรีภาพ” เสรีคือเสรีโอกาส ไม่ใช่เสรีภาพที่นำไปสู่ความเท่าเทียม เพราะโอกาสถูกกักขังการเข้าถึงด้วยชาติกำเนิดที่แตกต่างกัน เข้าถึงชีวิตที่ดีที่ไม่เท่ากัน

มีข้อสังเกตว่าทุกคนเชื่อว่าหลักการประชาธิปไตยไม่ได้มีรูปแบบเดียว ประชาธิปไตยคือการมุ่งเน้นเพื่อประชาชน และทุกคนมีเสรีภาพทางความคิด แต่เมื่อจินตแสดงออกเสรีภาพทางความคิดผ่านแนวคิด “ประชาธิปไตยแบบจีน” ที่มุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชนในประเทศตามบริบททางประวัติศาสตร์และสังคมของตน กลับถูกมองว่าไม่ใช่ประชาธิปไตยอย่างแท้จริง จากความเข้าใจที่ว่าสาธารณรัฐประชาชนจีนมีการปกครองแบบ

⁴ โลกาภิวัตน์ คือ การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมมีความเกี่ยวเนื่องกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เป็นผลมาจากการพัฒนาการติดต่อสื่อสาร การคมนาคมขนส่ง และเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อตอบสนองปรากฏการณ์ของสังคมโลก ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 โลกาภิวัตน์ นิยามถึงการเปิดเสรีทางการค้าว่ามีลักษณะการเจริญเติบโตของการค้าและการลงทุนของโลกในอัตราที่รวดเร็ว

คอมมิวนิสต์ และคอมมิวนิสต์คือเผด็จการและไม่เท่ากับประชาธิปไตย จีนและประชาธิปไตยจึงเป็นเส้นขนานที่ไม่มีทางบรรจบกัน ดังนั้น จึงเกิดความย้อนแย้งด้านแนวคิดประชาธิปไตยว่าแท้จริงแล้วประเทศที่ยึดเอาประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครอง ได้ปกครองด้วยความเป็นประชาธิปไตยหรือไม่

สาธารณรัฐประชาชนจีนจึงไม่ได้เดินตามเส้นทางประชาธิปไตยแบบชาติตะวันตก แต่มองว่าประชาธิปไตยคือ ผลผลิตจากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การปรับตัวอย่างเหมาะสมสำคัญกว่าการเดินรอยตามประชาธิปไตยแบบตะวันตก กล่าวคือ นำประชาธิปไตยมาปรับใช้ตามมุมมองของแต่ละประเทศที่มีบริบทต่างกัน ๑ แตกต่างกันภายใต้หลักสำคัญของประชาธิปไตย ความเป็นประชาธิปไตยแบบจีนนั้นมีประวัติศาสตร์การพัฒนาตามลัทธิมาร์กซิสต์มาตั้งแต่การก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์จีนในปี ค.ศ.1921 และมีการปรับเปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม จนมาถึงปัจจุบันในยุคของประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ได้จัดให้มีการศึกษาเชิงลึกในประเด็นสำคัญทางทฤษฎีและทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประชาธิปไตยอย่างจริงจัง เสริมสร้างและพัฒนาระบบประชาธิปไตยแบบมาร์กซิสต์ โดยมีการเสนอชุดความคิดและแนวคิดใหม่ ๆ รวมทั้งมุมมองและข้อสรุปใหม่ ๆ ที่เพิ่มพูนและขยายความหมายแห่งทางการเมือง ในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติของประชาธิปไตยสังคมนิยมที่มีลักษณะเฉพาะแบบจีน (Socialism with Chinese Characteristics) มากขึ้น

ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นการศึกษาพัฒนาการและแนวคิดหลักการของประชาธิปไตยแบบเสรีนิยมใหม่ และประชาธิปไตยแบบจีนในฐานะเป็นประชาธิปไตยรูปแบบหนึ่ง จากนั้นทำการวิเคราะห์ด้วยแนวคิด “ประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่” เพื่อนำมาตีความหลักการ “ประชาธิปไตยแบบจีน” ในยุคประธานาธิบดีสี จิ้นผิง บนพื้นฐานความคิดหรือมุมมองที่แตกต่างกันของคำว่า “ประชาธิปไตย” ผ่านทฤษฎี “เสรีนิยมใหม่” ของโลกตะวันตก โดยนำเสนอผ่านมุมมองสามด้านคือ ด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองระหว่างประเทศเพื่อพิสูจน์ข้อคำถามในงานวิจัยที่ว่า “ประชาธิปไตยแบบจีน” นั้นมีหลักการที่เหมือนหรือแตกต่างจากแนวคิด “ประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่” หรือไม่ อย่างไร และลักษณะของ “ประชาธิปไตยแบบจีน” ที่ดำเนินการอยู่นั้นเป็นอย่างไร

2. แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประชาธิปไตย (Democracy)

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีนักวิชาการศึกษาเกี่ยวกับ “ประชาธิปไตย” ในขอบเขตและแง่มุมต่าง ๆ ที่หลากหลายและกว้างขวางมากขึ้น ไม่เพียงศึกษาประชาธิปไตยในแง่มุมของระบอบการเมืองการปกครอง แต่ยังเริ่มให้ความสำคัญกับหลักการพื้นฐานของคำว่า “ประชาธิปไตย” จึงทำให้นิยามของประชาธิปไตยมีความแตกต่างกันไปแล้วแต่บริบททางสังคมและประสบการณ์ของผู้ศึกษา เช่น

ตามมติร่วมกันในที่ประชุมใหญ่แห่งสหประชาชาติในปี ค.ศ. 2007 (UN General Assembly Resolution A/RES/62/7) เกี่ยวกับความพยายามของสหประชาชาติของรัฐบาลเพื่อส่งเสริมและรวบรวมใหม่หรือฟื้นฟูประชาธิปไตย ระบุว่า “แม้ว่าประชาธิปไตยจะมีลักษณะที่เหมือนกัน แต่ก็ไม่มีประชาธิปไตยแบบใดแบบหนึ่ง และไม่ได้เป็นของประเทศไทยใดประเทศหนึ่ง” (United Nations, 2007) กล่าวคือ รูปแบบประชาธิปไตยใน

ปัจจุบันมีความหลากหลาย ถึงแม้แต่ละประเทศอยู่ภายใต้ระบอบการปกครองประชาธิปไตยเหมือนกัน แต่เนื่องจากประสบการณ์ ประวัติศาสตร์ สภาพสังคม และพื้นฐานความต้องการของประชาชนที่แตกต่างกัน จึงมีการตีความหลักประชาธิปไตยและนำมาใช้เพื่อให้มีความเหมาะสมกับบริบทของตนมากที่สุด สร้างประชาธิปไตยในลักษณะเฉพาะของตนเอง

การศึกษาของ John Dewey (2009) พบว่า ประชาธิปไตยไม่ได้เป็นเพียงรูปแบบของการปกครอง แต่ยังเป็นรูปแบบการใช้ชีวิตที่มีประสบการณ์การสื่อสารร่วมกัน คือ ประชาธิปไตยไม่ใช่เพียงการไปลงคะแนนเสียง แต่ยังเกี่ยวกับ สิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรม ความเป็นธรรม การเคารพความแตกต่าง การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน และความสงบสุข (Dewey, 2009) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Seçkin ÖZSOY (2009) กล่าวว่าหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตยตั้งอยู่บนเสรีภาพ เสมอภาค ความยุติธรรม และการเคารพต่อปัจเจกบุคคล

ถึงแม้ประชาธิปไตยมีรูปแบบที่แตกต่าง แต่ทว่าผู้คนส่วนใหญ่มีการสนับสนุนประชาธิปไตยบนหลักการพื้นฐานเดียวกันหลายข้อ และมีการนำหลักการเหล่านี้มาเป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายว่าด้วยสิทธิในสังคมประชาธิปไตย การศึกษาของดาวน้อย สุทธินิภาพันท์ (Suttinipaphan, 2017) พบว่า หลักการพื้นฐานของหลักประชาธิปไตยประกอบด้วย

1. อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน (Popular Sovereignty) เป็นอำนาจของประชาชนและอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ประชาชนเป็นผู้ร่วมกันใช้อำนาจนี้ไม่ว่าจะโดยตรง หรือโดยอ้อมเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเอง
2. หลักเสรีภาพ (Liberty) คือการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็ได้ภายในขอบเขตข้อกำหนดของกฎหมาย โดยไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายหรือละเมิดบุคคลอื่น และมีอิสระได้ในบางส่วนและไม่ใช่ว่าในบางส่วน (The open university)
3. หลักความเสมอภาค (Equality) ประชาชนทุกคนมีความเทียมเท่าในเรื่องพื้นฐานที่ควรได้รับ มีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์และก่อให้เกิดความยุติธรรมในสังคม
4. หลักการปกครองโดยเสียงข้างมากที่เคารพเสียงข้างน้อย (The Majority Rule with Respect to Minority Rights)
5. หลักนิติธรรม (Rule of Law) ยึดถือกฎหมายเป็นเกณฑ์ในการดำเนินกิจกรรม เป็นกฎหมายที่กำหนดขึ้นโดยผู้แทนประชาชน

จะเห็นได้ว่าการศึกษานิยามของคำว่า “ประชาธิปไตย” ในปัจจุบันไม่ได้จำกัดอยู่ที่การศึกษาในขอบเขตความสัมพันธ์ด้านการเมืองการปกครอง การได้มาซึ่งอำนาจของรัฐ การเลือกตั้ง การยอมรับเสียงข้างมาก ดังที่ Albert Camus นักเขียนและนักปรัชญาชาวฝรั่งเศสกล่าวว่าประชาธิปไตยไม่ใช่กฎหมายของคนส่วนใหญ่ แต่คือการคุ้มครองคนส่วนน้อย กล่าวได้ว่าการเป็นประชาธิปไตยนั้นจึงถือว่าดีที่สุดในฐานะกระบวนการของการทำให้เป็นประชาธิปไตย (Council of Eroup Portal, n.d.)

การนำประชาธิปไตยมาใช้ในสังคมใดสังคมหนึ่งจึงเป็นหลักการสากล ประชาธิปไตยไม่รู้จักตะวันออกหรือตะวันตก ประชาธิปไตยนั้นเป็นเพียงเจตจำนงของประชาชน (Council of Eroup Portal, n.d.) การที่จะใช้

หลักประชาธิปไตยได้อย่างดีนั้น ต้องนำปัจจัยรวมมาทำการวิเคราะห์ความแตกต่างบนพื้นฐานของประชาธิปไตยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความเท่าเทียมกันในสังคม (Suttinipaphan, 2017)

ประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่ (Neoliberalism Democracy)

ลัทธิเสรีนิยมสามารถแบ่งออกเป็น ลัทธิเสรีนิยมเก่า (Liberalism) และลัทธิเสรีนิยมใหม่ (Neoliberalism) ทั้งสองลัทธิเป็นอุดมการณ์ทางความคิดของลัทธิเสรีนิยม เป็นอุดมการณ์ทางการเมืองที่สอดคล้องกับการเกิดขึ้นทางประวัติศาสตร์ของทุนนิยม “ตลาดเสรี” เป็นระบอบประชาธิปไตยตัวแทนแบบตะวันตก ลัทธิเสรีนิยมใหม่ คือการรวบรวมระบอบการปกครองของลัทธิเสรีนิยมเก่า ทุนนิยม และประชาธิปไตยเข้าด้วยกัน ถูกนำเสนอขึ้นภายใต้เงื่อนไขของกระแสโลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมหลักการตลาดและนักวิจารณ์หลายคนมองว่าขัดต่อประชาธิปไตย (Phelan & Dawes, 2018)

โดยลัทธิเสรีนิยมเก่า (Liberalism) เกิดขึ้นในช่วงปลายศตวรรษที่ 17 ในยุคสมัยแห่งการรู้แจ้ง (Enlightenment) ของโลกตะวันตก จากหนังสือ Two Treatises of Government (1660) ของ Locke (1962) กล่าวว่า อิสระภาพของปัจเจกบุคคลเป็นภาวะธรรมชาติ ไม่อยู่ภายใต้อำนาจ ไร้ซึ่งการผูกมัด แต่ข้อผูกมัดจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อเราดำเนินการตามนั้นโดยสมัครใจ และรัฐบาลควรจำกัดไว้เพียงการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของพลเมือง และยังกล่าวว่า คนหนึ่งสามารถเป็นสมาชิกเต็มรูปแบบของสังคมได้โดยการแสดงความยินยอมอย่างชัดแจ้งเท่านั้น (Stanford Encyclopedia of Philosophy, 2020) โดย Duncan Bell (2014) มองว่า ลัทธิเสรีนิยมเก่า เป็นผลงานทางอุดมการณ์ของตะวันตกที่มาจากสงครามอุดมการณ์ที่ต่อสู้กับ “ลัทธิเผด็จการ” ภายใต้ชัยชนะของโลกตะวันตก แนวคิดนี้จึงได้แพร่ขยายความเข้าใจอย่างกว้างขวาง (และเพิ่มความสับสนมากขึ้นเช่นกัน) เป็นแนวคิดปรัชญาการเมืองที่ให้สิทธิพิเศษแก่เสรีภาพส่วนบุคคล สิทธิในทรัพย์สิน และเสรีภาพในตลาดเหนือข้อจำกัดทางการค้าของผู้ค้า (Bell, 2014) จะเห็นได้ว่านักคิดเสรีนิยมเก่ามีการเสนอแนวคิดอิสระภาพของปัจเจกบุคคล แต่เป็นอิสระภาพในการใช้ชีวิตและการครอบครองทรัพย์สินที่แยกจากการครอบครองรัฐเพียงเท่านั้น เพราะนักคิดเสรีนิยมเก่าจำนวนมากยังคงให้ความสำคัญกับชนชั้นทางสังคมและความเป็นปัจเจกบุคคลเฉพาะกลุ่มในสังคม ยังคงมองว่าแต่ละคนมีสถานภาพที่แตกต่าง จึงไม่ได้เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนควรได้รับสิทธิเท่าเทียมกัน เชื่อว่าเพศหญิงไม่มีความคิดสมบูรณ์เท่าเพศชาย และคนยากจนไม่มีวิจรรณญาณในการเลือกผู้นำ (Kanchuchat, 2017)

ลัทธิเสรีนิยมใหม่ (Neoliberalism) มีการพัฒนาหลักการทางเศรษฐศาสตร์อย่างเป็นทางการเป็นระบบครั้งแรกในปี ค.ศ. 1947 ในสมาคมมงเปเลอแร็ง (Mont Pelerin Society) เพื่อศึกษาวิธีการทำงานและข้อดีของระบบเศรษฐกิจแบบตลาด และพัฒนาหลักการและแนวปฏิบัติของ “สังคมเสรี” โดยให้บุคคลในฐานะสมาชิกทางสังคมบรรลุเป้าหมายได้โดยปราศจากการแทรกแซงของรัฐ โดยแย้งกับแนวคิดเสรีนิยมก่อนหน้านี้แบบเคนส์ที่สนับสนุนการตลาดแต่ยังมีการเรียกร้องให้รัฐเข้ามาบีบบังคับเมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ลัทธิเสรีนิยมใหม่แสดงบทบาทสำคัญขึ้นมาพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงกระแสโลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ ที่เป็นระบบเศรษฐกิจที่แต่ละประเทศมีปฏิสัมพันธ์และหลอมรวมกันจนแยกกันไม่ออก และส่งผลกระทบอย่างมหาศาลในทุกมิติ ทั้งเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ประเทศ ภูมิภาค และโลก ทำให้เกือบทุกประเทศต้องยอมรับเงื่อนไข “ข้อปฏิบัติร่วมกัน” ทั้งเป็นลายลักษณ์อักษรที่มีผลทางนิตินัย และไม่เป็นลายลักษณ์อักษรที่มีผล

ทางพฤตินัย ส่งผลให้หน่วยเศรษฐกิจที่อยู่ภายใต้ข้อปฏิบัติร่วมกันดังกล่าวมีวิถีคิดและโครงสร้างสิ่งจูงใจคล้ายคลึงกัน มีพฤติกรรม การตัดสินใจ และผลลัพธ์ที่ไปแนวเดียวกัน ท้ายที่สุดก็กลายเป็นอุดมการณ์ แนวคิด และค่านิยมส่วนรวม (Norm) ทางเศรษฐกิจที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วทั้งโลก (Chanwit, 2010)

ในช่วงทศวรรษที่ 1970 ถึง 1980 เสรีนิยมใหม่เริ่มมีบทบาทในยุคประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา โรนัลด์ เรแกน (Ronald Reagan) และนายกรัฐมนตรีของสหราชอาณาจักร มาร์กาเรต แทตเชอร์ (Margaret Thatcher) มีการสนับสนุนและเผยแพร่อุดมการณ์ของเสรีนิยมใหม่ สร้างแนวคิดการหลอมรวมตลาดโลกจะส่งมอบประโยชน์ทางวัตถุให้กับทุกคน และช่วยสนับสนุนการแพร่กระจายของระบอบประชาธิปไตยและอิสรภาพไปทั่วโลก (Steger & Roy, 2021) พยายามผานคำว่า “เสรี” ทางการค้า มาใช้กับเสรีภาพในนโยบายทางสังคม นำกลไกตลาดไปใช้อธิบายชีวิตของมนุษย์ในทุกมิติ โดยคำว่า “เสรี” ของเสรีนิยมใหม่ มองว่าทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกัน แต่ขึ้นอยู่กับว่าแต่ละคนจะใช้โอกาสนั้นอย่างไร แล้วแต่โอกาสนั้นจะมีเท่ากันหรือไม่หากอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน ดังนั้นผู้ที่มีโอกาสมากกว่าจึงเป็นผู้มีและต่อยอดเสรีภาพได้มากกว่า การกระทำเช่นนี้ไม่ต่างจากสำนวนที่ว่า “มือใครยาวสาวได้สาวเอา” สอดคล้องกับแนวคิดของ Harvey (2007) ที่มองว่าเสรีนิยมใหม่ไม่ใช่การกีดกันรัฐออกจากระบบเศรษฐกิจ หากแต่เป็นการร่วมมือกันอย่างเหนียวแน่นระหว่างรัฐและนายทุนที่ต่างฝ่ายต่างได้ประโยชน์ต่อกัน เมื่อสวัสดิการหรือการเข้ามาแทรกแซงของภาครัฐถูกตัดออก เอกชนจึงมีบทบาทแทนที่ เสรีนิยมใหม่จึงเป็นมายาคติที่สร้างขึ้นจากชนชั้นนำให้ยอมรับแนวคิดดังกล่าว เหมือนกับว่าโลกใบนี้ไร้ซึ่งหนทางอื่นแล้ว มีเพียงระบบเศรษฐกิจเดียวที่ทำให้เศรษฐกิจขยายตัว และประชาชนพ้นจากความยากจนมากกว่าเดิม ดังนั้นรัฐในเสรีนิยมใหม่จึงลดบทบาทความรับผิดชอบต่อชีวิตของประชาชนลง ผลักภาระความรับผิดชอบพื้นฐานสู่ปัจเจกบุคคลมากขึ้น (Thammabutsadee, 2018)

นอกจากนี้ Wendy Brown (2015) ยังวิจารณ์เสรีนิยมใหม่ว่า ผลของการปฏิรูปตลาดเสรีนิยมใหม่จะสร้างความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ การค้าที่ผิดจริยธรรม ทำลายความเสมอภาค คำนึงถึงประโยชน์ตัวมากกว่าส่วนรวมและสร้างประชานิยมแทนการมีส่วนร่วมทางการเมือง มองว่ามนุษย์ในเสรีนิยมใหม่ไม่ใช่ตัวแสดงหลักในฐานะบุคคลที่มีความสำคัญในพลังของประชาชน (people power) ในระบบประชาธิปไตยอีกต่อไป แต่กลายเป็นเพียงส่วนประกอบของตลาดในระบบทุนนิยม ที่คุณค่ามนุษย์ขึ้นอยู่กับการลงทุนเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับตนเอง (Brown, 2015)

ในด้านการเมืองระหว่างประเทศ ผู้นำเสรีนิยมใหม่ให้ความสำคัญกับจริยธรรมและมนุษยธรรมนิยม (humanitarianism) ปฏิเสธความเชื่อสังคมนิยมเดิมที่ว่า นโยบายทางการทูตและการทหารเป็นเครื่องมือเดียวที่สามารถรักษาผลประโยชน์และอำนาจของชาติได้ เสรีนิยมใหม่สนับสนุนลัทธิตลาดโลกนิยม การเมืองระหว่างประเทศสัมพันธ์กับการขยายตัวของการค้าระหว่างประเทศเป็นสิ่งที่มิบทบาทต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมากที่สุดคือการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ถึงขั้นมีการเสนอ “หลักแนวคิดเรื่องประชาคมนานาชาติ” (principles of the international community) ที่พัฒนามาจากคำสอนในศาสนาคริสต์เรื่อง “สงครามที่ชอบธรรม” (righteous war) ที่อนุญาตให้ใช้ความรุนแรงในการต่อต้านผู้รุกราน เพื่อหยุดยั้งหายนะทางมนุษยธรรม เช่น ในสงครามบอลข่านที่นาโตใช้เหตุผลด้านมนุษยธรรมเพื่อสร้างความชอบธรรมในการโจมตี (Steger & Roy, 2021)

ประชาธิปไตยแบบจีน (Chinese-Style Democracy)

ศาสตราจารย์ฝางเหิงมองว่า ประชาธิปไตยที่ใช้กันอย่างแพร่หลายมีความหมายสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ประชาธิปไตยในความหมายระบอบ การปฏิบัติ และแนวคิดในแง่ของระบอบ ความหมายในมุมมองของระบอบคือการถือเอาอธิปไตยเป็นของปวงชนและคุ้มครองสิทธิพลเมือง การปฏิบัติหรือที่มักเรียกกันว่าการเมืองประชาธิปไตย เป็นการดำเนินการตามระบอบประชาธิปไตย ส่วนแนวคิดในแง่ของระบอบเป็นความเข้าใจทางทฤษฎีและค่านิยมที่ผู้คนมีต่อระบอบและการปฏิบัติตามแนวทางประชาธิปไตย ด้วยสภาพของประเทศและการพัฒนาสังคม รวมทั้งการเข้าสู่กระแสโลกาภิวัตน์และความทันสมัย ทำให้การพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยมีเส้นทางของจีนเอง จีนจะไม่ตัดเท้าให้พอดีกับรองเท้า คือไม่เดินรอยตามทฤษฎีและแนวคิดตะวันตก (Fang, 2021) แต่จะตัดรองเท้าให้พอดีกับเท้า ต้องตัดรองเท้ายังงี้ให้พอดีกับรูปร่างของเท้า โดยพัฒนาจากความรู้ ประสบการณ์ และการตัดสินใจด้วยตัวเอง เพื่อพิจารณาว่ารูปแบบใดเหมาะสม ซึ่งเป็นประชาธิปไตยอีกรูปแบบที่ก่อประโยชน์ต่อมนุษยชาติ เพื่อตอบสนองความต้องการใหม่ ๆ และท้ายที่สุดประชาชนจะเป็นผู้ตัดสินเองว่าการปกครองของตนดีหรือไม่ (Thaipost, 2021)

จีนปกครองด้วยระบอบสังคมนิยมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะแบบจีน โดยการนำของพรรคคอมมิวนิสต์ แนวคิดที่พรรคคอมมิวนิสต์จีนนำมาใช้เป็นแนวทางการเมืองการปกครองของตน ประกอบด้วย 2 แนวคิดหลักที่สำคัญ คือ

1. แนวคิด “ลัทธิประชาธิปไตยรวมศูนย์” (Democratic Centralism) คือแนวคิดที่นำมาใช้ในการปฏิบัติงานภายในพรรค ประชาธิปไตยในที่นี้หมายถึง การที่สมาชิกและองค์กรของพรรคสามารถแสดงความคิดเห็นเสนอข้อเสนอดังพรรคได้เต็มที่ ส่วนการรวมศูนย์หมายถึง สมาชิกพรรคร่วมกันผลักดันภารกิจให้บรรลุตามเจตนารมณ์และความคิดของพรรค ในอีกด้านหนึ่งลัทธิประชาธิปไตยรวมศูนย์ จึงให้ความเคารพในสิทธิเสรีภาพเฉพาะบุคคลภายในพรรค (Mahatthanobon, 2021) พรรคการเมืองใช้วิธีประชุมหารือทางการเมือง (Political Consultation) เป้าหมายคือให้ทุกกลุ่มทำงานร่วมกันเพื่อประโยชน์ร่วมกัน แทนการออกนโยบายเพื่อพวกพ้องอันก่อให้เกิดสังคมแตกแยกเป็นฝักเป็นฝ่าย (Thaipost, 2021)

2. แนวคิด “เผด็จการประชาธิปไตยประชาชน” (people's democratic dictatorship) คือแนวคิดที่ใช้ในการบริหารจัดการบ้านเมือง จากคำกล่าวสุนทรพจน์ของประธานาธิบดีเหมา เจ๋อตง ในปี ค.ศ. 1940 เนื่องในวันรำลึกถึงวันครบรอบ 28 ปีของการก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์จีนแสดงให้เห็นว่า เผด็จการประชาธิปไตยประชาชนคือการใช้ระบบเผด็จการกับศัตรู และใช้ระบบประชาธิปไตยกับประชาชน (Mike, 1940) โดยมีพื้นฐานความคิดจากลัทธิมาร์กซิสต์ที่พยายามกำจัดชนชั้นนายทุน และสร้างสังคมอย่างเท่าเทียม ภายใต้การนำของชนชั้นกรรมาชีพและแนวร่วมของกรรมกรและชาวนา ปัจจุบันมีสมาชิกผู้แทนประชาชนแห่งชาติจีนเป็นสถาบันสูงสุดในการปกครองประเทศ มีประชาชนใช้อำนาจผ่านสมัชชาประชาชน การสนับสนุนผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์เท่ากับการสนับสนุนประชาธิปไตยของประชาชนชาวจีนทุกคน

ปัจจุบัน จีนเน้นประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือเป็นรูปแบบสำคัญในการพัฒนาการเมืองแบบประชาธิปไตย ซึ่งแตกต่างจากตะวันตกที่เน้นประชาธิปไตยแบบเลือกตั้ง เพราะเป็นผลมาจากการค้นหารูปแบบทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมาอย่างยาวนานของจีนเพื่อให้เหมาะกับสภาพจีนและเป็นไปตามความต้องการของการพัฒนา

อย่างไรก็ตาม ประชาธิปไตยแบบจีน คือประชาธิปไตยที่เน้นการนำไปปฏิบัติได้จริง ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการทั้งหมด ไม่ใช่ประชาธิปไตยที่เป็นเครื่องประดับตกแต่งภายนอก แต่ประชาธิปไตยแบบจีนต้องเป็นเครื่องมือที่ใช้แก้ปัญหของประชาชน โดยมุ่งเน้นที่การพัฒนาประเทศ การปกครองทางสังคม และชีวิตของผู้คน ประชาธิปไตยเป็นสิทธิของประชาชนในทุกประเทศ ไม่ใช่อภิสิทธิ์ของบางประเทศ การตัดสินใจประชาธิปไตยควรกระทำโดยประชาชนในประเทศ ไม่ใช่จากคนนอกกลุ่ม (China's State Council Information Office, 2021) หลายประเทศมองว่าเป็นวาทกรรมที่จีนใช้โต้แย้งกับประชาธิปไตยตะวันตก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพิริยะ เข็มพล ที่มองว่าการส่งเสริมประชาธิปไตยเป็นหนึ่งในเป้าหมายนโยบายการต่างประเทศ แต่ในขณะเดียวกัน ประเทศมหาอำนาจบางประเทศได้ใช้ประชาธิปไตยเป็นข้ออ้างในการเข้าไปแทรกแซงกิจการภายในของประเทศอื่น (Khemphon, 2015: 4-17)

3. ระเบียบวิธีและการดำเนินงานวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การตีความหลักการ “ประชาธิปไตยแบบจีน” ในยุคสี จิ้นผิงบนหลักการประชาธิปไตยเสรีนิยมของโลกตะวันตกเป็นงานวิจัยคุณภาพเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analytical Qualitative Research) โดยทำการศึกษาผ่านเอกสาร หนังสือ บทความวิชาการ งานวิจัยและข่าวที่เกี่ยวข้อง เมื่อได้ข้อมูลทั้งหมดแล้วนำมาวิเคราะห์ สรุปผลการศึกษา โดยขอบเขตของการศึกษานั้นจะเป็นการศึกษาวเคราะห์ผ่านการตั้งคำถามว่าหลักการ “ประชาธิปไตยแบบจีน” นั้นมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรกับหลักการประชาธิปไตยแบบตะวันตก จากนั้นนำแนวคิด “ประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่” เป็นตัวตั้งทางทฤษฎีเพื่อทำการวิเคราะห์ตีความหลักการประชาธิปไตยแบบจีนในยุคสี จิ้นผิง โดยแบ่งการตีความผ่านสามมุมมองคือ มุมมองด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านการเมืองระหว่างประเทศเพื่อให้เห็นภาพของประชาธิปไตยแบบจีนในยุคสี จิ้นผิงภายใต้แนวคิดเสรีนิยมใหม่ของโลกตะวันตก ซึ่งผลการศึกษาจะนำมาซึ่งข้อมูลการตีความคำว่าประชาธิปไตยภายใต้สองระบบการเมืองการปกครองที่แตกต่างกัน

4. ผลการศึกษา

4.1 พัฒนาการและหลักการของประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่

การพัฒนาประชาธิปไตยเสรีนิยมสมัยใหม่สามารถแบ่งออกได้ 3 ช่วง คือ กำเนิดประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่ ประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่แบ่งบาน และประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่สั่นคลอน

1) กำเนิดของประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่

การค้นหาค้นเริ่มต้นของเสรีนิยมใหม่ คงไม่อาจหลีกเลี่ยงที่จะกล่าวถึงลัทธิเสรีนิยมเก่าที่เกิดขึ้นในยุคสมัยแห่งการรู้แจ้งช่วงปลายศตวรรษที่ 17 ในยุคนี้เศรษฐกิจเข้ามามีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมทางสังคมมากขึ้น เน้นผลิตเพื่อการส่งออก ผู้ปกครองเริ่มสะสมความมั่งคั่งเพื่ออำนาจการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มีแนวคิดด้านเศรษฐกิจเรื่องความคิดกลไกตลาด (invisible hand) ของอดัม สมิท (Adam Smith) สนับสนุนการปล่อยให้ราคาสินค้าเป็นไปตามตลาดหรือเรียกว่า ตลาดเสรี จำกัดการแทรกแซงของรัฐซึ่ง

สอดคล้องกับแนวคิดทางสังคมเรื่องสิทธิปัจเจกบุคคลของ จอห์น ล็อก (John Locke) รัฐควรมีบทบาทเพียงปกป้องอิสรภาพและทรัพย์สินของเอกชน แต่ในขณะนั้นจอห์น ล็อกไม่ได้สนับสนุนระบอบประชาธิปไตย ยังมองว่าคนในสังคมมีสถานภาพที่แตกต่างกัน ดังนั้นเสรีภาพทางสังคมยังคงมีอยู่จำกัด ตามสถานภาพทางสังคม

หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 สิ้นสุดลง เศรษฐกิจทั่วโลกตกต่ำจากความเสียหายของสงคราม แต่ก็สามารถฟื้นฟูกลับมาได้อย่างรวดเร็วเนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการผลิตของภาคอุตสาหกรรมและการเกษตร แนวคิดที่ว่าตลาดสำคัญที่สุดจึงได้เริ่มแพร่ขยายออกไปอย่างกว้างขวาง มีการกำหนดสินเชื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำเพื่อรองรับแนวทางการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ แต่ละประเทศจึงเน้นลงทุนด้านการผลิต จนผลผลิตล้นตลาด ตามกลไกของตลาดเมื่ออุปทานมากกว่าอุปสงค์ทำให้ดัชนีราคาสินค้าเริ่มตกต่ำ คนส่วนใหญ่จึงหันมาลงทุนในตลาดหุ้นมากขึ้นเพราะหวังผลกำไรในระยะเวลานาน การปล่อยให้ไหลไปตามตลาดเสรี ทำให้ราคาของหุ้นได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เพื่อป้องกันการเก็งกำไร ธนาคารกลางของนิวยอร์ก (The Federal Reserve Bank of New York) จึงพยายามขึ้นดอกเบี้ย ราคาหุ้นจึงเริ่มตกลงเรื่อย ๆ จนตลาดหุ้นที่วอลล์สตรีท (Wall Street) นครนิวยอร์กล่มลง ธนาคารต่าง ๆ เริ่มหยุดการปล่อยหนี้ใหม่ และเรียกคืนหนี้เก่า เศรษฐกิจเริ่มตกต่ำ อัตราการว่างงานสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1929 เกิดวิกฤตเศรษฐกิจครั้งยิ่งใหญ่ที่เรียกว่า The Great Depression และขยายตัวไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว

การเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจในครั้งนี้ ทำให้ความเชื่อที่ว่าตลาดสำคัญที่สุดเริ่มเสื่อมลง จากที่มองว่าการแทรกแซงของรัฐในตลาดคือเรื่องที่เลวร้ายเริ่มสลายไป มีการนำบทบาทของรัฐมาทบทวนอีกครั้ง ผู้นำแต่ละประเทศเริ่มตระหนักถึงรัฐเหนือตลาด (the statist consensus) (Tejapira, 2019) มองว่าหากปล่อยให้ตลาดนำทางต่อไป เศรษฐกิจคงเสียหายอย่างรุนแรงแน่นอน ในปี ค.ศ. 1935 เศรษฐศาสตร์ของเคนส์ (Keynesian Economics) ของ จอห์น เมย์นาร์ด เคนส์ (John Maynard Keynes) จึงได้ถือกำเนิดขึ้น โดยสนับสนุนการดำเนินนโยบายขาดดุล เน้นรัฐสวัสดิการ (Welfare State) มองว่ารัฐควรเข้ามามีบทบาทอย่างมากในการฟื้นคืนทางเศรษฐกิจ ควรเข้ามาแทรกแซงตลาดผ่านการใช้นโยบายทางการเงินเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ แนวคิดการปกครองด้วยระบอบสังคมนิยม ตามแนวคิดมาร์กซิสต์ที่ให้ความสำคัญกับเรื่องสวัสดิการทางสังคมโดยมีรัฐเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจจึงโดดเด่นขึ้นมา เช่นในสหภาพโซเวียต มีการใช้นโยบายวางแผนโดยรัฐบาลส่วนกลางและนโยบายเศรษฐกิจ 5 ปี ทำให้ฐานการผลิตจากภาคเกษตรกรรมเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง กลายเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจอันดับสองรองจากสหรัฐอเมริกา ในเยอรมนีได้มีการใช้นโยบายวางแผนจากส่วนกลางโดยอัดฉีดเงินเข้าระบบเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมและการผลิตอาวุธ อัตราการว่างงานจึงลดลงมาก ส่วนในประเทศระบอบประชาธิปไตยอย่างสหรัฐอเมริกาได้มีการนำทฤษฎีแบบเคนส์มาใช้ในการรักษาดุลยภาพระหว่างทุนและแรงงานเป็นแนวทางในการดำเนินเศรษฐกิจ เน้นงบประมาณเพื่อเพิ่มสวัสดิการของประชาชนและกิจการสาธารณะของรัฐ (Sukhothai Thammathirat open University, n.d.) แต่ไม่นานก็ต้องหยุดแนวคิดนี้ไป เพราะการดำเนินการควบคุมโดยรัฐที่เน้นสวัสดิการทางสังคมขัดต่อผลประโยชน์ของนายทุนที่เน้นกำไรเป็นสำคัญ เพราะกลุ่มนายทุนเหล่านั้นไม่ยินดีจ่ายภาษีเพิ่มเพื่อรองรับสวัสดิการสังคม ทำให้งบประมาณรายจ่ายของรัฐเพื่อสวัสดิการสังคมขยายตัวในขณะที่ภาษีน้อยลง เกิดเงินเฟ้อ และวิกฤตการณ์การคลังในที่สุด

ในขณะเดียวกัน ในปี ค.ศ. 1947 ฟรีดริช ฟอน ฮาเย (Friedrich von Hayek) และมิลตัน ฟรีดแมน (Milton Friedman) ผู้ก่อตั้งสมาคมมเปเลอแร็ง (Mont Pelerin Society (MPS)) ได้ต่อต้านแนวคิดแบบมาร์กซิสต์และเพื่อท้าทายอำนาจแนวคิดรัฐสวัสดิการของเศรษฐศาสตร์เคนส์ มีการพัฒนาลัทธิเสรีนิยมใหม่ได้พัฒนาหลักการทางเศรษฐศาสตร์อย่างเป็นระบบครั้งแรก แต่ยังไม่มีความเชื่อมโยงกับการเมือง เป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างพื้นฐานปรัชญาทางเสรีนิยมใหม่ มองว่าการรวมหมู่ของสังคมมนุษย์ (Collectivity) ไม่มีอยู่จริง มีแต่ความเป็นปัจเจกบุคคล (Individual) เท่านั้น โตตอบเศรษฐกิจของเคนส์ว่าการแทรกแซงของรัฐเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจตกต่ำอีกครั้ง ทางออกของปัญหาอยู่ที่การรื้อถอนบริการสาธารณะและการลดกฎระเบียบของธุรกิจและตลาดการเงิน แนวคิดเรื่องการเปิดตลาดเสรีและปล่อยให้กลไกตลาดของลัทธิเสรีนิยมเก่าจึงกลับมาอีกครั้ง บริการที่ดีที่สุดของประชาชนมาจากเสรีภาพสูงสุดของตลาดและการแทรกแซงขั้นต่ำของรัฐ องค์กรจะได้รับการปลดปล่อย มีการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และพลเมืองจะเป็นอิสระจากเงื้อมมือของรัฐที่ลดทอนความเป็นมนุษย์ (Monbiot, 2007) เสรีภาพเริ่มมาอยู่เหนือความเท่าเทียมในระบบเศรษฐกิจ มนุษย์ควรมีสติในการถือครองกรรมสิทธิ์ของปัจเจกบุคคล มีสิทธิในการสะสมความมั่งคั่งของตนเอง บทบาทของรัฐบาลควรจำกัดอยู่ที่การสร้างและปกป้องตลาด การปกป้องทรัพย์สินส่วนตัว และการปกป้องความมั่นคงของชาติ รัฐต้องลดบทบาทให้มากที่สุด เพราะธรรมชาติของรัฐเต็มไปด้วยอคติ สภาวะไร้ข้อมูล และการบังคับ ซึ่งต่างจากกลไกตลาดที่มีอิสระ โดยปัจเจกแต่ละคนเข้ามาอยู่ในตลาดด้วยความสมัครใจ เปิดเผย และมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารข้อมูลในทุก ๆ ด้านที่เรียกว่า ตลาดแข่งขันสมบูรณ์ ซึ่งหมายรวมถึงเสรีภาพอันเกิดจากการปลดปล่อยตลาดจากการควบคุมทุกรูปแบบ (Ketbunchu, 2013: 7-43) บทบาทของเอกชนและนายทุนจึงเพิ่มมากขึ้นในการแสวงหาผลประโยชน์และสร้างความมั่งคั่ง แต่ในตอนนั้นลัทธิเสรีนิยมใหม่ยังเป็นแค่ช่วงการแตกหน่อไม่เป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย

2) ประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่เบ่งบาน

เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในช่วงทศวรรษ 1970 ขึ้นอีกครั้ง สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากการดำเนินนโยบายของรัฐสวัสดิการ และวิกฤตการณ์น้ำมัน ส่งผลให้ราคาน้ำมันดิบตัวสูงขึ้น 4 เท่า อัตราเงินเฟ้อและการว่างงานสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ค่าจ้างแรงงานสูง ผลกำไรของบริษัทตกต่ำ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จึงมีการนำหลักเสรีนิยมมาใช้ภายใต้เงื่อนไขใหม่ของโลกาภิวัตน์ พร้อมแต่งแต้มลัทธิเสรีนิยมให้ “ใหม่” พร้อมกับเผยแพร่แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนาด้วยสิ่งที่เรียกว่า “แผนงานปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ” (Structural adjustment programs) และข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศ ทั้งยังเชิดชูการเสริมอำนาจให้ปัจเจกชนและการกระจายอำนาจส่วนกลางของรัฐไปยังส่วนท้องถิ่น ถู้อาตลาดเสรีที่กำกับดูแลตัวเองคือรูปแบบการปกครองหนึ่งเดียวที่เหมาะสม รวมไปถึงโมเดลการบริหารรัฐแบบ “การบริหารภาครัฐแนวใหม่”⁵ ได้ครอบงำระบบราชการไปทั่วโลกอย่างรวดเร็ว (Steger & Roy, 2021)

ลัทธิเสรีนิยมใหม่มีบทบาทสำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ โดยประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาโรนัล เรแกน และนายกรัฐมนตรีอังกฤษมาร์กาเรต แทตเชอร์ ได้นำหลักเสรีนิยม

⁵ การจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) คือ การเปลี่ยนแปลงระเบียบและวิธีการของระบบราชการไปสู่การบริหารแบบใหม่ โดยใช้กระบวนการของภาคเอกชนมาบูรณาการ มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ มีมาตรฐานวัดได้ ใช้กลไกการตลาดเปิดโอกาสในการแข่งขันทั้งภาคเอกชนและภาคประชาชน มุ่งเน้นการให้บริการแก่ประชาชนโดยคำนึงถึงคุณภาพเป็นสำคัญ

มาใช้ในรูปแบบนโยบายและโครงการสาธารณะอย่างเป็นรูปธรรม เน้นเศรษฐกิจเปิดตลาดเสรีอย่างสุดโต่ง เสรีนิยมใหม่ถือกำเนิดขึ้นพร้อมกับยึดโยงเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของ “โลกาภิวัตน์” นำเสนอภาพว่าเราทุกคนกำลังเข้าสู่โลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ เป็นสิ่งที่เราหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่มีใครควบคุมได้ อย่างที่มาร์กาเรต แทตเชอร์เสนอว่า “there is no alternative”: ไม่มีทางเลือกอื่น (นอกจากเสรีนิยมใหม่) การหลอมรวมตลาดในระดับโลกเป็นกระบวนการที่มีเหตุผล ไม่ว่าจะอยู่ในบริบทสังคมแบบใดก็ไม่เป็นอุปสรรคในการสร้างตลาดเสรี การจะอยู่ในสังคมโลกาภิวัตน์ จำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับกฎเกณฑ์ของตลาดเสรี และมีเพียงเสรีนิยมใหม่เท่านั้นที่จะส่งมอบประโยชน์ทางวัตถุกับทุกคนในท้ายที่สุด ทั้งยังช่วยส่งเสริมอิสรภาพของปัจเจกชนและความก้าวหน้าทางวัตถุ และส่งเสริมการแพร่กระจายของระบอบประชาธิปไตยและอิสรภาพไปทั่วโลก อุดมการณ์อันหนักแน่นและการวาดภาพที่น่าดึงดูด ทำให้คนทั่วโลกมั่นใจว่าการเกิดขึ้นของตลาดจะช่วยนำพาประเทศทั่วโลกหลุดพ้นจากความยากจน

ในปี ค.ศ. 1989 นักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษ จอห์น วิลเลียมสัน (John Williamson) ได้ผลิตชุดความคิด “ฉันทามติแห่งวอชิงตัน” (Washington Consensus) ว่าเป็นนโยบายที่เหมาะสมสำหรับการปฏิรูปเศรษฐกิจในสหรัฐอเมริกา โดยวิลเลียมสันจะจงว่เป็นการปฏิรูประบบเศรษฐกิจในลาตินอเมริกาเท่านั้น แต่ภายหลังมีการนำฉันทามติวอชิงตันไปใช้ในมิติต่าง ๆ และมีการตีความต่างจากฉันทามติดั้งเดิมออกไปอย่างมาก นำเสนอชุดนโยบายทั้งหมด 10 ชุด ดังนี้ (Tanapohnpan, 2001: 31-34)

- (1) นโยบายว่าด้วยวินัยทางการคลัง ลดขนาดดุล เป็นนโยบายงบประมาณที่กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) พยายามกดดันให้ประเทศโลกที่สามดำเนินการ ซึ่งมักจะมีการใช้จ่ายเกินตัวต่อมา
- (2) นโยบายว่าด้วยการจัดลำดับความสำคัญของรายจ่ายรัฐบาล ลดการจ่ายสาธารณะ โดยเฉพาะด้านการทหารและการบริหารรัฐกิจ เลิกหรือลดการให้เงินอุดหนุน หันมาให้ความสำคัญด้านการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาและสาธารณสุข รวมทั้งการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ
- (3) นโยบายการปฏิรูปภาษีอากร (Tax Reform) เน้นการขยายฐานภาษีมากขึ้น ทำให้รัฐมีรายได้มากขึ้น
- (4) นโยบายว่าด้วยอัตราดอกเบี้ย หรือการเปิดเสรีทางการเงิน อัตราดอกเบี้ยควรปล่อยให้เป็นเรื่องของกลไกตลาดการเงินภายในประเทศ
- (5) นโยบายว่าด้วยการแลกเปลี่ยนเงินตรา ดำเนินนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนที่เกื้อกูลการแข่งขัน เพื่อสนับสนุนการเติบโตโดยเฉพาะภาคการส่งออก
- (6) นโยบายการเปิดเสรีด้านการค้าระหว่างประเทศ ทำลายกำแพงภาษีศุลกากร และงดการจัดเก็บภาษีอากรขาเข้าสินค้าชั้นกลาง
- (7) นโยบายว่าด้วยการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ กำหนดนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ
- (8) นโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ถ่ายโอนหน้าที่การผลิตไปให้ภาคเอกชน ช่วยลดบทบาทของรัฐบาลและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการประกอบการ
- (9) นโยบายว่าด้วยการลดการควบคุมและการกำกับในระบบเศรษฐกิจ

(10) นโยบายว่าด้วยการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน เพราะความไม่ชัดเจนในกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินก่อให้เกิดความไม่ชัดเจนในความเป็นเจ้าของและการรับผิดชอบ

เสรีนิยมใหม่กับการเมืองระหว่างประเทศ เดิมการเมืองระหว่างประเทศเกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายทางการทูตและการทหาร แต่ลัทธิเสรีนิยมใหม่สนับสนุนลัทธิตลาดโลกนิยม เชื่อว่าการขยายตัวของการค้าระหว่างประเทศจะทำให้โลกมีสันติภาพมากขึ้น เพราะเราจะให้ความสนใจกับเศรษฐกิจมากกว่าด้านการทหารหรือเรื่องอุดมการณ์สูงส่ง ทั้งยังเชื่อว่าคุณค่าทางศีลธรรมและสิทธิมนุษยชนต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การเกิดขึ้นของกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลก เพื่อดูแลเสถียรภาพของระบบการเงินระหว่างประเทศที่จะเอื้ออำนวยต่อการขยายตัวของการค้าโลก และการสนับสนุนด้านการเงิน (กู้ยืม) เพื่อปรับฐานะดุลการชำระ เงินและรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ จะนำพาประชาชนหลุดพ้นความยากจน แต่ในขณะเดียวกันก็ผูกเงื่อนไขเงินกู้เข้ากับการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจตามแนวทางเสรีนิยมใหม่

นอกจากนี้ เสรีนิยมใหม่นำเรื่องการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ มาโยงเข้ากับแนวคิดเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตย การตัดสินใจเลือกของปัจเจกชนอิสระภาพทั้งการเมืองและเศรษฐกิจเชื่อมกันอย่างซับซ้อนและไม่สามารถแยกออกจากกันได้ และประชาธิปไตยต้องอาศัยเศรษฐกิจแบบตลาดเสรีจึงจะเป็นประชาธิปไตยเต็มตัว แนวคิดลัทธิเสรีนิยมใหม่ได้แทรกซึมเข้าสู่ทุกมิติชีวิต และกิจกรรมทางสังคมของประชาชนทุกด้าน การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การศึกษาอย่างเสรี เสรีภาพทางการแสดงออกด้านการเมือง ส่งผลให้เกิดการเชื่อมต่ออย่างไร้พรมแดนและไร้ขีดจำกัด รวมทั้งมูลค่าทางเศรษฐกิจเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีการโยกย้ายเงินทุนและแรงงานอย่างเสรี ประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่ในช่วงนี้จึงเป็นกระแสนิยมที่ประเทศใดไม่ถือกฎเกณฑ์และยึดหลักการเสรีนิยมใหม่ถือว่า “ตกขบวน” แม้แต่ประเทศจีนเองก็เริ่มดำเนินนโยบายการเปิดและปฏิรูปประเทศตามเสรีนิยมแบบจีน เพื่อเข้าเป็นส่วนหนึ่งของขบวนกระแสโลกาภิวัตน์

3) ประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่สั้นคลอน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สร้างภาพความเชื่อมโยงของประชาธิปไตยและลัทธิเสรีนิยมใหม่ชัดเจนมากขึ้น ประชาธิปไตยคืออะไร เสรีนิยมใหม่คืออะไร และอะไรคือประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่ การเมืองและเศรษฐกิจเป็นเรื่องที่แยกออกจากกันไม่ได้ จนกระทั่งปัจจุบันอาจจะถูกผสมให้เป็นเนื้อเดียวกันโดยใช้กระแสโลกาภิวัตน์เป็นตัวผสมผสาน ตลาด “เสรี” และ ประชาธิปไตยบนพื้นฐาน “เสรีภาพ” เริ่มมีความสำคัญและทุกคนให้ความสนใจเพิ่มขึ้น แต่อย่าลืมว่าเสรีนิยมใหม่เกิดขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจที่ตกต่ำ และเสรีภาพทางคุณค่าของมนุษย์ควรเป็นสิ่งที่ได้รับการเคารพ ษัตริย์ ธรรมบุชิตี กล่าวว่า ลักษณะสำคัญของทุนนิยมเสรีนิยมใหม่คือการก้าวเข้าไป “ปล้นชิง” ความเป็นมนุษย์ในทุกมิติและแปรเปลี่ยนให้เป็นสินค้า (Thammabutsadee, 2018) สอดคล้องกับ Wendy Brown (2015) ที่กล่าวไว้ว่า “ลัทธิเสรีนิยมใหม่สร้างผลกระทบเชิงลบต่อหลักการพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยอย่างมาก สร้างความเข้าใจว่าทุกสิ่งทุกอย่างต้องเสรี มนุษย์กลายเป็นแค่ทุนในระบบทุนนิยม การตัดสินใจคุณค่าในการกระทำต่าง ๆ กลายเป็นเรื่องการลงทุนเพื่อคาดหวังผลกำไรปัจเจกบุคคล ไม่ได้มองว่าเป็นเรื่องกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพเพื่อการพัฒนาประโยชน์ส่วนรวมอีกต่อไป” (Torsak, 2016)

Steger and Roy (2021) มองว่านโยบายและการดำเนินการองค์การทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เช่น กองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลก เป็นเพียงการสร้างวาทกรรมชวนเชื่อ เพื่อสร้างความชอบธรรมในการกู้เงิน โดยนำแผนงานปรับเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมใหม่มาใช้กับประเทศด้อยพัฒนา โดยให้เหตุผลว่าเพื่อการบรรเทาความยากจน รวมทั้งมองว่าตลาดไม่ได้ทำงานด้วยวิถีทางและกฎเกณฑ์เดียวกัน ภายใต้บริบททางสังคมที่ต่างกัน สังคม การเมือง วัฒนธรรม ดังนั้นการเปิดตลาดเสรีภาพที่สนับสนุนปัจเจกบุคคลในการสะสมความมั่งคั่ง นำมาซึ่งความเหลื่อมล้ำทางสังคม คุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐานของประชาชนที่ควรได้รับขึ้นอยู่กับโอกาสและความสามารถในการเข้าถึงสวัสดิการและประกันสวัสดิภาพทางสังคม

การเติบโตของประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่ ทำให้เราก้าวสู่สังคม “Moneyism” การแสวงหาชีวิตที่ต้องแลกด้วยเงินตรา ความสำเร็จและความยิ่งใหญ่วัดกันที่ตัวเลข ค่านิยมความเสมอภาคและการเห็นค่าความเป็นมนุษย์ที่ควรจะถูกหยาบคายเข้ามาเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในสังคม สังคมกลายเป็นเรื่องที่เราค่าสูง จำต้องยาก การพยายามควบคุมการแข่งขันกลายเป็นเรื่องคุกคามต่อเรื่องเสรีภาพ การควบคุมตลาดและการจัดเก็บภาษีนั้นต้องลดลง บริการสาธารณะต้องถูกแปรรูปให้ไปอยู่ในมือของเอกชน การให้เสรีภาพของปัจเจกบุคคล รวมไปถึงการรับผิดชอบต่อชีวิตของตัวเอง การแบกรับภาระสวัสดิการพยาบาลที่ดีขึ้นอยู่กับความสามารถในการเข้าถึงของบุคคล ต้องกู้ยืมเงินเพื่อเข้าถึงการศึกษา ทั้งที่โครงสร้างพื้นฐานทางสังคมที่ทุกคนควรมีโอกาสได้รับเงินอุดหนุนด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชาชนแบกรับความเสี่ยงทางสังคมด้วยตัวเอง ทั้งที่เป็นสิ่งที่ควรได้เข้าถึงกันทุกคน และต้องพัฒนาตัวเองอยู่เสมอเพื่อหาจุดยืนในสังคม การเป็นปัจเจกบุคคล คือการยอมจำนนต่อสภาพที่เป็นอยู่ เข้าใจว่าไม่มีใครดูแลเราได้ นอกจากตัวเอง ดังนั้นเราต้องพึ่งตัวเองก่อน คิดถึงตัวเองก่อน หล่อหลอมความแปลกแยกที่มีต่อสังคม เวลาเป็นเงินเป็นทองชีวิตต้องทำงานตลอดเวลา จนไม่สามารถหาจุดแห่งความพอดีของชีวิตได้ เหมือนการขูดรีดความเป็นชีวิตของตัวเองแบบสาหัส สร้างคำถามที่ว่า นี่คือนิสัยได้ประโยชน์จากประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่ผ่านเสรีทางเศรษฐกิจพยายามหลีกเลี่ยงการกล่าวถึงผลลัพธ์ที่สังคมต้องแบกรับหรือไม่

4.2 หลักการ “ประชาธิปไตยแบบจีน” ในยุคประธานาธิบดี สี จิ้นผิง

ปัจจุบันสาธารณรัฐประชาชนจีนปกครองด้วยระบอบสังคมนิยมลักษณะแบบจีนโดยยึดถือแนวคิดของมาร์กซิสต์ มาร์กซได้กล่าวไว้ใน “แถลงการณ์พรรคคอมมิวนิสต์” ว่าขั้นตอนแรกในการปฏิวัติกรรมมาชีพ คือการทำให้ชนชั้นกรรมมาชีพได้เลื่อนขั้นสู่ชนชั้นปกครองและได้ประชาธิปไตย ดังนั้น คุณค่าพื้นฐานของพรรคคอมมิวนิสต์ที่แท้จริงอยู่ที่การปลดปล่อยทางสังคมและการสร้างประชาธิปไตยของประชาชน ตั้งแต่การก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีนในปี ค.ศ. 1949 จนถึงปัจจุบัน จีนมีการแสวงหาแนวทางเพื่อสร้างประชาธิปไตยแบบสังคมนิยมเสมอมา ผ่านผู้นำทั้งหมด 5 รุ่น ประชาธิปไตยในจีนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง คือ แนวคิดเผด็จการประชาธิปไตยประชาชน (人民民主专政 rénmin mínzhǔ zhuānzhèng: The People's Democratic Dictatorship) ของเหมา เจ๋อตง แนวคิดระบบเศรษฐกิจตลาดแบบสังคมนิยม (社会主义市场经济 shèhuì zhǔyì shìchǎng jīngjì: Socialist Market Economy) ของเติ้ง เสี่ยวผิง หลักการสามเอกภาพ (三个统一 sān gè tǒngyī: Three Unities) ของเจียง เจ๋อหมิน แนวคิดประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (协商民主

Xiéshāng mínzhǔ: Consultative Democracy) ของหู จิ่นเทา และประชาธิปไตยแบบจีน (中国式民主 Zhōngguó shì mínzhǔ: Chinese-style Democracy) ของสี จิ้นผิง

1) แนวคิดเผด็จการประชาธิปไตยประชาชนของเหมา เจ๋อตง

ตั้งแต่สิ้นสุดสงครามฝิ่นในปี ค.ศ. 1842 จีนได้เผชิญกับกระบวนการเปลี่ยนผ่านทางประวัติศาสตร์ การเมืองการปกครองและสังคม การรุกรานของจักรวรรดินิยม โดน “แบ่งก้อนเค้ก” ประชาชนใช้ชีวิตอย่างลำบาก กลายเป็นคนป่วยแห่งเอเชีย (Sick man of Asia) จีนเป็นประเทศที่มีแผ่นดินขนาดใหญ่แต่ไร้ซึ่งศักยภาพในการปกครองตนเอง การปฏิวัติประเทศของเหมา เจ๋อตง มีพื้นฐานมาจากลัทธิมาร์กซิสต์-เลนินนิสต์ (Marxism - Leninism) ที่ให้ความสำคัญกับชนชั้นกรรมาชีพและเกษตรกรซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศเพื่อก้าวไปสู่สังคมนิยมวินิสต์ที่สมบูรณ์⁶ (Dabphet, 2017: 260-266) กำจัดระบบแสวงหาผลประโยชน์และการขูดรีดผลประโยชน์ของชนชั้นนายทุน การก่อตั้งประเทศจีนใหม่จึงมุ่งมั่นในการปลดปล่อยประชาชน เพื่อสังคมที่เท่าเทียมและเสรีภาพของทุกคนตามหลักการสังคมนิยมวินิสต์ ยึดมั่นในเผด็จการประชาธิปไตยประชาชน โดยมี การกำหนดรูปแบบการปกครองของประเทศที่มีประชาธิปไตยในรูปแบบใหม่เรียกว่า “ประชาธิปไตยของประชาชน” ปกครองโดยประชาชนภายใต้การนำของชนชั้นกรรมาชีพ ตั้งอยู่บนพื้นฐานพันธมิตรกรรมาชีพและเกษตรกร มีการร่างรัฐธรรมนูญโดยนำรัฐธรรมนูญของโซเวียตในเรื่องปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของแรงงานที่ถูกเอารัดเอาเปรียบมาเป็นตัวอย่างในการเขียนคำนำในรัฐธรรมนูญจีน โดยระบุว่าความเป็นสังคมนิยมของจีนเป็นพื้นฐานในการรับประกันความเป็นประชาธิปไตยของประเทศ และในขณะเดียวกันการพัฒนาประชาธิปไตยก็นำไปสู่การพัฒนาสังคมนิยมเช่นกัน รัฐธรรมนูญฉบับแรกในประวัติศาสตร์ของจีนถึงถือกำเนิดขึ้นในปี ค.ศ. 1954 ซึ่งกำหนดระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยสำหรับจีน ประกอบด้วยสามระบบหลัก คือระบบสภาผู้แทนประชาชน ระบบความร่วมมือทางการเมืองแบบหลายฝ่ายภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์จีนและระบบการปกครองตนเองในพื้นที่ชนชาติพันธุ์ แต่ในช่วงปลายของเหมา เจ๋อตง ประชาธิปไตยเริ่มเน้นถึงการรวมศูนย์และเพิกเฉยต่อประชาธิปไตย มีระบบกฎหมายที่ไม่สมบูรณ์ และเน้นมติของพรรคจนละเลยบรรทัดฐานทางกฎหมาย นำไปสู่การปฏิวัติวัฒนธรรมครั้งยิ่งใหญ่ สภาผู้แทนประชาชนแห่งชาติและสภาผู้แทนประชาชนในท้องถิ่นสูญเสียความสามารถในการทำหน้าที่ในฐานะองค์กรที่มีอำนาจสูงสุด สิทธิของประชาชนไม่ได้รับการรับรอง ระบบประชาธิปไตยและหลักนิติธรรมถูกทำลาย

2) แนวคิดระบบเศรษฐกิจตลาดแบบสังคมนิยมของเติ้ง เสี่ยวผิง

เติ้ง เสี่ยวผิง ได้สรุปบทเรียนที่เกิดขึ้นจากความล้มเหลวในการปฏิวัติวัฒนธรรม เห็นว่าเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องปฏิรูปพรรคและระบบการเป็นผู้นำของรัฐ มีเนื้อหาที่สำคัญ 3 ประการ คือ การเพิ่มกำลังการผลิตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาประชาธิปไตยด้านการเมือง เพื่อเป็นหลักประกันประชาชนให้มีความมั่นใจและพอใจกับการบริหารประเทศในรูปแบบต่าง ๆ และการยึดมั่นหลักการพื้นฐาน 4 ประการ (四项基本原则 sì xiàng jīběn yuánzé: Four Cardinal Principles) เพื่อปรับปรุงระบบพรรคอย่างมีประสิทธิภาพ มีประชาธิปไตย ของ

⁶ คอมมิวนิสต์ ทฤษฎีคอมมิวนิสต์ของคาร์ล มาร์กซ์ คือการปฏิวัติสังคมนิยมขั้นสุด เป็นสังคมในอุดมคติ (Utopia) ไร้ซึ่งการควบคุมของรัฐ ทุกคนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตร่วมกัน และไม่มีชนชั้นทางสังคม

ชีวิตทางการเมืองและการบริหารทางเศรษฐกิจ รวมทั้งประชาธิปไตยของชีวิตทางสังคมโดยรวม แต่จากบทเรียนของการปฏิวัติวัฒนธรรมทำให้ได้เห็นว่า ประชาธิปไตยของจีนไม่สามารถเดินตามแบบตะวันตกได้ จำเป็นต้องยึดในหลักพื้นฐาน 4 ประการ คือ ยึดมั่นในแนวทางสังคมนิยม ยึดมั่นในอำนาจเผด็จการของชนชั้นกรรมาชีพ ยึดมั่นในการนำโดยพรรคคอมมิวนิสต์จีน และยึดมั่นตามลัทธิมาร์กซ์-เลนิน และแนวคิดของเหมา เจ๋อตง จึงจะเป็นแนวทางที่เหมาะสมกับบริบทของจีน

เติ้ง เสี่ยวผิง ไม่ยึดติดอุดมการณ์คอมมิวนิสต์หรือลัทธิมาร์กอย่างเคร่งครัด แต่ปรับตามสภาพของสังคมจีนถึงอย่างไรก็ตามเติ้ง เสี่ยวผิง รับเอาเฉพาะเสรีที่เป็นแนวทางเศรษฐกิจทุนนิยมของโลกประชาธิปไตยเท่านั้น ส่วนในทางการเมืองยังคงยึดมั่นชัดเจนว่าจีนยังคงยึดมั่นในระบอบสังคมนิยม (Dabphet, 2017: 260-266) การพัฒนาประเทศคือการใช้ประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจแบบตะวันตก การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจให้มั่นคงเป็นสิ่งจำเป็นเร่งด่วนและทำได้โดยไม่ขัดกับแนวทางของคอมมิวนิสต์ เพื่อพาจีนหลุดพ้นจากความยากลำบากและความล้าหลัง สร้างสังคมกินดีอยู่ดี เติ้ง เสี่ยวผิงจึงได้ปฏิรูประบบเศรษฐกิจจากเดิมที่ต้องวางแผนจากส่วนกลางแบบสังคมนิยม มาเป็นระบบเศรษฐกิจตลาดแบบสังคมนิยม มีการกระจายอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองไปยังองค์กรระดับท้องถิ่นและภูมิภาค เปิดรับเศรษฐกิจ “เสรีนิยมใหม่” หรือการเปิดตลาดเสรีของฝั่งตะวันตกแบบค่อยเป็นค่อยไป แต่รัฐยังคงเป็นสถาบันเดียวที่มีอำนาจในการออกกฎหมายรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เริ่มปฏิรูปวิสาหกิจ พยายามรักษาเสถียรภาพค่าเงิน เป็นต้น

จากการศึกษาของ Zuo Liangkai (2002) พบว่า เศรษฐกิจแบบตลาดมีผลกระทบเชิงบวกต่อการพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ในขณะที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจแบบตลาดอย่างจริงจัง และส่งเสริมการพัฒนาการเมืองแบบประชาธิปไตย ระบบการเมืองต้องได้รับการปฏิรูปเพื่อให้เกิดการพัฒนาด้วยกันของเศรษฐกิจแบบตลาดและการเมืองแบบประชาธิปไตย การเปิดเสรีตลาดทางเศรษฐกิจ และเสรีภาพจากโลกตะวันตก ทำให้ประชาชนโดยเฉพาะนักศึกษาในจีนต้องการเสรีภาพในชีวิตดังเช่นประเทศตะวันตกได้รับ จนนำไปสู่เหตุการณ์ในปี ค.ศ. 1989 เหตุการณ์เทียนอันเหมิน เป็นประวัติศาสตร์การเรียกร้องประชาธิปไตยครั้งใหญ่ในจีน รัฐบาลจีนจึงตัดสินใจใช้กำลังทหารเพื่อยุติเหตุการณ์ดังกล่าว จึงเป็นภาพสะท้อนประชาธิปไตยของจีนในมุมมองของชาวตะวันตกว่าเป็นการใช้ความรุนแรง และละเมิดสิทธิมนุษยชน

การริเริ่มแนวคิดเศรษฐกิจตลาดแบบสังคมนิยมของเติ้ง เสี่ยวผิง เป็นจุดเริ่มต้นส่งเสริมประชาธิปไตยและขยายขอบเขตเสรีภาพของสังคมจีนมากขึ้นแบบค่อยเป็นค่อยไป เติ้ง เสี่ยวผิงได้ส่งเสริมเสรีภาพในการแสดงออกประชาธิปไตยของบุคคล ประชาชนมีสิทธิประโยชน์ในทรัพย์สินและการครอบครองทรัพย์สินมากขึ้น แต่รัฐยังคงมีบทบาทในนโยบายสาธารณะในแบบสังคมนิยมเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของสังคมและประชาชนทั้งส่วนน้อยและส่วนใหญ่

3) หลักการสามเอกภาพของเจียง เจ๋อหมิน

หลักจาก “คลื่นทางการเมือง” สงบลง เจียง เจ๋อหมินได้หยิบยกแนวคิดการพัฒนาการเมืองของจีนขึ้นมาครั้งแรก และยังคงยึดมั่นในหลักพื้นฐาน 4 ประการ มองว่าเราควรยึดตามสภาพบ้านเมืองของเราสรุปจากประสบการณ์เองและเรียนรู้สิ่งที่เป็นประโยชน์ ไม่ลอกเลียนแบบระบบประชาธิปไตยแบบตะวันตก

เน้นการพัฒนาด้านนวัตกรรม และผลักดันการสร้างระบอบการเมืองประชาธิปไตยของจีนสู่ขั้นตอนใหม่ โดยยึดหลักนิติธรรมและกฎหมายในการปกครองประเทศ เจียง เจ๋อหมินเน้นย้ำว่าพื้นฐานการพัฒนาการเมืองแบบสังคมนิยมประชาธิปไตยคือ การรวบรวมในการยึดมั่นในการนำของพรรคคอมมิวนิสต์ ประชาชนเป็นนายของประเทศ และการปกครองโดยนิติธรรมเข้าเป็นหนึ่งเดียวกัน โดยพัฒนาตาม “หลักการสามเอกภาพ” คือการจัดความสัมพันธ์สามส่วนให้เหมาะสมคือ ผู้นำของพรรค ประชาธิปไตยของประชาชน และการกระทำสิ่งต่างๆให้สอดคล้องกฎหมาย เป็นสาระหลักและเครื่องหมายแสดงถึงการก่อตัวตามเส้นทางการพัฒนาการเมืองแบบสังคมนิยมที่มีลักษณะเฉพาะของจีน (Fang, 2021) รับประกันว่าประชาชนดำเนินการเลือกตั้ง การตัดสินใจ การจัดการ และการกำกับดูแลตามระบอบประชาธิปไตย มีสิทธิและเสรีภาพที่หลากหลาย รวมถึงการเคารพ และการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ขณะเดียวกันต้องรักษาและปรับปรุงระบบรัฐสภาของประชาชน รักษาและปรับปรุงความร่วมมือหลายฝ่ายและระบบการปรึกษาหารือทางการเมืองภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์ รวบรวมและพัฒนาแนวร่วมรักชาติที่กว้างขวาง (Jiujiang Newspaper, 2022)

ในด้านการเมืองระหว่างประเทศ ได้ส่งเสริมประชาธิปไตยของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เคารพความหลากหลายของโลก สนับสนุนประเทศกำลังพัฒนาในการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์อันชอบธรรมของตน มีแกนหลักคือความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ผลประโยชน์ร่วมกัน ความเสมอภาค และความร่วมมือ การก่อตั้งองค์การความร่วมมือเซี่ยงไฮ้ของเจียงเจ๋อหมิน เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจและความสัมพันธ์อันดีกับประเทศสมาชิก เป็นการสร้างรากฐานความร่วมมือทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม การศึกษาและอื่นๆ เพื่อสร้างเสถียรภาพ และการจัดระเบียบบรรพตภิบาลโลก ที่มีความเป็นประชาธิปไตย ยุติธรรม และมีเหตุผล (Shanghai Cooperation Organization Secretariat, n.d.)

4) แนวคิดประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือยุคใหม่ของหู จิ่นเทา

ในยุคของเจียง เจ๋อหมินมีการกล่าวถึงรูปแบบพื้นฐานประชาธิปไตย 2 ประเภท หนึ่งคือใช้วิธีการเลือกตั้ง และสองคือวิธีการปรึกษาหารือ การใช้ประชาธิปไตยทั้ง 2 รูปแบบเป็นสิ่งที่ตะวันตกไม่สามารถเปรียบเทียบได้และยากที่จะเข้าใจ กล่าวคือ การใช้สิทธิของประชาชนผ่านการเลือกตั้ง และทุกฝ่ายในภาคประชาชนจะมีการปรึกษาหารืออย่างเต็มที่ก่อนการเลือกตั้งและลงคะแนนเสียง เพื่อให้บรรลุฉันทามติสูงสุดจากการสรุปประสบการณ์และพิจารณาความต้องการในการพัฒนา ในการประชุมพรรคคอมมิวนิสต์จีนครั้งที่ 18 ในยุคของหู จิ่นเทา การจัดระบบแข่งขันไม่เหมาะสมสำหรับสังคมจีนในขณะนั้น มีการเน้นย้ำเรื่องประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารืออย่างเป็นทางการ พร้อมทั้งกำหนดให้เป็นทิศทางจุดเน้นการพัฒนาการเมืองประชาธิปไตยในช่วงเวลานั้น ซึ่งเอื้อต่อการสร้างความปรองดอง การแสวงหาจุดร่วมและเคารพจุดต่าง

รูปแบบหลักของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือในจีนแบ่งเป็น 3 รูปแบบหลัก คือ (Fang, 2021)

(1) การปรึกษาหารือทางการเมือง ภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์และระบบความร่วมมือหลายพรรคที่เป็นพรรคประชาธิปไตยต่าง ๆ เกี่ยวกับนโยบายหลักของประเทศ ประเด็นสำคัญในชีวิตทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม

(2) การปฎิภาหหรือเกี่ยวกับการบริหาร เกี่ยวกับการจัดการระหว่างรัฐบาลทุกระดับกับพลเมืองที่เกี่ยวข้องกับกิจการ นโยบาย ประเด็นสาธารณะ และความขัดแย้งทางสังคม

(3) การปฎิภาหหรือทางสังคม ภายใต้ขอบเขตการปกครองตนเองของชนบท ในการจัดการแก้ปัญหาสาธารณะ สิทธิพลเมือง และความขัดแย้งทางสังคมอย่างอิสระ ตระหนักถึงการจัดการตนเอง การศึกษาด้วยตนเอง และการจัดบริการตนเอง

แสดงถึงประชาธิปไตยแบบปฎิภาหหรือมีลักษณะกว้างมากขึ้น ส่งเสริมการมีบทบาทต่อสังคมและการเมือง เป็นวิธีการแสวงหาจุดร่วม ดูแลผลประโยชน์ของทุกฝ่าย ส่งเสริมการประนีประนอม และส่งเสริมผลประโยชน์ร่วม ไม่เหมือนประชาธิปไตยแบบแข่งขันที่สนับสนุนความแตกต่าง ต้องทำตามผู้ชนะทั้งหมด ซึ่งง่ายต่อการขัดแย้งด้านผลประโยชน์

5) ประชาธิปไตยแบบจีนของสี จิ้นผิง

ปี ค.ศ. 2017 การประชุมสมัชชาใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์จีนครั้งที่ 19 ในยุคของสี จิ้นผิง ยังคงเน้นย้ำเรื่อง ประชาชนคือนายของประเทศ มีการแสดงจุดยืน ทศนะ และวิธีการของพรรคต่อประชาธิปไตยอย่างชัดเจนและลึกซึ้ง พยายามผนวกประชาธิปไตยแบบจีนเข้าสู่หลักสูตรอุดมการณ์และการเมือง เน้นค่านิยมประชาธิปไตยแบบจีน และประชาธิปไตยเป็นคุณค่าร่วมกันของมวลมนุษยชาติ เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2021 สำนักงานข้อมูลสภาแห่งรัฐได้เผยแพร่เอกสาร “จีน: ประชาธิปไตยที่ได้ผล” (China: Democracy That Works) ระบุว่า “ประชาธิปไตยเป็นสิทธิของประชาชนในทุกประเทศ ไม่ใช่สิทธิบัตรของบางประเทศ ไม่ว่าประเทศใดจะเป็นประชาธิปไตยหรือไม่ ควรได้รับการตัดสินโดยประชาชนในประเทศนี้ ไม่ใช่โดยคนไม่กี่คนจากภายนอก ประเทศใดในประเทศคมระหว่างประเทศว่าเป็นประชาธิปไตยหรือไม่ ควรได้รับการตัดสินโดยประชาคมระหว่างประเทศไม่ใช่โดยประเทศที่อหังการเพียงไม่กี่ประเทศ การบรรลุประชาธิปไตยมีหลายวิธีและเป็นไปไม่ได้ที่จะเหมือนกัน ใช้พื้นฐานเดียวในการวัดโลก” (China's State Council Information Office, 2021: 35-44) แสดงให้เห็นชัดเจนว่าจีนเองก็มีประชาธิปไตยแบบจีน ที่เป็นผลมาจากประสบการณ์การค้นหานแนวทางที่เหมาะสมต่อบริบทและความต้องการของประชาชนและประเทศชาติ จีนมีมาตรฐานการวัดประชาธิปไตยแบบจีน

เอกสาร “จีน: ประชาธิปไตยที่ได้ผล” ได้ระบุประชาธิปไตยแบบจีนมี 5 ลักษณะสำคัญคือ

(1) สิทธิของประชาชน รัฐธรรมนูญของจีนระบุว่า อำนาจทั้งปวงในสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นของประชาชน อำนาจของรัฐคือการรับใช้ประชาชนมากกว่าการสนับสนุนทุน รัฐสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจและวัตถุที่มั่นคงให้กับประชาชนในการบริหารประเทศของตนเอง สิทธิและสิทธิมนุษยชนได้รับการเคารพและคุ้มครองอย่างเต็มที่อย่างค่อยเป็นค่อยไป การใช้ชีวิตอย่างพึงพอใจเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นสูงสุด มีระบบรักษาความปลอดภัย ประกันสุขภาพขั้นพื้นฐานที่ครอบคลุม

(2) การขยายการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย หากประชาชนถูกปลุกขึ้นมาเพื่อลงคะแนนเสียงเท่านั้น แต่หลังจากนั้นกลับเฉยชา ประชาชนมีความหวังอันยิ่งใหญ่จากการหาเสียงแต่หลังจากนั้นกลับไม่พูดถึง

อีก นั้นไม่ใช่ประชาธิปไตยที่แท้จริง การนำแนวคิดประชาธิปไตยแบบหยั่งรากลึกลงในจิตใจของประชาชน และการปฏิบัติใช้จริง เป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยอย่างกว้างขวางและยั่งยืน

(3) การบริหารราชการแผ่นดินที่มีประสิทธิภาพ ความก้าวหน้าของประชาธิปไตยและความทันสมัยของการบริหารราชการแผ่นดินควรทำงานควบคู่กัน พึ่งพาและส่งเสริมซึ่งกันและกัน ให้มีความสำคัญกับสถานะหลักของประชาชนและสร้างความตระหนักว่าประชาชนเป็นนายของประเทศ ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพรรคการเมือง กลุ่มชาติพันธุ์ ศาสนา กลุ่มสังคมนิยมและเพื่อนร่วมชาติ โดยการรักษาเอกภาพ เสถียรภาพทางการเมืองและสร้างพลังอันยิ่งใหญ่ในการพัฒนาประเทศ

(4) ความมั่นคงทางสังคมและความปรองดอง ประชาธิปไตยเป็นทั้งผลลัพธ์และเครื่องหมายของความก้าวหน้าทางสังคม ต้นแบบที่ดีของประชาธิปไตยควรสร้างฉันทามติมากกว่าสร้างความแตกแยกและความขัดแย้งทางสังคม สร้างความเสมอภาคและความยุติธรรมแทนที่จะขยายความเหลื่อมล้ำทางสังคม รักษาระเบียบและความมั่นคงทางสังคมแทนที่จะก่อความวุ่นวาย และสร้างแรงบันดาลใจในเชิงบวกมากกว่ายุยงให้เกิดการปฏิวัติและส่งเสริมสิ่งจอมปลอม

(5) ข้อจำกัดที่มีประสิทธิภาพและการกำกับดูแลการใช้อำนาจ มีการตรวจสอบการใช้อำนาจสาธารณะที่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนให้อยู่ภายใต้กฎหมาย เพื่อให้มั่นใจว่ามีการใช้อำนาจอย่างโปร่งใส และเข้มงวดมากขึ้นต่อมาตรการต่อต้านการทุจริต

5. อภิปรายผล : การตีความหลักการ “ประชาธิปไตยแบบจีน” ในยุคตีสี่ จิ้นผิง บนหลักการประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่ของโลกตะวันตก

ในส่วนของอภิปรายผลผู้วิจัยนำแนวคิด “ประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่” เป็นตัวตั้งทางทฤษฎีเพื่อทำการวิเคราะห์ตีความหลักการประชาธิปไตยแบบจีนในยุคตีสี่ จิ้นผิง โดยแบ่งการตีความผ่านสามมุมมองคือ มุมมองด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านการเมืองระหว่างประเทศเพื่อให้เห็นภาพของ “ประชาธิปไตยแบบจีน” ในยุคตีสี่ จิ้นผิง ผ่านการตีความด้วยแนวคิดเสรีนิยมใหม่ของโลกตะวันตก

1) การตีความด้านเศรษฐกิจ

ด้วยแนวคิดของนักเสรีนิยมใหม่อย่าง Steger & Roy (2021) Harvey (2007) ที่เชื่อว่าการเปิดเสรีทางการค้า ปลดปล่อยกลไกตลาดกำกับดูแลตัวเอง และลดขนาดบทบาทของรัฐลง เพื่อทุกคนมีโอกาสในการแสวงหาเสรีภาพ ความมั่งคั่งให้กับตัวเอง และยังกล่าวว่า การเปิดเสรีภาพทางเศรษฐกิจจะเป็นการกระจายรายได้ลงสู่ระดับกลางและล่าง ภาพสะท้อนปัจจุบันคือ เศรษฐกิจมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว สร้างความเติบโตให้กับประเทศผู้เดินตามแนวคิดเสรีนิยมใหม่ได้จริง แต่ความจริงคือเสรีนิยมใหม่ไม่เคยลดบทบาทของรัฐอย่างที่ถูกกล่าวอ้าง หากแต่เป็นการจับมือกันอย่างเหนียวแน่นระหว่างรัฐและนายทุน อันสอดคล้องกับแนวคิดของ Brown (2015) ที่ว่าผลของการปฏิรูปตลาดเสรีนิยมใหม่จะสร้างความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ การค้าที่ผิดจริยธรรม ทำลายความเสมอภาค คำนึงถึงประโยชน์ตัวมากกว่าส่วนรวมและสร้างประชานิยมแทนการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้ “เสรีนิยมใหม่” เอื้อประโยชน์ทุนใหญ่ไม่ได้เสรีจริง อุดมการณ์ของเศรษฐกิจเสรีคือการแข่งขันของกลุ่มนายทุนจำนวนมาก แต่

ความจริงกลับมีนายทุนเพียงไม่กี่กลุ่มที่ครอบครองทรัพย์สิน ทั้งทรัพยากรและทรัพย์สิน รัฐกับนายทุนเอื้อประโยชน์กัน จึงทำลายหลักประชาธิปไตย (Atthakorn, 2019) ประวัติศาสตร์การปล่อยให้ไปไปตามตลาดโดยขาดการกำกับของรัฐ ได้สะท้อนให้เห็นแล้วว่า นำมาซึ่งวิกฤตทางเศรษฐกิจครั้งใหญ่ เสรีในการสะสมทุนอย่างต่อเนื่องและมีเสรีทางการเงิน เมื่อทวีความรุนแรงขึ้นจึงสร้างวิกฤตต่อทุนนิยมเอง เช่น วิกฤตต้มยำกุ้งในเอเชีย วิกฤตแฮมเบอร์เกอร์ในสหรัฐอเมริกา

จินพยายามชี้ให้เห็นว่าประชาธิปไตยของจีน เป็นผลของการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ ไม่ใช่เป็นต้นเหตุให้เปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจอย่างโลกตะวันตก โลกตะวันตกมีประชาธิปไตยเพื่อส่งเสริมเสรีเศรษฐกิจทุนนิยม แต่จีนมีเศรษฐกิจตลาดแบบสังคมนิยมเพื่อส่งเสริมการสร้างเสรีประชาธิปไตย จีนไม่ปฏิเสธความเจริญของตลาดเสรี ในขณะเดียวกันวิกฤตที่เกิดจากการปล่อยให้ไปไปตามตลาดก็เป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง ดังนั้นจีนจึงมองว่าการเปิดตลาดเสรี ต้องควบคู่กับการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ต้องมีการเปิดและควบคุมอย่างเหมาะสม “ตลาดที่มีประสิทธิภาพ” และ “รัฐบาลที่มีประสิทธิภาพ” จะนำมาซึ่งผลประโยชน์ทั้งต่อปัจเจกบุคคลและส่วนรวมร่วมกัน ระบบเศรษฐกิจของจีนจึงมีลักษณะที่เรียกว่า ระบบเศรษฐกิจตลาดแบบสังคมนิยม คือให้ตลาดมีบทบาทในการจัดสรรทางเศรษฐกิจและปฏิบัติตามกฎหมายทั่วไปของระบบเศรษฐกิจแบบตลาดสมัยใหม่ และรัฐมีบทบาทในการรักษาสมดุลของการจัดสรรนั้นตามเส้นทางของสังคมนิยม จะต้องส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจภาคเอกชนอย่างแน่วแน่ ให้บทบาทต่อการขยายตัวของตลาดในการจัดสรรทรัพยากรอย่างเต็มที่ และให้ภาครัฐสามารถแสดงบทบาทได้ดียิ่งขึ้น

ในประเทศทุนนิยมที่พัฒนาแล้วในปัจจุบัน มีรูปแบบเศรษฐกิจตลาดเสรีที่เสนอโดยสหรัฐอเมริกา โมเดลเศรษฐกิจตลาดสังคมนิยมที่เสนอโดยเยอรมนี โมเดลทุนนิยมผูกขาดขององค์กรที่เสนอโดยญี่ปุ่น และรูปแบบตลาดสวัสดิการที่เสนอโดยสวีเดน แนวทางปฏิบัติได้พิสูจน์แล้วว่าแบบจำลองเศรษฐกิจตลาดที่แตกต่างกันเหล่านี้ แต่ทั้งหมดก็มีข้อดีและข้อเสียทั้งนั้น ประเทศทุนนิยม กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตคือให้เสรีกับเอกชน และเศรษฐกิจของรัฐเป็นเพียงรูปแบบเสริมทุนเอกชน แต่จีนคือเน้นกรรมสิทธิ์สาธารณะให้แสดงบทบาทนำในระบบเศรษฐกิจพัฒนาหลายส่วนไปพร้อม ๆ กัน จีนมองว่าทุนมีไว้เพื่อสร้างรายได้ ไม่ใช่เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในท้ายที่สุด เป้าหมายหลักของระบบเศรษฐกิจของจีนคือตอบสนองความต้องการของประชาชนเพื่อชีวิตที่ดีขึ้น พัฒนาเศรษฐกิจตลาดเพื่อให้ได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่จากเศรษฐกิจตลาด บทบาทของรัฐผ่านการวางแผนเศรษฐกิจ การวางแผนระยะยาวเพื่อเป็นตัวกลางในการเจรจา ช่วยเหลือและสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม ลดการผูกขาดทางการค้ารายใหญ่ อำนวยความสะดวกในโครงสร้างพื้นฐาน เป็นตัวประสานงานและรับประกันว่าประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นนั้น ทั้งสองฝ่ายคือนายทุนและประชาชนได้รับผลประโยชน์อย่างเหมาะสม

สี จิ้นผิง ยังคงเน้นย้ำว่ายังคงยึดมั่นในอุดมการณ์และเลือกที่จะพึ่งตัวเองเป็นหลัก และเดินตามเส้นทางเดิมที่เคยเดินมา การเป็นเสรีทางตลาดของจีนต้องเจริญรุ่งเรืองร่วมกัน (Common Prosperity) ไม่ใช่อยู่ในมือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือคนใดคนหนึ่งมากเกินไป รัฐจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทในการกระจายความมั่งคั่งอย่างยุติธรรม เพื่อให้คนจนเลื่อนไปเป็นคนชั้นกลาง โดยเข้าไปช่วยเหลือเรื่องที่อยู่อาศัย การศึกษา สาธารณสุขขั้นพื้นฐาน และการสร้างงานสร้างอาชีพ และให้คนชั้นกลางมั่งคั่งมากขึ้น ซึ่งบทบาทของรัฐจีนในระบบเศรษฐกิจเป็นที่ประจักษ์แล้วว่า ในปี ค.ศ. 2020 จีนสามารถบรรลุเป้าหมายในการขจัดจนได้สำเร็จ จีนเริ่มใช้ “ตลาด” เป็นพื้นฐานในการ

พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศตั้งแต่ปี ค.ศ. 1978 ในการปฏิรูปและเปิดประเทศของเติ้ง เสี่ยวผิง เป็น “ตลาด” อย่างค่อยเป็นค่อยไป และจีนยังคงเดินตามเส้นทางนี้มาจนถึงปัจจุบัน ผลลัพธ์คือจากประเทศล้าหลังทางเศรษฐกิจ ในปี ค.ศ. 1979 ต่อมาเพียง 30 ปีเศษ จีนกลายเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจอันดับสองของโลกรองจากสหรัฐอเมริกา

จีนเห็นด้วยว่า โลกาวัดันทางเศรษฐกิจเป็นแนวโน้มของเวลาและความต้องการที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ อย่างไรก็ตามเศรษฐกิจโลกที่ควบคุมโดยเสรีนิยมเป็น “ดาบสองคม” อย่างชัดเจน ด้านหนึ่งมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์และการพัฒนาการผลิต อีกด้านคือการสร้างความขัดแย้งในภูมิภาค ความยากจน การว่างงาน และช่องว่างทางรายได้ที่กว้างขึ้น รวมทั้งการเผชิญหน้ากับความไม่แน่นอน วิธีการหรือกลยุทธ์ที่ใช้ในอดีตและประสบความสำเร็จ ไม่ได้หมายความว่าประสบความสำเร็จในปัจจุบัน การพัฒนาเศรษฐกิจแบบตลาดสังคมนิยมในปัจจุบันก็เช่นกัน ต้องเป็นไปตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสม ส่งเสริมการจัดตั้งระเบียบเศรษฐกิจระหว่างประเทศใหม่ที่ยุติธรรมและสมเหตุสมผล ส่งเสริมการสร้างเศรษฐกิจโลกที่เปิดกว้าง สมดุล และยั่งยืน ช่วยพัฒนาโลกในขณะเดียวกันก็ส่งเสริมการพัฒนาของตนเอง (China daily, 2019)

ปัจจุบันมีการดำเนินแนวคิด “ยุทธศาสตร์วงจรคู่” (Dual Circulations) คืออาศัยเศรษฐกิจภายในประเทศเป็นแกนหลักและเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจภายนอกเป็นสองหมุนเวียน โดยอาศัยตลาดจีนเป็นแกนกลาง ยุทธศาสตร์การอาศัยเศรษฐกิจภายในประเทศเป็นแกนหลักมีบทบาทชัดเจนเมื่อครั้งเกิดการระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส-2019 ทำให้เศรษฐกิจทั่วโลกถดถอยอย่างหนักหน่วง อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจชะลอตัว อัตราคนตกงานสูงขึ้น แต่จีนกลับตรงกันข้าม เพราะจีนมีตลาดภายในประเทศที่ใหญ่และมีกำลังซื้อ การหันมาพึ่งตัวเองของจีนจึงทำให้เศรษฐกิจของจีนอยู่รอด และหลังจากการแพร่ระบาด เศรษฐกิจของจีนจึงสามารถฟื้นตัวได้เร็วกว่าประเทศอื่น

2) การตีความด้านสังคม

ความเหลื่อมล้ำทางสังคม

จากมุมมองขององค์กรระหว่างประเทศอย่างกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลก มองว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องนั้นจะเกิดจากการปฏิรูปเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นกลไกตลาด ช่วยนำพาประชาชนหลายล้านคนออกจากความยากจนได้ เสรีนิยมเน้นเรื่องความเท่าเทียม แต่เป็นความเท่าเทียมทางโอกาสของปัจเจกบุคคล หรือความเท่าเทียมในการแข่งขันในระบบตลาดเท่านั้น แต่ตามสภาพความเป็นจริงในสังคม ยังมีคนอีกจำนวนมากที่ตกอยู่ในสถานการณ์ที่เข้าไม่ถึงโอกาสหรือไม่สามารถแข่งขัน เพราะพวกเขาอยู่ในสภาพโครงสร้างทางสังคมเศรษฐกิจที่ไม่เท่าเทียม และเอื้อต่อผลประโยชน์ของทุน (Kitirianglarp, 2006) สอดคล้องกับ Brown (2015) ที่ว่าผลของการปฏิรูปตลาดเสรีนิยมใหม่จะสร้างความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจไปสู่สังคม ความเหลื่อมล้ำคือเรื่องปกติในสังคมทุนนิยม เพราะคนเรามีความรู้ ความสามารถในการหาเงินที่ต่างกัน ทุกอย่างต่างกันแล้วอะไรคือความเท่าเทียม ดังนั้นจึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่ความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยและคนจนจะมีอยู่ ยิ่งเหลื่อมล้ำมาก คนยิ่งจนไปเรื่อยๆ คนรวยยิ่งรวยมากขึ้น หรือเรียกว่า “รวยกระจุก จนกระจาย” ยิ่งก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย (Kunakomprateep, 2022: 193-206) ดังนั้นการลดความเหลื่อมล้ำในจีนจึงมีความจำเป็นอย่างมาก และควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจแบบเสรีและบทบาทของรัฐ มีการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจเพื่อความอยู่รอดและ

ปากท้องของประชาชน และจำเป็นต้องควบคุมรายได้ที่มากเกินไปอย่างสมเหตุสมผล สนับสนุนให้ประชาชนและวิสาหกิจที่มีรายได้สูงคืนประโยชน์สู่สังคมมากขึ้น นับตั้งแต่สมัยของ เด็ง เสี่ยวผิง มาจนถึงสี จิ้นผิงไม่เพียงสร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจ แต่ยังสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของคนจีน ให้ลืมตาอ้าปากได้

สิทธิมนุษยธรรม และเสรีภาพ

ปัจจุบัน ประชาธิปไตยแบบโลกตะวันตกกำลังใช้ “ประชาธิปไตยเพื่อทำลายประชาธิปไตยเอง” “ใช้เสรีภาพเพื่อทำลายเสรีภาพเอง” เสรีภาพของปัจเจกบุคคลมาพร้อมกับการเพิ่มเสรีภาพความรับผิดชอบด้วยตนเอง สวัสดิการจากรัฐถูกตัดออก เอกชนจึงมีโอกาสมหาอำนาจจากข้อได้เปรียบจุดนี้ คือ “หาเงินจากการเข้าถึงสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่ไม่เป็นพื้นฐานอีกต่อไป” แนวคิดเรื่องเสรีภาพไม่เพียงแต่ขยายในด้านเศรษฐกิจแต่ยังรวมไปถึงการเข้าสู่ทุกกิจกรรมทางสังคมของมนุษย์ ที่ถูกทำให้มีภาพลักษณ์แบบเดียวกับระบบเศรษฐกิจตลาดเสรี คุณค่าของมนุษย์ถูกตัดสินจากการใช้มาตรวัดแบบเศรษฐกิจ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับตัวเอง เช่น การศึกษาที่ควรเป็นเรื่องของกระบวนการการสร้างพลเมืองที่ดี เรากลับมีแนวโน้มที่ว่าการศึกษาในระดับสูงเป็นเสมือนการลงทุนของปัจเจกบุคคลเพื่อรับประกันการมีอาชีพและรายได้ที่มั่นคงในอนาคต

สิทธิมนุษยชนในจีน ยังคงมีแนวคิดไปในทางเดียวกับเรื่องการเป็นประชาธิปไตยแบบจีนคือ สี จิ้นผิงมองว่า เรื่องสิทธิมนุษยชนไม่สามารถพูดขึ้นมอลอย ๆ ได้ โดยไม่พูดถึงเงื่อนไขทางสังคมการเมือง ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของประเทศต่าง ๆ ซึ่งมีความแตกต่างกัน การประเมินว่าประเทศใดมีสิทธิมนุษยชนหรือไม่นั้นไม่สามารถวัดได้ด้วยมาตรฐานของประเทศอื่น ยิ่งไม่ควรใช้สองมาตรฐาน กระทั่งใช้สิทธิมนุษยชนเป็นเครื่องมือทางการเมืองเพื่อแทรกแซงกิจการภายในของประเทศอื่น (Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat, 2022) จีนเป็นประเทศที่โดนกล่าวหาเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนบ่อยครั้ง มองว่าประชาธิปไตยของจีนยังห่างไกลคุณค่าสากล หรือที่เรียกว่า ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่เป็นกฎหมายจารีตระหว่างประเทศและกติการะหว่างประเทศ เช่น เรื่องจำกัดเสรีภาพในการแสดงออกทางความคิดเห็นในบางเรื่อง โดยทางรัฐบาลจีนมองว่า ทุกคนมีเสรีภาพทางความคิด แต่จะทำอย่างไรไม่ให้เกิดปัญหามากกว่าให้เสรีภาพทั้งหมด โดยไม่สามารถควบคุมอะไรได้เลย เสรีมีได้แต่ต้องเป็นเสรีที่ไม่ก่อความวุ่นวายทางสังคม ดังนั้นจึงต้องมีการควบคุมการแสดงความคิดเห็นที่นำมาซึ่งความแตกแยกอย่างเหมาะสม อีกกรณีคือทั่วโลกกล่าวว่า “ศูนย์ฝึกอบรมการศึกษาและอาชีพในซินเจียง” เป็น “ค่ายกักกัน” มีการใช้แรงงานคนกลุ่มน้อย โดยทางจีนได้มีการออกมาแถลงข้อเท็จจริง แต่ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้ทั่วโลกยอมรับหรือเห็นด้วย แต่สิ่งหนึ่งที่ทั่วโลกให้การยอมรับคือ โมเดลลู่ฮั่น เมื่อครั้งเกิดการระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส-2019 จีนได้ดำเนินมาตรการควบคุมการเข้าออกของบุคคลเป็นการชั่วคราวทันที “คนในห้ามออก คนนอกห้ามเข้า” อย่างรัดกุมและเข้มงวดที่สุด ช่วงแรกโดยกล่าวหาว่ามาตรการปิดเมืองลู่ฮั่นถือเป็นการละเมิดเสรีภาพส่วนบุคคลของประชาชน แต่ในท้ายที่สุด ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นมาตรการที่สามารถควบคุมการแพร่กระจายของเชื้อได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จีนเร่งส่งเสริมการพัฒนาสิทธิมนุษยชนของจีน มีเนื้อหาที่สำคัญคือ ยืนหยัดถือสิทธิในการดำรงชีวิตและสิทธิในการพัฒนาเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในลำดับแรก การอยู่รอดเป็นพื้นฐานในการแบ่งปันสิทธิมนุษยชนทั้งหมด ชีวิตที่มีความสุขของประชาชนเป็นสิทธิมนุษยชนที่ยิ่งใหญ่ที่สุด จีนเคารพสิทธิมนุษยชนอย่างเต็มที่ การที่

ทุกคนใช้ชีวิตอย่างมีความสุขเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นสูงสุด ความสำเร็จข้อนี้ได้จากเศรษฐกิจที่เติบโตพัฒนาต่อเนื่อง ทุกคนมีกินมีใช้ไม่ขัดสน มีระบบประกันสังคมใหญ่ที่สุดในโลก ดังนั้น การตีความด้านสังคมของประชาธิปไตยแบบจีนโดยใจความสำคัญนั้น สี จิ้นผิงมองว่า “ประชาธิปไตยไม่ใช่เครื่องประดับเพื่อโอ้อวด แต่เป็นเครื่องมือเพื่อแก้ปัญหาของประชาชน” การจัดการเรื่องการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นสาธารณประโยชน์ การกระจายผลประโยชน์และโอกาสสู่คนกลุ่มน้อย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Albert Camus ว่าประชาธิปไตยไม่ใช่กฎหมายของคนส่วนใหญ่ แต่คือการคุ้มครองคนส่วนน้อย

3) การตีความด้านการเมืองระหว่างประเทศ

ในมุมมองการเมืองระหว่างประเทศ หรือเรียกว่าการเป็นสากล คือสิ่งที่ทั่วโลกยอมรับเป็นหลักเกณฑ์เดียวกัน ถ้าสิ่งนั้นไม่ถูกยอมรับก็ถือว่าไม่เป็นสากล การเกิดขึ้นของประชาธิปไตยแบบจีน ก็ถูกมองว่าไม่ใช่ประชาธิปไตยที่เป็นสากล ไม่ใช่ประชาธิปไตยที่แท้จริง ดังที่การศึกษาของ He Jiacheng (2022) เรื่องรูปแบบของประชาธิปไตยในบริบทประวัติศาสตร์รัฐศาสตร์พบว่า “การสูญเสียความสามารถในการพูดก็จะโดนด่า” กล่าวคือ ปัญหาการประเมินประชาธิปไตยจะเป็นไปได้อย่างไร เมื่อพูดอย่างมีเหตุผล แต่ไม่มีใครฟัง เราไม่มีสิทธิ์พูด ไม่มีสิทธิ์กำหนดมาตรฐาน ก็ไม่มีทางกำจัดคำด่าเหล่านั้น จีนมีประชาธิปไตยเป็นของตนเองที่ประสบความสำเร็จ และในขณะเดียวกันจีนก็ควรมีวาทกรรมที่มีเกณฑ์การประเมินที่วัดมาตรฐานของตัวเอง

จากการศึกษาพบว่า จีนมองว่าการเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงควรเห็นคุณค่าและเนื้อแท้ของประชาธิปไตย เป็นประชาธิปไตยที่ใช้ได้จริง ไม่ใช่ประชาธิปไตยแต่เพียงอุดมการณ์ “ถนนทุกสายไม่ได้มุ่งสู่ประชาธิปไตยแบบโลกตะวันตก” และ “ถนนทุกสายไม่ได้มุ่งสู่กรุงปักกิ่ง” การสร้างความร่วมมือและสร้างสันติภาพระหว่างประเทศ ไม่ใช่การรับแนวปฏิบัติจากประเทศใดประเทศหนึ่ง หรือการเดินรอยตามประเทศผู้ให้ความช่วยเหลือ เช่น การปรับเปลี่ยนโครงสร้างการปกครองเพื่อแลกกับการช่วยเหลือ เพราะแต่ละประเทศมีบริบททางประวัติศาสตร์ สังคมที่ต่างกัน จึงควรร่วมมือกันโดยเคารพบริบทของแต่ละประเทศ โดยจีนจะยึดหลักการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศคือ หลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ 5 ประการ คือ การเคารพอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดน การไม่รุกรานซึ่งกันและกัน การไม่แทรกแซงกิจการภายใน ความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกัน และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

อนาคตของมนุษยชาติควรอยู่ในมือของทุกคนในโลก ไม่ใช่แค่คนบางประเทศ อำนาจอธิปไตยเป็นค่านิยมร่วมกันของมวลมนุษยชาติ ประชาธิปไตยแบบตะวันตกซึ่งถูกครอบงำโดยประชาธิปไตยแบบอเมริกัน มักจะโอ้อวดตัวเองว่าเป็นครู และได้เปิดตัว “การต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย” หลายครั้ง ความตั้งใจจริงคือการปราบปรามจีน แต่จริง ๆ แล้วทำให้ประชาธิปไตยโลกหยุดชะงัก (Qiu, 2022) การศึกษาของ ขจรศักดิ์ สิทธิ ได้ชี้ให้เห็นว่าแนวคิดทฤษฎีเสรีนิยมใหม่ พยายามพัฒนาทฤษฎีและความคิดเกี่ยวกับ “ธรรมาภิบาลโลก” (Global governance) หรือแนวคิดความร่วมมือระหว่างรัฐกับรัฐ โดยผ่านสถาบันระหว่างประเทศ (Sitthi, 2008: 209-221) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของไชยวัฒน์ คำชู โดยยกตัวอย่างนครรัฐเอเธนส์ และนครรัฐสเปน “ในอดีตสเปนเป็นรัฐที่ยิ่งใหญ่ที่สุด เมื่อเอเธนส์ผงาดขึ้นมา จึงกังวลว่าจะมาทำลายความเป็นผู้นำของตนเอง ความหวาดระแวงจึงนำไปสู่สงคราม (Nithiveerakul, 2018) จีนมองว่าทุกประเทศไม่ว่าใหญ่หรือเล็ก เข้มแข็งหรืออ่อนแอ รวยหรือจน ควรได้รับความเท่าเทียม และควรรักษาหลักการของประชาธิปไตยในความสัมพันธ์

ระหว่างประเทศ และประเทศที่มีอำนาจควรปฏิบัติตัวให้เหมาะสมกับสถานะของตน มองสันติภาพเป็นหลัก แทนที่จะใช้อำนาจของตนเพื่อแสวงหาอำนาจสูงสุดหรือความเป็นเจ้าโลก “คนที่คิดต่างคือผิด” ใช้ประชาธิปไตยเพื่อปราบปรามผู้เห็นต่าง และเป็นข้ออ้างกีดกันการพัฒนาของประเทศอื่น หรือใช้ข้ออ้างในการแทรกแซงกิจการภายในของผู้อื่นในนามของประชาธิปไตย ในขณะเดียวกัน จีนจะไม่พยายามที่จะส่งออกรูปแบบประชาธิปไตยของจีน และไม่อนุญาตให้กองกำลังภายนอกใด ๆ เปลี่ยนแปลงรูปแบบของจีนไม่ว่าในกรณีใด ๆ สนับสนุนการเลือกอย่างเป็นอิสระของทุกประเทศในเส้นทางสู่ประชาธิปไตยของตนเอง และต่อต้านการแทรกแซงกิจการภายในของผู้อื่น โดยใช้ข้ออ้างว่า “นำมาซึ่งประชาธิปไตย” (China's State Council Information Office, 2021) ความเห็นของจีนคือร่วมมือสร้างอนาคตที่ร่วมกันดีกว่าแข่งขัน สี จิ้นผิงเคยกล่าวกับโอบามาไว้ว่า “มหาสมุทรแปซิฟิกมันใหญ่พอสำหรับเราสองประเทศ”

จีนยอมรับว่า การเปลี่ยนผ่านประเทศไปสู่ความทันสมัย ขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญคือ การใช้ส่งเสริมเส้นทางประชาธิปไตย แต่ต้องเป็นประชาธิปไตยในลักษณะของตัวเอง ในขณะเดียวกันก็ต้องรับประกันเสถียรภาพทางการเมืองและความก้าวหน้าทางสังคม จากการทบทวนบทเรียนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทำให้จีนพบว่า จีนสามารถหยิบยืมประสบการณ์ที่สำเร็จจากประเทศอื่น เพื่อมาพัฒนาระบบของตนเองนั้นเป็นเรื่องที่เหมาะสม แต่ “การลอกเลียนแบบประชาธิปไตยแบบอื่นอย่างสุ่มสี่สุ่มห้าเป็นความพยายามที่มีปัญหา” เพราะมีความเสี่ยงต่อการสร้างความขัดแย้งทางวัฒนธรรม ความผันผวนทางการเมือง หรือแม้แต่ความวุ่นวายทางสังคม และก่อให้เกิดความเจ็บปวดอย่างมากต่อประชาชน การตัดสินใจประเทศอื่นด้วยบรรทัดฐานของตนเอง ถือเป็นการกระทำที่ไม่เป็น “ประชาธิปไตย”

6. สรุป

ประชาธิปไตย คือ อธิปไตยของประชาชน ประชาธิปไตยถือว่าดีที่สุดในฐานะกระบวนการของการทำให้เป็นประชาธิปไตย และประชาธิปไตยจะดีที่สุดต่อการใช้อธิปไตยเพื่อสร้างประโยชน์นั้นให้ตกอยู่กับประชาชน เสรีนิยมคือนิยมในเสรีและเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของประชาธิปไตย แต่ไม่ใช่ทั้งหมด เสรีนิยมใหม่ถูกพัฒนาให้เป็นที่ยอมรับ และหลักการของประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่เริ่มมีการก่อตัวขึ้นมาในรูปแบบของสมาคมในทศวรรษที่ 1950 เพื่อท้าทายแนวคิดแบบเคนส์ที่มองว่ารัฐควรเข้ามาแทรกแซงเศรษฐกิจ เสรีนิยมใหม่ในช่วงแรกเห็นด้วยกับเสรีนิยมเก่า โดยการเปิดเสรีทางการค้า ลดบทบาทของรัฐในเศรษฐกิจ แต่ต่อมาในทศวรรษที่ 1980 เป็นช่วงที่เสรีนิยมใหม่ได้เฉิดฉายและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ขยายชุดความคิดว่าตอนนี้โลกเข้าอยู่ในกระแสโลกาภิวัตน์ ทุกอย่างเชื่อมโยงกันได้อย่างรวดเร็วและไร้ข้อจำกัด จึงต้องเปิดเสรีทั้งการค้าการเงิน เพื่อสร้างการพัฒนาาร่วมกัน สร้างสันติภาพทางสังคม กระทั่งว่าหนทางของเสรีนิยมใหม่สามารถบรรเทาความยากจนได้ เสรีนิยมใหม่ไม่เพียงครอบงำแนวคิดด้านเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังค่อย ๆ คืบคลานเข้าสู่กิจกรรมทางสังคมในทุกมิติ โดยเฉพาะเรื่องเสรีภาพ ทุกอย่างต้องเสรีถึงจะเท่าเทียม ภายหลังจึงมีผู้คนออกมาให้ความเห็นจำนวนมากว่า เสรีนิยมด้านเศรษฐกิจกำลังลดค่าความเป็นประชาธิปไตย เสรีภาพที่มีเป็นเพียงเสรีภาพทางโอกาส ใครที่เข้าถึงโอกาสได้มากกว่า คือผู้ชนะที่แท้จริง เสรีนิยมใหม่ทำให้คุณค่าของมนุษย์ผูกติดกับมูลค่าที่เป็นตัวเลข การลดบทบาทของรัฐสวัสดิการ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคม สิทธิขั้นพื้นฐานตก

ไปอยู่ในการดูแลของเอกชน ใครมีโอกาสหรือทุนมากกว่าก็ได้สวัสดิการที่ดีกว่า แทนที่จะเป็นสวัสดิการพื้นฐานที่ประชาชนควรจะได้รับอย่างเท่าเทียมตามหลักประชาธิปไตย

หลักการ “ประชาธิปไตยแบบจีน” แตกต่างจากประชาธิปไตยของตะวันตกคือ ประชาธิปไตยจีนเน้นประชาธิปไตยที่ใช้ได้จริง เน้นการปฏิบัติมากกว่าการเป็นประชาธิปไตยเพียงลายลักษณ์อักษร แต่ละประเทศล้วนมองว่าตัวเองเป็นประชาธิปไตย มีหลักการประชาธิปไตยในการดำเนินกิจกรรมทางสังคมของตัวเอง โดยหลักการเหล่านั้นมีพื้นฐานมาจากบริบททางประวัติศาสตร์ โครงสร้างทางสังคม และดำเนินการเพื่อประชาชนและผลประโยชน์ของประเทศชาติ ประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่ของโลกตะวันตก เน้นการรับผิดชอบของปัจเจกบุคคล มองว่าประชาธิปไตยเชื่อมโยงโลกาภิวัตน์เศรษฐกิจเข้ากับเสรีภาพทางสังคม ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมในการแสวงหาความสุขของตนเอง ทุกคนมีโอกาสอยู่ที่จะใช้โอกาสอย่างไร ประชาธิปไตยแบบจีน มองว่า รัฐในฐานะตัวแทนประชาชน คือผู้รับผิดชอบต่อความเท่าเทียมของประชาชนตามแนวคิดสังคมนิยม เป้าหมายประชาธิปไตยคือเน้นประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก โดยมีแนวทางและปรับประยุกต์ให้กับสังคมของจีนเอง

ตีความหลักการ “ประชาธิปไตยแบบจีน” ในยุคประธานาธิบดีสี จิ้นผิง บนหลักการประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่ของโลกตะวันตก ใน 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ จีนดำเนินเศรษฐกิจตลาดแบบสังคมนิยม คือเปิดตลาดเสรีแบบเสรีนิยมใหม่ ให้นายทุนเข้ามามีส่วนในการจัดสรรทรัพยากรอย่างเต็มที่ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการเศรษฐกิจทุนนิยม แต่ในขณะเดียวกันจีนไม่เห็นด้วยกับการลดบทบาทของรัฐเพื่อเพิ่มเสรีภาพในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้กับเอกชน เพราะจีนมองว่ารัฐควรเข้ามาบิบทบาทในการรักษาผลประโยชน์ระหว่างนายทุนกับประชาชน เพื่อลดการผูกขาด และการเอาเปรียบประชาชนจนเกินควร เชื่อมโยงด้านสังคมคือ การที่ปล่อยให้เงินไปตามตลาด จะเกิดปรากฏการณ์เมื่อใครยาสาวได้สาวเอา คนรวยสะสมทุนแล้วรวยขึ้น คนจนยิ่งจนลง เกิดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน และความเหลื่อมล้ำทางสังคม ดังนั้นรัฐจีนจึงได้เข้ามาเป็นส่วนสำคัญในการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน เช่น การเข้าถึงการศึกษา การรักษาพยาบาลอย่างเท่าเทียม ต้องยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน จากคนจนสู่คนชั้นกลาง จากคนชั้นกลางสู่ความมั่งคั่ง ลดช่องว่างรายได้ให้แคบลง ในด้านสิทธิมนุษยชนและเสรีในการแสดงความคิดเห็น ประชาชนยังมีเสรีภาพในการกระทำบางอย่างที่ไม่ขัดหลักกฎหมายและไม่สร้างความเดือดร้อนต่อสังคม เพื่อความมั่นคงและเสถียรภาพบ้านเมือง จึงจำเป็นต้องจำกัดความคิดหรือการกระทำบางอย่างอย่างสมเหตุสมผล ส่วนในด้านการเมืองระหว่างประเทศ จีนมองว่าการที่ประเทศใดเป็นประชาธิปไตยควรเป็นประชาธิปไตยตามทางของตัวเอง และประเทศอื่นจะใช้บรรทัดฐานตัวเองมาวัดไม่ได้ หรือกลุ่มคนหรือองค์กรใดจะมาเป็น “ต้นแบบ” ของประชาธิปไตยนั้นไม่มี การร่วมมือระหว่างประเทศควรเป็นการร่วมมือตามหลักนิติธรรม รักษาผลประโยชน์ร่วมกัน สงวนจุดต่างทางบริบทสังคม ไม่มีใครใหญ่กว่าเล็กกว่า และไม่ใช่ว่า “นำมาซึ่งประชาธิปไตย” เพื่อใช้แทรกแซงประเทศอื่น

หากเราสวมแว่นประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่มองจีนจะพบว่า ประชาธิปไตยและคอมมิวนิสต์คือน้ำกับน้ำมันที่ไม่อาจรวมกันได้ คอมมิวนิสต์เริ่มจากการกุมอำนาจเบ็ดเสร็จเพียงพรรคเดียวแล้วจะมีเสรีภาพได้อย่างไร แต่จากมุมมองทางประวัติศาสตร์กลับพบว่า ประชาธิปไตยและคอมมิวนิสต์มีความคล้ายคลึงกันคือการใช้อำนาจประชาชนผ่านตัวแทนทางการเมือง เพื่อนำผลประโยชน์กลับคืนประชาชน แต่ทว่านับการสิ้นสุดของสงครามโลกครั้งที่สอง ประเทศประชาธิปไตยเสรีชนะสงคราม และผู้แพ้จึงตกเป็นภัยคุกคามและเป็นข้าตรง

ข้ามไปโดยปริยาย แต่หากเราสวมแว่นประชาธิปไตยแบบจีนมองจีนจะพบว่า จีนเป็นประเทศหนึ่งที่เพียงไม่กี่ปีหลังจากการก่อตั้งประเทศ สังคมจีนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผนวกกลายเป็นชาติมหาอำนาจทางเศรษฐกิจเป็นอันดับสองของโลก สามารถจัดความยากจนของประชาชนและเข้าสู่สังคมกินดีอยู่ดี สิ่งเหล่านี้ล้วนเกิดจากการเรียนรู้จากความผิดพลาด และการเรียนรู้จากบทเรียนเหล่านั้นเพื่อค้นหาสิ่งที่เหมาะสมที่สุดให้กับตัวเอง เหมือนการเลือกซื้อรองเท้าหนึ่งคู่ เราคงไม่ซื้อรองเท้าคู่นั้นเพราะมันเพียงรูปทรงสวย วัตถุที่ใช้ดี ตรงตามการใช้งาน แล้วละเลยเรื่องขนาดที่ใส่พอดีกับเท้า จะมีประโยชน์อะไรหากรองเท้าคู่นั้นใส่แล้วไม่พอดี การปกครองของจีนพิสูจน์ให้เห็นอย่างเต็มที่ว่าระบอบประชาธิปไตยแบบจีนรับใช้จีนมาโดยตลอด แก้ไขปัญหาในทางปฏิบัติทุกประเภทในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประชาธิปไตยเสรีนิยมใหม่คือการรวมแนวคิดทุนนิยมรวมกับประชาธิปไตย โดยนำหลักเสรีของประชาธิปไตยมาสนับสนุนเพื่อสร้างสังคมที่มีเสรีทางเศรษฐกิจ เสรีในการสะสมความมั่งคั่งมั่งคั่งของปัจเจกบุคคล ในขณะที่ประชาธิปไตยแบบจีนคือสังคมนิยมรวมกับประชาธิปไตย คือการพยายามวางแผนพัฒนาสังคมให้มีความเท่าเทียมทางเศรษฐกิจเพื่อส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย และสร้างสังคมคอมมิวนิสต์ที่สมบูรณ์ ประชาธิปไตยของประเทศตะวันตกจึงเป็น “เหตุ” ของการสร้างเสรีภาพในทุกมิติทางสังคม แต่ประชาธิปไตยแบบจีนเป็น “ผล” มาจากการดำเนินการแบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์

บรรณานุกรม

- Atthakorn, W. (2019). “Dr. Wiwatchai” warns the government to stick to the theory “Neoliberalism” beware of bringing the nation down [“ดร.วิวัฒน์ชัย” เตือนรัฐบาลยึดทฤษฎี “เสรีนิยมใหม่” ระวังพาชาติล่ม]. <https://mgronline.com/online/section/detail/9620000111204> (in Thai)
- Bell, D. (2014). What is liberalism? *Political Theory*, 42(6), 682-715. <https://doi.org/10.1177/0090591714535>
- Brown, W. (2015). *Undoing the demos: Neoliberalism's stealth revolution*. New York: Zone Books.
- Chanwit, P. (2010). *Alternative economy: On measures to regulate and manage international capital flows*. Bangkok: Open Books. (in Thai)
- China Daily. (2019). *Institutional advantages of socialist market economy*. <https://baijiahao.baidu.com/s?id=1645261713315617123&wfr=spider&for=pc> (in Chinese)
- China's State Council Information Office. (2021). *China: Democracy that works*. http://www.news.cn/english/2021-12/04/c_1310351231.htm
- Council of Europe Portal. (n.d.). *Democracy*. <https://www.coe.int/en/web/compass/democracy>
- Dabphet, S. (2017). Chinese leaders' thoughts and changes in China during the cultural revolution and reform period [ความคิดของผู้นำจีนและการเปลี่ยนแปลงในประเทศจีนในช่วง

- การปฏิวัติวัฒนธรรมและช่วงการปฏิรูป]. *Journal of Social Science, Srinakharinwirot University*, 20, 257-270. (in Thai)
- Dewey, J. (2009). *Democracy and education: An introduction to the philosophy of education*. South Carolina: CreateSpace Independent Publishing Platform.
- Fang, N. (2021). *China's experience on democracy* (Trans. by Yuwadee Kadklankhai). Samut Songkhram: Creative Intelligence.
- Harvey, D. (2007). *A brief history of neoliberalism*. Oxford: Oxford University Press.
- He, J. (2022). The Patterns of Democracy in Context of Historical Political Science. *Chinese Political Science Review*, 7, 111–139.
- Irwin, D. A. & Ward, O. (2021). What is the “Washington Consensus?”. *PETERSON INSTITUTE FOR INTERNATIONAL ECONOMICS*. <https://www.piie.com/blogs/realtime-economic-issues-watch/what-washington-consensus>.
- Jiujiang Newspaper. (2022). *Jiang Zemin's great and glorious life*. http://jjrb.jjxw.cn/html/2022-12/03/content_85762_15570333.htm. (in Chinese)
- Kanchuchat, W. (2017). *From old liberalism to new liberalism – where is the Thai state?* [จากเสรีนิยมเก่าสู่เสรีนิยมใหม่ – รัฐไทยอยู่ตรงไหน]. [https://www.the101.world/the-liberal-thai-state/\(in Thai\)](https://www.the101.world/the-liberal-thai-state/(in%20Thai))
- Ketbunchu, K. (2013). The internationalization of capitalism and neoliberalism [ความเป็นสากลของทุนนิยมและเสรีนิยมใหม่]. *Journal of Social Sciences*, 43(2), 7-43. (in Thai)
- Khemphon, P. (2015). *Democracy and foreign policy* [ประชาธิปไตยและนโยบายต่างประเทศ]. Bangkok: Constitutional Court of Thailand. (in Thai)
- Kitirianglarp, K. (2006). *Neoliberalism, why is it so bad for education?* [เสรีนิยมใหม่ ทำไมมันจึงเลวร้ายสำหรับการศึกษา?]. <http://www.ftawatch.org/node/10342> (in Thai)
- Kunakornprateep, P. (2022). *Using technology for society development in Xi Jinping, the dragon above the dragon* [การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาสังคม ของสี จิ้นผิง มังกรเหนือมังกร]. Bangkok: Saengdao. (in Thai)
- Lancang-Mekong Cooperation China Secretariat. (2022). *Analysis: China attaches great importance to respecting and ensuring human rights* [บทวิเคราะห์: จีนให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเคารพและประกันสิทธิมนุษยชน]. http://www.lmcchina.org/tha/2022-03/04/content_41893387.html (in Thai)
- Lincoln, A. (n.d.) *The gettysburg address*. <https://www.abrahamlincolnonline.org/lincoln/speeches/gettysburg.htm>
- Locke, J. (1962). *Two treatises of government*. <https://www.yorku.ca/comninel/courses/3025pdf/>

Locke.pdf.

- Mahatthanobon, W. (2021). *China party-leader-state power* [พรรค-ผู้นำ-อำนาจรัฐของจีน]. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Mike, B. (1904). *On new democracy*. https://www.marxists.org/reference/archive/mao/selected-works/volume-2/mswv2_26.htm9620000111204
- Monbiot, G. (2007). How the neoliberals stitched up the wealth of nations for themselves. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/commentisfree/2007/aug/28/comment.businesscomment>
- Nakprachchayachaikhob. (2009). Everyone must be equal on the “freedom of thought” [บนเวทีเสรีภาพทางความคิด ทุกคนต้องเท่าเทียม]. *Prachatai*. <https://prachatai.com/journal/2009/06/24634> (in Thai)
- Nithiveerakul, N. (2018). *US-China trade war on the main point of neoliberalism* [สงครามการค้าจีน-สหรัฐ บนหัวใจเสรีนิยมใหม่]. https://waymagazine.org/china_us_liberal_economics/ (in Thai)
- ÖZSOY, S. (2009). “Turkish modernization,” democracy, and education: An analysis from Dewey’s perspective, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri. Educational Sciences: Theory & Practice*, 9(4), 1925-1931.
- Phelan, S., & Dawes, S. (2018). *Liberalism and neoliberalism, communication*. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190228613.013.176>.
- Qiu, P. (2022). The value advantages of the Chinese-style democracy and its intrinsic mechanism. *Journal of China Executive Leadership Academy Jinggangshan*, 15(5), 83-90. (in Chinese)
- Shanghai Cooperation Organization Secretariat. (n.d.). *The Shanghai cooperation organisation*. http://eng.sectsco.org/about_sco/20170109/190857.html.
- Shleifer, A. & Vishny, R. W. (1994). The politics of market socialism. *The Journal of Economic Perspectives*, 8(2), 165-176.
- Sitthi, K. (2008). *The theories about internayional relationship theories* [ทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ]. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University. (in Thai)
- Stanford Encyclopedia of Philosophy. (2020). *Locke’s political philosophy*. <https://plato.stanford.edu/entries/locke-political/>
- Steger, M. B., & Roy, R. K. (2021). *Neoliberalism: A very short introduction*. (2nd ed). Oxford: Oxford University Press.

- Sukhothai Thammathirat Open University. (n.d.). *Economy crisis in 1930 century* [วิกฤตเศรษฐกิจในศตวรรษที่ 1930]. <https://www.stou.ac.th/stouonline/lom/data/sec/Lom6/01-03.html>. (in Thai)
- Suttinipaphan, D. (2017). *Democratic principles rights and freedoms in a pluralistic society* [หลักการประชาธิปไตย สิทธิและเสรีภาพในสังคมพหุลักษณะ]. Bangkok: Constitutional Court of Thailand. (in Thai)
- Tejapira, K. (2019). *Neoliberalism: Conceptual background and history of political economy* [เสรีนิยมใหม่: ภูมิหลังทางแนวคิดและประวัติเศรษฐกิจการเมือง]. https://www.matichonweekly.com/column/article_223879 (in Thai)
- Thaipost. (2021). *Chinese democracy: That's work* [ประชาธิปไตยจีน ประชาธิปไตยที่ใช้การได้จริง]. <https://www.thaipost.net/columnist-people/43449/> (in Thai)
- Thammabutsadee, S. (2018). *Neoliberalism and the creation of otherness: A case study of contemporary marginalization* [เสรีนิยมใหม่กับการสร้างความเป็นอื่น: กรณีศึกษาการขยายตัวของกลุ่มคนชายขอบร่วมสมัย]. <https://roottogether.net/leader/the-classroom/เสรีนิยมใหม่กับการสร้าง/> (in Thai)
- Torsak, J. (2016). What's ‘new’ in neoliberalism: An analysis of social life and its impact on democracy [มีอะไร ‘ใหม่’ ในเสรีนิยมใหม่: บทวิเคราะห์ชีวิตทางสังคมและผลกระทบต่อระบอบประชาธิปไตย]. *Prachatai*. <https://prachatai.com/journal/2016/07/66824> (in Thai)
- United Nations. (2007). *Resolution adopted by the general assembly on 8 November 2007: Support by the United Nations system of the efforts of Governments to promote and consolidate new or restored democracies*. <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N07/464/19/PDF/N0746419.pdf?OpenElement>.
- Wongchaisuwan, T. (2003). *Government reform: By applying contemporary administrative technology* [การปฏิรูประบบราชการ: โดยใช้เทคโนโลยีการบริหารร่วมสมัย]. Bangkok: Thammasat University. (in Thai)

The Study of the Structure and Meaning of the Word “走 (zǒu)” as a Component in Chinese Language

Marisa Saecheng

Faculty of Humanities, Chiang Mai University Chiangmai 50200 Thailand

E-mail: marisa.sa@cmu.ac.th

(received 29 January 2024) (revised 18 April 2024) (accepted 7 May 2024)

Abstract

The research aims to study the structure of the Chinese words that have the word “走(zǒu)” as a component, and to study the meaning of the word “走(zǒu)” in the words as well as to analyze the relation between the structure and the meaning of the words that are consisted of “走(zǒu)”

The result of the study shows that the grammatical structures of the words that are consisted of the word “走(zǒu)” both in the form of “走+X” and “X+走” can be categorized in 4 groups which are verb – object, verb – complement, extension – main word, and parallel structures. The verb – object structure is the main format structure of the words that are consisted of “走(zǒu)”

From the study of the meaning of the word “走(zǒu)” as a component, it shows that there are 18 different meanings which are 1) the action of moving forward of human, land animals, and bird, 2) to run, 3) to walk quickly, 4) to move, to be moved, and the occurrence of movement, 5) the tendency and the possibilities of something, 6) to leave, 7) to go, 8) to escape, 9) to visit, 10) the leak or to transpire, 11) to change or losing the original form, 12) to be not accurate or distorted, 13) to mistake or fault, 14) to travel, 15) to wander, 16) to do something, to carry out, or to act, 17) to meet or to run into something, and 18) to transport or to deliver. The study also discovers 5 groups of the meanings which are not included in the Contemporary Chinese Dictionary and Chángyòng gòucí zìdiǎn which are the meaning in group 3, 12, 13, 15, and 18.

The result of the study of the structure and meaning of the words with “走(zǒu)” as a component suggests that the structure and meaning are significantly related for instance, the structure of verb – object (走+Noun) with same type of object tend to have relatively the same meaning.

Keyword: words; structures; meanings; “走(zǒu)” ; Chinese language

การศึกษาโครงสร้างและความหมายของ “走 (zǒu)” ที่เป็นส่วนประกอบของคำในภาษาจีน

มาริสา แซ่เจ็ง

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50200 ประเทศไทย

อีเมล marisa.sa@cmu.ac.th

วันรับบทความ 29 มกราคม 2567 วันแก้ไขบทความ 18 เมษายน 2567

วันตอบรับตีพิมพ์บทความ 7 พฤษภาคม 2567

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาโครงสร้างของคำที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบ และความหมายของ “走/zǒu/” ที่เป็นส่วนประกอบของคำในภาษาจีน รวมทั้งวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างและความหมายของคำที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบอีกด้วย

ผลการวิจัยพบว่า โครงสร้างทางไวยากรณ์ของคำ ที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบ ทั้งแบบ “走+X” และ “X+走” มีทั้งหมด 4 รูปแบบ ได้แก่ โครงสร้างกริยา-กรรม โครงสร้างกริยา-ส่วนเสริม โครงสร้างส่วนขยาย-คำหลัก และโครงสร้างคู่ขนาน โดยโครงสร้างกริยา-กรรมจะเป็นโครงสร้างรูปแบบหลักของคำที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบ

จากการศึกษาความหมายของ “走/zǒu/” ที่เป็นส่วนประกอบของคำปรากฏทั้งสิ้น 18 ความหมาย ได้แก่ (1) เท้าของคนหรือสัตว์บกและสัตว์ปีกก้าวสลับเคลื่อนตัวไปข้างหน้า (2) วิ่ง (3) เดินอย่างรวดเร็ว อย่างรวดเร็ว (4) เคลื่อนที่/ทำให้เคลื่อนที่/เกิดการเคลื่อนที่ (5) แนวโน้มหรือปรากฏการณ์บางอย่างโดยหนึ่ง (6) จากไป (7) ไป (8) หนี (9) ไปมาหาสู่/เยี่ยมเยียน (10) รั่วไหล (11) เปลี่ยนแปลงไปหรือสูญเสียรูปเดิม (12) ไม่ตรง/เพี้ยน (13) ผิด/พลาด (14) เดินทาง (15) ท่องไป/เร่ร่อนไป (16) กระทำบางสิ่ง/ดำเนิน/ปฏิบัติ (17) พบเจอ (18) ขนส่ง นำส่ง ซึ่งงานวิจัยนี้พบความหมายที่ไม่ปรากฏในพจนานุกรม Contemporary Chinese Dictionary และ Chóngyòng gòucí zìdiǎn คือ ความหมาย (3) อย่างรวดเร็ว (12) ไม่ตรง/เพี้ยน (13) ผิด/พลาด (15) ท่องไป/เร่ร่อนไป และ (18) ขนส่ง นำส่ง รวมทั้งสิ้น 5 ความหมาย

จากการศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างและความหมายของคำที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบพบว่า โครงสร้างและความหมายดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ อาทิเช่น ในโครงสร้างกริยา-กรรม (走+N) กรรมประเภทเดียวกันมักจะแสดงความหมายในทำนองเดียวกัน เป็นต้น

คำสำคัญ คำ โครงสร้าง ความหมาย “走/zǒu/” ภาษาจีน

1. บทนำ

“走/zǒu/” เป็นอกรรมกริยา ตัวอย่างเช่น “孩子会走了。(เด็กเดินได้แล้ว)” จากตัวอย่างจะเห็นว่า “走/zǒu/” เป็นคำที่ไม่ต้องมีกรรมรองรับ อย่างไรก็ตาม ในภาษาจีนพบคำที่มีโครงสร้าง “走/zǒu/” ตามด้วยกรรม (“走 X”) เป็นจำนวนมาก¹ อาทิ “走人 (เดิน+คน)” หมายถึง “(คน)จากไป”² “走后门 (เดิน+ประตูหลัง)” หมายถึง “ดำเนินการโดยใช้เส้นสาย เงินทองในวิธีที่ผิดศีลธรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ” เป็นต้น นอกจากนี้ ยังพบโครงสร้างแบบ “X 走” เช่น “败走 (แพ้+เดิน)” หมายถึง “พ่ายแพ้สงครามแล้วหนีไปหรือพ่ายแพ้ในการแข่งขัน” ซึ่ง “走/zǒu/” ในโครงสร้างนี้จะทำหน้าที่เป็นส่วนขยายหรือส่วนเสริม

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า “走/zǒu/” ที่เป็นส่วนประกอบของคำนั้นไม่ได้หมายถึง “เดิน” ที่แสดงถึง “เท้าของคนหรือสัตว์บกและสัตว์ปีกก้าวสลับเคลื่อนตัวไปข้างหน้า” ซึ่งเป็นความหมายพื้นฐานตามที่ Contemporary Chinese Dictionary, Seventh Edition (2017) ได้ระบุไว้ แต่มีความหมายที่ขยายออกไปแสดงให้เห็นว่า “走/zǒu/” สามารถแสดงความหมายที่หลากหลาย นักภาษาศาสตร์ปริชาน Lakoff & Johnson (2003, 198–203) ได้กล่าวว่า ความหมายมาจากประสบการณ์ของมนุษย์กับการเกิดปฏิสัมพันธ์กับโลก ซึ่งประสบการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างซ้ำ ๆ นั้นจะสร้างผังภาพ (image schema) ในระบบปริชานของมนุษย์ และผังภาพนี้จะพื้นฐานในการคิด การเข้าใจความหมาย ซึ่งนำไปสู่กลไกการถ่ายโยงอุปลักษณ์ (metaphorical mapping) จึงเกิดการขยายความหมายจากสิ่งหนึ่งที่เป็นรูปธรรมมากกว่าไปสู่สิ่งหนึ่งที่เป็นนามธรรมมากกว่า (อ้างอิง Pasukdee, 2018b; Ampala, 2022)

จากที่ Chen (2013) ได้ศึกษาอรรถเขต (Semantic Field) ของคำแม่กลุ่ม “行走 (การเดิน)” ในสมัยตงฮั่นพบว่า “走/zǒu/” ซึ่งเป็นคำลูกกลุ่มของ “การเดิน(行走)” เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทางความหมายจากการเดินที่มี “ความเร็วสูง” เป็น “ความเร็วปกติ” แต่ส่วนมากยังคงแสดงความหมาย “วิ่ง” (+ความเร็วสูง) อยู่ Zhang (2017) กล่าวว่า ความหมายของ “走/zǒu/” มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่แสดงถึงการเคลื่อนที่ เป็นการแสดงถึงลักษณะใดลักษณะหนึ่ง (一种状态) เช่น “走红” (โชคดี มีชื่อเสียง) ผู้วิจัยจึงมีความสนใจว่า คำว่า “走/zǒu/” ที่เป็นส่วนประกอบของคำ นอกจากทำหน้าที่เป็นอกรรมกริยาแล้ว ยังสามารถประกอบกับคำอื่นเพื่อแสดงความหมายใหม่หรือแสดงความหมายที่ขยายออกไปอย่างไร

นอกจากนี้ จากการศึกษาเบื้องต้นผู้วิจัยพบว่า “走/zǒu/” ที่ประกอบอยู่ในโครงสร้างทางไวยากรณ์ในรูปแบบกริยา-ส่วนเสริม (述补结构) อาทิ “走红” (โชคดี มีชื่อเสียง) “走热” (ได้รับความนิยม) โดย “走/zǒu/” จะแสดงความหมายว่า “แนวโน้มหรือแนวโน้มบางอย่างปรากฏ” ผู้วิจัยจึงสนใจว่า “走/zǒu/” ที่ประกอบอยู่ในโครงสร้างที่เหมือนกันจะแสดงความหมายเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

¹ Contemporary Chinese Dictionary, Seventh Edition (2017) ได้รวบรวมคำและสำนวน (惯用语) ที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบไว้ทั้งสิ้น 80 คำ (ไม่รวมสำนวนสุภาษิต (成语) จำนวน 27 คำ) ประกอบด้วยคำที่มีโครงสร้างแบบ “走 X” จำนวน 68 คำ และโครงสร้างแบบ “X 走” จำนวน 12 คำ

² การแปลความหมายของคำในภาษาจีนจะอ้างอิง 《现代汉语词典 (第七版)》(2017) เป็นหลักและอ้างอิงเพิ่มเติมจาก “พจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่” (เรียรชัย เอี่ยมวณิช, 2554)

เมื่อพิจารณาถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า Ma (2017) Zhang (2017) Xun (2019) ศึกษาพัฒนาการด้านความหมายของคำว่า “走/zǒu/” จากภาษาจีนโบราณจนถึงปัจจุบัน Wang (2015) ศึกษาเปรียบเทียบความต่างของความหมายและลักษณะการใช้ของคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับ “走/zǒu/” ในภาษาจีนโบราณ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่ายังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาความหมายของคำว่า “走/zǒu/” ที่ทำหน้าที่เป็นส่วนประกอบของคำโดยเฉพาะ พบเพียงแต่งานวิจัยที่ศึกษาสภาพการณ์ (状况) ของคำที่ประกอบด้วย “走/zǒu/” (Bai, 2013) แต่งานวิจัยดังกล่าวไม่มีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของโครงสร้างกับความหมาย นอกจากนี้ Wang; Li (2013) และ Yin (2016) ศึกษาเฉพาะคำใดคำหนึ่งที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบในคำเท่านั้น

จากผลการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่า ยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาความหมายของ “走/zǒu/” ที่เป็นส่วนประกอบของคำโดยเฉพาะ รวมทั้งโครงสร้างของคำที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบ และงานวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งศึกษาโครงสร้างของคำที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบในภาษาจีน และความหมายของ “走/zǒu/” ที่เป็นส่วนประกอบของคำ รวมทั้งการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของโครงสร้างและความหมายของคำที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบ โดยศึกษาโครงสร้างที่เหมือนหรือต่างกันของคำเหล่านั้นว่าจะแสดงความหมายอย่างไร ผลการวิจัยจะเป็นฐานข้อมูลสำหรับการเรียนการสอน การผลิตหนังสือหรือตำราภาษาจีนในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อศึกษาโครงสร้างของคำที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบในภาษาจีน
- 2.2 เพื่อศึกษาความหมายของ “走/zǒu/” ที่เป็นส่วนประกอบของคำในภาษาจีน
- 2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างและความหมายของคำที่มี “走/zǒu/” ที่เป็นส่วนประกอบในภาษาจีน

3. นิยามศัพท์

“คำ” ในงานวิจัยชิ้นนี้หมายถึง “คำประสม” (复合词) และ “กลุ่มคำคงที่” (固定词组)

คำประสม (复合词) หมายถึง คำที่ประสมขึ้นโดยรากคำหรือหน่วยคำอิสระที่ต่างกัน 2 คำหรือ 2 คำขึ้นไป (Huang; Liao, 2011: 212)

กลุ่มคำคงที่ (固定词组) หมายถึง “สามารถเป็นหน่วยอิสระที่เล็กที่สุดในประโยคเช่นคำทั่วไป ซึ่งสามารถทำหน้าที่เหมือนคำ” (Liu, 1990: 17-19) “ในด้านโครงสร้างเป็นหน่วยที่ใหญ่กว่าคำ แต่โครงสร้างคงที่แสดงความหมายที่ร่วมกันเป็นความหมายเดียว หน้าที่ในการสร้างประโยคจะเหมือนกับคำ”(Lu, 2012: 108)

Contemporary Chinese Dictionary หมายถึง Contemporary Chinese Dictionary, Seventh Edition โดย Dictionary Editorial Office of Institute of Languages, Chinese Academy of Social Sciences (2017)

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

4.1 ผลการวิจัยทำให้ได้ฐานข้อมูลเกี่ยวกับคำที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบในภาษาจีน ซึ่งประกอบด้วย จำนวนคำ โครงสร้าง และความหมาย

4.2 ผลการวิจัยนำไปประกอบการเรียนการสอนและการผลิตหนังสือหรือตำรารวมคำที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบในภาษาจีน

5. ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตเนื้อหาในงานวิจัยนี้คือ “คำ” ซึ่งรวมทั้งคำประสม (复合词) และกลุ่มคำคงที่ (固定词组) ที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบที่ปรากฏใน Contemporary Chinese Dictionary และฐานข้อมูลของ ศูนย์คลังข้อมูลมหาวิทยาลัยภาษาและวัฒนธรรมปักกิ่ง (BLCU Corpus Center: BCC) เป็นหลัก โดยคำประสมจะมีทั้งโครงสร้างที่ “走/zǒu/” เป็นหน่วยคำแรก (“走 X”) เช่น “走样 (รูปเปลี่ยนไป)” และ “走/zǒu/” เป็นหน่วยคำหลัง (“X 走”) เช่น “败走 (พ่ายแพ้สงครามและหนีไปหรือพ่ายแพ้ในการแข่งขัน)” และกลุ่มคำคงที่ที่ร่วมกันแสดงความหมายแบบองค์รวม (整体表义) และสามารถทำหน้าที่เหมือนคำได้ในประโยค เช่น “走形式 (เดิน+รูปแบบ)” หมายถึง “ทำไปตามขั้นตอน” “走老路 (เดิน+ทางเก่า)” หมายถึง “เดินในทางเดิม โดยปริยายหมายถึงดำเนินตามวิธีเดิม” เป็นต้น ผู้วิจัยจะศึกษาวิเคราะห์เฉพาะคำที่ “走/zǒu/” แสดงความหมายขยายเท่านั้น และศึกษาเฉพาะภาษาจีนกลางและภาษาจีนปัจจุบันเท่านั้น ไม่รวมภาษาโบราณและภาษาถิ่น

นอกจากนี้ “走/zǒu/” ในคำประสมใด ๆ ที่ไม่สามารถแยกความหมายออกจากคำประสมได้ ซึ่งเป็นการขยายความหมายของคำประสม (整词隐喻) จะไม่นำความหมายดังกล่าวมาวิเคราะห์ เช่น ความหมายที่ ❷ ของ “走火/zǒuhuǒ/” (❷อุปมาถึงการพุดจาที่เกินเหตุ) ซึ่งเป็นความหมายที่ขยายจากความหมายที่ ❶ กระสุนลั่น กล่าวคือ เมื่อเกิดกระสุนลั่น จะนำไปสู่ภัย ดังการพุดจา เมื่อพุดจาเกินเหตุก็จะเกิดภัยได้

6. ทบทวนวรรณกรรม

6.1 คำพหูพจน์หรือคำหลายความหมาย

ปรากฏการณ์พหูพจน์ เป็นปรากฏการณ์ที่รูปร่างภาษาหนึ่งมีมากกว่าหนึ่งความหมาย และความหมายต่าง ๆ นั้นจะมีความสัมพันธ์กันในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง คำที่แสดงความสัมพันธ์ดังกล่าว เรียกว่า คำพหูพจน์หรือคำหลายความหมาย (多义词) (Pasukdee, 2018b) Tyler และ Evans ก็ได้กล่าวในทฤษฎีการมีหลายความหมายอย่างมีหลักการว่า ความหมายเป็นลักษณะของเครือข่าย โดยความหมายที่เป็นตัวแทน (ความหมายต้นแบบหรือความหมายพื้นฐาน) อยู่ตรงกลางและมีความหมายที่ขยายออกมาจากความหมายต้นแบบ (อ้างใน Santiwisat; Tansiri; Natpratan, 2023)

ความหมายต้นแบบจะมีความสอดคล้องกับประสบการณ์ทางกายที่เป็นรูปธรรม ส่วนความหมายอื่น ๆ ที่ขยายออกไปจากความหมายต้นแบบนั้นมีความเกี่ยวข้องหรือสามารถโยงกับความหมายต้นแบบของคำนั้น ๆ มากน้อยต่างกันไป (Pasukdee, 2018a)

6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำกริยาที่แสดงการเคลื่อนที่และ “走/zǒu/” ในภาษาจีน

“走/zǒu/” ในภาษาจีนนับว่าเป็นคำกริยาที่มีหลายความหมายและใช้บ่อยในชีวิตประจำวัน เมื่อเทียบกับคำกริยาที่มีหลายความหมาย เช่น “吃”(กิน)“打”(ตี) คำกริยา “走”(เดิน) ได้รับความสนใจจากนักวิชาการไม่มากนัก งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำกริยา “走/zǒu/” หรือ “แสดงการเคลื่อนที่” ในภาษาจีนมีดังต่อไปนี้

งานวิจัยของ Wang (2015) Sun (2019) Ma (2017) และ Zhang (2017) กล่าวถึงการพัฒนาทางด้านความหมายของคำว่า “走/zǒu/” แต่มีมุมมองการวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัยที่ต่างกัน ผู้วิจัยเห็นว่า การทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาทางด้านความหมายของคำว่า “走/zǒu/” จะนำไปสู่การวิเคราะห์ความหมายของ “走/zǒu/” ในภาษาจีนปัจจุบันได้แม่นยำมากขึ้น

Wang (2015) ได้ศึกษาความแตกต่างทางด้านความหมายของคำว่า “行/xíng/”“步/bù/”“趋/qū/”“走/zǒu/”“奔/bēn/” ในภาษาจีนโบราณ ซึ่งคำเหล่านี้เป็นคำที่เกี่ยวกับการเคลื่อนที่ในภาษาจีนโบราณ แต่มีความหมายพื้นฐานต่างกันในสมัยโบราณ “行/xíng/”หมายถึง “หนทาง” “步/bù/”หมายถึง “เดิน” “趋/qū/” หมายถึง “เดินเร็ว” “走/zǒu/” หมายถึง “วิ่ง” และ“奔/bēn/”หมายถึง “วิ่งเร็ว” ต่อมาการพัฒนาทางด้านความหมายของทั้ง 5 คำนี้มีการทับซ้อนกันเกิดขึ้น “行/xíng/”หมายถึง “เดิน” ความหมายเหมือนกับคำว่า “步/bù/” และยังมีความหมายขยายอื่น ๆ แต่ความหมายที่แปลว่า “หนทาง” กลับหายไป “趋/qū/” หมายถึง “เดินเร็ว (แบบเห็นภาพ)” และในปัจจุบัน“走/zǒu/” หมายถึง “เดิน” และยังมีความหมายว่า “หนี” อีกด้วย ส่วน“奔/bēn/”มีความหมายขยายคือ “วิ่งหนี” สรุปได้ว่า “走/zǒu/” มีการพัฒนาด้านความหมายจากเดิมหมายถึง “วิ่ง” เป็น “เดิน” ในภาษาจีนปัจจุบัน และ “วิ่ง” ในภาษาจีนปัจจุบันใช้ “跑/pǎo/”แทน นอกจากนี้ “走/zǒu/” ยังเกิดความหมายใหม่จากการอุปลักษณ์คือ “วิ่งหนี” อีกด้วย

Zhang (2017) ได้วิเคราะห์ความหมายของ“走/zǒu/” ตามแนวคิดทฤษฎีมโนอุปลักษณ์ในมุมมองทางภาษาศาสตร์ปริชานของ Lakoff & Johnson เพื่อแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาทางด้านความหมายของ “走/zǒu/” โดยผลการวิจัยพบว่า ความหมายเชิงอุปลักษณ์ของ “走/zǒu/” เกิดจากการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งด้วย “การเคลื่อนที่” ในการเคลื่อนที่จะเกิดระยะทางและเข้าสู่เป้าหมาย ทำให้เกิดการถ่ายทอดความหมาย จาก “เดิน” ไปสู่ “ดำเนิน ปฏิบัติ” สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นนามธรรม เพื่อให้ “บรรลุตามเป้าหมาย” เช่น “走社会主义道路”(ดำเนินบนเส้นทางสังคมนิยม) และการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งยังทำให้เกิดการถ่ายทอดความหมาย จาก “เดิน” ไปสู่ “เปลี่ยนแปลง สูญเสียสภาพเดิม เบี่ยงเบนหรือรัวไหล” เช่น “走色”(สีเปลี่ยนไป) “走/zǒu/” หรือ “การเดิน” มักจะมีเป้าหมายที่ชัดเจน ทำให้เกิดการถ่ายทอดความหมาย จาก “เดิน” ไปสู่ “การเยี่ยมชม การเข้าเยี่ยมชม” ทำทางใน “การเดิน” (“走/zǒu/”的动作性) ทำให้เกิดความหมายเชิงอุปลักษณ์คือ

“กระทำบางสิ่ง” เช่น “走个过程”(กระทำไปตามพิธี) และ “การเดิน” จะมีทิศทางเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น “走下坡路”(เดินลงดอย เดินลงที่ต่ำ โดยปริยายหมายถึงถดถอย)

Wang (2015) ยังได้ศึกษาการใช้คำว่า “行/xíng/” “步/bù/” “趋/qū/” “走/zǒu/” “奔/bēn/” ในภาษาจีนโบราณ ซึ่งหลักทางไวยากรณ์ของคำเหล่านี้มีความต่างกัน เช่น “行/xíng/” ไม่สามารถตามด้วยคำนามบอกสถานที่ แต่ “走/zǒu/” สามารถตามด้วยคำนามบอกสถานที่ได้ เมื่อ “走/zǒu/” + สถานที่ จะหมายถึง “วิ่งไปสถานที่ใด ๆ” นอกจากนี้ Ma (2017) กล่าวว่า “走/zǒu/” ยังสามารถตามด้วยคำนามที่เป็นสิ่งมีชีวิต จะหมายถึง “ทำให้...วิ่ง” เช่น “走马”(ขี่ม้าทำให้ม้าวิ่ง) “走/zǒu/” สามารถตามด้วยคำบอกทิศทาง เช่น “走下来”(เดินลงมา) ตามด้วยคำลักษณนาม เช่น “走一遭”(ไปสักรอบ) และยังสามารถตามด้วยระยะทาง เช่น “走两三百里”(เดินสองสามร้อยลี้) อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาคำว่า “走/zǒu/” ในฐานข้อมูลตั้งแต่สมัยราชวงศ์โจวจนถึงราชวงศ์ชิง พบว่าลักษณะการใช้ “走/zǒu/” ตั้งแต่สมัยราชวงศ์ชิงมีความคล้ายคลึงกับปัจจุบันมาก Ma (2017) สรุปว่า คำใหม่ที่เกิดขึ้นโดยมี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบนั้น โครงสร้างของคำมักอยู่ในรูป “走/zǒu/+ x” ซึ่งจะมีความหมายว่า จากการดำเนินบางสิ่งตามขั้นตอนและพฤติกรรมบางอย่าง นำไปสู่การบรรลุการกระทำใด ๆ หรือเกิดผลอันใดอันหนึ่ง เช่นคำว่า “走亲戚(เดิน+ญาติ)” ไม่ได้หมายถึง “เดินบนญาติ” แต่จะหมายถึงพฤติกรรมการไปมาหาสู่กับญาติ เพื่อให้เกิดการสานสัมพันธ์

นอกจากนี้ Bai (2013) ได้ดำเนินการศึกษาสภาพการณ์ (状况) ของคำประกอบขึ้นด้วย “走/zǒu/” ซึ่งศึกษาข้อมูลจากหนังสือนวนิยายเป็นหลัก โดยศึกษาว่า “走/zǒu/” สามารถประกอบกับคำชนิดใดได้บ้าง และมีจำนวนเท่าใด แต่งานวิจัยดังกล่าวไม่มีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของโครงสร้างกับความหมาย

ในด้านการศึกษาเปรียบเทียบคำว่า “走/zǒu/” ในภาษาจีนกับภาษาอื่น ๆ ผู้วิจัยพบงานวิจัย 2 เรื่อง ได้แก่ การศึกษาการแปลตรงตัวของ “走/zǒu/” ในภาษาจีนและภาษาเยอรมัน (Ren, 2012) และการศึกษาความเหมือนทางอรรถศาสตร์ปริธานของคำศัพท์ที่เกี่ยวกับ “การเดิน” ในภาษาจีนและภาษาอังกฤษ (Wu, 2013)

Ren (2012) ได้ทำการวิเคราะห์การแปลความของคำว่า “走/zǒu/” ในบริบทต่าง ๆ เป็นภาษาเยอรมัน โดยวิเคราะห์ว่า เมื่อใดสามารถแปลตรงตัวในภาษาเยอรมันคือ “gehen” และเมื่อใดต้องใช้คำอื่น ๆ แทนคำว่า “gehen” ในการแปลความจาก “走/zǒu/” เพื่อหาแนวทางในการแปลความ “走/zǒu/” ในภาษาจีนเป็นภาษาเยอรมันได้ถูกต้องแม่นยำ

Wu (2013) ได้ทำการศึกษาความเหมือนทางอรรถศาสตร์ปริธานของคำศัพท์ที่เกี่ยวกับ “การเดิน” ในภาษาจีนและภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่า ทั้งในภาษาจีนและภาษาอังกฤษมีคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับ “การเดิน” ได้อุปลักษณะถึง “การทำงาน” เช่น ตัวอย่างภาษาจีนมีคำว่า “行得端, 走得正” หมายถึง ประพฤติอยู่ในคุณธรรม ความถูกต้อง และตัวอย่างในภาษาอังกฤษมีคำว่า “run a company” ดูตามตัวหนังสือจะหมายถึง “วิ่งบริษัทหนึ่ง” ความหมายในเชิงอุปลักษณะคือ “การดำเนินบริษัทหนึ่ง” เป็นต้น

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่ายังไม่มีงานวิจัยที่มุ่งศึกษาความหมายของ “走/zǒu/” ที่เป็นส่วนประกอบของคำโดยเฉพาะ รวมทั้งโครงสร้างของคำเหล่านั้น และความสัมพันธ์ของโครงสร้างกับความหมายของ “走/zǒu/” งานวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งเน้นศึกษาโครงสร้างของคำที่มี “走/zǒu/” เป็น

ส่วนประกอบในภาษาจีน และความหมายของ “走/zǒu/” ที่เป็นส่วนประกอบของคำ รวมทั้งการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคำประสมหรือกลุ่มคำคงที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบ ซึ่งผลการศึกษางานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นฐานข้อมูลสำหรับการเรียนการสอน การผลิตหนังสือหรือตำราภาษาจีนในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

7. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาโครงสร้างและความหมายของ “走/zǒu/” ที่เป็นส่วนประกอบของคำในภาษาจีน” เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

7.1 ศึกษาหนังสือ ตำรา เอกสารและบทความที่เกี่ยวข้องกับคำหลายความหมาย การอุปลักษณะและอรรถศาสตร์ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำที่แสดงการเคลื่อนที่ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล

7.2 กำหนดแหล่งข้อมูล

งานวิจัยนี้กำหนดแหล่งข้อมูล 2 แหล่ง ได้แก่ Contemporary Chinese Dictionary ซึ่งเป็นพจนานุกรมที่เก็บคำศัพท์ภาษาจีนได้ค่อนข้างสมบูรณ์ และได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ฉบับตีพิมพ์ครั้งที่ 7 เป็นฉบับล่าสุด ณ ปัจจุบัน และศูนย์คลังข้อมูลมหาวิทยาลัยภาษาและวัฒนธรรมปักกิ่ง (BLCU Corpus Center: BCC)

7.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้รวบรวมคำที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบตามขอบเขตเนื้อหาจากแหล่งข้อมูลที่กล่าวไปข้างต้น โดยมีขั้นตอนการเก็บข้อมูลจากฐานข้อมูลและพจนานุกรมดังต่อไปนี้

7.3.1 รวบรวมคำที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบในภาษาจีนจาก Contemporary Chinese Dictionary (2017) โดยเก็บข้อมูลตามขอบเขตของงานวิจัยนี้ ในขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล คำที่มีความหมายเหมือนกันแต่มีสองรูป ผู้วิจัยจะตัดออก 1 คำ อาทิเช่น “走露” การออกเสียงและความหมายเหมือนกับ “走漏” ดังนั้น ผู้วิจัยจะตัด “走露” ออก

7.3.2 สืบค้นข้อมูลโดยใช้คำสำคัญว่า “走/zǒu/” จากศูนย์คลังข้อมูลมหาวิทยาลัยภาษาและวัฒนธรรมปักกิ่ง (BLCU Corpus Center: BCC) รวบรวมคำที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบตามขอบเขตของงานวิจัยนี้ โดยคำที่ปรากฏร่วมกับ “走/zǒu/” ต้องเป็นกรรมหรือส่วนขยายของ “走/zǒu/” โดยตรง (โดยไม่มีคำอื่นใดแทรกระหว่างคำ)

7.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ศึกษาปรากฏการณ์พหุныและการพัฒนาทางด้านความหมาย(语义演变) ของคำว่า “走/zǒu/” ในภาษาจีน โดยผู้วิจัยดำเนินการแจกแจงความหมายทั้งหมดของคำที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบ ซึ่งรวบรวมจากฐานข้อมูลและพจนานุกรมที่กล่าวมาข้างต้น จากนั้นวิเคราะห์ความหมายขยายของหน่วยคำ “走/zǒu/” ที่ปรากฏในคำนั้น ๆ โดยวิเคราะห์ความหมายจาก “Contemporary Chinese Dictionary” และ “Chinese-Thai Dictionary, new edition” (Iamworamet, 2009) เป็นหลัก อีกทั้งวิเคราะห์โครงสร้างของคำ ชนิดของคำที่ปรากฏร่วมกับ “走/zǒu/” และแสดงผลเป็นตาราง

7.5 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

8. ผลการวิจัย

ผู้วิจัยรวบรวมคำที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบจากพจนานุกรมและฐานข้อมูล BCC ได้ทั้งสิ้น 95 คำ และดำเนินการวิเคราะห์โครงสร้างของคำที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบและความหมายของ “走/zǒu/” ที่เป็นส่วนประกอบของคำ โดยมีผลการวิจัยดังนี้

8.1 โครงสร้างของคำที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบ

จากการศึกษาโครงสร้างทางไวยากรณ์ของคำที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบ ทั้งแบบ “走+X” และ “X+走” ผลการศึกษาพบว่า มีโครงสร้างทั้งหมด 4 รูปแบบ ดังนี้

8.1.1 โครงสร้างกริยา-กรรม (动宾结构)

หน่วยคำแรกเป็นคำว่า “走/zǒu/” ในโครงสร้างกริยา-กรรมแสดงถึงท่าทาง การกระทำ และหน่วยคำหลังเป็นกรรมที่สัมพันธ์กับท่าทางหรือการกระทำโดยตรง ซึ่งเป็นคำนามทั้งหมด โดยมีทั้งคำนามที่เป็นคน กลุ่มคน สิ่งของ สถานที่ และนามที่เป็นนามธรรม ปรากฏทั้งสิ้น 58 คำ คิดเป็นร้อยละ 61.05 ตัวอย่างเช่น

โครงสร้างกริยา - กรรม (“走” - คำนาม)	ความหมาย
走人 (เดิน‘จากไป’+คน)	(คน) จากไป
走家 (เดิน‘เยี่ยมเยียน’+ครอบครัว)	เยี่ยมเยียนคนในครอบครัว
走绳 (เดิน+เชือก)	(นักแสดงกายกรรม) เดินบนเชือก ไต่เชือก
走弯路 (เดิน+ทางอ้อม)	เดินทางอ้อม โดยปริยายหมายถึงเดินผิดทาง
走关系 (เดิน‘ผ่าน’+ความสัมพันธ์)	ดำเนินการโดยใช้ความสัมพันธ์ในวิธีที่ผิดศีลธรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ

8.1.2 โครงสร้างกริยา-ส่วนเสริม (述补结构)

โครงสร้างกริยา-ส่วนเสริม ปรากฏทั้งสิ้น 11 คำ คิดเป็นร้อยละ 11.58 โดยคำกริยา “走/zǒu/” เป็นหน่วยคำแรกตามด้วยส่วนเสริมซึ่งแสดงถึงผลของการกระทำ และเป็นคำคุณศัพท์ทั้งหมด ตัวอย่างเช่น

โครงสร้างกริยา - ส่วนเสริม (“走” - คำคุณศัพท์)	ความหมาย
走高 (เดิน‘แนวโน้ม’+สูง)	(ราคา เป็นอาทิ) พุ่งขึ้นสูง
走弱 (เดิน‘แนวโน้ม’+อ่อน)	(ราคา เป็นอาทิ) ลดต่ำลง

8.1.3 โครงสร้างส่วนขยาย-คำหลัก (偏正结构)

โครงสร้างส่วนขยาย-คำหลัก ปรากฏทั้งสิ้น 13 คำ คิดเป็นร้อยละ 13.68 โดย “走/zǒu/” สามารถเป็นทั้งส่วนขยายและคำหลักของคำได้ในโครงสร้างส่วนขยาย-คำหลัก รายละเอียดดังนี้

8.1.3.1 กรณี “走/zǒu/”เป็นส่วนขยาย และคำหลักเป็นคำนาม ตัวอย่างเช่น

โครงสร้างส่วนขยาย – คำหลัก (“走” - คำนาม)	ความหมาย
走禽 (เดิน+สัตว์ปีก)	สัตว์ปีกเดินดิน
走向 (เดิน‘แนวโน้ม’+ทิศทาง)	แนวโน้ม ทิศทางที่ยืดขยายออกไป

8.1.3.2 กรณี “走/zǒu/”เป็นส่วนขยาย และคำหลักเป็นคำกริยา ตัวอย่างเช่น

โครงสร้างส่วนขยาย – คำหลัก (“走” - คำกริยา)	ความหมาย
走笔 (เดิน‘รวดเร็ว’+ปากกา‘เขียน’)	เขียนอย่างรวดเร็ว
走读 (เดิน‘ไปกลับ’+เรียน)	เรียนไปกลับ นั่นก็คือ นักเรียนที่เรียนหนังสือเลิกแล้ว ก็กลับบ้านโดยมิได้พักหอพักโรงเรียน

8.1.3.3 กรณี “走/zǒu/”เป็นคำหลัก และส่วนขยายเป็นคำคุณศัพท์ ตัวอย่างเช่น

โครงสร้างส่วนขยาย – คำหลัก (คำคุณศัพท์ - “走”)	ความหมาย
暴走 (บ้าคลั่ง+เดิน‘เดินเร็ว’)	เดินเร็วในกลางแจ้งและระยะทางที่ไกล
健走 (สุขภาพ+เดิน‘เดินเร็ว’)	เดินเร็วเพื่อสุขภาพ

8.1.3.4 กรณี “走/zǒu/”เป็นคำหลัก และส่วนขยายเป็นคำกริยา มีเพียง 1 ตัวอย่างเท่านั้น คือ

โครงสร้างกริยา – ส่วนเสริม “走” (คำกริยา - “走”)	ความหมาย
败走 (แพ้+เดิน‘หนี’)	พ่ายแพ้สงครามแล้วหนีไปหรือพ่ายแพ้ในการแข่งขัน

8.1.4 โครงสร้างคู่ขนาน (并列结构)

โครงสร้างคู่ขนาน ปรากฏทั้งสิ้น 13 คำ คิดเป็นร้อยละ 13.68 โดยในโครงสร้างคู่ขนาน “走/zǒu/”จะซ้อนกับคำกริยาที่มีความหมายเหมือนหรือใกล้เคียงกัน สามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

8.1.4.1 “走/zǒu/”เป็นหน่วยคำแรกซ้อนกับคำกริยาที่มีความหมายเหมือนหรือใกล้เคียงกัน ตัวอย่างเช่น

โครงสร้างคู่ขนาน (“走” - คำกริยา)	ความหมาย
走偏 (เดิน‘ไม่ตรง’ + ไม่ตรง)	ไม่ตรง ไปในทิศทางที่ผิดหรือเพี้ยน
走动 (เดิน‘เคลื่อนไหว’ + เคลื่อนไหว)	เคลื่อนไหว

8.1.4.2 “走/zǒu/” เป็นหน่วยคำหลังซ้อนกับคำกริยาที่มีความหมายเหมือนหรือใกล้เคียงกัน
ตัวอย่างเช่น

โครงสร้างคู่ขนาน (คำกริยา - “走”)	ความหมาย
“行走 得” (เดิน+เดิน)	เดิน
“游走” (ท่อง+เดิน‘ท่อง’)	ท่องไป ท่องเที่ยว เคลื่อนที่

ตารางที่ 1 รูปแบบโครงสร้างของคำที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบ

รูปแบบโครงสร้างของคำ	ชนิดคำของคำที่ปรากฏ ร่วมกับ “走/zǒu/”	จำนวน (คำ)		ร้อยละ	
1. กริยา-กรรม (动宾结构)	/zǒu/+ N	58		61.05	
2. กริยา-ส่วนเสริม (述补结构)	/zǒu/+ Adj.	11		11.58	
3. ส่วนขยาย-คำหลัก (偏正结构)	/zǒu/+ N	6	13	6.32	13.68
	/zǒu/+ V	2		2.10	
	Adj. + /zǒu/	4		4.21	
	V. + /zǒu/	1		1.05	
4. คู่ขนาน (并列结构)	/zǒu/+ V	7	13	7.37	13.68
	V + /zǒu/	6		6.32	
		95		100	

จากตารางข้างต้นรูปแบบโครงสร้างกริยา-กรรม (动宾结构) มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.05 และชนิดคำที่ปรากฏร่วมกับ“走/zǒu/”เป็นคำนามทั้งหมด รองลงมาคือรูปแบบโครงสร้างส่วนขยาย-คำหลัก (偏正结构) และโครงสร้างคู่ขนาน (并列结构) มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 13.68 และรูปแบบโครงสร้างกริยา-ส่วนเสริมมีจำนวนน้อยสุด คิดเป็นร้อยละ 11.58

กล่าวโดยสรุป รูปแบบโครงสร้างกริยา-กรรมเป็นวิธีการสร้างคำรูปแบบหลักของคำที่มี“走/zǒu/”เป็นส่วนประกอบ และ“走/zǒu/”ที่เป็นส่วนประกอบในคำนั้น สามารถเป็นได้ทั้งคำกริยาหลักที่ตามด้วยกรรมหรือส่วนเสริม เป็นส่วนขยายนามและส่วนขยายกริยา และ“走/zǒu/”ยังเป็นคำหลักที่ขยายโดยคำคุณศัพท์และคำกริยาได้

8.2 ความหมายของ“走/zǒu/”ที่เป็นส่วนประกอบของคำ

8.2.1 ความหมายพื้นฐานของ“走/zǒu/”

“走/zǒu/”ในภาษาจีนโบราณหมายถึง“วิ่ง”ดังเช่นเนื้อความตอนหนึ่งใน《山海经·海外北经》กล่าวไว้ว่า“夸父与日逐走”หมายถึง คว้าวิ่งตามพระอาทิตย์ (Wang, 2015) ดังนั้น จึงยังพบคำที่“走/zǒu/”แสดง ความหมายตามโบราณกาล เช่น“奔走”(วิ่ง + เดิน‘วิ่ง’) หมายถึง วิ่ง“奔”และ“走”ในคำมีโครงสร้างแบบคู่ขนาน(并列结构)ซึ่งมีความหมายเหมือนกันก็คือ“วิ่ง”

ทว่า Contemporary Chinese Dictionary ได้ระบุความหมายแรกซึ่งเป็นความหมายพื้นฐานของ“走/zǒu/”ว่า“人或鸟兽的脚交互向前移动”หมายถึงเท้าของคนหรือสัตว์บกและสัตว์ปีกก้าวสลับเคลื่อนตัวไปข้างหน้า จึงกล่าวได้ว่า“走/zǒu/”ในภาษาจีนปัจจุบันประกอบด้วยคุณสมบัติดังนี้

1. สิ่งเคลื่อนที่ เป็นคนหรือสัตว์ที่มีเท้าในการเคลื่อนที่
2. ทิศทางหรือจุดหมายปลายทาง แสดงทิศทางไปข้างหน้าแต่ไม่แสดงจุดหมายที่ชัดเจน
3. ลักษณะการเคลื่อนที่เป็นการเคลื่อนที่ด้วยเท้าจากตำแหน่งหนึ่งไปอีกตำแหน่งหนึ่งด้วยอัตรา

ความเร็วปกติ

อย่างไรก็ตาม ในการวิเคราะห์คำที่มี“走/zǒu/”เป็นส่วนประกอบ พบคำที่หน่วยคำ“走/zǒu/”ยังคงแสดง ความหมายพื้นฐานของ“走/zǒu/”ในภาษาจีนปัจจุบัน เช่น“走路”(เดิน+ถนน : (คน) เดินบนพื้นดิน)“走道儿”(เดิน+ถนน : เดิน)“行走”(เดิน+เดิน : เดิน)“走动”(เดิน+เคลื่อนไหว : เดินเพื่อเคลื่อนไหวร่างกาย) เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังมีคำที่“走/zǒu/”ยังคงแสดง ความหมายพื้นฐานและคงลักษณะท่าทางการเดิน เช่น“走廊”(เดิน+ทางเดิน : ทางเดิน ระเบียง)“走兽”(เดิน+สัตว์สี่เท้า : สัตว์สี่เท้า สัตว์เดรัจฉาน) แต่เนื่องจากตำแหน่งทางโครงสร้างของคำเปลี่ยนไป ซึ่ง“走/zǒu/”จะเป็นส่วนขยายในคำ จึงทำให้“走/zǒu/”ใน“走廊”มีความหมายว่า“(ทางเดิน)สำหรับเดินเท้า”และ“走/zǒu/”ใน“走兽”มีความหมายว่า“(สัตว์สี่เท้า)ที่เดินได้”จะเห็นว่า คำว่า“廊/lang/”และ“兽/shou/”ที่ปรากฏร่วมกับ“走/zǒu/”ข้างต้น ในความเป็นจริงแล้วเป็นคำที่มีความหมายที่ชัดเจนในตัวเองอยู่แล้ว แต่การประสมคำกับ“走/zǒu/”จะทำให้เห็นภาพท่าทางมากขึ้นว่า“廊/lang/”เป็นพื้นที่สำหรับการเดินเท้า และ“兽/shou/”เป็นสัตว์สี่เท้าที่เดินได้

8.2.2 ความหมายขยายของ“走/zǒu/”ที่เป็นส่วนประกอบของคำ

จากการวิเคราะห์คำที่มี“走/zǒu/”เป็นส่วนประกอบ ทั้งที่“走/zǒu/”เป็นหน่วยคำแรก(走+X)และเป็นหน่วยคำหลัง(X+走)ผู้วิจัยพบว่า หน่วยคำ“走/zǒu/”มีความหมายขยายทั้งสิ้น 16 ความหมาย โดยมีรายละเอียดดังนี้

8.2.2.1 เดินอย่างรวดเร็ว อย่างรวดเร็ว

เนื่องจาก“走/zǒu/”ในภาษาจีนโบราณหมายถึง“วิ่ง”“走/zǒu/”จึงยังคงมีความหมายตามโบราณกาล ซึ่งการวิ่งเป็นการเคลื่อนที่อาศัยความเร็ว ผู้วิจัยจึงพบ“走/zǒu/”ที่มีความหมายว่า“เดินอย่างรวดเร็ว”“อย่างรวดเร็ว” ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่าง	คำ	ความหมายหน่วยคำ	ความหมายคำ
1	走边	‘เดินอย่างรวดเร็ว’ + ขอบ	อากัปกิริยาในการแสดงบทบู๊ แสดงท่าการเดินอย่างรวดเร็วในยามกลางคืนและเดินซิดชอบทาง
2	走笔	‘รวดเร็ว’ + ปากกา‘เขียน’	เขียนอย่างรวดเร็ว

ตัวอย่างประโยคที่ 1

沉香一出场，一连串干净利落的招式，连续騰空的旋子、虎跳、走边等几个优美身段，一个英武、可爱有灵气的少年形象脱颖而出。(BCC)

(ทันทีที่เฉินเซียงปรากฏตัว เขาก็แสดงท่าทางที่ว่องไวหลายชุด รวมถึงการม้วนตัวกลางอากาศอย่างต่อเนื่อง การกระโดดเสือ การเดินซิดชอบ เป็นต้น และภาพลักษณ์ของสาวน้อยผู้กล้าหาญน่ารัก และจิตวิญญาณก็โดดเด่นประจักษ์ตา)

ตัวอย่างประโยคที่ 2

走笔至此，我也不必再为这本旧作自辩了。(BCC)

เขียนมาถึงตรงนี้ ข้าก็ไม่จำเป็นต้องแก้ต่างให้กับงานเขียนเก่าเล่มนี้แล้ว

คำว่า “走/zǒu/” ในตัวอย่างที่ 1 และ 2 เป็นหน่วยคำแรกทั้ง 2 คำ แต่มีโครงสร้างต่างกัน “走边” มีโครงสร้างแบบกริยา-กรรม แสดงความหมายว่า เดินเร็วในยามกลางคืนและเดินซิดชอบ ส่วน “走笔” มีโครงสร้างแบบส่วนขยาย-คำหลัก ซึ่ง “走/zǒu/” เป็นส่วนขยายกริยาในคำ และ “笔” ในที่นี้หมายถึง “เขียน” มิใช่ “ปากกา” จะเห็นได้ว่า เมื่อ “走笔” อยู่ในประโยค ความหมายของ “走/zǒu/” จะแฝงอยู่ในคำหลัก “笔” โดยที่ไม่ต้องแปล

8.2.2.2 เคลื่อนที่ ทำให้เคลื่อนที่ เกิดการเคลื่อนที่

“走/zǒu/” ที่มีความหมายว่า “เคลื่อนที่ ทำให้เคลื่อนที่ เกิดการเคลื่อนที่” เป็นการขยายความหมายจากความหมายต้นแบบที่ยังเป็นการเคลื่อนที่ทางกายภาพ แสดงถึงการเคลื่อนที่ของสรรพสิ่งไม่มีชีวิต เช่น นาฬิกา รถ น้ำ ไฟ เป็นต้น ซึ่งนำมาเปรียบเทียบกับกริยาการเดินหรือเคลื่อนที่ด้วยเท้าของคนหรือสัตว์ ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่าง	คำ	ความหมายหน่วยคำ	ความหมายคำ
3	走时	‘เคลื่อนที่’+เวลา	เข็มนาฬิกาเคลื่อนที่เพื่อบอกเวลา
4	走水	‘ไหล’+ น้ำ	น้ำไหล

ตัวอย่างประโยคที่ 3

这种手表不但走时准确，外表也很美观。(zaojv.com)

นาฬิกาแบบนี้ไม่เพียงบอกเวลาได้เที่ยงตรง รูปลักษณ์ก็ดูสวยงาม

ตัวอย่างประโยคที่ 4

渠道走水畅通。(Contemporary Chinese Dictionary)

ร่องน้ำน้ำไหลผ่านได้ดี

8.2.2.3 แนวโน้มหรือปรากฏการณ์แนวโน้มอย่างใดอย่างหนึ่ง

“走/zǒu/” ที่มีความหมายว่า “แนวโน้มหรือปรากฏการณ์แนวโน้มอย่างใดอย่างหนึ่ง” ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่าง	คำ	ความหมายหน่วยคำ	ความหมายคำ
5	走红	‘แนวโน้ม’+แดง	ได้รับความนิยม เป็นที่ต้องการ
6	走高	‘แนวโน้ม’+สูง	(ราคา เป็นอาทิ) พุ่งขึ้นสูง

ตัวอย่างประโยคที่ 5

网络大学开始受到人们的重视，悄然走红。(BCC)

(ผู้คนเริ่มให้ความสนใจกับมหาวิทยาลัยออนไลน์ เริ่มได้รับความนิยมอย่างเงียบ ๆ)

ตัวอย่างประโยคที่ 6

本周股指虽然节节走高，但力度明显越来越弱。(BCC)

(แม้ว่าหุ้นในอาทิตย์นี้จะมีแนวโน้มพุ่งขึ้นสูง แต่ความแรงลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด)

8.2.2.4 จากไป

“走/zǒu/” ที่มีความหมายว่า “จากไป” ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่าง	คำ	ความหมายหน่วยคำ	ความหมายคำ
7	走人	‘จากไป’+คน	(คน) จากไป
8	走心	‘จากไป’+จิตใจ	❶ ใจลอย ขาดสมาธิ

ตัวอย่างประโยคที่ 7

我也想快点下班，老板不走人，我哪敢走？(BCC)

(ฉันอยากรีบเลิกงานเหมือนกัน แต่เจ้านายยังไม่กลับ (离开) ฉันจะกล้ากลับไปก่อนได้ไง)

ตัวอย่างประโยคที่ 8

上课走心了，不知道老师讲了些什么。(Contemporary Chinese Dictionary)

(ตอนเรียนใจลอย ไม่มีสมาธิ ไม่รู้ว่าคุณครูพูดอะไรไปบ้าง)

8.2.2.5 ไปกลับ วน

“走/zǒu/” ที่มีความหมายว่า “ไปกลับ วน” ซึ่งจะแสดงความหมายการเคลื่อนที่แบบไม่อยู่กับที่ ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่าง	คำ	ความหมายหน่วยคำ	ความหมายคำ
9	走读	(เดิน‘ไปกลับ’+เรียน)	เรียนแบบไปกลับ นั่นก็คือ นักเรียนที่เรียนหนังสือ เลิกแล้วก็กลับบ้านโดยมิได้พักหอพักโรงเรียน
10	走班	(เดิน‘วน’+ชั้นเรียน)	วนเรียนตามชั้นเรียนหรือวิชาที่นักเรียนสนใจ

ตัวอย่างประโยคที่ 9

在这里，我走读上学，一方面可以利用课余时间帮家里干农活，另一方面吃住在家也省却了不少的费用。(CCL)

(อยู่ที่นี่ ฉันเรียนแบบไปกลับ ส่วนหนึ่งจะได้ช่วยงานสวนที่บ้านนอกเวลาเรียน อีกส่วนหนึ่งกินอยู่ที่บ้านก็จะได้ประหยัดค่าใช้จ่ายด้วย)

ตัวอย่างประโยคที่ 10

他们对校本课程试行“走班制”，打破原有的固定班级的授课制形式，根据学生的特长、爱好重新编班。(CCL)

(พวกเขาทดลองใช้ “ระบบวนชั้นเรียน” กับวิชานี้ของโรงเรียน เปลี่ยนการเรียนการสอนแบบเดิมที่ตายตัว จัดชั้นเรียนใหม่ตามความเชี่ยวชาญและความชอบของนักเรียน)

8.2.2.6 หนี

“走/zǒu/” ที่มีความหมายว่า “หนี หลบหนี” ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่าง	คำ	ความหมายหน่วยคำ	ความหมายคำ
11	走避	‘หนี’+หลบ	หลบหนี
12	逃走	หนี+‘หนี’	หลบหนี วิ่งหนี

ตัวอย่างประโยคที่ 11

看热闹的人见阿婆大发脾气都吓得纷纷走避。(BCC)

(พอเห็นคุณยายโมโห ผู้คนที่มามุงดูก็เดินหลบไปด้วยความตกใจ)

ตัวอย่างประโยคที่ 12

如果情况不利，我们必须今天晚上逃走。(BCC)

(หากสถานการณ์ไม่ดี พวกเราต้องหลบหนีไปในคืนนี้)

8.2.2.7 ไปมาหาสู่ เยี่ยมเยียน

“走/zǒu/” ที่มีความหมายว่า “ไปมาหาสู่ เยี่ยมเยียน” ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่าง	คำ	ความหมายหน่วยคำ	ความหมายคำ
13	走访	‘เยี่ยม’+เยี่ยม	เยี่ยมเยียน
14	走亲戚	‘ไปมาหาสู่’+ญาติพี่น้อง	เยี่ยมเยียนญาติพี่น้อง ไปมาหาสู่กับญาติพี่น้อง

ตัวอย่างประโยคที่ 13

他们选择偏远山村、比较贫困、条件艰苦、平常领导少到的村走访。(BCC)

(พวกเขาเลือกไปเยี่ยมเยียนหมู่บ้านบนดอยที่ไกลโพน ที่ค่อนข้างยากจน สถานะทางการเงินยากลำบากและเป็นหมู่บ้านที่ปกติผู้นำเข้าถึงน้อย)

ตัวอย่างประโยคที่ 14

随后的两个春节，我都是带着家人出门走亲戚。(BCC)

(วันตรุษจีนหลังจากนั้นทั้งสองปี ฉันก็ได้ชวนคนในครอบครัวออกไปเยี่ยมเยียนญาติพี่น้อง)

8.2.2.8 ร่ำ ร่ำไห้

“走/zǒu/” ที่มีความหมายว่า “ร่ำ ร่ำไห้” ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่าง	คำ	ความหมายหน่วยคำ	ความหมายคำ
15	走风	‘รั่วไหล’ + ‘ข้าว’	ข้าวรั่วไหล
16	走嘴	‘รั่วไหล’ + ปาก ‘ข้าวสาร’	พลั้งปากทำให้ความลับเปิดเผยหรือแพร่งพราย
17	走水	‘รั่ว’ + น้ำ	น้ำรั่ว

ตัวอย่างประโยคที่ 15

他担心索泓一的嘴走风露气，特意来这儿给他的嘴巴贴封条。(BCC)
(เขาก็กังวลว่าปากของสัว่หงอี้จะทำให้ข้าวรั่วไหล จึงมาปิดปากเขาที่นั่นโดยเฉพาะ)

ตัวอย่างประโยคที่ 16

如果刘泰英不小心走嘴说出实情，不知道背后那个神秘人如何撇清。(BCC)
(ถ้าหากหลิวไท่ยিংพลั้งปากพูดความจริงออกมา ไม่รู้ว่าบุคคลลึกลับที่อยู่เบื้องหลังนั้นจะลอยตัวได้อย่างไร)

ตัวอย่างประโยคที่ 17

屋顶走水了。(Contemporary Chinese Dictionary)
(หลังคาน้ำรั่ว)

จากตัวอย่างที่ 15 หน่วยคำหลัง “风” ไม่ได้หมายถึง “ลม” ที่มีความหมายพื้นฐาน แต่หมายถึง “ข้าวสาร” ซึ่งเป็นความหมายขยาย เช่นเดียวกัน ตัวอย่าง ที่ 16 “嘴” ไม่ได้หมายถึง “ปาก” แต่หมายถึง “สาร” ที่ออกจากปาก จะเห็นได้ว่า กรรมของ “走/zǒu/” ในความหมายนี้มักจะเป็นข้าวสาร นอกจาก ยังเป็นของเหลวได้ ดังตัวอย่างที่ 17

8.2.2.9 เปลี่ยนแปลงไปหรือสูญเสียรูปเดิม

“走/zǒu/” ที่มีความหมายว่า “เปลี่ยนแปลงไปหรือสูญเสียรูปเดิม” ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่าง	คำ	ความหมายหน่วยคำ	ความหมายคำ
18	走样	‘เปลี่ยนแปลงไป’ + รูปแบบ/สภาพ	ผิดจากรูปเดิมหรือแบบเดิม
19	走扇	‘เปลี่ยนแปลงไป’ + ลักษณะรูปร่างของประตู	ลักษณะรูปร่างของประตูผิดจากรูปเดิม

ตัวอย่างประโยคที่ 18

他高中开始打拳击后，整个人就身材走样。(BCC)
(ตั้งแต่ช่วงมัธยมปลายที่เขาเริ่มชกมวย รูปร่างเขาก็เปลี่ยนไป)

ตัวอย่างประโยคที่ 19

前殿隔了四个小房，门都是走扇的，关上了门缝里还能伸进去个手。(CCL)
(ห้องโถงด้านหน้ากั้นเป็นสี่ห้องเล็ก ประตูล้วนผิดรูป ปิดประตูแล้วยังสามารถรอดมือเข้าไปได้)

8.2.2.10 ไม่ตรง เพี้ยน

“走/zǒu/” ที่มีความหมายว่า “ไม่ตรง เพี้ยน” ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่าง	คำ	ความหมายหน่วยคำ	ความหมายคำ
20	走调儿	‘เพี้ยน’+ ทำนองเสียง	ขับร้อง บรรเลงดนตรีผิดจังหวะ ไม่ตรงทำนอง
21	走题	‘ไม่ตรง’+ หัวข้อ/ประเด็น	(เขียนเรียงความหรือพูด) ไม่ตรงประเด็น ห่างประเด็น

ตัวอย่างประโยคที่ 20

多数孩子发音不准，让他们学唱歌，十个有八个走调。(BCC)

(เด็กส่วนใหญ่ออกเสียงไม่ชัด ให้พวกเขาฝึกร้องเพลง มีแปดในสิบที่ร้องเพี้ยน)

ตัวอย่างประโยคที่ 21

众所周知，一旦“走题”，60分的作文可就考砸了。(BCC)

(ทุกคนรู้ดี หากเขียน “ไม่ตรงประเด็น” การสอบเรียงความ 60 คะแนนก็พังแน่)

8.2.2.11 ผิด พลาด

“走/zǒu/” ที่มีความหมายว่า “ผิด พลาด” ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่าง	คำ	ความหมายหน่วยคำ	ความหมายคำ
22	走眼	‘พลาด’+ ตา	มองพลาด ตาไม่ถึง
23	走嘴	‘ผิด’+ ปาก‘พูด’	พูดผิด

ตัวอย่างประโยคที่ 22

什么样的‘货色’一眼就估个大概，一般不走眼。(BCC)

(มองแวบเดียวก็พอทราบได้ว่า “คุณภาพสินค้า(ลักษณะนิสัย)” เป็นแบบใด โดยปกติแล้วมองไม่พลาดหรอก)

ตัวอย่างประโยคที่ 23

他只是说走嘴了，根本没有想伤害你的意义。(BCC)

(เขาแค่พูดผิด ไม่มีเจตนาจะทำร้ายเธอเลย)

8.2.2.12 ท่องไป เร่ร่อน เดินทาง

“走/zǒu/” ที่มีความหมายว่า “ท่องไป เร่ร่อน เดินทาง” ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่าง	คำ	ความหมายหน่วยคำ	ความหมายคำ
24	走江湖	‘ท่องไป’+ ยุทธภพ	เที่ยวระเห่เร่ร่อนไปทั่วทิศเพื่อประทังชีวิตโดยการแสดงศิลปะฝีมือกายกรรม เป็นต้น
25	走天涯	‘เร่ร่อนไป’+ ใต้หล้า	เที่ยวระเห่เร่ร่อนไปทุกที่

ตัวอย่างประโยคที่ 24

你还小又不懂江湖险恶，大哥实在不希望你走江湖。(BCC)

(เธอยังเด็ก ไม่เข้าใจความโหดร้ายของโลกกว้างนี้ พี่ไม่อยากให้เธอเร่ร่อนไปในโลกนี้)

ตัวอย่างประโยคที่ 25

如果在对的时间遇上对的你，我愿陪你走天涯。(BCC)

(หากฉันเจอเธอที่ถูกต้องในเวลาที่เหมาะสม ฉันยินดีจะท่องเที่ยวไปกับเธอทั่วทั้งโลก)

8.2.2.13 กระทำบางสิ่ง ดำเนิน ปฏิบัติ

“走/zǒu/” ที่มีความหมายว่า “ทำ ดำเนิน ปฏิบัติ” ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่าง	คำ	ความหมายหน่วยคำ	ความหมายคำ
26	走账	‘ทำ’+บัญชี	ทำบัญชี ลงรายการเงินในบัญชี
27	走老路	‘ดำเนิน’+ทางเก่า	เดินทางเดิม โดยปริยายหมายถึงดำเนินตามวิธีเดิม
28	走过场	‘ทำ’+ผ่านเวที	ทำอย่างขอไปที ทำอย่างขายผ้าเอาหน้ารอด

ตัวอย่างประโยคที่ 26

这笔钱大都由徐医生转交，不开发票，因为在医院财务上不好走账。(BCC)

(เงินจำนวนนี้ส่วนใหญ่ผ่านมือคุณหมอซูว์ ไม่มีใบเสร็จ เพราะว่าทำบัญชีลงในงบการเงินโรงพยาบาลยาก)

ตัวอย่างประโยคที่ 27

花钱、招人是发展业务最传统办法，如果没有竞争的压力，大家很容易就走老路。(BCC)

(การใช้จ่ายเงินและการสรรหาบุคลากรเป็นวิธีดั้งเดิมที่สุดในการพัฒนาธุรกิจ หากปราศจากแรงกดดันจากการแข่งขัน ทุกคนก็จะดำเนินตามวิธีเดิม ๆ อย่างง่ายดาย)

ตัวอย่างประโยคที่ 28

定下了的制度就较真去做，绝没有“走过场”的现象。(CCL)

(เมื่อดังกล่าวแล้วต้องปฏิบัติอย่างจริงจัง จะไม่มีการทำแบบขอไปทีแน่นอน)

8.2.2.14 โดย... ผ่าน...

“走/zǒu/” ที่มีความหมายว่า “ทำให้สำเร็จลุล่วงโดยผ่านท่าทางการเดินหรือวิธีการบางอย่าง”

ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่าง	คำ	ความหมายหน่วยคำ	ความหมายคำ
29	走台	‘เดินผ่าน’+เวที	เดินผ่านเวลา ซ้อมขึ้นเวที
30	走内线	‘ผ่าน’ + ‘คนรู้จัก ญาติพี่น้อง’	ดำเนินกิจกรรมบางอย่าง โดยผ่านทางคนรู้จักหรือญาติพี่น้อง

ตัวอย่างประโยคที่ 29

北京音乐厅允许观众白天买票入场观摩演出团体在正式演出之前的走台排练。(CCL)

ปักกิ่งคอนเสิร์ตฮอลล์เปิดให้ผู้ชมซื้อตั๋วในระหว่างวันเพื่อชมการขอมขึ้นเวทีของนักแสดงก่อนการ
แสดงอย่างเป็นทางการ

ตัวอย่างประโยคที่ 30

投资公司不是你想投就投的。要凭关系，走内线，没内线的，你想投也投不
进去。(CCL)

การลงทุนในบริษัทนั้นไม่ใช่ว่าคุณอยากลงก็ลงได้ ต้องใช้ความสัมพันธ์ ผ่านคนรู้จัก หากไม่มีคน
รู้จัก คุณอยากลงก็ยาก

8.2.2.15 พบเจอ

“走/zǒu/” ที่มีความหมายว่า “พบเจอ” ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่าง	คำ	ความหมายหน่วยคำ	ความหมายคำ
31	走运	‘พบเจอ’+โชค	พบเจอกับสิ่งที่ปรารถนา ดวงขึ้น ดวงดี
32	走红	‘พบเจอ’+แดง	พบเจอกับความโชคดี

ตัวอย่างประโยคที่ 31

他可怜这个老对手，这个人干得比他还苦，但总是不走运。(BCC)

(เขาสงสารคู่แข่งคนเก่าคนนี้ คน ๆ นี้ทำงานหนักกว่าเขามาก แต่ดวงไม่ดี)

ตัวอย่างประโยคที่ 32

这几年他正走红，步步高升。(Contemporary Chinese Dictionary)

(ในช่วงหลายปีนี้เขากำลังพบกับความโชคดี เติบโตขึ้นเรื่อย ๆ)

8.2.2.16 ขนส่ง นำส่ง

“走/zǒu/” ที่มีความหมายว่า “นำส่ง ขนส่ง” ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่าง	คำ	ความหมายหน่วยคำ	ความหมายคำ
33	走镖	‘นำส่ง’+คุ้มกัน	ผู้คุ้มกันนำส่งสิ่งของหรือสินค้า
34	走私	‘ขนส่ง’+สิ่งของผิดกฎหมายหรือหนีภาษี	ค่าของเถื่อน ค่าของหนีภาษี

ตัวอย่างประโยคที่ 33

我们走镖之人，在刀尖子上卖命混口饭吃，有甚么力量赈济救灾？(CCL)

เราที่เป็นผู้คุ้มกันนำส่งสินค้า สู้ชีวิตหารายได้บนมีดดาบ จะมีกำลังอะไรในการช่วยภัย

ตัวอย่างประโยคที่ 34

前两年成品油走私严重，对我们的产品销售冲击很大。(CCL)

เกิดการลักลอบขนน้ำมันสำเร็จรูปจำนวนมากในช่วงสองปีที่ผ่านมา ซึ่งส่งผลกระทบอย่างมากต่อ
ยอดขายผลิตภัณฑ์ของเรา

ตารางที่ 2 ตารางแสดงความหมายของ “走/zǒu/” ที่เป็นส่วนประกอบคำ

ความหมาย ที่	ความหมายของ “走/zǒu/” ที่ เป็นส่วนประกอบคำ	ตัวอย่างคำศัพท์
1	เดิน (ที่เดินได้ สำหรับการเดิน)	走路 走道儿 走动 走禽 走兽 行走 竞走 走廊 走道 走绳
2	วิ่ง	奔走 走马 走狗
3	เดินอย่างรวดเร็ว อย่างรวดเร็ว	走边 健走 走笔
4	เคลื่อนที่/ทำให้เคลื่อนที่/เกิดการ เคลื่อนที่	走时 走火 ^{①③④} 走水 游走 ^①
5	แนวโน้มหรือปรากฏแนวโน้มอย่าง ใดอย่างหนึ่ง	走俏 走强 走弱 走热 走高 走低 走合 走向 走势 走牛 走稳 走红 ^②
6	จากไป	走人 走神儿 走心 走穴 走失 ^① 出走 慢走 ^②
7	ไปกลับ วน	走读 走班
8	หนี	走避 逃走 退走
9	ไปมาหาสู่ เยี่ยมเยียน	走动 ^② 走访 走家 走村 走亲戚
10	รั่วไหล	走漏 走光 走风 走水 ^① 走嘴
11	เปลี่ยนแปลงไปหรือสูญเสียรูปเดิม	走色 走味儿 走样 走形 走扇 走失 ^②
12	ไม่ตรง เพี้ยน	走板 走调儿 走题 走偏
13	ผิด พลาด	走眼 走嘴
14	ท่องไป เร่ร่อน เดินทาง	走江湖 走天涯 走天下 走四方 游走 ^② 慢走 ^① 走街
15	กระทำบางสิ่ง ดำเนิน ปฏิบัติ	走回头路 走正道 走极端 走小路 走账 走老路 走过场 走钢丝 走形式 走秀
16	โดย... ผ่าน...	走后门 走内线 走关系 走台
17	พบเจอ	走红 ^① 走运
18	ขนส่ง นำส่ง	走镖 走私

กล่าวโดยสรุป ความหมายของ “走/zǒu/” ที่เป็นส่วนประกอบของคำมีทั้งสิ้น 18 ความหมาย โดย
ความหมายพื้นฐานในภาษาจีนปัจจุบันคือ “เท้าของคนหรือสัตว์บกและสัตว์ปีกก้าวสลับเคลื่อนตัวไปข้างหน้า”
และความหมายพื้นฐานตามโบราณกาลคือ “วิ่ง” จึงพบคำศัพท์บางคำในภาษาจีนปัจจุบันยังคงแสดง
ความหมายตามความหมายโบราณ นอกจากนี้ มีความหมายที่ขยายออกไปเป็นความหมายใหม่จำนวน 16
ความหมาย ได้แก่ (1) เดินอย่างรวดเร็ว อย่างรวดเร็ว (2) เคลื่อนที่/ทำให้เคลื่อนที่/เกิดการเคลื่อนที่ (3) แนวโน้ม
หรือปรากฏแนวโน้มอย่างใดอย่างหนึ่ง (4) จากไป (5) ไป (6) หนี (7) ไปมาหาสู่/เยี่ยมเยียน (8) รั่วไหล (9)

เปลี่ยนแปลงไปหรือสูญเสียชีวิต (10) ไม่ตรง/เพี้ยน (11) ผิด/พลาด (12) เดินทาง (13) ท่องไป/เร่ร่อนไป (14) กระทำบางสิ่ง/ดำเนิน/ปฏิบัติ (15) พบเจอ (16) ขนส่ง นำส่ง

Contemporary Chinese Dictionary ได้ระบุความหมายของ “走/zǒu/” ไว้ทั้งสิ้น 10 ความหมาย ได้แก่ (1) เท้าของคนหรือสัตว์บกและสัตว์ปีกก้าวสลับเคลื่อนตัวไปข้างหน้า (2) วิ่ง (3) (รถ เรือ เป็นต้น) เคลื่อนที่ ทำให้เคลื่อนที่ (4) แนวโน้มหรือปรากฏการณ์แนวโน้มอย่างใดอย่างหนึ่ง (5) จากไป ไป (6) (คน) เสียชีวิต (7) ไปมาหาสู่ (8) ผ่าน โดย (9) รั่ว รั่วไหล (10) เปลี่ยนแปลงไปหรือสูญเสียชีวิต และ “Chángyòng gòucí zìdiǎn” (Fu; Chen, 1982) ได้ระบุความหมายของ “走/zǒu/” ไว้ 9 ความหมาย ได้แก่ (1) เดิน (2) ไปมาหาสู่ (3) เคลื่อนที่ ทำให้เคลื่อนที่ (4) จากไป (5) รั่ว รั่วไหล (6) เปลี่ยนแปลงไปหรือสูญเสียชีวิต (7) วิ่ง วิ่งหนี (8) ปฏิบัติ (9) ผ่าน โดย

จากข้อมูลข้างต้น มีความหมายที่ผู้วิจัยพบแต่ไม่ปรากฏในพจนานุกรมทั้ง 2 เล่มคือ ความหมาย “อย่างรวดเร็ว” “ไม่ตรง/เพี้ยน” “ผิด/พลาด” “ท่องไป/เร่ร่อนไป” “ขนส่ง นำส่ง” รวมทั้งสิ้น 5 ความหมาย นอกจากนี้ คำว่า “走/zǒu/” ที่เป็นส่วนประกอบของคำจะไม่แสดงความหมาย “(คน) เสียชีวิต” แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตารางเปรียบเทียบความหมายของ “走/zǒu/” ที่เป็นส่วนประกอบคำ

ความหมาย “走/zǒu/”	《现汉》	《常用构词字典》	งานวิจัยฉบับนี้
เดิน	+	+	+
วิ่ง วิ่งหนี	+	+	+
	(ระบุเฉพาะความหมาย “วิ่ง”)		
อย่างรวดเร็ว	-	-	+
เคลื่อนที่	+	+	+
แนวโน้มหรือปรากฏการณ์แนวโน้ม อย่างใดอย่างหนึ่ง	+	-	+
จากไป ไป	+	+	+
		(ระบุเฉพาะความหมาย “จากไป”)	
(คน) เสียชีวิต	+	-	-
ไปมาหาสู่ เยี่ยมเยียน	+	+	+
ผ่าน(ทาง)/โดย(วิธีการ)	+	+	+
รั่วไหล	+	+	+
เปลี่ยนแปลงไปหรือสูญเสียชีวิต	+	+	+
ดำเนิน ปฏิบัติ	-	+	+
พบเจอ	-	-	+

ความหมาย “走/zǒu/”	《现汉》	《常用构词字典》	งานวิจัยฉบับนี้
ไม่ตรง เพี้ยน	-	-	+
ผิด พลาด	-	-	+
ท่องไป ร่อนเร่ เดินทาง	-	-	+
ขนส่ง นำส่ง	-	-	+

8.3 โครงสร้างของคำที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบและความหมายของ “走/zǒu/”

จากการศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างของคำที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบและความหมายของ “走/zǒu/” ผู้วิจัยพบว่า โครงสร้างและความหมายดังกล่าวสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ

8.3.1 รูปแบบโครงสร้างกริยา-กรรม (动宾结构)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างคำประสมหรือกลุ่มคำคงที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบ พบว่ากรรมของ “走/zǒu/” ที่มีโครงสร้างทางไวยากรณ์แบบกริยา-กรรม นอกจากจะเป็นผู้ที่ถูกกระทำ (受事) แล้ว ยังมีกรรมที่เป็นผู้กระทำ (施事) เป็นกลุ่มเป้าหมาย (对象) เป็นวัตถุประสงค์ (目的) และเป็นสถานที่ (处所) กรรมที่เป็นประเภทเดียวกันมักจะแสดงความหมายในการทำงานเดียวกัน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ทางความหมายระหว่างคำที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบ

กลุ่ม	走+N (กรรม)	ประเภทของกรรม	ตัวอย่าง	แสดงความหมาย
A	走+受事	เชือก	走绳 走索 走钢丝	เดินบน...
B	走+施事 (动作主体)	คน จิตใจ	走人 走神儿 走心	จากไป
		ข่าวสาร ธาตุน้ำ ลม ไฟ	走风 走嘴 走火 走气 走水	รั่วไหล
		ลักษณะรูปร่างของ สิ่งของ	走色 走味儿 走形 走样 走扇	เปลี่ยนแปลงไปหรือ สูญเสียรูปเดิม
		อื่น ๆ	走题 走音 走调儿 走线	ไม่ตรง เพี้ยน
C	走+对象	กลุ่มคน	走亲戚 走家 走村	ไปมาหาสู่ เยี่ยมเยียน
		โชคลาภ	走运 走红 (โชค)	พบ
D	走+目的	วัตถุประสงค์	走秀 走过场 走形式	ดำเนิน
E	走+处所	สถานที่รูปธรรม	走路 走台 走弯路 走老路 走独木桥 走后门 走内线	เดิน
		สถานที่แสดง ความหมาย นามธรรม	走极端 走弯路 走正道 走老路 走绝路 走内线 走独木桥 走后门	ดำเนิน ปฏิบัติ

กลุ่ม	走+N (กรรม)	ประเภทของกรรม	ตัวอย่าง	แสดงความหมาย
		สถานที่ไม่เจาะจง	走江湖 走天下 走天涯 走四方	ท่องเที่ยว เร่ร่อน

A. กรณิกรรมของ “走/zǒu/” คือ “ผู้ถูกกระทำ” (走+受事) ผู้ถูกกระทำจะเป็น “เชือก ลวด (ที่ใช้ในการแสดงกายกรรม)” “走/zǒu/” จะแสดงความหมายว่า “เดินบน...” เช่น “走绳” (นักแสดงกายกรรม) เดินบนเชือก ไต่เชือก “走钢丝” (นักแสดงกายกรรมไต่เส้นลวด)

B. กรณิกรรมของ “走/zǒu/” คือ “ผู้กระทำ” (走+施事) เมื่อกรรมเป็นคนหรือจิตใจ “走/zǒu/” จะมีความหมายว่า “จากไป” เช่น “走人” (คนจากไป) “走神儿” (ใจลอย) เมื่อกรรมเป็นข่าวสารหรือธาตุต่าง ๆ “走/zǒu/” จะมีความหมายว่า “รั่วไหล” เช่น “走风” (ข่าวรั่ว) “走嘴” (พลั้งปากทำให้ความลับรั่วไหล) เมื่อกรรมเป็นลักษณะรูปร่างของสิ่งของ “走/zǒu/” จะมีความหมายว่า “เปลี่ยนแปลงไปหรือสูญเสียรูปเดิม” เช่น “走味儿” (กลิ่นหรือรสชาติเปลี่ยนไป) “走扇” (ลักษณะบานประตูผิดรูป) และเมื่อกรรมเป็นสิ่งอื่น ๆ เช่น “หัวข้อ” “จิ้งหะ” เป็นต้น “走/zǒu/” จะแสดงความหมายว่า “ไม่ตรงกับ” ตัวอย่างคำศัพท์อาทิเช่น “走题” (ไม่ตรงประเด็น) “走调儿” (ผิดจังหวะ)

C. กรณิกรรมของ “走/zǒu/” คือ “กลุ่มเป้าหมาย” (走+对象) และกลุ่มเป้าหมายของ “走/zǒu/” เป็น “กลุ่มคน” (群体) “走/zǒu/” จะมีความหมายว่า “ไปมาหาสู่ เยี่ยมเยียน” เช่น “走亲戚” (ไปมาหาสู่กับญาติพี่น้อง) อย่างไรก็ตาม จะมีกรรมที่แสดงถึง “กลุ่มคน” กลุ่มหนึ่ง แต่เมื่อดูจากความหมายตัวอักษรจะเป็น “สถานที่” แต่ในความหมายจริงคือแสดงถึงกลุ่มคนหรือเป้าหมาย เช่น “走家” (เยี่ยมเยียนครอบครัว) ซึ่ง “家” แสดงความหมายว่า “คนในครอบครัว” และเมื่อกลุ่มเป้าหมายเป็นโซคัลลา “走/zǒu/” จะมีความหมายว่า “พบเจอ” เช่น “走运” (พบกับความโชคดี)

D. กรณิกรรมเป็น “วัตถุประสงค์” ของ “走/zǒu/” (走+目的) “走/zǒu/” จะแสดงความหมายว่า “ดำเนินหรือกระทำบางสิ่ง” เช่น “走秀” (ทำการโชว์แฟชั่น) “走形式” (ทำตามขั้นตอน)

E. กรณิกรรมของ “走/zǒu/” คือ “สถานที่” (走+处所) เมื่อกรรมแสดงถึงสถานที่ที่เป็นรูปธรรม “走/zǒu/” จะหมายถึง “ไป” หรือ “ผ่าน” เมื่อกรรมแสดงถึงสถานที่ที่มีความหมายในนามธรรม “走/zǒu/” จะมีความหมายว่า “กระทำบางสิ่ง ดำเนิน ปฏิบัติ” ตัวอย่างเช่น “走后门”

(1) 以后别走后门了，那儿一向人烟稀少，出了事没人可以救你的。(BCC)

(วันหลังอย่าเดินเข้าออกประตูหลัง ที่นั่นคนน้อยตลอด หากเกิดเรื่องจะไม่มีใครช่วยคุณนะ)

(2) 他从不为自己的亲戚朋友走后门，也不为自己谋私利，一些村民说他傻。(BCC)

(เขาไม่เคยให้ญาติพี่น้องและเพื่อน ๆ ของตนใช้เส้นสาย และไม่หาผลประโยชน์ให้แก่ตัวเอง ชาวบ้านบางกลุ่มว่าแกโง่)

“走/zǒu/” ในประโยค (1) จะหมายถึง “เดินเข้าออกประตูหลัง” และ “走/zǒu/” ในประโยค (2) จะหมายถึง “กระทำบางสิ่ง (โดยใช้เส้นสาย)”

นอกจากนี้ เมื่อกรรมเป็นสถานที่ที่ไม่เจาะจง หมายรวมถึงทั่วโลก “走/zǒu/” จะมีความหมายว่า “ท่องเที่ยว เรร่อน เดินทาง” เช่น “走江湖” (เที่ยวระเหเร่ร่อนไปทั่วทิศเพื่อประทังชีวิตโดยการแสดงศิลปะฝีมือ กายกรรม เป็นต้น) “走天涯” (เที่ยวระเหเร่ร่อนไปทุกที่)

8.3.2 โครงสร้างกริยา-ส่วนเสริม (述补结构)

ในรูปแบบโครงสร้างกริยา-ส่วนเสริม โดย “走/zǒu/” จะเป็นกริยาหลักของคำ หน่วยคำที่ปรากฏรวม จะเป็น “ผล” (ส่วนเสริม) ของ “走/zǒu/” และ “走/zǒu/” ในโครงสร้างนี้จะแสดงความหมายว่า “แนวโน้ม” ทั้งหมด เช่น “走强” (มีแนวโน้มพุ่งขึ้น มีแนวโน้มเจริญรุ่งเรือง) “走稳” (มีแนวโน้มคงที่)

โครงสร้างกริยา-ส่วนเสริม	ความหมายของ “走”	ตัวอย่างคำศัพท์
คำกริยา 走 - ส่วนเสริม	แนวโน้ม	走低 走高 走合 走红 走俏 走强 走热 走弱 走稳

8.3.3 โครงสร้างส่วนขยาย-คำหลัก (偏正结构)

ในรูปแบบโครงสร้างส่วนขยาย-คำหลัก “走/zǒu/” สามารถเป็นทั้งส่วนขยายและส่วนหลักของคำได้ เมื่อ “走/zǒu/” เป็นส่วนขยาย หากเป็นส่วนขยายคำนาม มักมีความหมายว่า “ที่เดินได้” เช่น “走/zǒu/” (สัตว์ปีกเดินดิน) “走/zǒu/” (สิ่งหฺสสารสัตว์) หรือ “ใช้สำหรับเดินเท้า” เช่น “走/zǒu/” (ทางเดิน) “走/zǒu/” (ระเบียงทางเดิน) พบคำที่หน่วยคำ “走/zǒu/” เป็นส่วนขยายคำกริยาแค่ 2 คำเท่านั้น คือ “走笔” (เขียนอย่างรวดเร็ว) และ “走读” (เรียนไปกลับ นั่นก็คือ นักเรียนที่เรียนหนังสือเลิกแล้วก็กลับบ้านโดยมิได้พัก หอพักโรงเรียน) และเมื่อ “走/zǒu/” เป็นคำหลักและส่วนขยายเป็นคำส่วนขยายนาม “走/zǒu/” จะแสดง ความหมายว่า “เดิน” หรือ “เดินเร็ว” เช่น “暴走” (เดินเร็วในกลางแจ้งและระยะทางที่ไกล) “健走” (เดิน เร็วเพื่อสุขภาพ) และเมื่อ “走/zǒu/” เป็นคำหลักและส่วนขยายเป็นคำส่วนขยายกริยา “走/zǒu/” จะแสดง ความหมายว่า “หนี” เช่น “败走” (พ่ายแพ้สงครามแล้วหนีไปหรือพ่ายแพ้ในการแข่งขัน)

โครงสร้างส่วนขยาย-คำหลัก	ความหมายของ “走”	ตัวอย่างคำศัพท์
ส่วนขยาย 走 - คำนาม	ที่เดินได้ ใช้สำหรับเดินเท้า	走禽 走兽 走道 走廊
ส่วนขยาย 走 - คำกริยา	อย่างรวดเร็ว ไปกลับ	走笔 走读
ส่วนขยายนาม - 走(คำหลัก)	เดิน เดินเร็ว	暴走 健走 竞走
ส่วนขยายกริยา - 走(คำหลัก)	หนี	败走

8.3.4 โครงสร้างคู่ขนาน (并列结构)

ชนิดคำที่ปรากฏร่วมกับ “走/zǒu/” ในโครงสร้างคู่ขนาน เป็นคำกริยาทั้งหมด เมื่อพิจารณา ความสัมพันธ์ทางความหมาย (语义关系) หน่วยคำทั้งสองมีความหมายเหมือนหรือใกล้เคียงกัน เช่น “走漏” (รั่ว รั่วไหล) คำว่า “走/zǒu/” แสดงความหมายเหมือนกับคำว่า “漏” ซึ่งมีความหมายว่า “รั่วไหล” และในคำ ว่า “逃走” (หนี) ทั้ง “逃” “走” มีความหมายว่า “หนี”

9. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์การวิจัยอันมุ่งเน้นการศึกษาโครงสร้างของคำที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบและการศึกษาความหมายของ “走/zǒu/” ที่เป็นส่วนประกอบของคำในภาษาจีน ซึ่งรวบรวมคำจาก Contemporary Chinese Dictionary และฐานข้อมูลของศูนย์คลังข้อมูลมหาวิทยาลัยภาษาและวัฒนธรรมปักกิ่ง (BLCU Corpus Center: BCC) โดยรวบรวมคำที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบได้ทั้งหมด 95 คำ

จากการศึกษาโครงสร้างของคำที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบ (“走+X” และ “X+走”) พบว่า มีโครงสร้างทั้งหมด 4 รูปแบบด้วยกัน ได้แก่ โครงสร้างกริยา-กรรม (动宾结构) ปรากฏจำนวน 58 คำ คิดเป็นร้อยละ 61.05 โครงสร้างส่วนขยาย-คำหลัก (偏正结构) และโครงสร้างคู่ขนาน (并列结构) ปรากฏจำนวน 13 คำเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 13.68 โครงสร้างกริยา-ส่วนเสริม (述补结构) ปรากฏจำนวน 11 คำ คิดเป็นร้อยละ 11.58 ดังนั้น สรุปได้ว่า โครงสร้างกริยา-กรรม (走+N) เป็นโครงสร้างรูปแบบหลักของคำที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Ma (2017) ที่กล่าวว่า คำประสมที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบที่เกิดขึ้นมักจะมีโครงสร้างแบบกริยา-กรรม (走+N) นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า “กรรม” ในโครงสร้างกริยา-กรรม มีทั้ง “ผู้ถูกกระทำ” (受事) “ผู้กระทำ” (施事) “กลุ่มเป้าหมาย” (对象) “วัตถุประสงค์” (目的) และ “สถานที่” (处所)

จากการศึกษาความหมายของ “走/zǒu/” ที่เป็นส่วนประกอบของคำพบว่า “เท้าของคนหรือสัตว์บก และสัตว์ปีกก้าวสลับเคลื่อนตัวไปข้างหน้า” เป็นความหมายพื้นฐานของ “走/zǒu/” ในภาษาจีนปัจจุบัน ซึ่งต่างจากความหมายพื้นฐานของ “走/zǒu/” ในภาษาจีนโบราณที่มีความหมายว่า “วิ่ง” ด้วยเหตุนี้ “走/zǒu/” ในคำประสมหรือกลุ่มคำคงที่ในภาษาจีนปัจจุบันบางคำยังคงความหมาย “วิ่ง” เอาไว้อยู่ เช่น “走马” (ขี่ม้าทำให้ม้าวิ่ง) “奔走” (วิ่ง) เป็นต้น นอกจากนี้จากการศึกษา ยังพบความหมายขยายของ “走/zǒu/” ทั้งสิ้น 16 ความหมาย ได้แก่ (1) เดินอย่างรวดเร็ว อย่างรวดเร็ว (2) เคลื่อนที่/ทำให้เคลื่อนที่/เกิดการเคลื่อนที่ (3) แนวโน้มหรือปรากฏแนวโน้มอย่างใดอย่างหนึ่ง (4) จากไป (5) ไป (6) หนี (7) ไปมาหาสู่/เยี่ยมเยียน (8) ร่ำไห้ (9) เปลี่ยนแปลงไปหรือสูญเสียรูปเดิม (10) ไม่ตรง/เพี้ยน (11) ผิด/พลาด (12) เดินทาง (13) ท่องไป/เร่ร่อนไป (14) กระทำบางสิ่ง/ดำเนิน/ปฏิบัติ (15) พบเจอ (16) ขนส่ง นำส่ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Cai (2014) ที่กล่าวว่ากรรม (NP) ของ “走/zǒu/” มีความหลากหลายและมีจำนวนมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับคำอื่น ๆ ในกลุ่มคำที่แสดง ความหมาย “การเคลื่อนที่ (行走)” เป็นเหตุให้ “走/zǒu/” แสดงความหมายได้หลากหลาย อีกทั้งเกิดการเปลี่ยนแปลงทางความหมายได้ง่าย และเมื่อเปรียบเทียบความหมายของ “走/zǒu/” กับ Contemporary Chinese Dictionary และ “Chángyòng gùcí zìdiǎn” (Fu, X.L.; Chen, Z.H., 1982) พบว่า ความหมาย “อย่างรวดเร็ว” “ไม่ตรง/เพี้ยน” “ผิด/พลาด” “ท่องไป/เร่ร่อนไป” “ขนส่ง นำส่ง” ไม่ปรากฏในพจนานุกรมทั้ง 2 เล่ม นอกจากนี้ คำว่า “走/zǒu/” ที่เป็นส่วนประกอบของคำจะไม่แสดงความหมาย “(คน) เสียชีวิต”

จากการวิเคราะห์โครงสร้างและความหมายของคำที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบ ผู้วิจัยพบว่า โครงสร้างของคำที่มี “走/zǒu/” เป็นส่วนประกอบและความหมายของคำว่า “走/zǒu/” สัมพันธ์กันอย่างมี

นัยสำคัญ กล่าวคือ ในโครงสร้างกริยา-กรรม(走+N) กรรมประเภทเดียวกันมักจะแสดงความหมายในทำนองเดียวกัน เช่น เมื่อกรรมเป็นคำนามที่แสดงถึงลักษณะรูปร่างหรือกลิ่นของสิ่งของ “走/zǒu/” จะมีความหมายว่า “เปลี่ยนแปลงไปหรือสูญเสียรูปร่างเดิม” เช่น “走形” (เสียรูปทรง) หรือเมื่อกรรมเป็นคำนามประเภทกลุ่มคน “走/zǒu/” จะมีความหมายว่า “ไปมาหาสู่ เยี่ยมเยียน” เช่น “走亲戚” หรือเมื่อกรรมเป็นคำนามบอกสถานที่ที่ไม่เจาะจง “走/zǒu/” จะมีความหมายว่า “เร่ร่อนไป ท่องไป” เช่น “走天涯” (เที่ยวระเหเร่ร่อนไปทุกที่) เป็นต้น นอกจากนี้ “走/zǒu/” ที่อยู่ในโครงสร้างกริยา-ส่วนเสริม(述补结构) โครงสร้างส่วนขยาย-คำหลัก(偏正结构) และโครงสร้างคู่ขนาน(并列结构) ตำแหน่งของ “走/zǒu/” ที่ปรากฏในคำ (หน่วยคำหน้า/หน่วยคำหลัง) ก็สัมพันธ์กับความหมายเช่นกัน กล่าวคือ “走/zǒu/” จะแสดงความหมายเหมือนหรือใกล้เคียงกันเมื่อปรากฏในโครงสร้างและตำแหน่งคำเดียวกัน ตัวอย่างเช่น เมื่อ “走/zǒu/” เป็นกริยาในโครงสร้างกริยา-ส่วนเสริม “走/zǒu/” มักจะแสดงความหมายว่า “แนวโน้ม” เช่น “走高” (ราคา เป็นอาทิ) พุ่งขึ้นสูง ในกรณีที่ “走/zǒu/” เป็นส่วนขยายในโครงสร้างส่วนขยาย-คำหลัก เมื่อคำหลักเป็นคำนาม “走/zǒu/” มักจะคงความหมายพื้นฐานของ “走/zǒu/” ไว้ แต่แสดงความหมายต่างไปเล็กน้อยเนื่องจากเกิดการเปลี่ยนแปลงของตำแหน่งทางไวยากรณ์ เช่น “走禽” (สัตว์ปีกเดินดิน) “走廊” (ระเบียงทางเดิน) ส่วนคำหลักเป็นคำกริยาในโครงสร้างนี้พบแค่ 2 คำ คือ “走笔” “走读” “走/zǒu/” จะแสดงความหมายว่า “อย่างรวดเร็ว” และ “วน” ตามลำดับ และ “走/zǒu/” ในโครงสร้างคู่ขนานจะมีความหมายเหมือนหรือใกล้เคียงกับหน่วยคำที่ประสมเข้าคู่ด้วย เช่น “走访” (เยี่ยมเยียน เยือน)

กล่าวโดยสรุป “走/zǒu/” นับว่าเป็นอนุกรมกริยา ทว่า มีคำจำนวนมากที่ประกอบขึ้นจาก “走/zǒu/” โดยเฉพาะคำที่มีโครงสร้างกริยา-กรรม Zhang (2018) กล่าวว่า หนึ่งในเงื่อนไขในการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนคำศัพท์ภาษาจีนเป็นภาษาที่สอง คือ ให้อิงตามลักษณะพิเศษของคำศัพท์ภาษาจีนเป็นหลัก (基于汉语词汇的主要特征) ผู้วิจัยคิดว่าผลการวิจัยนี้จะประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษาจีนเป็นภาษาที่สองต่อไป ผู้สอนจะเห็นถึงลักษณะพิเศษของคำที่ประกอบขึ้นด้วย “走/zǒu/” และผู้เรียนจะสามารถทำความเข้าใจความหมายของ “走/zǒu/” ได้ง่ายขึ้น

10. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาและการทบทวนวรรณกรรมในการวิจัยครั้งนี้พบว่า “เดิน” ในภาษาต่าง ๆ รวมทั้งภาษาไทยล้วนแสดงความหมายขยายว่า “ทำ ดำเนิน” จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบคำที่แสดงความหมายว่า “เดิน” ในอีกหลาย ๆ ภาษา ซึ่งสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปเปรียบเทียบกับภาษาอื่น ๆ ต่อไปเพื่อให้เห็นถึงจุดเหมือนจุดต่างของแต่ละภาษา อีกทั้งเป็นการเสริมความรู้ทางวิชาการให้กับ Linguistic Typology (语言类型学)

บรรณานุกรม

- Ampala, P. (2022). A semantics change of [kin] from the concept of ‘EATING IS LIFE’ in Thai language. *Payap University Journal*, 32(1), 19-35. (in Thai)
- Bai, J. (2013). *A study on the syntagmatic combinations and historical origin of “Zou”* [Unpublished master’s thesis]. Sichuan International Studies University. (in Chinese)
- Chen, L. (2013). *Research on mark method of event in news narrative discourse* [Unpublished master’s thesis]. Southwest Jiaotong University. (in Chinese)
- Fu, X.L. & Chen, Z.H. (1982). *Changyong gouci zidian*. Beijing: China Renmin University Press. (in Chinese)
- Huang, B.R.; Liao, X.D. (2011). *Xiandai Hanyu*. Beijing: Higher Education Press. (in Chinese)
- Iamworamet, T. (2009). *Chinese-Thai Dictionary, new edition (simplified book edition)*. Bangkok: Ruamsarn (1977). (in Thai)
- Liu, S.X. (1990). *Hanyu miaoxie cihuixue*. Beijing: The Commercial Press. (in Chinese)
- Lu, J.M. (2012). *Xiandai Hanyu*. Beijing: Beijing Normal University Publishing Group. (in Chinese)
- Ma, X.F. (2017). Xiandai Hanyu zhong dongci “zou” de zhun cihui goushihua. *Journal of Kaifeng Institute of Education*, 37(3), 64-65. (in Chinese)
- Pasukdee, S. (2018a). *A polysemy of motion verbs on foot in Russian: A cognitive linguistic approach* [Unpublished doctoral dissertation]. Thammasat University. (in Thai)
- Pasukdee, S. (2018b). A polysemy of /idti/-/xodit/ ‘walk’ in Russian language in cognitive linguistics. *Ramkhamhaeng University Journal Humanities Edition*, 37(1), 23-38. (in Thai)
- Ren, R.N. (2012). The Analysis of Chinese “zou” and German “gehen” in Translation. *Journal of Heilongjiang College of Education*, 31(5), 159-160. (in Chinese)
- Santiwisat, P., Tansiri, K., & Natpratan, N. (2023). A study of the meaning of “hand” nouns in Thai. *Journal of Language and Linguistics*, 41(1), 58-87. (in Thai)
- Seventh Edition Dictionary Editing office of Institute of Language, Chinese Academy of Social Sciences. (2017). *Contemporary Chinese Dictionary* (7th ed.). Beijing: The Commercial Press. (in Chinese)
- Sun, S.J. (2019). Lun gudai Hanyu zhong “zǒu” “xíng” “bēn” de ciyi yanbian. *Sinogram Culture*. 237(17), 77-80. (in Chinese)
- Wang, H. (2015). Lun “xíng” “bù” “qū” “zǒu” “bēn” zai gudai Hanyu zhong de butong. *Journal of Language and Literature Studies*, (9), 44-45. (in Chinese)

- Wang, Z.Y.& Li, Y.F. (2013). A Probe into catchwords “zouni” “zouqi” (走你、走起). *Journal of Tianshui Normal University*, 33(6), 116-118. (in Chinese)
- Wu, D.P. (2013). The agreement of metaphoric meaning in walking-associated Chinese characters and their English counterparts. *Journal of Hengyang Normal University*, 34(1), 117-120. (in Chinese)
- Yin, M.Z. (2016). *A synchronic research on the lexicalization of “zou X”* [Unpublished master’s thesis]. Shanghai Normal University. (in Chinese)
- Zhang, B. (2018). Two premises to improve the teaching efficiency of Chinese second language vocabulary. *Chinese Teaching in the World*, 32(2), 241-255. (in Chinese)
- Zhang, T.J. (2017). Metaphorical meaning and semantic shift of Chinese word zou based on cognitive linguistics. *Journal of Heilongjiang University of Technology*, 17(5), 134-138. (in Chinese)

Analysis of Cross-cultural Communication Misunderstandings between China and Thailand from the Perspective of Performed Culture Approach (PCA)

Chao Ma¹

Department of Eastern Languages, Kasetsart University Bangkok 10900 Thailand
E-mail: machaobkk@gmail.com

(received 31 January 2024) (revised 3 May 2024) (accepted 15 May 2024)

Abstract

This article analyzes the misunderstandings in cross-cultural communication between China and Thailand. It begins by providing a brief overview of the cross-cultural history between China and Thailand, and then employs methods such as literature review, comparative analysis, and inductive deduction to illustrate examples of cultural differences between the two. Additionally, concepts like "cultural stories" and the "five elements of communicative behaviors analysis" proposed by Galal Walker are introduced to offer fresh perspectives on cross-cultural misunderstandings in Sino-Thai communication. These analyses are connected to the cultural education aspects of Chinese teaching in Thailand, aiming to provide references and further analytical insights in this field.

Keywords: cross-cultural communication; Sino-Thai cultural exchange; communication misunderstandings; cultural education.

¹ Ph.D. Candidate.

体演文化教学法视域下的中泰跨文化交际误解分析

马超

泰国曼谷农业大学东方语言系邮编 10990

邮箱: machaobkk@gmail.com

收稿日期 2024. 1. 31 修回日期 2024. 5. 3 接收日期 2024. 5. 15

摘要

中泰虽不接壤, 但为近邻; 历史文化上有着众多联系, 华人文化成为了今天泰国社会文化的重要组成部分, 中国境内也有着与泰国历史文化联系紧密的少数民族群体。中泰的跨文化交往历史悠久, 两国在文化上也有着诸多相近之处; 随着中、泰、中国、东盟国家经济文化的频繁交往, 中泰跨文化交际也越来越受到关注。但是, 地理和文化越是相近的两个群体间的跨文化差异就越容易被忽视。本文就中泰跨文化交际中存在的误解进行分析。该分析是以产生于美国俄亥俄州立大学东方语言系的“体演文化教学法”为基础的, 以这种较为新颖的第二语言教学法的“五要素”模型来观察和分析中泰跨文化误解。文章从对中泰跨文化历史的简要梳理开始, 运用对比分析法、归纳演绎等方法从跨文化核心和过程两方面对中泰文化差异进行了举例; 同时, 引入“文化故事”和美国学者 Galal Walker 提出的“分析交际行为的五要素”等重要概念在新的角度对中泰跨文化交际误解进行分析。最后, 将这些分析与中文在泰教育中的文化教学部分相联系, 以期对该领域工作提供参考和更多分析思路。

关键词: 跨文化交际、中泰文化交流、交际误解、体验文化教学法

1. 引言

1.1 研究目的

跨文化交际受语言障碍、价值观念、文化认知程度、个人偏好、文化认同等诸多因素影响。跨文化交流往往涉及到语言沟通, 中泰两国语言差异较大, 可能导致信息传递不准确、误解等问题; 受各自社会环境、文化生活等差异影响, 跨文化交流也可能出现误解; 此外, 近年来, 随着网络生活逐渐丰富, 文化自豪感和身份认同感等因素也可能导致情绪化和情感冲突, 并随着网络传播而加剧。

中泰文化差异小于中西方文化。但在越是在相近的文化中人们越容易忽略彼此的文化特征, 并对交际误解给予的关注不足。此文旨在以第二语言教学中的“体演文化教学法”的视角、引入该教学法“文化故事”和“分析交际行为的五要素”等方法来观察中泰跨文化

交际中现存的一些交际误解，给出一些处理中泰跨文化交际误解新思路并就面向泰国的中文国际教育里的文化教学话题，提出自己的看法。

1.2 研究动态及研究意义

1.2.1 研究动态

当前中文期刊对于中泰两国跨文化交际问题的研究主要集中在“中泰跨文化交际中的观念”，“中泰跨文化交际中的节日差异”，“中泰跨文化交际中的肢体语言礼仪”等方面。这些研究主要先是介绍中泰两国某些文化表象的异同，然后再谈文化差异对中泰跨文化交际的影响，并举例说明。我们认为，这些研究通过可理解的例证介绍了中泰文化中关于时间观念、节日习俗、肢体语言等差异，并强调了其在跨文化交际中的重要性。前人研究角度很专业，内容也较有说服力；但是，我们也认为当前对中泰跨文化问题的研究还有一些方面有待加强。如，在跨文化交际误解分析的部分解释上可以更清晰；在文化差异的某些具体条目上虽然给出了例证，但在宏观观察上还可以再给予补充；同时，在处理跨文化交际误解上的意见也可以再予以补充和丰富。此外，关于跨文化交际误解处理的观点也缺乏和其他专业领域的联系。

1.2.2 研究意义

本文旨在讨论中泰跨文化交际中的误解现象，力图在跨文化交际中的误解加以相对全面的分析；从跨文化交际的角度在宏观上对中泰交际差异进一步梳理；丰富、补充处理跨文化交际误解上的意见和方法；将跨文化交际误解处理的观点与泰国中文与中国文化教育领域加以联系。综上所述，我们尝试在上述方面对现有研究成果进行补充，同时尝试扩展此项研究的研究面、深化研究深度。力图能够为中泰跨文化交际实践者提示交际误解，并为解决跨文化交际误解，特别是在中文在泰教育工作中提供参考和思路。

1.3 研究方法

1.3.1 比较分析法

文章的第三部分，在分析中泰跨文化交际成因时，运用了比较分析法。通过将表演行为与文化交际行为比较，说明了分析跨文化交际活动也可从表演要素即时间、地点、角色、观众与脚本等角度切入。

1.3.2 归纳演绎法

文章以“体演文化教学法”中的“文化故事”概念来分析中泰跨文化交际活动部分，通过归纳演绎的方法，以中泰跨文化交际误解的故事来分析其成因，在故事举例、总结等过程中，说明了以“文化故事”的方式分析中泰跨文化交际误解成因的可能性。

2. 中泰跨文化交流

中国和泰国虽然不直接接壤但是两国在文化与经贸方面的联系十分紧密。特别是随着中国大陆改革开放以来，两国的文化与经济交流活动日益频繁，迈入新世纪的二十余年里，两国社会和人民间的互动交流的深度和广度都达到了前所未有的水平。可以讲，中国与泰国的跨文化活动不但从未停止，而且在日益加深。

2.1 中泰跨文化活动

2.1.1 历史久远

中泰两国山水相近，文化联系源远流长。上世纪六、七十年代在泰国东北处发现了班清文化、班菩等史前文化遗迹，其中班菩文化中的岩画就与中国境内云南省沧源佤族的岩画十分相像。“云南南部和泰国北部、东北部，现在虽然分属两个国家，但从民族史和文化史的角度来看，则属于同一文化区，有着密切的文化亲缘关系”。

（Duan, 2014）由此可见，中国、泰国虽不接壤，但历史上的文化联系却可以追溯久远。时至今日，在中国境内西双版纳地区生活的傣族人，更是与泰国人从语言文化、生活习俗等方面有着千丝万缕的联系；不但如此，历史上的泰国还在古代中印文化交流尤其是佛教文化交流中起到重要的纽带作用。

2.1.2 华人移民促进了中泰跨文化交际

“12 世纪的时候，清迈的兰纳泰与西双版纳景暎金殿国的傣族互相通婚，有共同的语言和文化习俗，简直就是一家人”。（Duan, 2014）到了阿瑜陀耶王朝时期，“朝贡贸易”与“大米贸易”更加深了两国的经贸文化上的频繁互动。这个时期的经贸往来，也加速了两国 社会结构方面的巨大变化。明朝隆庆皇帝时期调整海禁政策，开放民间私人海贩，为泰国带来了第一次华人移民的高潮。到了清朝康熙时期，中国南部与当时暹罗国（泰国旧称）的大米生意使得私人海外贸易蓬勃发展，这为泰国带来了第二次华人移民潮。因为此前，泰国社会实行的“萨迪纳制度”将农民依附于地主和土地，失去自由，这使得迁徙来的华人成了泰国的首批“自由民”，进而发展成了焦躁的商人阶层，这也为此后泰国社会中华裔群体的从商、重商、擅长经商的传统打下来坚实基础。随着华人的不断涌入，加之泰国社会对华人持友善态度，使得无数华人移民安家生根，与泰国本地人通婚置业，形成了特色鲜明又能深度融入泰国文化的华人群体，并在泰国各地形成了大大小小的华人社区，其中最著名的就是位于曼谷湄南河边的耀华力路唐人街社区。在这些泰国华裔社区中，我们能够感受到中泰文化水乳交融的亲密感，于泰国寺庙间见中国庙宇，在泰语泰文中听、见汉语中文，这种文化的跨域交流是两国人民长久以来跨文化交流的鲜明印记。

3. 中泰跨文化交际误解举例

中国与泰国地理概念上是近邻，在文章的第一部分在对跨文化交流历史梳理中我们也能得知两国在文化交往上联系也十分紧密。但两国社会情况各异，由此引发的中泰跨文化交际中也会产生很多误解，差异即是产生误解的原因。在这一章节，为表述清晰，在举例中我们参照中国跨文化交际领域学者胡文仲的一些研究观点进行归类，从跨文化交际的核心与过程来举例说明中泰跨文化所存在的差异。

3.1 从跨文化交际的核心看

当我们讨论跨文化交际的误解成因时，离不开关于价值观的讨论。“价值观与交际是支配和反映的关系。首先，价值观决定人们如何交际。无论是语言交际、非语言交际或者社会交往，无一不受到价值观的支配。”（Hu, 1999）价值观的养成往往经历长时间的过程，从人出生后父母等家人观念的输入，入学后学校教育，生活环境中来自读物、电视、网络等媒体的影响都会左右我们的价值观。这种观念一旦形成就会成为知道个人行为的“行为准则”，除非经历巨大的人生转变和社会大环境的剧烈变化会导致价值观的调整或转向外，人的价值观往往是稳定的、持久的。

例如，在一项针对中泰两个不同文化背景下的两百名大学生为调查对象的关于中泰学生非语言交际中集体主义与个人主义倾向的调查研究中表明，“泰国学生（非华裔）在某些方面表现出个体主义倾向，而中国学生总体表现出集体主义倾向……在自我概念、时间观念、隐私观念等方面，中国人表现出了个体主义倾向，但集体主义仍然占主要地位。在泰国文化中，集体主义有所体现，但是个体主义文化更占优势地位”。（Zhu, 2015）

再如，宗教观念。宗教是一种文化现象，但是人类社会自产生以来，宗教观念就对人们的价值观产生了影响，对于相当一部分人而言，一些宗教观念是他们价值观的重要组成部分。佛教（这里指南传上座部佛教）对泰国社会的影响尤为深刻。“51 万多平方千米的土地上散布着三万多座佛教庙宇，30 多万僧侣践行着佛陀的迅捷，成为了泰国社会独特的社会阶层，而站在他们身后的是，是占全国 6590 万人口 93.4%的信徒”。（Chen, 2014）反观中国社会，我们在历史上也曾有儒释道三教合流的经验，大乘佛教对中国文化的影响也很大，但是起到核心力量的价值观仍旧是不断进化的儒教思想。这种差异，在核心价值观上影响着中泰的跨文化交际活动。

由以上两例我们能够见得，即便是感官上相近的两种社会文化，如果进行相对仔细地分析还是能够很明显地看到其间的差异。这种差异，一旦在跨文化交际核心层面形成，就会产生影响跨文化交际的最大动因。

3.2 从跨文化交际的过程看

3.2.1 语言活动

文化与语言的关系是紧密的。同属农耕文明走来的中泰社会文化，在语言现象上有相近之处。但是，由于历史上中泰发展路径各异，这种差异也被承载在语言中。例如，亲属称谓。与中英语言称谓的显著差异不同的是，中泰语言中亲属称谓的差异虽然不大，但也存在。例如，在表达第四代亲属称谓“侄子”、“侄女”、“外甥”、“外甥女”和第五代“孙子”、“孙女”、“外孙”、“外孙女”时，泰文表述一致，只是在性别上加以区分。两代称谓一致，这对历史上深受儒家思想和宗法制度影响的中国人来说是不容易理解的。

3.2.2 非语言交际活动

什么是非语言交际活动，有学者给出这样的定义，“一切不使用语言进行的交际活动统称为非语言交际（Nonverbal Communication）包括眼神、手势、身势、微笑、面部表情、服装打扮、沉默、身体的接触、讲话人之间的距离、讲话的音量、时间观念、对空间的使用等等”。（Hu, 1999）

这里我们以打招呼的手势为例简要说明中泰跨文化交际中的差异。合十礼是中国人熟知的问候礼，但事实上，“遇到不同身份的交际对方，泰国人的双手合十礼的体态也不同”，即双手合十的位置是有所差别的。年纪相近、平辈间行礼这只将双手举至胸前；而交际对方是长者、老师则需将鼻尖轻触拇指；遇僧侣时，则需将额头轻触拇指。而对生活中主要采用鞠躬礼和握手礼的中国人来讲，这种差别是一般跨文化交际中不易察觉的。

以上，我们通过影响跨文化交际行为的两大方面，即核心价值观和跨文化交际过程，对中泰跨文化交际中差异的存在做了举例说明。

4. 中泰跨文化误解成因

从以上章节中，我们可以看到中泰文化在跨文化交际的核心观念与交际过程都存在着不同程度的差异，在差异当中，中泰跨文化也产生了一些交际误解。在过往对跨文化交际误解产生原因的研究分析中，不同的研究领域对误解产生有着不同的认识。例如，语言研究学者认为语言是产生跨文化交际障碍的主要原因；社会学领域认为，误解产生于社会文化差异。我们很难用有限篇幅全面解释跨文化误解的产生原因，不同领域的研究从不从角度对跨文化交际误解进行了观察和分析，都存在各自的合理性。在思考中泰跨文化交际误解相关话题时，我们了解到一种角度较新的观察方法，即“故事分析”。美国俄亥俄州立大学汉语教学法专业博士秦希贞，在其研究中讲到“跨文化交际误解本质上就是文化故事在两种文化间的错误应用。如果要减少或者避免误解，跨文化交际者必须在头脑中建构另一套文化故事体系，当在本土文化中做事时，遵循本土文化故事

的指导；而在目的语文化中做事时，则遵循目的语文化故事的指导”。（Qin, 2017）这种分析方法区别于过往研究中从某一侧面分析跨文化交际误解成因，而是以“沉浸目的语文化”的思考方式去考虑跨文化误解产生的原因，这种思考方式可以为跨文化交际实践者提供新的考量误解的思路。以下，我们将借鉴学者秦希贞的分析方法对中泰跨文化交际误解成因进行分析。

4.1 关于中泰跨文化误解成因的一些理论

在研究中西方跨文化交际误解时，学者们的研究一般基于一些理论来观察。如，集体主义和个人主义，与西方社会比较，东方社会更重视集体于个人的意义，个人于集体中的价值，在生活交际中，更重视集体观念。再如，高低语境这个角度，与英语交际相比，中文交际对语境的依赖程度更高。此外，宗教也是一个重要的思考路径，以儒家思想主导的中国社会与基督教等宗教观念主导西方社会相比，两者也会有诸多认识分歧。这些差异会成为跨文化交际误解的成因。在分析文化相似性较高的中泰文化时这些分析中西方文化误解的理论虽然能够给人启发，但总体适用性并不明显。

4.2 以“文化故事”来看中泰跨文化误解的形成

无论哪国人，我们都依靠记忆里掌握知识和经验，然后在遇到相应情景在自己熟知的记忆中抽取、应用对应的行为。这些在人们成长、学习、工作、社会生活等不同时间内产生的经验会成为一个个存储在我们脑中的工具，在不同场景下派上用场。所谓“故事”，学者秦希贞在专著《中美跨文化交际误解分析与体演文化教学法》给出的理解是，“根据《辞源》，‘故事’的本义是‘旧事、旧业、典故’等，也就是‘已经发生的事情’或者‘过去的事情’”。（Qin, 2017）这些故事是与记忆紧密连接的，并对后继发生的事情起着指导性作用。这些故事，通过点滴的生活体验获得并累积，塑造着我们的观念和其处理问题的方式、方法，前文提及的跨文化交际中的核心价值观与跨文化交际过程时已做说明，在此不再赘述。下面，我们通过几则中泰跨文化交际中的故事来呈现一些真实存在的跨文化交际误解。

小王是来自中国的一位中文教师，在泰工作期间，正逢同办公室的泰国同事玛妮结婚。不巧的是，玛妮结婚当日，小王有事不能出席婚礼。小王为表示祝贺，想请办公室的一位朋友替她带去祝贺的红包，但小王找了很久没找到合适的红包来封礼金，这时同事随手拿起来一个白色信封对玛妮说到“就用这个吧”。当时小王整个人都愣住了。在小王的母语文化认知中，白色信封在婚礼这样的喜庆场合使用是不吉利的，黑、白颜色往往在中国文化中往往与丧葬活动联系在一起，白色信封在婚庆活动中无法传递祝福的含义，反而有冒犯之意。

颜色文化，在很多国家都存在。中国文化中，红色象征喜庆与祝福。他人结婚，递上礼金自然选用红色信封，这是中国人记忆中固化的故事。但是在泰国，更看重的递出礼金的行为，而包装的颜色含义却没有被提升到中国人理解的高度。我们可以讲这种自己文化中存在，但在他文化中不存在的故事，称为跨文化交际中“文化故事的缺失”（Qin, 2017）。这种缺失的文化故事，是跨文化实践者在过往本身文化中没有经历且没有形成记忆的体验，在异文化中，一旦出现这种缺失的跨文化场景就会手足无措，感到诧异，进而形成跨文化交际中的误解。我们再来看第二则故事。

小王在泰国从事中文教学的第一个学期，正好赶上了泰国一年一度的拜师节。这一天学校有活动，所有的学生都要对自己的老师行礼，得知这个消息，小王很高兴，也第一次感受到了做老师的快乐。但随后的事情让小王感到很惊讶，泰国学生以跪姿行到老师面前，并在老师足前合十跪拜。小王看到学生对自己行这种大礼有些坐立不安。

故事中小王的反映是中泰两国人对“跪拜礼”认识的不同。虽然中文中也有“五体投地”的说法，但儒家思想影响下的中国人更认同“膝下有黄金”的观念，认为行跪拜礼是非常慎重的，大多数中国人认为跪拜礼仅可对父母用，而轻易对别人跪拜是不雅的表现。

“跪拜礼和合十礼都是佛教的‘拜礼’。而跪拜礼则是拜礼中最高的礼节，佛教称‘礼之极也’，也有人称‘膜拜’、‘顶礼’、‘五体投地’，其实，跪拜礼被称为五体投地最为形象……宗教传统和礼仪结合起来就形成了泰国独一无二的拜师节仪式”。（Li, 2016）这则故事里，小王的体验是在中泰两种文化都存在的现象，但是在各自文化语境下虽含义相同但发成的场景却区别很大。这种同样的故事被贴上来不同意涵的标签，被称为“文化故事的错位”。（Qin, 2017）无论是文化故事的缺失还是文化故事的错位，都会引起跨文化交际中的误解。综上所述，我们认为，可以从上述思路来看待和认识中泰跨文化交际中误解的形成。

4.3 以 Galal Walker 分析交际行为的五要素来看误解的形成

对于跨文化误解的分析，过往研究中学者们习惯在价值观、思维方式、社会规范等角度去阐述和解析。我们试图寻找一种新的角度来观察中泰跨文化交际中的种种误解，进而分析其存在原因、降低这些误解发生的频率。

美国俄亥俄州立大学东亚语言文学系吴伟克（Galal Walker）教授认为“社会生活表现为一系列的体演：每一特定行为的结构中包括特定时间、地点、角色、脚本和观众。我们能够理解他人的特定行为意向，是因为我们的文化提供了某些可能的体演，这种体演为那一特定行为提供了上下文”。吴伟克（Galal Walker）的观点，表述了交际与表演之间的相似性，同时也指出了交际行为的几个关键点，即时间、地点、角色、脚本与观众。

下面我们就从上述关键点出发，以秦希贞（2017）分析中美跨文化交际误解的思路作为参考，来思考中泰跨文化交际中的一些误解。

4.3.1 跨文化交际与表演行为的相似性

“对表演可从广义和狭义两个方面来理解。狭义的表演就是作为艺术形态的表演，也就是人们通常所说的表演艺术，即舞台上的、镜头前的表演，如影视、戏剧、舞蹈、杂技等。广义的表演不仅包括技艺，还包括所有日常的人类交际行为。”（Yu, 2013）如果在人类交际行为中寻找与表演的联系，我们可以看到很多形似点。观察人们的言语交际和非言语交际时，我们不难发现，人类交际行为也具有时间、地点、角色、观众与脚本。我们在交际中考虑交际对象与自我身份、交际场与环境、交际前与交际过程中会出现头脑中的自我对话与接到对方信息后的反馈等等。这些都在表演行为中能够找到对应项

4.3.2 跨文化交际中的角色

交际角色是每个人在社会生活中都能随时感受到的概念。我们生活中、工作中面对不同交际对象，包括伴侣、长辈、朋友、领导、师长、下属等等，我们在交际过程中不停地穿梭于各种交际角色的扮演中，自觉或不自觉地成为不同交际角色的扮演者。

“不管在哪个社会，对社会角色的期待是人们在不断的社会交往中逐渐定型的这些心理期待根深蒂固，很难一下子改变，这种稳定性能够让生活在同一社会中的人们彼此之间的交际更加顺畅，不会像与外国人交际时那样总有一些意外”。（Qin, 2017）正是这种对于不同社会角色的不同心理期待造成了跨文化交际过程中的误解。

例如，在中国大陆生活工作的泰国人普遍反映，中国人相对泰国人而言更显急躁，特别是在服务业领域，泰国人对于服务业从业者的角色期待比中国人要高。我们认为，相比泰国社会，除了人口多等因素外，中国人在基本服务意识的基础上更讲求办事的效率。这一点从在泰生活中国人身上也能看到，我们常听到诸如“去一次移民局要浪费半天时间”的抱怨，这就是两个社会中对于不同工作角色的心理期待导致的误解。

4.3.3 跨文化交际中的时间

每个社会集体中，对于时间的解读是存在差异的。表演行为中，每个行为动作、情节设置都有其相对稳定的时间安排。但在跨文化交际中，时间的安排、利用、重视程度常常引发误解。中国人习惯于单向时间安排，对具体事件都要相对明确和固定的预先安排，临近改变时间或常常更改时间是不易被中国人接受的。这一点从一些中文俗语和惯用语就能看出中国人对于时间的观念，例如，“一寸光阴一寸金”，“今日事今日毕”等；但在泰国文化中这种对于时间仔细安排的观念表现得并不明显。

在时间的利用上，中泰两国有差异。例如，“中国人在中午一般会有 2 至 3 个小时的休息时间；而泰国人却没有午休的概念，年轻人如果中午小憩一下还会遭到老人的责骂。中国人认为傍晚是指天黑前的一段时间，一般是从 17 时至 19 时，晚上的活动（如晚会）基本从 20 时以后开始；而泰国人认为从 16 时就已经进入傍晚了，晚上的活动（如

晚会)也会相对举行得较早,一般在19时左右就开始了。”(Li, 2012)这些差别都影响着处在中泰跨文化交际场的实践者对于两方时间上的心里期待程度,进而产生跨文化误解。中泰两国人民在一天的时间安排上有着不同的表现。

4.3.4 跨文化交际中的地点

跨文化活动同样离不开地点。寺庙是泰国人的精神生活场所。与中国寺庙远离闹世,处于静谧之处不同,泰国寺庙与泰国人的日常生活融入一体。在泰国有过生活体验的人会观察到,有泰国人甚至喜欢饭后带着孩子去寺庙内空场区做运动。这些在中国人眼中是比较特别。此外,中国虽也有大量佛教徒,但是佛教生活与中国人日常生活的融合程度远低于泰国社会。多数中国人是无宗教信仰者,是深受宗法观念、儒家传统约束的。因此,对于大多数中国人而言,寺庙是一种文化场所,与个体生活有距离。这也就是为什么当今大多数的中国寺庙成为了文化观光地点的原因,寺庙的宗教功能在很多中国人心中是模糊的、弱化的。

由于上述原因,诸如寺庙这样的地点,在跨文化交际中的意涵有区别,由这些地点产生的行为规范、语言规范等也就成为了中泰跨文化交际中误解的产生源。

4.3.5 跨文化交际中的观众

表演行为是依托观众产生的,表演的意义和完成效果与观众有非常大的关系。在跨文化交际行为中,“观众”的概念也是存在的。例如,听“甲”、“乙”两人谈话的第三方“丙”就是观众。跨文化交际与观众的关系也是值得讨论的。交际中,我们会根据交际观众是谁、多少、对观众的了解程度来调整自己的交际行为。例如,作为教师,与朋友聊天时,如果在场有自己的学生,那么自然会以“为人师表”的行为规范来调整自己的交际活动。再如,工作场合,同事间的互动也会视领导或老板是否在场而调整。这些都是观众在跨文化交际中的重要性体现。

结合上文对“角色”的阐述,如果中泰跨文化交际中,对于“观众”角色在两者文化意涵区别不够了解,那么就容易产生对“观众”角色的误判,而导致跨文化交际误解。

4.3.6 跨文化交际中的脚本

舞台、影视表演,脚本是演员表演的素材,通过说台词传递情绪、表达思想发展情节等,台词脚本的语气、语调、抑扬顿挫都会对故事情节和情绪表达有所塑造。在跨文化交际中,脚本或者台词也会贯穿跨文化言语交际。跨文化交际双方从各自的脚本了解对方、判断对方,进而发展跨文化交际行为,并在交际者的言语节奏和语气、句调中来揣摩对方的想法与情绪。

例如，中泰语言虽都有声调，但是泰语又有长短音的区分，我们观察到特别是有时不了解泰国语语言特征的中国人会对交际对方的语言面貌产生误读。一些中国人的概念中，句尾的长音会让人感觉到说话者是有不耐烦的情绪。

据此，我们根据学者吴伟克（Galal Walker）、秦希贞对于表演要素与跨文化交际关系的阐述，从表演行为的时间、地点、角色、观众、脚本（台词）等要素方面，对中泰跨文化交际误解产生的原因进行了观察与分析。

5. 中泰跨文化交际误解处理与在泰中国文化教学

解读中泰跨文化交际误解的问题，是为了向中泰跨文化交际实践者提供跨文化交际的建议，改善中泰跨文化交际行为，降低误解产生的可能性。由此，我们试图将以上章节中讨论的结果，与中文在泰教学工作中的文化教学工作结合，尝试为该工作提供更多思路，丰富面向泰国学习者的文化教学思路和手段。在文化教学方面可以参考以下教学方法，在提升中文学习者语言能力的同时，使之获得跨文化交际能力，成为真正“恰到好处”使用目的语进行跨文化交际的人。

体演文化教学法是美国俄亥俄州立大学吴伟克（Galal Walker）教授最先提出的教学法。这种教学法强调语言、文化、体演三者联系，突出目的语社会环境下的交际场景的真实性和语言使用得体性。“该教学法将行为文化融入语言教学中，目标是让学习者能在目的语文化环境中得体、自如地运用目的语进行交流……提倡将语言、文化、交际相结合，……以‘积累文化故事’为教学内容，以体演作为主要教学方法，构建学习者关于目的语的文化观，从而提高学习者的语言运用能力和跨文化能力”。（Xi, 2020）

面向泰国学生的中文教学常常将“语”、“文”分置，中国文化教学内容、了解中国社会生活等，往往被语言教师视为中文教学的补充或者语言教学外的“佐餐”。这种教学方式会导致语言知识与跨文化交际场景的割裂，学生在掌握语言知识却无从应用，这也就是我们时常能够看到很多语言水平的外国学习者在与中文母语者交际时出现表达不得体、表达生硬、书面语口语混用，场景词汇缺乏等现象的原因所在。

体演文化教学法以文化故事为主要教学内容，在包含必要语言知识的同时，更能为学习者提供一种应用语言的场景，为语言应用提供上文提及的跨文化交际的要素，即时间、地点、角色、观众与台词。这种教学手段下掌握语言的学习者能够将语言本体与语用环境、语体色彩等综合思考，进而较为全面地去掌握目的语并得体应用目的语。

因此，我们期望语言教学活动能够正确认识文化教学内容的意义，从提高对语言学习者的成果期待出发，使中文教学不再在纠正发音、积累词汇、掌握句型的层面徘徊，而是重新审视自己教学活动对学生达到“成功的跨文化交际实践者”这一学习目标的贡献。

6. 结语

本文从中泰跨文化交际活动历史出发，说明了中泰跨文化交际活动的历史久远且充满活力；继而从跨文化交际的核心与过程两方面来对中泰跨文化差异进行了举例。在简要说明了研究中泰跨文化交际的一些基本理论后，参考学者秦希贞“文化故事”的概念，对中泰跨文化误解的形成进行了观察。同时，也在学者吴伟克（Galal Walker）分析交际行为的五个要素的基础上，分别对中泰跨文化交际误解的成因进行了进一步说明。最后，对泰国中文教学中的文化教学方面提出了自己的观点。我们认为，文化教学不仅不该与语言教学割裂，更应从学习者学习目标的层面重新认识文化教学的重要性，在语言教学中更应突出跨文化交际能力的培养，例如运用“体演文化教学法”来训练泰国中文学习者对中文的整体把握，运用“文化故事”作为教学材料，在语言教学中培养学生得体运用中文的能力。

本文只是做了从“体演文化教学法”的相关概念去观察中泰跨文化交际，这种研究思路不免视野狭窄。同时，本人对于“体演文化教学法”的理解也未必全面，也可能导致文章在写作上存在理论基础不够牢固的问题。限于研究能力和篇幅，本文一定存在诸多不足，但希望以此拙作能够引起在泰中文教学者对于“体演文化教学法”的研究兴趣，也希望读者对于文章不足之处的谅解。

参考文献

- Chen, H., Xiong, T., & Nie, W. (2014). *Introduction to Thai culture*. China Publishing Group: World Book Publishing Company. (in Chinese)
- Duan, L. (2014). *A general history of Thailand*. Shanghai Academy of Social Sciences Press.
- Galal, W. & Noda, M. (2010). *Embodied cultural teaching method: Path to advanced skills (12)*. Hubei Education Press. (in Chinese)
- Hu, W. (1999). *Introduction to intercultural communication*. Foreign Language Teaching and Research Press. (in Chinese)
- Li, J. (2016). *Research on Thai teacher's day: A case study of Prince of Songkla University Hat Yai campus* [Unpublished master's thesis]. Guangxi University for Nationalities. (in Chinese)
- Li, Z. (2012). Cross-cultural communication perspective on the similarities and differences in Chinese and Thai cultural notions of time. *Rule of Law and Economics, (Mid-month)*3, 136-137. (in Chinese)

- Qin, X. (2017). *Understanding intercultural misunderstandings between Chinese and American cultures: Applying the performed-culture approach*. Foreign Language Teaching and Research Press. (in Chinese)
- Thanachakornkiat, P. (2019). *A comparative study of nonverbal communication etiquette between China and Thailand* [Unpublished master's thesis]. Zhejiang University. (in Chinese)
- Xia, H. (2020). *Practice and effect analysis of embodied cultural teaching method in elementary Chinese listening and speaking courses* [Unpublished master's thesis]. Jinan University. (in Chinese)
- Yu, H. (2013). *Study on foreign Chinese communication ability from the perspective of human performance theory*. [Unpublished doctoral dissertation]. Xiamen University. (in Chinese)
- Zhu, Y. (2015). *Investigation of collectivism and individualism tendencies in nonverbal communication of Chinese and Thai students* [Unpublished master's thesis]. Yunnan Normal University. (in Chinese)

Time Metaphors of Local Words Qian and Hou in Mandarin Chinese and Thai

Ornisa Urapeepatanapong

Faculty of Liberal Arts, Thammasat University, Pathumthani 12121 Thailand

E-mail: ornisa.u@arts.tu.ac.th

(received 10 March 2023) (revised 21 November 2023)

(accepted 14 December 2023)

Abstract

This article applies the theory of cognitive metaphor to explaining spatial concepts and time metaphors in actual use in the Mandarin Chinese and Thai languages. The preliminary analysis indicates that the spatial concepts of “Qian” (front) and “Hou” (back) can be all used as time metaphors in Mandarin Chinese and Thai. Therefore, this article focuses on the study of the similarities and differences between Qian and Hou in Mandarin Chinese and [na:41] and [laŋ24] in Thai. Hopefully, the research results will be beneficial in teaching Mandarin Chinese and Thai to foreigners.

Keywords: Comparative Study; Spatial Metaphor; Time Metaphor; Cognitive linguistics

汉泰方位词“前、后”的时间隐喻

陈美英

泰国 巴吞他尼 国立法政大学文学院 12121

邮箱: ornisa.u@arts.tu.ac.th

收稿日期 2023. 3. 10 修回日期 2023. 11. 21 接收日期 2023. 12. 14

摘要

本文以汉语方位词“前、后”和泰语 หน้า (前) 与 หลัง (后) 为研究对象。在认知语言学隐喻理论的基础上, 通过真实语料库进行对比分析, 并描述汉泰空间方位词“前、后”的时间隐喻现象。分析结果发现, 汉语和泰语“前、后”都能表达时间, 但是泰语“前、后”具有较强的特殊性, 与汉语不能一一对应, 如: 汉语“前”、“后”和泰语 หลัง (后) 都能喻指“过去”和“将来”, 但泰语 หน้า (前) 不能喻指“过去”; 汉语“前”能用来指“现在”, 但泰语 หน้า (前) 没有这种用法等。研究结果表明, 中泰两国不同民族不同文化在“时间隐喻”的表达上不完全等同, 认知概念也各不相同, 因而导致双方在方位词的使用上存在差异。本文希望该研究成果能为对泰汉语教学提供参考。

关键词: 汉泰对比、空间隐喻、时间隐喻、认知语言学

1. 引言

空间隐喻以空间域为始源域, 将空间域的意象图式结构映射到非空间的、抽象域之上, 使得我们可以通过空间概念来理解、思考和谈论非空间概念 (Lan, 2005: 131)。空间隐喻是以说话人的身体为中心, 在同一个概念系统内部, 参照“上-下、前-后、里-外、断-续、深-浅、远-近、中心-边缘”等空间方位组合而成的一系列概念。时间是看不见的、抽象的概念。人们的视觉系统中有感知物体的运动和方位的神经, 但没有感知时间的神经。因此, 从生物学的角度来讲, 通过物体的运动和方位来认识时间是有道理的 (Lan, 2005: 149)。由于各种语言文化习俗不同, 导致不同语言对时间概念的隐喻表征也不同。

目前汉外语方位词对比的研究成果偏多, 学者使用不同的语言 (如英语、日语、韩语、越南语等)、不同的理论及视角进行对比分析, 其中主要从语法、语义、认知语义、隐喻的角度、留学生学习汉语方位词的偏误考察等进行研究。但是经过收集有关汉泰语方位词对比的学术研究, 本文发现专门对汉泰词汇表达方位概念进行对比的

论文不多，研究成果主要从习得理论进行分析，对语言上的差异进行研究还非常罕见，而且研究的结果还存在着一些问题。

本文在研究的过程中发现，汉语和泰语一样借用方位词来隐喻各种时间关系。不同的是汉语借用“上-下、前-后”来表达时间，而泰语不用“上-下”，只用“前-后”表达时间。因此，本文从“前、后”的概念出发，在认知语言学隐喻理论（认知意象图式理论）的基础上，通过真实语料库（汉语部分来源于北京大学中国语言学研究中的 CCL 语料库；泰语部分来源于朱拉隆功大学语言学系的泰语语料库（TNC: Thai national corpus）进行对比分析，发现汉泰“前、后”的时间隐喻异同之处。

2. 汉语“前、后”的时间隐喻

陈燕、黄希庭（Chen & Huang, 2006: 605-606）指出：关于空间-时间隐喻，学界一般认为存在两种隐喻认知：（一）自我移动隐喻（Ego-moving metaphor），其中自我或观察者所在的环境是沿着时间轴向未来移动的；（二）时间移动隐喻（Time-moving metaphor），其中时间轴被视为一条河流或传送带，在此之上时间从未来向过去移动（Calrk 1973, Lakoff & Johnson 1980, Lakoff 1993, Yu 1998）。

其他研究者如 Boroditsky 等人也对空间-时间进行了研究。他们认为，虽然空间-时间受语言、文化的影响，但这种隐喻关系在方向上或结构上存在着差异，例如：说英语的人在谈论时间时主要将其视为水平的，而说汉语的人则更常将它视为垂直的（如汉语用“上、下”来表达时间：上星期、下星期等）。

此外，Yu（1998）在讨论空间对时间概念的模式影响时，他认为主要的时间模式包括直线型时间、圆形循环性时间及螺线性时间。

总之，从空间-时间隐喻的运动方式来看，其结构可分为“自我移动”和“时间移动”两种；从空间-时间隐喻的方向来看，可分为“水平”和“垂直”两种；从空间-时间隐喻的形状来看，可分为“直线性的”、“圆形循环性的”、“螺线性的”三种。可见，汉语表达时间时都用方位词“上、下”、“前、后”来表达。这两组概念使用的模式不同，汉语用“上、下”喻指时间时是沿着纵向坐标运动，先到的为“上”；后到的为“下”。“前、后”是从纵向轴到横向轴的延伸，表达时间目标域。

汉语“前、后”都能指“过去”和“将来”，这是由于隐喻方式的不一致造成的。多数学者赞同 Lakoff (1980) 的观点，即“自我移动”和“时间移动”的隐喻系统（如：Yu (1998)、Zhou (1999, 2001)、Yang (2001)、Zeng (2005)、Han (2007)、Zheng (2009)、Sun (2012)），这两套系统导致了时间轴上对“前、后”的不同分配。例如，在自我移动的隐喻中，“前”被用于指“未来或未发生过的时间”，“后”被用来指“已经过去的的时间和事件”；相反，在时间移动的隐喻中，“前”被

用于指示“过去或较早发生的事件”。张亚冰(Zhang, 2009:62)指出:“前、后”的时间义是其空间义投射隐喻的结果。正如“前、后”的空间意义具有固定性和行进性两种特征一样,人类认知也相应地从静止和运动两个角度来理解时间。假设时间是静止的,主体是沿着直线单向行走,是面向未来在移动,因此人们未经历过的时间为“前”(未来),所经历过的时间为“后”(过去);当我们把时间作为客体,假设客体时间在运动,而且对着人迎面而来,那么时间所面向的方向为“未来”,此时的时间经过人时,尚未发生的时间在人的背后,所以“后”就表示了“未来”,而已经发生的时间就留在人的面前,因此“前”表示了“过去”。

但也有一些研究者不同意“自我移动”和“时间移动”的隐喻系统(如Li (1999)、Zhang (2007)等)。如李宇明(Li, 1999)指出“面向过去还是面向将来”概念,使用方位词“前、后”时,参照物是具有正面和反面的。如果参照物是人,人所面对的方向为“前”,背对的方向为“后”。“前、后”在作时间隐喻使用时,有两种主要用法,即(一)“面向过去”:“前”表示时序在先的,“后”表示时序在后面的;(二)“面向将来”:“前”指未来时间。两种对立的隐喻方式造成了“前、后”表达不同的时间意义。张建理(Zhang, 2007)的观点是“我们认为,时间本无前后,其前后是观者选定的,观者的视野和运动态势决定时间的运动态势和方向”,并提出“面向将来型动态时间认知图式”、“面向过去型静态时间认知图式”。曲梦莹(Qu, 2012)认为“时间在动”理论是有缺陷的,并对“时间在动”的隐喻模式提出新的看法。在“时间在动”的隐喻模式中,观察者静止不动地位于固定的位置,而时间客体(常被比喻为河流、箭、梭等)朝着观察者迎面而来。作者发现,按照上述“时间在动”的模式,过去在观察者的前方,而未来在观察者的后方,那么时间在面向观察者而来时,是如何将上述语言现象中的未来的、还未到达观察者的时间带到观察者面前的,而已经过去的时间又如何经过观察者到达其后方的。因此作者建议,在“时间在动”的隐喻模式中,主体观察者和客体时间以及未来和过去的前后位置关系应为:“前”是视觉上首先看到的,如箭射过来时,先看到箭的前端,而我们能够“看到”即已知并能识记的是过去已经发生、经历过的事;“后”是被“前”所遮挡和掩盖的,如箭的后部,而未来尚未发生的事恰是我们无法“看到”或者说无法预知的。可见,这一意义上的“前、后”并非以主体观察者为参照点而言的“前、后”,而是指运动中的客体时间的“前、后”。即使时间穿过了观察者,仍然不影响观察者对于“前、后”位置关系的判断。

本文认为时间没有正面或后面,不能分前后,因此用“时间在动”系统来说明“前”(时间的前面)指“过去”;“后”(时间的后面)指“将来”,这样理解汉语时间“前、后”是不合理的,并且这样的认识过程很容易与“人的前后之分”混

淆。因为“前”的本义是有“朝自身‘脸面’所对的方向行进”之义，而“时间在动”用“前”（人的后面）来表示“发生过的事情”；“后”的本义是“落在后面之义”，但“时间在动”用“后”（人的前面）来表达“还没发生的事情”。

本文在对话料库中的语料分析后认为：如果我们都以“观察者”为主体，按照观察者的移动方向前进，用不同的意象图式来说明“前、后”的不同分配现象，即（一）“前”是“过去”；“后”是“未来”；（二）“前”是“未来”；“后”是“过去”；（三）“前”指现在；（四）表示时间序列：“前”指早于某事，“后”指晚于某事。具体认知过程如下：

2.1 “前”指“过去”；“后”指“未来”

我们将先看到、已经过去的事情，称作“前”；后看到的、还没发生的事情，称作“后”。

本研究认为可以由图 1.1、图 1.2、图 1.3 来理解这个现象。

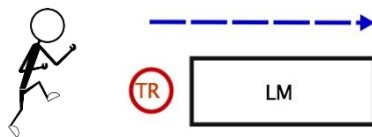

图 1.1：“前”指“过去”的意象图式

图 1.2：“后”指“将来”的意象图式

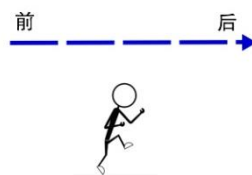

图 1.3：“前”、“后”喻指时间的意象图式

我们用这三个图式就可以解决“人以自身的前后来判断前后之分”的问题，人还是同样往自己面向的方向转移，先看到的事物、已经过去的事情、早于某事就用“前”；后看到的事物、还没发生的事情、晚于某事就用“后”。

- (1) 我前天看了是《珍珠衫》嘛，评剧嘛，N 当时呢我们是晚上看的。
- (2) 8 年前春天的一个清晨，经过火车十多小时的一路呼啸。
- (3) 您知道我们要搬家么？新房子。父亲昨天对我说后天就搬过去。

(4) 可以说，凡·高的作品之所以能成为不朽，能成为后世顶礼膜拜的圣物。

例（1）-（2）这里是由空间意义转化为时间意义，观察者以现在为参照时间，因此已经越过了“射体”（先遇到的事物、先发生的事情），就用“前”（如图1.3）。

例（3）-（4）这里是由空间意义转化为时间意义，观察者也以现在为参照时间，已经走过了“界标”（先遇到的事物、先发生的事情），往“射体”（还不到的时间或事物）走过去。

2.2 “前”指“未来”；“后”指“过去”

观察者是主体，参照时间是“现在”，因此已经过去的事情在观察者的背后；还未发生的事情在观察者的前面。如图1.4：

图 1.4：“前”是“未来”；“后”是“过去”的意象图式

例如：

(5) 憧憬着这张专辑发行后一炮走红的美好前景。

(6) 尽管在戏中我仍是个小角色，但我不想让儿女情长耽误了自己的前程。

(7) 虽然这一年来，我生活在艰苦的环境中，但我绝不会后悔。

(8) 向前看，不要向后看。

例（5）-（8）将来时间位于观察者的前方，过去的时间位于观察者的后方，正在穿过观察者的时间为现在。这里是由空间意义转化为时间意义，就是以脚下为“现在”，前方未走到的地方是“未来”。

这种用“前”表示“将来”，用“后”表示“过去”在汉语中的语言使用现象非常少。另外，与“前”表示“将来”相比，“后”表示“过去”的时间更少。汉语中人们谈往事的时候，多使用“回”如：“回忆”、“回顾”等。

2.3 “前”指“现在”

该种时间隐喻，以观察者为主体，往人面向的方向看。参照时间“现在”位于观察者的“眼前、目前”。这与“下”表达“现在”的时间相同。

(9) 当前生产任务的重心是恢复而不是发展。

(10) 但是目前也想成为一名签约歌手、当红歌星，让歌声传遍中华大地。

2.4 表示时间序列：“前”指“早于某事”；“后”指“晚于某事”

这种情况分为：（一）某事件发生之前，某事件发生之后；（二）两个时段的前后。

（一）“某事件发生之前，某事件发生之后”，它们是以事件或时间点为参照点，“早于某事”用“前”；“晚于某事”用“后”。常用格式为“时间/事件+前/后”。如图 1.5：

图1.5：“前、后”时序以事件为参照点

例如：

（11）晨练前进食量不宜过多。

（12）在医院婴儿室里，你可以看到，出生几天后的婴儿，就有不同的表现，有的比较安静，容易入睡。

例（11）“晨练”是事件，“进食”位于事件的前面，因此用“前”来说明“进食”，进食要早于晨练。例（12）“出生”是事件，“比较安静，容易入睡的状态”是发生在“出生”之后，因此用“后”来说明“比较安静，容易入睡的状态”晚于“出生”事件。

（二）两个时段的前后。观察者将时间分为两个阶段：“前”用来指“发生在先的部分”；“后”用来指“发生在后的部分”。这种时间隐喻也能引申到顺序隐喻。在构成结构上，时序较早的为“前X”，时序较晚的为“后X”。如图1.6：

图1.6：“前、后”两个时段的前后

（13）前阶段是后阶段发展的基础，后阶段是前阶段发展的必然结果。
让黄永胜抓总参，邱会作任总后勤部部长。

（14）周恩来在回延安的前三天，向中外记者宣告：国民党军队如进攻延安。

可见，无论时间参照点的位置处于将来或是过去，“前、后”所表示的早晚次序都不受影响，即“前”总是表示较早的时间，而“后”总是表示较晚的时间。当时间参照点处于将来时，“前、后”表示的都是“将来”的时间序列。例如：

(15) 明年春节前去买火车票。

例(15) 事情还没发生，观察者正在往“春节”走；“前”用来表示早于明年春节的将来时间。

另外，“前、后”也表示“过去”的时间序列，例如：

(16) 事后回忆，觉得自己太胆小了。

例(16) 事情已经发生，观察者已经走过去了那条时段，“后”表示“晚于某事”的时间序列。

综上所述，汉语“前、后”喻指时间时，是从空间横向的方向来隐喻时间，按照人面向的方向移动。汉语的“前、后”表达时间隐喻时，它们都能指“过去”和“将来”，而且“前”还能指“现在”。

3. 泰语“前、后”的时间隐喻

泰语用方位概念 หน้า (前) 和 หลัง (后) 来喻指时间。主要分为：

3.1 “หน้า (前)” 指“未来”；“หลัง (后)” 指“过去”

图 1.7: “หน้า (前)” 指“未来”；“หลัง (后)” 指“过去”的意象图式

(17) วันหน้า

天 前

(以后)

(18) ชาติหน้า

世 前

(后世)

(19) สังคมไทยในทศวรรษหน้า

社会 泰国 里 十年 前

(十年后的泰国社会)

(20) ความหลัง

事 后

(以前的事情)

(21) เรื่องราวหลังของเขา

故事 次 后 的 他

(他以前的故事)

(22) ดูละครย้อนหลัง

看 电视剧 退 后

(看重播的电视剧)

该种用法是按照“现在”的时间为参照点，过去的时间位于人的背后面，未来的事件位于人的前面。该种用法是泰语用来表达时间概念的基本用法。

泰语表达时间概念用 หน้า (前)，放在表示时间的名词，如日、月、年等词的后面，喻指“未来”，如例 (17) - (19)；但是表达时间的过去泰语不用 หลัง (后)，而用 ก่อน (先) 或 ที่แล้ว (过去的) 相对应的，即不是 วันหลัง (以后)，而用 วันก่อน (前天)；不是 ปีหลัง (后年)，而是 ปีก่อน 或 ปีที่แล้ว (去年) 等。例 (20) - (22) 表示“过去”，但是 หลัง (后) 不能放在时间名词表示过去的时间，因为泰语与 หน้า (前) 相对应的是 ก่อน (先) 或 ที่แล้ว (上次)。本文收集到的语料只发现少数用例，且大部分是固定用法，如 ความหลัง (以前的事情)、หนหลัง (以前的) 等。

3.2 “หลัง (后)” 指 “未来”

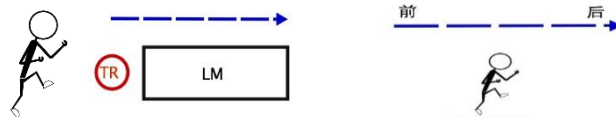

图 1.8: “หลัง (后)” 指 “未来” 的意象图式

人还是同样往自己面向的方向转移，先看到的事物、已经过去的事情、早于某事就用“前” (TR¹)；后看到的事物、还没发生的事情、晚于某事就用“后” (LM)。

(23) วันหลังมีอะไรก็เรียกฉันสิ

日 后 有 什么 就 叫 我 吧

(以后有什么事就叫我吧)

(24) คราวหน้าคราวหลัง

次 前 次 后

(下次)

泰语一般用 หน้า (前) 来喻指未来时间，用 หลัง (后) 很少。泰语表达时间概念用 หลัง (后) 放在表示时间的名词后面，如例 (23) - (24) 喻指“未来”；但是表达时

¹ TR: (trajector, 射体)

LM: (landmark, 界标)

间的过去泰语不用 หน้า (前)，而用 ก่อน (先) 或 ที่แล้ว (过去的)，即不是 วันหลัง (以后)，而用 วันก่อน (前天)；不是 ปีหลัง (后年)，而是 ปีก่อน 或 ปีที่แล้ว (去年) 等。该种用法可以与 หน้า (前) 互换，或与 หน้า (前) 共同使用 (如例 (24))。

3.3 表示时间序列：“หลัง (后)”指“晚于某事”

泰语没有 หน้า (前) 表示时间序列“前——早于某事”的用法，而用 ก่อน (先) 来表达，泰语只用 หลัง (后) 指“晚于某事”。

这种情况分为：(一) 某事件发生之前，某事件发生之后；(二) 两个时段的前后。

(一) “某事件发生之前，某事件发生之后”，它们是以事件或时间点为参照点，“早于某事”用“前”；“晚于某事”用“后”。常用格式为“หลัง (后) + 事件”。如：

图 1.9：“หลัง (后)”指“晚于某事”的意象图示

(25) หลังเลิกเรียน

后 下课

(下课后)

(26) ก่อนแต่งและหลังแต่งไม่เหมือนกันหรือ

前 婚 和 后 婚 不一样

(婚前和婚后不一样)

这种情况 หลัง (后) 放在事件之前，表达“晚于某事件”，如例 (25) - (26) 也相同。例 (26) หลังแต่ง (结婚后)，与 ก่อนแต่ง (结婚前) 相反，泰语没有用 หน้า (前) 表示时间序列——前，而用 ก่อน (先)。这类用法是以事件为参照点，早于某事用 ก่อน (先)，晚于某事用 หลัง (后)。

(二) 两个时段的前后。观察者将时间分为两个阶段，两个事件互为参照点：“หลัง (后)”用来指“发生在后的部分”。该种用法泰语没有 หน้า (前)，而用 ก่อน (先) 或 แรก (初)。结构使用“Xหลัง (后)”和“Xก่อน (先)”或“Xแรก (初)”。时序较早的为“Xก่อน (先)”或“Xแรก (初)”，时序较晚的为“Xหลัง (后)”。如图 1.10：

图1.10: “前、后” 两个时段的前后

(27) ครึ่งหลังของยุคกลาง

半 后 的 时 代 中 古

(中古时代后期)

(28) ยุคก่อนและยุคหลัง

时 代 先 和 时 代 后

(前代后代)

综上所述，泰语“前、后”的隐喻拓展情况，除了喻指时间、顺序以外，หน้า (前)、หลัง (后) 都是对称的。泰语喻指时间、顺序只用“前、后”概念——หน้า (前)、หลัง (后)，而不用“上、下”概念来表达。泰语往往用 หน้า (前) 表达“未来”，这是以“现在”的时间为参照点。该种用法不用 หลัง (后) 指“过去”，反而用另一个词——ก่อน (先) 或 ที่แล้ว (过去的)。同时 หลัง (后) 表示“过去”的也不能与时间名词结合，而成为固定用词组表达“过去”的时间、事件。此外，本文发现 หน้า (前)、หลัง (后) 都能表达“未来”，这是由于 หลัง (后) 表示“未来”或顺序“在后”时，使用不同的意象图式来理解，即“先看到的为前，后看到的为后”，因此在表达未达到的时间、事件时，泰国人使用 หลัง (后)。此类用法泰国人不易产生误解，因为“时间名词+ก่อน (先) 或 ที่แล้ว (过去的)”表达“过去”，“时间名词+หน้า (前)”表达“未来”；而 หลัง (后) 并不能与时间名词组合，表达“未来”，而大多数是指事件发生“顺序”。

4. 汉泰“前、后”时间隐喻对比

本文发现，汉语“前、后”概念的隐喻义与泰语“前、后”概念隐喻意义不同的地方，主要体现在“时间域”的隐喻意义，具体情况如下：

汉语“前、后”的时间隐喻义分为四种：（一）“前”指“过去”；“后”指“未来”；（二）“前”指“未来”；“后”指“过去”；（三）“前”指现在；（四）表示时间序列：“前”指早于某事，“后”指晚于某事。汉语的“前、后”表达时间隐喻时，它们都能指“过去”和“将来”，而且“前”还能指“现在”。Lakoff(1980)提出“时间移动”和“自我移动”的观点，多数学者认为能用来说明

“前、后”不同分配的方法。本文不太赞同“时间移动”的系统，并提出新的想法，即如果我们都以“观察者”为主体，按照观察者的移动方向前进，这样就可以用不同的意象图式来说明“前、后”的不同分配现象。

泰语使用方位概念หน้า (前) และ หลัง (后) 来喻指时间，主要分三种：（一）“หน้า (前)”指“未来”；“หลัง (后)”指“过去”；（二）“หลัง (后)”指“未来”；（三）表示时间序列：“หลัง (后)”指“晚于某事”。

本文总结了汉泰“前、后”表达时间概念的异同情况，参看表 1.1：

时间/词	前	后	หน้า (前)	หลัง (后)
过去	√	√	×	√
未来	√	√	√	√
早于某事	√	×	×	×
晚于某事	×	√	×	√
现在	√	×	×	×

表 1.1：汉泰“前、后”表达时间概念的异同情况

汉泰“前、后”概念隐喻时间的不同之处体现在如下几个方面：

（一）汉语“前、后”概念隐喻时间多为“前”指“过去”，“后”指“未来”；而泰语 หน้า (前) 不能指“过去”，但是 หลัง (后) 能指“未来”。泰语一般用其他词，如：ก่อน (先) 或 ที่แล้ว (过去的) 表达“过去”。例如：

(29) 我前天看了是《珍珠衫》嘛，评剧嘛，N 当时呢我们是晚上看的。

(30) 可以说，凡·高的作品之所以能成为不朽，能成为后世顶礼膜拜的圣物。

(31) สังคมไทยในทศวรรษหน้า

社会 泰国 里 十年 前

(十年后的泰国社会)

(32) วันหลังมีอะไรก็เรียกฉันสิ

日后 有 什么 就 叫 我 吧

(以后有什么事就叫我吧)

汉语“前、后”是对称的，“前”指“过去”（例（29）），“后”指“未来”（例（30））。但是泰语用 หน้า (前) 放在表示时间的名词后面，日、月、年等词之后，喻指“未来”（例（31）），不能指“过去”。另外，หลัง (后) 不能放在时间名词表示过去的过去，本文收集到的语料只发现为数不多的例子，且大部分为固定用词组，如 วันหลัง (以后) 等例（32）。表达时间的过去泰语不用 หน้า (前)，而用 ก่อน (先) 或 ที่แล้ว (过去的) 相对应的，即不是 วันหน้า (改天)，而用 วันก่อน (前天)；不是 ปีหน้า (明年)，而是 ปีก่อน 或 ปีที่แล้ว (去年) 等。

(二) 汉语“前、后”概念隐喻时间：“前”指“未来”，“后”指“过去”；泰语也用 หน้า (前) 指“未来”，หลัง (后) 指“过去”，但是 หลัง (后) 与“后”不同之处是：หลัง (后) 不能放在时间名词表示过去的时间。例如：

(33) 尽管在戏中我仍是个小角色，但我不想让儿女情长耽误了自己的前程。

(34) 虽然这一年来，我生活在艰苦的环境中，但我绝不会后悔。

(35) ชาตินี้หน้า

世 前

(后世)

(36) เรื่องราวหนหลังของเขา

故事 次 后 的 他

(他以前的故事)

这种情况汉语“前、后”也是对称的，“前”指“未来”（例（33）），“后”指“过去”（例（34））。泰语用 หน้า (前) 放在表示时间，如日、月、年等名词的后面，喻指“未来”（例（35））；หลัง (后) 虽然能表达“过去”，但是不能放在时间名词表示过去的时间，它是已经固定的用法（如例（36））。

(三) 泰语能用 หน้า (前)、หลัง (后) 指“未来”，这是有交叉之处。但是汉语“前、后”表达“过去、将来”是从不同的意象图式来理解，其分工很清楚，不能互用。例如：

(37) คราวหน้าคราวหลัง

次 前 次 后

(下次)

泰语一般用 หน้า (前) 来喻指未来时间，但也能用 หลัง (后) 指“未来”，但是使用频率较少。该种用法可以用 หน้า (前) 互换，或与 หน้า (前) 共同使用（如例（37））。

(四) 汉语用“前”指“早于某事”（如例（38）），“后”指“晚于某事”（如例（39））。泰语用 หลัง (后) 指“晚于某事”（如例（40）），而 หน้า (前) 没有这种用法，而用 ก่อน (先) 或 แรก (初)（如例（41））。该种用法 หน้า (前)、หลัง (后) 是不对应的。例如：

(38) 晨练前进食量不宜过多。

(39) 在医院婴儿室里，你可以看到，出生几天后的婴儿，就有不同的表现，有的比较安静，容易入睡。

(40) หลังเลิกเรียน

后 下课

(下课后)

(41) ยุคก่อนและยุคหลัง

时代 先 和 时代 后

(前代后代)

(五) 汉语“前”能指“现在”，但是泰语 หน้า (前) 没有这种用法。例如：

(42) 当前生产任务的重心是恢复而不是发展。

该种时间隐喻，也以观察者为主体，往人面向的方向看。参照时间“现在”位于观察者的“眼前、目前”等。这与“下”表达“现在”的时间相同。

5. 结语

汉语“前、后”喻指时间时，是从空间横向的方向来隐喻时间，按照人面向的方向移动。汉语的“前、后”表达时间隐喻时，它们都能指“过去”和“将来”，而且“前”还能指“现在”。Lakoff(1980)提出“时间移动”和“自我移动”的观点是多数学者认为能用来说明“前、后”不同分配的方法。本文不太赞同“时间移动”的系统，并提出自己的想法。如果我们都以“观察者”为主体，按照观察者的移动方向前进，那么就可以用不同的意象图式来解释“前、后”的不同分配现象。

汉泰语隐喻的不同之处主要体现在“时间隐喻”的表达上，汉语“前、后”都能表达时间，但是泰语只有“前、后”的时间隐喻，并且存在一定的特殊性。在细节上泰语用不同的词语来表达，而且这些词已经固定为习惯用法，不能互换。如泰语用方位概念 หน้า (前) 和 หลัง (后) 或其他词语来喻指时间，如：ก่อน (先)、ที่แล้ว (过去的) 或 แรก (初) 等。可见，中泰两国不同民族不同文化在“时间隐喻”的表达上不完全相同，泰语“前、后”时间隐喻的特殊性很强，与汉语不能一一对应。

参考文献

- Chen, Y., & Huang, X. T. (2006). A Review on Time Metaphor. *Advances in Psychological Science*, 14(4), 604-609.
- Clark, H. H. (1973). *Space, time, semantics, and the child*. In T.E. Moore (Ed.), *Cognitive Development and the Acquisition of Language*. New York: Academic Press.
- Han, Y. Q., & Liu, B. (2007). Chinese Spatial Time Metaphor of "Before" and "After". *Rhetoric Learning*, 04, 15-20.

- Lakoff, G. & Johnson, M. (1980). *Metaphors We Live by*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Lakoff, G. (1993). *The contemporary theory of metaphor*. In A.Ortony(ed.)*Metaphor and thought*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lan, C. (2005). *Cognitive Linguistics and Metaphor Studies*. Foreign Language Teaching and Researching Press.
- Li, Y. M. (1999). The Status of Space in World Cognition——An Investigation of the Relationship between Language and Cognition. *Journal of Hubei University (Philosophy and Social Sciences)*, 03,64-68.
- Qu, M. Y. (2012). *A Contrastive Study on the Spatial Metaphors and Cultural Connotation of "Qian/Hou" in Chinese and English*. [Unpublished master's thesis]. Sun Yat-sen University.
- Sae-Jia, H. (1999). *A Comparison of the Directional Complements "Shang" "Xia" in Mandarin Chinese and Their Thai Equivalents*. [Unpublished master's thesis]. Chulalongkorn University. (In Thai)
- Sun, H. (2012). A Metaphorical Extension Comparative Study on Spatial Metaphorical Dimensional Term "Front" and "Back" between English and Chinese. *Journal of Henan Radio & TV University*, 4, 41-44.
- Tawichai, S. (2013). *Spatial concept in Thai: A case study of / lan / in thepantip.com website*. Silpakorn University. (in Thai)
- Yang, Y. (2001). The metaphor of time in Chinese. *Journal of Southeast University Philosophy and Social Science Edition*, 3, 113-116.
- Yu, N. (1998). *The Contemporary Theory of Metaphor: A perspective from Chinese*. John Benjamins Publishing Company.
- Zeng, C. L. (2005). A Cognitive Analysis of Chinese Spatial Metaphor. *Journal of Yunnan Normal University*, 2, 31-35.
- Zhang, J. L., & Luo, R. (2007). An In-Depth Chinese-English Contrastive Study on Spatial-Temporal Metaphor. *Foreign Language Research*, 2, 68-73.
- Zhang, Y. B. (2009). A Cognitive Semantic Analysis of the Orientation Word “Qian/Hou” . *Modern Chinese*, 4, 61-63.
- Zheng, J. F. (2009). Cognitive Analysis of Chinese and English Spatial Prepositions and Their Spatial-temporal Projection. *Journal of Huaihua University*, 10, 101-103.

- Zhou, R., & Huang, X. T. (1999). Contrastive Analysis of Chinese and English Time Representations. *Journal of Southwest China Normal University (Philosophy & Social Sciences Edition)*, 1, 70-75.
- Zhou, R. (2001). The psychological reality of cognitive basis of metaphors—evidence from the spatial metaphoric representation of time. *Foreign Language Teaching and Research*, 2, 88-93+160.

An Analysis of Semantic Relation of Aspect Markers in Chinese and Thai

Tawan Kangwansurakrai; Theerawat Theerapojjane

Department of Eastern Languages, Faculty of Arts, Chulalongkorn University
Bangkok 10330 Thailand

E-mail: kangwansurakrai_t@hotmail.com

(received 26 May 2023) (revised 26 June 2023) (accepted 6 July 2023)

Abstract

Chinese and Thai are the languages that do not have a grammatical category of tense nor verb conjugation to express sense of time. Because of specific features of each language, some categories classifications and meaning explanations cannot completely correspond with the other language. At present the concept of comparing meanings of Chinese and Thai aspect markers and their aspectual meanings is still insufficient. Moreover, Thai learners who study Chinese learn Chinese and Thai aspect markers by translating the meanings of the markers from textbooks or dictionaries. This results in unable to completely comprehend or misunderstand the real meanings. Therefore, this article presents the concept that can classify Chinese and Thai aspect markers and their aspectual meanings including analyzing criterion and defining aspect markers to specify relation types between Chinese and Thai aspect markers.

According to the study, it is found that there are three semantic relations of aspect markers in Chinese and Thai. 1. The corresponding of Chinese and Thai aspect markers in terms of their definitions and usages. 2. The similarity of aspect markers' definition and usage in Chinese and Thai. 3. The unique characteristics of aspect markers' definition and usage in Chinese and Thai.

Keywords: Aspect; Marker; Chinese; Thai

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางความหมายของตัวบ่งชี้การณัลักษณะในภาษาจีนและภาษาไทย

ตะวัน กังวานสุรไกร อีรวัฒน์ อีรพจน์

สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร 10330 ประเทศไทย
อีเมล kangwansurakrai_t@hotmail.com

วันส่งบทความ 26 พฤษภาคม 2566 วันแก้ไขบทความ 26 มิถุนายน 2566

วันตอบรับตีพิมพ์บทความ 6 กรกฎาคม 2566

บทคัดย่อ

ภาษาจีนและภาษาไทยเป็นภาษาที่ไม่ใช้กาลหรือการผันกริยาเพื่อแสดงความหมายทางเวลา แต่ให้ความสำคัญกับการใช้ตัวบ่งชี้การณัลักษณะในการสื่อความหมายทางเวลา การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการณัลักษณะในทั้งสองภาษาส่วนมากอ้างอิงจากทฤษฎีเรื่องกาลและการณัลักษณะของตะวันตกมาอธิบาย แต่ด้วยลักษณะเฉพาะของแต่ละภาษาอาจทำให้การแบ่งประเภทแตกต่างกัน รวมทั้งการอธิบายความหมายที่มีความคล้ายกันไม่สามารถเทียบกันได้โดยสมบูรณ์ ปัจจุบันยังขาดแนวคิดเชื่อมโยงความหมายที่ทำให้การเข้าใจตัวบ่งชี้การณัลักษณะทางไวยากรณ์ของภาษาไทยและภาษาจีนทั้งระบบ นอกจากนี้ผู้เรียนภาษาจีนชาวไทยทำความเข้าใจความหมายของตัวบ่งชี้การณัลักษณะในภาษาจีนและภาษาไทยมักใช้การแปลความหมายที่อ้างอิงจากตำราเรียนหรือพจนานุกรม ส่งผลให้ไม่สามารถสร้างความเข้าใจที่สมบูรณ์และอาจคลาดเคลื่อนจากความหมายที่แท้จริงได้ บทความนี้จะเสนอรูปแบบแนวความคิดที่สามารถใช้จัดประเภทตัวบ่งชี้ตามคุณสมบัติทางความหมายได้ทั้งของภาษาจีนและภาษาไทย รวมถึงเสนอเกณฑ์การวิเคราะห์และการนิยามความหมายของตัวบ่งชี้การณัลักษณะเพื่อระบุความสัมพันธ์ระหว่างภาษาจีนและภาษาไทยได้

ผลการวิเคราะห์พบว่าความสัมพันธ์ทางความหมายของตัวบ่งชี้การณัลักษณะในภาษาจีนและภาษาไทยมี 3 ประเภท ได้แก่ 1) การนิยามความหมายและวิธีใช้ตัวบ่งชี้การณัลักษณะของภาษาจีนและภาษาไทยที่เหมือนกัน 2) การนิยามความหมายและวิธีใช้ตัวบ่งชี้การณัลักษณะของภาษาจีนและภาษาไทยที่คล้ายกัน และ 3) การนิยามความหมายและวิธีใช้ตัวบ่งชี้การณัลักษณะของภาษาจีนและภาษาไทยที่มีเอกลักษณ์เฉพาะทางภาษา

คำสำคัญ การณัลักษณะ ตัวบ่งชี้ ภาษาจีน ภาษาไทย

1. บทนำ

ภาษาจีนไม่มีการผันรูปกริยาหรือการลงวิภัตปัจจัยเพื่อแสดงคุณสมบัติทางเวลา แต่ใช้ตัวบ่งชี้การณลักษณะต่าง ๆ ในการแสดงเวลา (Wang Li, 1943: p.6) ซึ่งมีลักษณะคล้ายภาษาไทยที่มีรูปภาษาที่สามารถแสดงความหมายเชิงการณลักษณะทางไวยากรณ์เป็นจำนวนมาก หากอ้างอิงแนวคิดเรื่องการณสมบูรณ์ หรือการณไม่สมบูรณ์ ตามแนวความคิดของ Smith (1997) มาจำกัดขอบเขตความหมายตัวบ่งชี้ต่าง ๆ ในภาษาไทย ก็อาจไม่สามารถอธิบายระบบการณลักษณะในภาษาไทยได้ดีเท่าที่ควร (Tansiri, K., 2011: p.6-7) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในภาษาจีนและภาษาไทยจัดเป็นภาษาที่ไม่มีการใช้ระบบกาลหรือการผันกริยาเพื่อแสดงความหมายทางเวลา แต่จะใช้ระบบการณลักษณะในการสื่อถึงความหมายทางเวลาของผู้พูดผ่านตัวบ่งชี้การณลักษณะที่ค่อนข้างหลากหลายในการระบุความเป็นไปของเหตุการณ์ตั้งแต่เริ่มต้น ดำเนินการ คงสภาพ หรือ สิ้นสุด

แม้ว่าภาษาจีนและภาษาไทยจะใช้ตัวบ่งชี้การณลักษณะในการแสดงความหมายทางเวลาเหมือนกัน มีโครงสร้างทางไวยากรณ์ที่ใช้แสดงระบบการณลักษณะคล้ายกัน แต่การแบ่งประเภทหรือการกำหนดตัวบ่งชี้ของแต่ละภาษาก็ยังมีความแตกต่างกัน นักวิจัยภาษาจีนแบ่งประเภทการณลักษณะแบบกว้างมี 3 ประเภท (Zhang, Z.G., 1991) ซึ่งเป็นการแบ่งประเภทที่น้อยที่สุด และมีแบบละเอียดมากที่สุด 13 ประเภท (Lü, S.X., 1942) นักวิจัยภาษาไทยก็มีการแบ่งการณลักษณะทางไวยากรณ์หลายแบบเช่นแบ่งเป็น 4 ประเภท คือ การณสมบูรณ์ การณไม่สมบูรณ์ การณสมบูรณ์ในอดีต และสภาพใหม่ (Iwasaki, S. & Ingkaphirom, P., 2005: p.149-150) หรือการแบ่งการณลักษณะออกเป็น 3 กลุ่มตามการเลือกเน้นองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ได้แก่ 1) คำบ่งชี้การณลักษณะทางไวยากรณ์ที่เลือกเน้นบริเวณสภาพก่อนได้แก่คำว่า “จะ” 2) คำบ่งชี้การณลักษณะทางไวยากรณ์ที่เน้นบริเวณส่วนกลางของเหตุการณ์ได้แก่คำว่า “กำลัง” “อยู่” “ยัง” “แล้ว1” และ 3) คำบ่งชี้การณลักษณะทางไวยากรณ์ที่เน้นบริเวณสภาพหลังได้แก่คำว่า “เคย” และ “แล้ว2” (Tansiri, K., 2011: p.326) จะเห็นได้ว่า แม้ว่าภาษาไทยกับภาษาจีนจะใช้ตัวบ่งชี้การณลักษณะมาแสดงความหมายทางเวลาเหมือนกันแต่ก็มีการจัดประเภทแตกต่างกัน หรือแม้แต่ในภาษาเดียวกัน ก็มีการแบ่งประเภทไม่เป็นเอกฉันท์ตามฐานคิดที่แตกต่างกันของนักวิชาการในด้านการเรียนการสอน เมื่อต้องการเชื่อมโยงความหมายของตัวบ่งชี้การณลักษณะมักจะใช้วิธีการแปลความหมาย เช่น แปลตัวบ่งชี้ “已经” ว่า “เสร็จสิ้นหรือแล้ว” (Iamworamate, T., 2013: p.1325) หรือแปลตัวบ่งชี้ “曾经” ว่า “เคย” (Iamworamate, T., 2013: p.107) ซึ่งการใช้วิธีดังกล่าวพบทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีคือทำให้ผู้เรียนเทียบเคียงความหมายและใช้งานได้ง่ายตรงตัว ข้อเสียคือขาดความเป็นระบบที่สามารถเชื่อมโยงการอธิบายความหมายเชิงการณลักษณะและยากต่อความเข้าใจเมื่อพบการใช้การณลักษณะที่สามารถแสดงความหมายที่ซับซ้อน ทั้งยังพบว่าการแปลความหมายดังกล่าวไม่สามารถเทียบเคียงความหมายของตัวบ่งชี้การณลักษณะได้สมบูรณ์ เนื่องจากตัวบ่งชี้ในแต่ละภาษามีขอบเขตความหมายที่ไม่เท่ากัน และไม่สามารถเทียบเคียงความหมายตัวบ่งชี้ได้แบบหนึ่งต่อหนึ่ง ยังมีปัจจัยอื่นที่เป็นตัวตัดสินใจการเลือกใช้ตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมที่สุด

จากปรากฏการณ์ทางการศึกษาการณลักษณะดังกล่าวพบว่า ยังขาดความเชื่อมโยงหรือแนวคิดที่สามารถอธิบายความหมายเชิงการณลักษณะในทั้งสองภาษาได้ ซึ่งในความเป็นจริงยังมีปัจจัยอื่น ๆ เช่นคำกริยาที่เลือกใช้ ความหมายแฝงที่สื่อความคิดของผู้พูดที่อาจทำให้ตัวบ่งชี้ดังกล่าวไม่สามารถเทียบเคียงได้ด้วย

ความหมายตามที่นิยามไว้เพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับบริบทที่เลือกใช้ ดังนั้นการทำความเข้าใจความหมายของตัวบ่งชี้การณลักษณะที่อ้างอิงความหมายตายตัวจากตำราเรียนหรือพจนานุกรมทำให้ไม่สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทางความหมายเชิงการณลักษณะของทั้งสองภาษาให้ถูกต้องได้

บทความนี้จึงต้องการนำเสนอแนวความคิดที่สามารถใช้จัดประเภทตัวบ่งชี้ตามคุณสมบัติทางความหมายได้ทั้งของภาษาจีนและภาษาไทยเพื่อเชื่อมโยงและเทียบเคียงความหมายของตัวบ่งชี้การณลักษณะในภาพรวมอย่างเป็นระบบ รวมถึงเสนอเกณฑ์การวิเคราะห์และการนิยามความหมายของตัวบ่งชี้การณลักษณะเพื่อระบุความสัมพันธ์ทางความหมายที่สามารถใช้เชื่อมโยงความหมายของตัวบ่งชี้การณลักษณะระหว่างภาษาจีนและภาษาไทยได้โดยหลีกเลี่ยงการแปลความหมายเฉพาะคำต่อคำ

2. ระบบการณลักษณะทางไวยากรณ์ (ตัวบ่งชี้การณลักษณะ) ในภาษาจีนและภาษาไทย

บทความนี้ได้ทบทวนวรรณกรรมเพื่อศึกษานิยามและการแบ่งประเภทตัวบ่งชี้การณลักษณะและสรุปประเภทและความหมายของตัวบ่งชี้ เพื่อกำหนดเป็นกรอบความคิดของการวิเคราะห์ในครั้งนี้

จากการศึกษาการจัดประเภทตัวบ่งชี้การณลักษณะทางไวยากรณ์ในภาษาจีนจากนักวิจัย 7 ท่าน พบว่ามีการแบ่งประเภทตัวบ่งชี้ที่หลากหลายโดยมีการแบ่งประเภทและตัวบ่งชี้ดังนี้

ตารางที่ 2.1 ตารางแสดงการแบ่งประเภทตัวบ่งชี้การณลักษณะทางไวยากรณ์ในภาษาจีน

张志公	李临定	高名凯	赵元任	王力	龚千炎	吕叔湘
已经完成 (了、过)	完成体 (了、由、上、出来)	完成、完全态、结果态 (过、结果补语)	完成态 (了)	完成貌 (了)	完成、实现态 (了1、了2、已经)	动作已经完成
已经开始 (着、起来、下去)	持续体、惯常体 (着、零形式动词)	进行态、绵延态 (着、正、在、正在)	不定过去态 (过)	近过去貌 (来着)	经历时态 (过、曾经)	既事相 (既、了)
尚未开始 (能愿动词、重动式)	开始继续体 (起来)	起动态 (刚、才、方、恰)	进行态 (着)	进行貌 (着)	近经历时态 (来着)	后事相 (来着)
	过延续体、将来继续体 (下去)	叠动态 (叠动式)	开始态 (起来)	开始貌 (起来)	进行、持续时态 (着、在、正、正在)	动作正在进行 (正、在、正在)
		加强态 (重复同样动词)	继续态 (下去)	继续貌 (下去)	起始时态 (起来)	方事相 (着)
			尝试态 (叠动式)	普通貌 (无标记)	继续时态 (下去)	起事相 (起、起来)
			(法子)	短时貌 (叠动式)	将行时态 (将要)	继事相 (下去)
					即行时态 (快要、就要、即将)	动作之将有 (要…了)
						先事相 (去、来)
						事相 (量词)
						短时相 (叠动式)
						屡发相 (叠用两个动词)
						反复相 (又、来…去…)

บทความนี้สนับสนุนความคิดการแบ่งประเภทของ Zhang, Z.G. (1982) ที่แบ่งประเภทการณัลักษณะทางไวยากรณ์ในภาษาจีนออกเป็น 3 ประเภท โดยกำหนดจากความหมายทางเวลาของตัวบ่งชี้ได้แก่ 1) การเสร็จสิ้นของเหตุการณ์หมายถึงเหตุการณ์เสร็จสิ้นสมบูรณ์ลงแล้ว 2) การเกิดขึ้นของเหตุการณ์หมายถึงเหตุการณ์อุบัติ คงสภาพและดำเนินต่อเนื่อง และ 3) การยังไม่เกิดขึ้นของเหตุการณ์หมายถึงเหตุการณ์ที่ยังมาไม่ถึงหรือจะเกิดขึ้นในระยะเวลาอันใกล้ โดยเป็นการมองภาพรวมของระบบการณัลักษณะและทำให้จัดประเภทได้ง่ายไม่ซับซ้อน

ส่วนงานวิจัยของภาษาไทยพบว่า ส่วนใหญ่มุ่งเน้นในการศึกษาการให้คำจำกัดความหรือนิยามความหมายและแสดงวิธีใช้ของตัวบ่งชี้การณัลักษณะมากกว่าการจัดประเภท ส่วนมากอ้างอิงทฤษฎีเกี่ยวกับการณัลักษณะจากแนวคิดของภาษาอังกฤษ กล่าวคือ แบ่งเป็นการณัสมบูรณ์ หมายถึงเรื่องราวหรือเหตุการณ์สิ้นสุดลงแล้วและการณัไม่สมบูรณ์หมายถึงเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่ยังดำเนินอยู่ ยกเว้นงานของ Tansiri, K. (2011) ได้อ้างอิงทฤษฎีการจำแนกเหตุการณ์จากการเน้นความหมายของตัวบ่งชี้ในประโยคของ Dik, S. (1989) มาประยุกต์ใช้กับภาษาไทย โดยแบ่งการณัลักษณะเป็น 3 ประเภท ได้แก่ตัวบ่งชี้ที่แสดงการเน้นสภาพก่อนสภาพส่วนกลางและสภาพหลัง การแบ่งประเภทของ Tansiri, K. (2011) นี้ค่อนข้างสอดคล้องกับการแบ่งประเภทของ Zhang, Z.G. (1982)

บทความนี้พัฒนารูปแบบการแบ่งประเภทตัวบ่งชี้การณัลักษณะจากแนวคิดของ Zhang, Z.G. (1982) และ Tansiri, K. (2011) โดยกำหนดเป็น 3 ประเภท ได้แก่

- 1) การณัลักษณะที่ระบุจุดหรือช่วงเวลาของเหตุการณ์ที่สิ้นสุดลงแล้ว หมายถึงการประกอบตัวบ่งชี้การณัลักษณะที่ด้านหน้าหรือด้านหลังกริยา เพื่อบ่งชี้ลักษณะเหตุการณ์ที่สิ้นสุดลงแล้ว
- 2) การณัลักษณะที่ระบุจุดหรือช่วงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแต่ยังไม่สิ้นสุด หมายถึงการประกอบตัวบ่งชี้การณัลักษณะที่ด้านหน้าหรือด้านหลังกริยา เพื่อบ่งชี้ลักษณะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วแต่ยังไม่สิ้นสุด
- 3) การณัลักษณะที่ระบุจุดหรือช่วงเหตุการณ์ที่ยังไม่เกิดขึ้นแต่มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น หมายถึงการประกอบตัวบ่งชี้การณัลักษณะที่ด้านหน้าหรือด้านหลังกริยา เพื่อบ่งชี้ลักษณะเหตุการณ์ที่ยังเกิดขึ้นแต่มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น

บทความนี้ได้รวบรวมตัวบ่งชี้การณัลักษณะเพื่อกำหนดเป็นสมาชิกของการจัดประเภททั้งสามแบบข้างต้นและเพื่อศึกษาความหมายของตัวบ่งชี้และความหมายตามบริบทจากประโยคตัวอย่างที่ปรากฏในงานวิจัยภาษาจีนของ Gong, Q.Y. (2012) Deng, S.X. (1985) Chen, P. (1988) Dai, Y.J. (1997) Chen, Q.R. (2003) และรวบรวมตัวบ่งชี้การณัลักษณะภาษาไทยจากงานวิจัยของ Supanvanich, I. (1985) Kanchanawan, N. (1979) Iwasaki, S. & Ingkaphirom, P. (2005) Phanthumetha, B. (1971) และ Tansiri, K. (2011) ผลการรวบรวมพบตัวบ่งชี้การณัลักษณะภาษาจีนจำนวน 24 ตัวบ่งชี้และตัวบ่งชี้การณัลักษณะในภาษาไทยจำนวน 14 ตัวบ่งชี้ เมื่อจัดประเภทตามแนวคิดการแบ่งประเภทตัวบ่งชี้การณัลักษณะ 3 ประเภทตามที่กล่าวข้างต้น รวมถึงตำแหน่งตามการปรากฏในประโยคได้ผลดังนี้

ตารางที่ 2.2 ตารางแสดงตัวบ่งชี้การณลักษณะทางไวยากรณ์ในภาษาจีนและภาษาไทย

ภาษาจีน				ภาษาไทย		
ประเภท	ลำดับ	ตัวบ่งชี้	ตำแหน่ง	ลำดับ	ตัวบ่งชี้	ตำแหน่ง
การณลักษณะที่ระบุจุดหรือช่วงของเหตุการณ์ที่สิ้นสุดลงแล้ว	1.	了 ₁	หลังกริยา	1.	แล้ว	หลังกริยาหรือท้ายประโยค
	2.	了 ₂	ท้ายประโยค	2.	ได้	หน้ากริยา
	3.	已经	หน้ากริยา	3.	จบ	หลังกริยาหรือท้ายประโยค
	4.	好	หลังกริยา	4.	เสร็จ	หลังกริยาหรือท้ายประโยค
	5.	完	หลังกริยา	5.	ไป	หลังกริยา
	6.	来着	ท้ายประโยค	6.	เพิ่ง	หน้ากริยา
	7.	刚	หน้ากริยา	7.	เคย	หน้ากริยา
	8.	过	หลังกริยา	8.	มา	หลังกริยาหรือท้ายประโยค
	9.	曾经	หน้ากริยา			
	10.	下来	หลังกริยา			
การณลักษณะที่ระบุจุดหรือช่วงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแต่ยังไม่สิ้นสุด	11.	起来	หลังกริยา	9.	กำลัง	หน้ากริยา
	12.	正在	หน้ากริยา	10.	อยู่	หลังกริยาหรือท้ายประโยค
	13.	正	หน้ากริยา	11.	ไป	หลังกริยาหรือท้ายประโยค
	14.	在	หน้ากริยา			
	15.	呢	ท้ายประโยค			
	16.	着	หลังกริยา			
	17.	下去	หลังกริยา			
การณลักษณะที่ระบุจุดหรือช่วงเหตุการณ์ที่ยังไม่เกิดขึ้นแต่มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น	18.	即	หน้ากริยา	12.	จะ	หน้ากริยา
	19.	即将	หน้ากริยา	13.	จน	หน้ากริยา
	20.	将	หน้ากริยา	14.	เกือบ	หน้ากริยา
	21.	将要	หน้ากริยา			
	22.	要	หน้ากริยา			
	23.	快(要)	หน้ากริยา			
	24.	就要	หน้ากริยา			

3. การกำหนดนิยามตัวบ่งชี้การณลักษณะในภาษาจีนและภาษาไทย

บทความนี้ได้กำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์ความหมายของตัวบ่งชี้การณลักษณะโดยประยุกต์จากเกณฑ์การวิเคราะห์ความหมายของตัวบ่งชี้การณลักษณะของ Tansiri, K. (2011) เพื่อใช้กำหนดนิยามความหมายตัวบ่งชี้การณลักษณะทั้งของภาษาจีนและของภาษาไทยด้วยระบบเดียวกัน มุ่งหวังให้เห็นความเชื่อมโยงทางความหมายของการณลักษณะทางไวยากรณ์ของภาษาจีนและภาษาไทยร่วมกันเพื่อหลีกเลี่ยงการเข้าใจผ่านการแปล เกณฑ์วิเคราะห์นี้มี 3 ประการ ได้แก่

1) จุดเน้นสภาพของเหตุการณ์ อ้างอิงการศึกษาความหมายของการณลักษณะในส่วนย่อยของเหตุการณ์ ซึ่งให้ความสำคัญกับการศึกษาเฉพาะจุดเริ่มต้น ส่วนกลาง หรือ จุดสิ้นสุดของเหตุการณ์ โดยสามารถแบ่งตัวบ่งชี้ออกเป็น (1.1) ตัวบ่งชี้ที่เน้นสภาพตอนต้นของเหตุการณ์ หมายถึงตัวบ่งชี้ที่แสดงเหตุการณ์อุบัติขึ้นและมีอยู่ (พบได้ในกลุ่มตัวบ่งชี้การณลักษณะที่ระบุจุดหรือช่วงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแต่ยังไม่สิ้นสุด) (1.2) ตัวบ่งชี้ที่เน้นสภาพตอนกลางของเหตุการณ์ หมายถึงตัวบ่งชี้ที่แสดงสภาพที่เหตุการณ์ซึ่งอุบัติขึ้นแล้ว กำลังดำเนินอยู่หรือคงสภาพ (พบได้ในกลุ่มตัวบ่งชี้การณลักษณะที่ระบุจุดหรือช่วงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแต่ยังไม่สิ้นสุด) และ

(1.3) ตัวบ่งชี้ที่เน้นสภาพตอนท้ายของเหตุการณ์ หมายถึงตัวบ่งชี้ที่แสดงว่าเหตุการณ์จบสิ้นหรือสิ้นสุดลง และแนวโน้มที่คาดว่าจะเกิดขึ้น (พบได้ในกลุ่มการณัลักษณะที่ระบุจุดหรือช่วงของเหตุการณ์ที่สิ้นสุดลงแล้วและการณัลักษณะที่ระบุจุดหรือช่วงเหตุการณ์ที่ยังไม่เกิดขึ้นแต่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้น) ดังนั้นเมื่อพิจารณาจากความหมายและคุณสมบัติอื่น ๆ ก็จะทำให้จำแนกในเบื้องต้นได้ว่าเหตุการณ์นั้นอยู่ในระยะไหน ขั้นตอนไหน ทั้งยังสามารถระบุภาพรวมของเหตุการณ์ได้ชัดเจนขึ้น

2) เวลาอ้างอิงของเหตุการณ์ ตัวบ่งชี้จะสื่อความหมายให้รู้ว่าเหตุการณ์จะเกิดขึ้นเมื่อไรโดยใช้เวลาที่กล่าวถ้อยเป็นจุดอ้างอิง แบ่งได้เป็น (2.1) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนเวลากล่าวถ้อย หมายถึง เหตุการณ์จบหรือสิ้นสุดไปแล้วก่อนที่จะพูดถ้อย (2.2) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ณ ขณะกล่าวถ้อย หมายถึงเหตุการณ์และการกล่าวถ้อยเกิดขึ้นพร้อมกัน ในเวลาเดียวกัน และ (2.3) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลังเวลากล่าวถ้อย หมายถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นหลังจากการกล่าวถ้อย

3) ตัวบ่งชี้การณัลักษณะที่สื่อความหมายแฝง ตัวบ่งชี้บางตัวมีการแฝงความหมายเฉพาะที่แสดงความตั้งใจ การตัดสินใจหรือการคาดคะเนของผู้พูด

เมื่อใช้กรอบวิเคราะห์รูปแบบแนวคิดการแบ่งประเภทตัวบ่งชี้การณัลักษณะ 3 ประเภทและเกณฑ์การวิเคราะห์ความหมายของตัวบ่งชี้ 3 ข้อ มากำหนดนิยามความหมายของตัวบ่งชี้การณัลักษณะในภาษาจีนและภาษาไทยจะได้ผลตามตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ตารางการนิยามความหมายตัวบ่งชี้ในภาษาจีนและภาษาไทย

ประเภท	ตัวบ่งชี้จีน	คำนิยามตัวบ่งชี้	ประเภท	ตัวบ่งชี้ไทย	คำนิยามตัวบ่งชี้
การณั ลักษณะที่ ระบุจุดหรือ ช่วงของ เหตุการณ์ที่ สิ้นสุดลง แล้ว	1. 了 ₁	เหตุการณ์ได้หยุด ณ เวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าวถ้อย เป็นการเน้นสภาพในตอนท้ายของเหตุการณ์	การณั ลักษณะที่ ระบุจุดหรือ ช่วงของ เหตุการณ์ที่ สิ้นสุดลง แล้ว	1. ไป	เหตุการณ์ได้หยุด ณ เวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าวถ้อย เป็นการเน้นสภาพในตอนท้ายของเหตุการณ์ แฝงความหมายถึงการสูญสิ้นไป
	2. 了 ₂	เหตุการณ์ที่หนึ่งสิ้นสุดลงและเปลี่ยนสภาพเข้าสู่สภาพที่สอง ณ เวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าวถ้อย หรือ ระยะแรกของเหตุการณ์ที่หนึ่งสิ้นสุดลง พร้อมแสดงปริมาณหรือระยะเวลาที่สะสมมาใน ระยะแรก ณ เวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าวถ้อย และนับต่อหรือเริ่มนับใหม่ในระยะที่สอง หลัง เวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าวถ้อย เป็นการเน้นสภาพในตอนท้ายของเหตุการณ์		2. แล้ว	เหตุการณ์แรกสิ้นสุดลงและเปลี่ยนสภาพเข้าสู่สภาพสมบูรณ์ ณ เวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าวถ้อย จัดเป็นการเน้นสภาพในตอนท้ายของเหตุการณ์
	3. 已经	เหตุการณ์ได้เกิดขึ้น ก่อนเวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าวถ้อย เป็นการเน้นสภาพในตอนท้ายของเหตุการณ์		3. ได้	เหตุการณ์ได้มีอยู่ก่อนเวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าวถ้อย จัดเป็นการเน้นสภาพในตอนท้ายของเหตุการณ์
	4. 好	เหตุการณ์หนึ่งได้ดำเนินจนจบกระบวนการอย่างน่าพอใจ ณ เวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าวถ้อย เป็นการเน้นสภาพตอนท้ายของเหตุการณ์ ทั้งยังกล่าวถึงความเป็นความคิดความรู้สึกของผู้พูดด้วย		4. เสร็จ	เหตุการณ์ได้ดำเนินไปจนจบกระบวนการได้ตามที่ผู้พูดต้องการ ได้ผลสมประสงค์ของผู้พูด บรรลุเป้าหมาย ณ เวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าวถ้อย เป็นการเน้นสภาพตอนท้ายของเหตุการณ์
	5. 完	เหตุการณ์หนึ่งได้ดำเนินมาจนจบกระบวนการในตอนท้ายของเหตุการณ์อย่างครบถ้วน ณ เวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าวถ้อย พร้อมแฝงความคิดความรู้สึกของผู้พูดด้วย		5. จบ	เหตุการณ์ที่พูดถึงได้ดำเนินมาจนจบกระบวนการในตอนท้ายของเหตุการณ์อย่างครบถ้วน ณ เวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าวถ้อย จัดเป็นการเน้นสภาพในตอนท้ายของเหตุการณ์

	6. 来着	เหตุการณ์ได้จบกระบวนการก่อนหน้าเวลา อ้างอิงหรือเวลากล่าว้อย เป็นการเน้นสภาพใน ตอนท้ายของเหตุการณ์ โดยแฝงความคิด ความรู้สึกของผู้พูดที่รู้สึกว่าการที่จบ กระบวนการไปนั้นได้ผ่านไปไม่นาน		6. เพิ่ง	เน้นสภาพในตอนท้ายของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน หน้า ไม่ห่างจากเวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าว้อยตาม ทัศนะภาวะ ความรู้สึกของผู้พูด
	7. 刚	เน้นสภาพในตอนท้ายของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ก่อนหน้า ไม่ห่างจากเวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าว ้อยตามความรู้สึกของผู้พูด		7. เคย	เหตุการณ์ได้จบกระบวนการไปแล้วก่อนหน้าเวลา กล่าว้อย เป็นการเน้นสภาพในตอนท้ายของ เหตุการณ์ และแสดงประสบการณ์ของผู้พูด ณ เวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าว้อย
	8. 过	เหตุการณ์ได้จบกระบวนการไปแล้วก่อนหน้า เวลากล่าว้อย เป็นการเน้นสภาพในตอนท้าย ของเหตุการณ์		8. มา	เหตุการณ์เกิดขึ้นมาก่อนเวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าว ้อย เหตุการณ์อาจคงสภาพหรือเปลี่ยนแปลงหลัง เวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าว้อย เป็นการเน้นสภาพ ในตอนท้ายของเหตุการณ์ เป็นการสื่อถึงตลอด ระยะเวลาจากอดีตจนถึงเวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าว ้อย โดยมากจะแสดงร่วมกับระยะเวลาที่ท้าย ประโยค
	9. 曾经	เหตุการณ์ได้มีอยู่ก่อนเวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าว ้อย เป็นการเน้นสภาพในตอนท้ายของ เหตุการณ์	การณ ลักษณะที่ ระบุดหรือ ช่วง เหตุการณ์ที่ เกิดขึ้นแต่ ยังไม่สิ้นสุด	9. กำลัง	เหตุการณ์กำลังดำเนิน ณ เวลาอ้างอิงหรือเวลา กล่าว้อย เป็นการเน้นสภาพตอนกลางของ เหตุการณ์
	10. 下来	เหตุการณ์เกิดขึ้นมาก่อนเวลาอ้างอิงหรือเวลา กล่าว้อย เหตุการณ์อาจคงสภาพหรือ เปลี่ยนแปลงหลังเวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าว้อย เป็นการเน้นสภาพในตอนท้ายของเหตุการณ์		10. อยู่	เหตุการณ์คงสภาพอยู่ ณ เวลาอ้างอิงหรือเวลา กล่าว้อย เป็นการเน้นสภาพตอนกลางของ เหตุการณ์
การณ ลักษณะที่ ระบุดหรือ ช่วงเหตุ การณที่ เกิดขึ้นแต่ ยังไม่สิ้นสุด	11. 起来	เหตุการณ์ได้เริ่มต้นขึ้นหรืออุบัติขึ้นแล้ว ณ เวลา อ้างอิงหรือเวลากล่าว้อย เป็นการเน้นสภาพใน ตอนต้นของเหตุการณ์	การณ ลักษณะที่ ระบุดหรือ ช่วงเหตุ การณที่ เกิดขึ้นแต่ ยังไม่สิ้นสุด	11. ไป	เหตุการณ์เกิดขึ้นก่อนเวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าว ้อยและคงสภาพอยู่อย่างนั้นไปเรื่อย ๆ หลังเวลา อ้างอิงหรือเวลากล่าว้อย เป็นการเน้นสภาพ ตอนกลางของเหตุการณ์
	12. 正在	เหตุการณ์กำลังดำเนินหรือได้ดำเนินอยู่ ณ เวลา อ้างอิงหรือเวลากล่าว้อย เป็นการเน้นกาลและ ลักษณะในเวลาเดียวกัน เป็นการเน้นสภาพ ตอนกลางของเหตุการณ์		12. จะ	เหตุการณ์มีแนวโน้มที่จะเกิดหรืออุบัติขึ้น หลังเวลา อ้างอิงหรือเวลากล่าว้อย เป็นการให้ข้อมูลตาม ทัศนะภาวะของผู้พูดจากสิ่งแวดล้อม เงื่อนไขหรือ เหตุผลบางอย่างทำให้มีความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์ ดังกล่าวจะเกิดขึ้นในไม่ช้า เป็นการเน้นสภาพ ตอนท้ายของเหตุการณ์
	13. 正	เหตุการณ์ปรากฏขึ้น ณ เวลาอ้างอิงหรือเวลา กล่าว้อย แฝงความคิดความรู้สึกของผู้พูด ว่าเหตุการณ์นั้นปรากฏขึ้นเดิวนั้น ขณะนั้น สอดคล้องกับสิ่งที่ผู้พูดต้องการให้เป็นหรือ คาดการณ์ไว้ว่าควรจะเป็น เป็นการเน้นสภาพ ตอนกลางของเหตุการณ์		13. จวน	เหตุการณ์มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น หลังเวลาอ้างอิง หรือเวลากล่าว้อย ตามความคิดความรู้สึกของผู้ พูดจากการคาดคะเน ความเป็นไปได้หรือ ข้อเท็จจริงที่เป็นตามความคิดของผู้พูด เน้นที่ระยะ ของเหตุการณ์ที่คิดไว้กระชั้นจวนตัวเข้ามาแล้ว เป็น การเน้นสภาพตอนท้ายของเหตุการณ์
	14. 在	เหตุการณ์กำลังดำเนิน ณ เวลาอ้างอิงหรือเวลา กล่าว้อย เน้นย้ำที่ลักษณะที่ดำเนินในขณะนั้น เป็นการเน้นสภาพตอนกลางของเหตุการณ์		14. เกือบ	เหตุการณ์มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น หลังเวลาอ้างอิง หรือเวลากล่าว้อย จากความคิดหรือความรู้สึกของ ผู้พูดเช่นการคาดคะเนหรืออ้างอิงจากหลักการและ เหตุผลความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์นั้น ๆ จะเกิดขึ้น เน้นในการใช้งานกับความหมายที่สื่อถึงความรอด ตาย รอดพ้น หวาดหืดหรือสิ่งที่ไม่ควรจะเกิดหรือ จะเป็น เป็นการเน้นสภาพตอนท้ายของเหตุการณ์

	15. 呢	เหตุการณ์ดำเนินอยู่ ณ เวลากล่าวถ้อย เป็นการเน้นสภาพตอนกลางของเหตุการณ์	
	16. 着	เหตุการณ์คงสภาพอยู่ ณ เวลาอ้างอิงหรือเวลา กล่าวถ้อย เป็นการเน้นสภาพตอนกลางของ เหตุการณ์	
	17. 下去	เหตุการณ์เกิดขึ้นก่อนเวลาอ้างอิงหรือเวลา กล่าวถ้อยและคงสภาพอยู่อย่างนั้นไปเรื่อย ๆ หลัง เวลาอ้างอิงหรือเวลา กล่าวถ้อย เป็นการเน้น สภาพตอนกลางของเหตุการณ์	
การณ ลักษณะที่ ระบุจุดหรือ ช่วง เหตุการณ์ที่ ยังไม่เกิดขึ้น แต่มี แนวโน้มที่ จะเกิดขึ้น	18. 即	เหตุการณ์มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น หลังเวลาอ้างอิง หรือเวลา กล่าวถ้อย แฝงความคิดความรู้สึกของผู้ พุดเช่นการคาดคะเนหรืออ้างอิงจากหลักการ และเหตุผลความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์นั้น ๆ จะ เกิดขึ้น เป็นการเน้นสภาพก่อนตอนต้นของ เหตุการณ์	
	19. 即将	เหตุการณ์มีแนวโน้มที่จะเกิดหรืออุบัติขึ้น หลัง เวลาอ้างอิงหรือเวลา กล่าวถ้อย แฝงความคิด ความรู้สึกของผู้พูดจากสิ่งแวดล้อมหรือเหตุผล บางอย่างทำให้มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นในไม่ ช้า เป็นการเน้นสภาพก่อนตอนต้นของเหตุการณ์	
	20. 将	เหตุการณ์มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น หลังเวลาอ้างอิง หรือเวลา กล่าวถ้อย แฝงความคิดความรู้สึกของผู้ พุดจากการคาดคะเนหรือความต้องการ เป็นการ เน้นสภาพก่อนตอนต้นของเหตุการณ์	
	21. 将要	เหตุการณ์มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น หลังเวลาอ้างอิง หรือเวลา กล่าวถ้อย โดยแฝงทัศนภาวะความคิด ความรู้สึกของผู้พูดที่แสดงความปรารถนา ความ ตั้งใจ หรือความต้องการของผู้พูด เป็นการเน้น สภาพก่อนตอนต้นของเหตุการณ์	
	22. 要	เหตุการณ์มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น หลังเวลาอ้างอิง หรือเวลา กล่าวถ้อย โดยแฝงความคิดความรู้สึก ของผู้พูดที่แสดงความปรารถนา ความตั้งใจ หรือ ความต้องการ เป็นการเน้นสภาพก่อนตอนต้น ของเหตุการณ์	
	23. 快要	เหตุการณ์มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น หลังเวลาอ้างอิง หรือเวลา กล่าวถ้อย โดยแฝงความคิดความรู้สึก ของผู้พูดที่แสดงการคาดคะเนตามหลักการและ เหตุผลจากความรู้สึก เป็นการเน้นสภาพก่อน ตอนต้นของเหตุการณ์	
	24. 就要	เหตุการณ์มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น หลังเวลาอ้างอิง หรือเวลา กล่าวถ้อย ตามการคาดคะเนหรือการ รับรู้ข้อมูลของผู้พูด เน้นไขบางประการจะ นำไปสู่สิ่งที่จะเกิดขึ้น หากบรรลุเงื่อนไข ก็จะ นำมาซึ่งแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นดังกล่าว เป็นการ เน้นสภาพก่อนตอนต้นของเหตุการณ์	

4. สรุปและอภิปรายผล

รูปแบบแนวทางการแบ่งประเภทการณลักษณะของภาษาจีนและภาษาไทยสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. การณลักษณะที่ระบุจุดหรือช่วงของเหตุการณ์ที่สิ้นสุดลงแล้ว
2. การณลักษณะที่ระบุจุดหรือช่วงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแต่ยังไม่สิ้นสุด
3. การณลักษณะที่ระบุจุดหรือช่วงเหตุการณ์ที่ยังไม่เกิดขึ้นแต่มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น

เกณฑ์การวิเคราะห์ความหมายของตัวบ่งชี้การณลักษณะเพื่อกำหนดนิยามที่เชื่อมโยงกันของทั้งสองภาษา มี 3 ประการ ได้แก่

1. จุดเน้นสภาพของเหตุการณ์
2. เวลาอ้างอิงของเหตุการณ์
3. ความหมายแฝงในตัวบ่งชี้ที่สื่อความคิดของผู้พูด

เมื่อใช้รูปแบบแนวทางการแบ่งประเภทและเกณฑ์การวิเคราะห์ความหมายข้างต้นมากำหนดนิยามความหมายของตัวบ่งชี้การณลักษณะของภาษาจีนและภาษาไทยพบว่า ตัวบ่งชี้การณลักษณะในภาษาจีนและภาษาไทยมีความสัมพันธ์ทางความหมายใน 3 ลักษณะ ได้แก่

1. ตัวบ่งชี้การณลักษณะในภาษาจีนและภาษาไทยที่มีความสัมพันธ์ตรงกัน
2. ตัวบ่งชี้การณลักษณะในภาษาจีนและภาษาไทยที่มีความสัมพันธ์คล้ายกัน และ
3. ตัวบ่งชี้การณลักษณะในภาษาจีนและภาษาไทยที่มีเอกลักษณ์ทางภาษาเฉพาะตน

(ประโยคตัวอย่างประกอบคำอธิบายตัวบ่งชี้การณลักษณะภาษาไทยและภาษาจีนในบทความวิชาการฉบับนี้ อ้างอิงจากคลังข้อมูลภาษาจีกกลางปัจจุบันของมหาวิทยาลัยปักกิ่งและคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพพระรัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

1. ตัวบ่งชี้การณลักษณะในภาษาจีนและภาษาไทยที่มีความสัมพันธ์ตรงกัน ตัวบ่งชี้การณลักษณะในภาษาจีนและภาษาไทยที่มีความสัมพันธ์ตรงกันมีทั้งสิ้น 3 คู่ ซึ่งตัวบ่งชี้การณลักษณะที่แสดงคำนิยามเหมือนกันหรือแสดงความหมายไปในทิศทางเดียวกันสามารถถ่ายทอดทางความหมายระหว่างภาษาได้อย่างสมบูรณ์ กล่าวคือผู้เรียนของทั้งสองภาษาจะสามารถเข้าใจตัวบ่งชี้ซึ่งกันและกันได้โดยง่าย มีโอกาสเกิดข้อผิดพลาดน้อยหรือไม่มี รายละเอียดดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ตารางแสดงการเปรียบเทียบตัวบ่งชี้การณลักษณะในภาษาจีนและภาษาไทยที่มีความสัมพันธ์ตรงกัน

ประเภท	ลำดับ	ตัวบ่งชี้	ความหมาย	ตัวอย่างประโยค
การณลักษณะที่ระบุจุดหรือช่วงของเหตุการณ์ที่สิ้นสุดลงแล้ว	1.	了 ₂ ; แล้ว	เหตุการณ์ที่หนึ่งสิ้นสุดลงและเปลี่ยนสภาพเข้าสู่สภาพที่สอง ณ เวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าวถ้อย หรือระยะแรกของเหตุการณ์ที่หนึ่งสิ้นสุดลงพร้อมแสดงปริมาณหรือระยะเวลาที่สะสมมาในระยะแรก ณ เวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าวถ้อย และนับต่อหรือเริ่มนับใหม่ในระยะที่สอง หลังเวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าวถ้อย เป็นการเน้นสภาพในตอนท้ายของเหตุการณ์	他在这家公司工作三年了。 เมื่อก่อนร้องไห้คนเดียวบ่อยๆก็ไม่ค่อยอยากเล่าอะไรให้แม่ฟังมากเพราะเราเลือกแล้วกลัวแม่คิดมาก

	2.	刚; เพิ่ง	เน้นสภาพในตอนท้ายของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหน้านี้ ไม่ห่างจากเวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าวถ้อยตาม ความหมายแฝงที่สื่อความรู้สึกของผู้พูด	我的儿子 刚 从牛津大学毕业。 ประเทศจีนแต่ก่อนไม่ยอมรับการโฆษณาเลย เพิ่ง เริ่มมีเมื่อ 4-5 ปีมานี้เอง
การณัลักษณะที่ ระบุจุดหรือช่วง เหตุการณ์ที่ เกิดขึ้นแต่ยังไม่ สิ้นสุด	3.	正在; 正; 在; กำลัง	เหตุการณ์กำลังดำเนิน ณ เวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าว ถ้อย เป็นการเน้นสภาพตอนกลางของเหตุการณ์	调查工作此刻 正在 进行中。 我 正 想找他, 凑巧他来了。 他 在 跟朋友打电话。 ในระหว่างที่เขา กำลัง ตัดโค่นต้นไม้ฉัน ผมรู้สึก เสียดายภาพเก่าของคลองสาคร

2. ตัวบ่งชี้การณัลักษณะในภาษาจีนและภาษาไทยที่มีความสัมพันธ์คล้ายกัน ตัวบ่งชี้การณัลักษณะในภาษาจีนและภาษาไทยที่มีความสัมพันธ์คล้ายกันมีทั้งสิ้น 9 กลุ่ม พบโดยมีทั้งการแสดงคำนิยามของตัวบ่งชี้ที่เหมือนกันแต่มีวิธีการใช้ที่แตกต่างกันและมีวิธีการใช้ที่เหมือนกัน แต่มีคำนิยามที่แตกต่างกัน ตัวบ่งชี้ในกลุ่มนี้มีผลต่อการเข้าใจความหมายและวิธีการใช้แต่มีรายละเอียดที่อาจทำให้เกิดข้อผิดพลาดหากผู้เรียนอิงความหมายหรือวิธีการใช้ของภาษาใดภาษาหนึ่งมากเกินไป รายละเอียดดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ตารางแสดงการเปรียบเทียบตัวบ่งชี้การณัลักษณะในภาษาจีนและภาษาไทยที่มีความสัมพันธ์

คล้ายกัน

ประเภท	ลำดับ	ตัวบ่งชี้	ความหมาย	ตัวอย่างประโยค	ความแตกต่าง
การณั ลักษณะที่	1.	了 ; ไป; มา	เหตุการณ์ได้หยุด ณ เวลาอ้างอิงหรือ เวลากล่าวถ้อย เป็นการเน้นสภาพใน ตอนท้ายของเหตุการณ์ ใน “了 ; ไป” เหตุการณ์เกิดขึ้นมาก่อนเวลาอ้างอิงหรือ เวลากล่าวถ้อย เหตุการณ์อาจคงสภาพ หรือเปลี่ยนแปลงหลังเวลาอ้างอิงหรือ เวลากล่าวถ้อย เป็นการเน้นสภาพใน ตอนท้ายของเหตุการณ์ เป็นการสื่อถึง ตลอดระยะเวลาจากอดีตจนถึงเวลา อ้างอิงหรือเวลากล่าวถ้อย โดยมากจะ แสดงร่วมกับระยะเวลาที่ท้ายประโยค ใน “มา”	我看 了 一晚上电视。 แสดงว่าช่วงที่เสียคุณพ่อไปลูกคนนี้ อายุยังน้อย คือยังอยู่ในระดับวัยเด็ก ตอนปลาย นี่คือความคิดของสินปิ่นมันอายุ35- 36ปีแล้วและเลิกกับเมียมาได้สองปี กว่า	ตัวบ่งชี้ “ไป” แฝงความหมายถึง การสูญสิ้นไป ตัวบ่งชี้ “มา” สื่อถึงตลอด ระยะเวลาตั้งแต่เริ่มจนถึง ณ เวลา อ้างอิงหรือเวลากล่าวถ้อย สามารถ แสดงร่วมกับระยะเวลาได้
	2.	过; เคย	เหตุการณ์ได้จบกระบวนการไปแล้วก่อน หน้าเวลากล่าวถ้อย เป็นการเน้นสภาพใน ตอนท้ายของเหตุการณ์	他当 过 老师。 สมัยก่อนทะเลไทย เคย เต็มไปด้วยกุ้ง มังกร	ตำแหน่งการวางตัวบ่งชี้แตกต่างกัน
	3.	已经; 曾经; ได้	เหตุการณ์ได้เกิดขึ้น ก่อนเวลาอ้างอิงหรือ เวลากล่าวถ้อย เป็นการเน้นสภาพใน ตอนท้ายของเหตุการณ์ ใน “已经; ได้” เหตุการณ์ได้มีอยู่ก่อนเวลาอ้างอิงหรือ เวลากล่าวถ้อย เป็นการเน้นสภาพใน ตอนท้ายของเหตุการณ์ ใน “曾经”	这项产品的质量 已经 过 关。 他 曾经 是一名高尔夫球 手。 ราชวงศ์หมิงได้พระราชทานตราตั้ง กษัตริย์สยาม	“已经” เน้นย้ำถึงการสิ้นสุด ปรากฏเดี่ยวได้จะต้องปรากฏ ร่วมกับการณัสัมพันธ์ผลเท่านั้น “曾经” เน้นย้ำที่ประสบการณ์ของ ผู้พูด “ได้” สื่อได้ทั้งสองตัวบ่งชี้ใน ภาษาจีน เมื่อประกอบร่วมกันกับ “ไป” จะหมายถึง “已经” หาก ประกอบร่วมกับ “เคย” จะหมายถึง “曾经”

ระบุจุดหรือช่วงของการณ์ที่สิ้นสุดลงแล้ว	4.	好; เสรี	เหตุการณ์หนึ่งได้ดำเนินจนจบ กระบวนการอย่างน่าพอใจ ณ เวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าวถ้อย เป็นการเน้นสภาพตอนท้ายของเหตุการณ์ ทั้งยังกล่าวถึงความเป็นที่ชนะภาวะของผู้พูดด้วย	做好这件事对大家有利。 ทุกคนหันมามองมองเสร็จก็หันกลับทำงานต่อไปเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น	ตำแหน่งการวางตัวบ่งชี้แตกต่างกัน
	5.	完; จบ	เหตุการณ์หนึ่งได้ดำเนินมาจนจบ กระบวนการในตอนท้ายของเหตุการณ์ อย่างครบถ้วน ณ เวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าวถ้อย พร้อมแฝงการสื่อความคิดของผู้พูดด้วย	他唱完歌，恭恭敬敬地给大家一鞠躬。 อวยกลับมามานะจนเรียนจบมีหน้าที่การงานดี	ตำแหน่งการวางตัวบ่งชี้แตกต่างกัน
	6.	下来; มา	เหตุการณ์เกิดขึ้นมาก่อนเวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าวถ้อย เหตุการณ์อาจคงสภาพหรือเปลี่ยนแปลงหลังเวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าวถ้อย เป็นการเน้นสภาพในตอนท้ายของเหตุการณ์ เป็นการสื่อถึงตลอดระยะเวลาจากอดีตจนถึงเวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าวถ้อย	我们要把节省下来的资金用于经济建设。 เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน จึงเป็นวรรณคดีที่มีผู้แต่งหลายคน และแต่งเติมต่อเนื่องกันมาหลายสมัย	ในภาษาไทยสามารถแสดงร่วมกับระยะเวลาที่ท้ายประโยคได้
การณ์ลักษณะที่ระบุจุดหรือช่วงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแต่ยังไม่สิ้นสุด	7.	着; อยู่	เหตุการณ์คงสภาพอยู่ ณ เวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าวถ้อย เป็นการเน้นสภาพตอนกลางของเหตุการณ์	她穿着一件红色的短上衣。 เดินวนอยู่หน้าร้านจนหน้ามัน เลยนั่งบนตอมไม้หน้าร้านมิดๆ	ตำแหน่งการวางตัวบ่งชี้แตกต่างกัน
	8.	下去; ไป	เหตุการณ์เกิดขึ้นก่อนเวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าวถ้อยและคงสภาพอยู่อย่างนั้นไปเรื่อย ๆ หลังเวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าวถ้อย เป็นการเน้นสภาพตอนกลางของเหตุการณ์	天气可能再冷下去，务必做好防冻保暖工作。 โรคเบาหวานเป็นโรคที่ต้องช่วยตัวเองให้มากยิ่งขึ้นกว่าอาศัยการรักษาหรือความช่วยเหลือจากแพทย์ ผู้ป่วยต้องปฏิบัติตัวไปจนตลอดชีวิต	ตำแหน่งการวางตัวบ่งชี้แตกต่างกัน และการใส่กรรมของภาษาไทยที่หน้าตัวบ่งชี้ แต่โดยทั่วไปมักไม่ประกอบกรรม
การณ์ลักษณะที่ระบุจุดหรือช่วงเหตุการณ์ที่ยังไม่เกิดขึ้นแต่มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น	9.	即; 即 将; 将; 将要; 要; 快 (要); 就 要; จะ	เหตุการณ์มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น หลังเวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าวถ้อย ตามความหมายแฝงที่สื่อความคิดของผู้พูด	大雨凌晨即止。 理想即将实现。 这本书将受到严厉地批评。 他整个夏天将要做辅导工作。 快和叔叔挥手道别，叔叔要走了。 饭快熟了。 今年夏天他大学就要毕业了。 หากเวลาจำกัดจะยกเลิกรายการข้อบ่งชี้ออกไปเสีย	จุดเน้นย้ำทางความหมายของตัวบ่งชี้แตกต่างกัน “即” ใช้ในภาษาเขียน เน้นความคาดคะเน “即将” เน้นความเป็นไปได้จากแวดล้อมและเหตุผล “将” ใช้ในภาษาเขียน เน้นความคาดคะเน “将要” เน้นความปรารถนา ความตั้งใจ “要” เน้นความปรารถนา ความตั้งใจ “快(要)” เน้นความคาดคะเน “就要” เน้นการบรรลุเงื่อนไขที่นำมาซึ่งแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น “จะ” เน้นการให้ข้อมูลตามหลักการและเหตุผล

3. ตัวบ่งชี้การณัลักษณะในภาษาจีนและภาษาไทยที่มีเอกลักษณ์ทางภาษาเฉพาะตน ตัวบ่งชี้การณัลักษณะในภาษาจีนและภาษาไทยมีเอกลักษณ์ทางภาษามีทั้งสิ้น 5 ตัวบ่งชี้ โดยเป็นการสื่อความหมายและมีวิธีใช้ในเพียงภาษาเดียว ไม่ปรากฏความหมายที่เหมือนหรือสามารถเทียบเคียงได้ในอีกหนึ่งภาษา ตัวบ่งชี้กลุ่มนี้ปรากฏการสื่อความหมายและวิธีการใช้เฉพาะในภาษาใดภาษาหนึ่งเท่านั้นจึงเป็นความยากหนึ่งของผู้เรียนที่ต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจใหม่ทั้งหมด

ตารางที่ 4.3 ตารางแสดงการเปรียบเทียบตัวบ่งชี้การณัลักษณะในภาษาจีนและภาษาไทยมีเอกลักษณ์เฉพาะทางภาษา

ประเภท	ลำดับ	ตัวบ่งชี้	ความหมาย	ตำแหน่งตัวอย่างประโยค	ความแตกต่าง
การณัลักษณะที่ระบุจุดหรือช่วงของเหตุการณ์ที่สิ้นสุดลงแล้ว	1.	来着	เหตุการณ์ได้จบกระบวนการก่อนหน้าเวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าวถ้อย เป็นการเน้นสภาพในตอนท้ายของเหตุการณ์ โดยแฝงทัศนะภาวะของผู้พูดมีรู้สึกว่าเหตุการณ์ที่จบกระบวนการไปนั้นได้ผ่านไปไม่นาน	我之前也邀请他全家去北京玩 来着 。	ไม่ปรากฏการใช้งานในภาษาไทย หากต้องการอธิบายความหมายของตัวบ่งชี้ดังกล่าวต้องอาศัยปัจจัยอื่น ๆ ช่วยเสริมความหมาย
การณัลักษณะที่ระบุจุดหรือช่วงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแต่ยังไม่สิ้นสุด	2.	起来	เหตุการณ์ได้เริ่มต้นขึ้นหรืออุบัติขึ้นแล้ว ณ เวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าวถ้อย เป็นการเน้นสภาพในตอนต้นของเหตุการณ์	他一辩论 起来 就十分激动。	ในภาษาไทยใช้โครงสร้างกริยาเรียงในการอธิบายถึงลักษณะที่เริ่มต้นหรืออุบัติขึ้นหรือใช้องค์ประกอบอื่น ๆ ในการอธิบาย
	3.	呢	เหตุการณ์ดำเนินอยู่ ณ เวลากล่าวถ้อย เป็นการเน้นสภาพตอนกลางของเหตุการณ์	他打信 呢 。	ไม่ปรากฏการใช้งานในภาษาไทย หากต้องการอธิบายความหมายของตัวบ่งชี้ดังกล่าวต้องอาศัยปัจจัยอื่น ๆ ช่วยเสริมความหมาย
การณัลักษณะที่ระบุจุดหรือช่วงเหตุการณ์ที่ยังไม่เกิดขึ้นแต่มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น	4.	จวน	เหตุการณ์มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น หลังจากเวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าวถ้อย ตามทัศนะภาวะของผู้พูดจากการคาดคะเน ความเป็นไปได้หรือข้อเท็จจริงที่เป็นตามความคิดของผู้พูดเน้นที่ระยะของเหตุการณ์ที่คิดไว้กระชั้นจวนตัวเข้ามาแล้ว เป็นการเน้นสภาพก่อนตอนต้นของเหตุการณ์	ตัวกล้งร้องเบาๆ เมื่อเมมโมรี จวน หมด	มีจุดเน้นย้ำทางความหมายที่แตกต่างกัน ไม่สามารถเทียบคู่ได้กับตัวบ่งชี้การณัลักษณะใด ๆ ในภาษาจีนได้ หากต้องการอธิบายความหมายของตัวบ่งชี้ดังกล่าว ต้องอาศัยปัจจัยอื่น ๆ ช่วยเสริมความหมาย
	5.	เกือบ	เหตุการณ์มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น หลังจากเวลาอ้างอิงหรือเวลากล่าวถ้อย จากความคิดหรือความรู้สึกของผู้พูดเช่นการคาดคะเนหรืออ้างอิงจากหลักการและเหตุผลความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์นั้น ๆ จะเกิดขึ้น เน้นในการใช้งานกับความหมายที่สื่อถึงความรอดตาย รอดพ้น หวาดหวัดหรือสิ่งที่ไม่ควรเกิดหรือจะเป็น เป็นการเน้นสภาพก่อนตอนต้นของเหตุการณ์	บางวันที่หวจัดและฝนตกหนักไม่มีอะไรมาขายในหมู่บ้าน ผม เกือบ กินอาหารเม็ดของหมาแก่ล้มกาแฟ	มีจุดเน้นย้ำทางความหมายที่แตกต่างกัน ไม่สามารถเทียบคู่ได้กับตัวบ่งชี้การณัลักษณะใด ๆ ในภาษาจีนได้ หากต้องการอธิบายความหมายของตัวบ่งชี้ดังกล่าว ต้องอาศัยปัจจัยอื่น ๆ ช่วยเสริมความหมาย

การแบ่งประเภทและการกำหนดนิยามที่เสนอในบทความนี้อาจไม่สามารถนำไปใช้เป็นเนื้อหาในการเรียนการสอนได้โดยตรง แต่มุ่งเน้นเพื่ออธิบายแก่ผู้สอนเพื่อนำไปปรับใช้ในการกำหนดสถานการณ์ตัวอย่างและใช้เป็นหลักในการอธิบายความหมายของตัวบ่งชี้ต่าง ๆ ทั้งในภาษาจีนและภาษาไทย เมื่อกำหนดสถานการณ์

จากเกณฑ์การแบ่งประเภทและเกณฑ์กำหนดนิยามความหมายแล้ว จึงเสนอประโยคตัวอย่างที่ปรากฏตัวบ่งชี้ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ทั้งภาษาจีนและภาษาไทย โดยไม่จำเป็นต้องแปลความหมายจากประโยคภาษาไทยเป็นภาษาจีน หรือแปลจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย แต่ให้สังเกตความหมายจากประโยคทั้งสองภาษาจากมุมมองการกำหนดนิยาม

อย่างไรก็ตาม บทความนี้มุ่งเน้นการสร้างรูปแบบการแบ่งประเภทของการณ์ลักษณะที่ใช้ได้กับทั้งภาษาไทยและภาษาจีนรวมถึงกำหนดนิยามความหมายของตัวบ่งชี้ต่าง ๆ เท่านั้น การสร้างสถานการณ์จากการกำหนดนิยามในบทความนี้ ยังจำเป็นต้องศึกษาเพิ่มเติมเพื่อสร้างความสมบูรณ์ของการนำไปใช้ในการเรียนการสอนต่อไป

บรรณานุกรม

- Bernard, C. (1976). *Aspect*. Cambridge University Press.
- Carlota, S. (1997). *The parameter of aspect (2nd ed.)*. Kluwer Academic Publishers.
- Chen, C.R. (2003). *The research of Chinese aspect* [Doctoral Dissertation]. Central China Normal University. (in Chinese)
- Chen, P. (1988). *A discussion of Modern Chinese time system by three-plane theory*. Zhongguo yuwen. The Commercial Press. (in Chinese)
- Dai, Y.J. (1997). *The research of aspect system in Chinese*. Zhejiang Education Publishing House. (in Chinese)
- Deng, S.X. (1985). The temporal structure of Chinese verb. *Language Teaching and Research*, 4, 7-17. (in Chinese)
- Dik, S. (1989). *The theory of functional grammar, part I: The structure of the clause*. Foris Publications.
- Gao, M.K. (1948). *The discussion of Chinese grammar*. The Commercial Press. (in Chinese)
- Gong, Q.Y. (1995). *Phase tense aspect in Mandarin Chinese*. The Commercial Press. (in Chinese)
- Iamworamate, T. (2013). *A new Chinese-Thai dictionary (30th ed.)*. Ruamsarn Publisher. (in Thai)
- Iwasaki, S. & Ingkaphirom, P. (2005). *A reference Grammar of Thai*. Cambridge University Press.
- Kanchanawan, N. (1979). How to call tense in Thai. *Journal of the Faculty of Arts, Chulalongkorn University*, 11(2), 5-19. (in Thai)
- Li, L.D. (1983). *Verb of modern Chinese*. Social Sciences in China Press. (in Chinese)
- Lü, S.X. (1942). *Essentials of Chinese grammar*. The Commercial Press. (in Chinese)

- Phanthumetha, B. (1971). *Laksana phasa Thai*. Ramkhamhaeng University Press. (in Thai)
- Phanthumetha, N. (2011). *Thai grammar (6th ed.)*. Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Supanvanich, I. (1985). *Tense in Thai* [Master's thesis]. Chulalongkorn University. (in Thai)
- Tansiri, K. (2011). *Interactions between grammatical aspect and lexical aspect in Thai: Corpus-based study* [Doctoral Dissertation]. Chulalongkorn University. (in Thai)
- Wang, L. (1943). *Modern grammar of Chinese*. The Commercial Press. (in Chinese)
- Zeno, V. (1967). *Linguistics in Philosophy*. Cornell University Press.
- Zhang, Z.G. (1991). *The collection of Zhang Zhigong*. (Book 1). Guangdong Education Press. (in Chinese)
- Zhao, Y.R. (1979). *The grammar of spoken Chinese*. The Commercial Press. (in Chinese)

Research on Chinese Network Harmonized Words-Taking the Debate Variety Show "I CAN I BIBI" Seasons 1-7 as an Example¹

Minghui Xu; Kanokporn Numtong²

Faculty of Humanities, Kasetsart University Bangkok 10900 Thailand

E-mail: minghui.x@ku.th; kanokporn.n@ku.th

(received 20 December 2023) (revised 4 March 2024) (accepted 13 March 2024)

Abstract

This study delves into the phenomenon of homophonic words in the Chinese online variety show "I CAN I BIBI" focusing on seasons 1 to 7. Reviewing the program's background and success, the paper emphasizes the extensive use of homophonic words in the debate segment, adding a humorous touch to the show. Existing research on homophonic words in "I CAN I BIBI" is limited, lacking systematic classification and comprehensive summaries. Through systematic analysis, this study aims to gain a deeper understanding of the origins and functions of online homophonic words, offering new cases and classification methods for rhetorical studies. The significance of this research lies in advancing the study of online homophonic words and providing experience and references for future research on online language phenomena. Utilizing humor theory, face theory, multilingual space theory, and methods such as film data analysis, literature review, and corpus analysis, this paper aims to thoroughly explore the language phenomenon of online homophonic words and provide valuable insights for theoretical discussions and practical applications. In summary, the study summarizes the number as well as the distribution of online harmonic words in seasons 1-7 of "I CAN I BIBI", refines the classification of the reverse use of harmonics in existing foreign languages, and further proposes the innovative

¹ This article is a part of the thesis "Research on Chinese Network Harmonized Words-Taking the Debate Variety Show 'I CAN I BIBI' Seasons 1-7 as an Example" from the Master of Arts program, Eastern Languages Department, Faculty of Humanities, Kasetsart University. The main advisor is Associate Professor Kanokporn Numtong, Ph.D.

² Corresponding Author

classification of image harmonic words. Harmonized words demonstrate Chinese linguistic wisdom and sense of humor, reflecting rich hieroglyphic thinking and creative linguistic structures, while pursuing phonetic beauty and artistic expression, deepening international audiences' understanding and perception of Chinese culture.

Keywords: I CAN I BIBI; Chinese internet homophonic words; debate-oriented variety show; Humor Theory; Face Theory

中国网络谐音词研究——以辩论类综艺节目《奇葩说》1-7 季为例

徐铭徽³; 吴琮⁴

泰国农业大学人文学院邮编 10900

邮箱: minghui.x@ku.th; kanokporn.n@ku.th

收稿日期 2023. 12. 20 修回日期 2024. 3. 4 接收日期 2024. 3. 13

摘要

本研究以《奇葩说》1-7 季为对象, 深入研究了中國网络综艺节目中的谐音词现象。通过回顾该节目的成功之处, 突显了网络谐音词在辩论环节中的广泛运用, 为节目注入了诙谐幽默的元素。当前对《奇葩说》中网络谐音词的研究相对匮乏, 缺乏系统分类和详尽汇总。因此, 本研究通过系统分析旨在更深入地了解网络谐音词的生成原因和功能, 同时为语言修辞学研究提供新的案例和分类方法。研究的意义在于推动网络谐音词研究领域的发展, 为后续关于网络语言现象的研究提供经验和参考。通过综合应用幽默理论、面子理论, 以及影视资料分析法、文献分析法和语料分析法, 本文旨在深入挖掘网络谐音词的语言现象, 并为谐音词的理论探讨和实际应用提供有益的参考。因此, 研究总结了《奇葩说》1-7 季中网络谐音词的数量以及分布情况、细化已有外来语中反向使用谐音的分类, 进一步提出了图像谐音词这一创新分类方式。谐音词展现了中国人的语言智慧和幽默感, 反映了丰富的象形思维和创意语言结构, 同时追求音韵美和艺术表现, 深化了国际观众对中国文化的理解和感知。

关键词: 《奇葩说》、中国网络谐音词、辩论类综艺节目、幽默理论、面子理论

1. 引言

当前, 在娱乐文化中, 网络综艺节目发挥着至关重要的作用。随着互联网和社交媒体的飞速发展, 观众对于独特且有趣的内容需求不断上升。众多语言类综艺节目如《吐槽大会》、《晓说》、《火星情报局》等在网络媒体上崛起。其中, 《奇葩说》以独创的融入辩论元素的综艺形式, 吸引了广大网友的关注。由爱奇艺公司出品, 米未公司制作, 由 85 后导演牟頔共同打造, 主持人为马东, 导师包括蔡康永、金星等。该节目旨在寻找在华人华语世界中观点独特、口才出众的“会说话的人”。首播两小时内, 总播放量突破百万, 微博阅读量超过一亿, 成功登顶“疯狂综艺季”的巅峰榜 (Jiang, 2015: 124)。在

³ 徐铭徽, 女, 中国人, 泰国农业大学人文学院东语系在读研究生, 中医按摩师。

⁴ 吴琮, 女, 泰国人, 泰国农业大学人文学院教授, 东语系博士课程负责人, 博士生导师。

《奇葩说》中，网络谐音词作为一种巧妙的言辞表达形式，被充分运用，并深受观众追捧。不论是辩手的精心准备或者即兴口误，这些网络谐音词都为节目带来了诙谐幽默的效果。

目前，在权威词典中，缺乏对谐音词的定义。但是在前人发表的文章中，关于谐音词，许多专家也给出了相关定义。符合本文内容的谐音词定义是程茹雪在 2016 年发表的《网络汉字谐音词研究》中提到的：“谐音修辞，既不用本词而借用语音相同或者相近的词表达，可以达到言有尽而意无穷的效果，给人以情理之中，意料之外的情感体验。谐音词就是在运用修辞时，所借用的同音或者音近的词”（Cheng, 2016:9）。谐音词作为一种修辞手法，在当今网络环境中被广泛应用。然而，对于《奇葩说》中网络谐音词的专门研究相对稀缺，前人文章仅零星提及几个谐音词作为例子，缺乏全面与详尽的总结。随着时间推移，先前对网络谐音词的分类总结已显不足以满足对新出现谐音词的了解。因此，本文旨在通过对《奇葩说》第 1 至第 7 季中整理的网络谐音词进行数量统计和分类，并创新分类方法，为后续研究提供更全面的参考，奠定研究谐音词基础。同时，通过这一研究，加深受众对中华文化的理解。

1.1 研究目标

1. 该研究有助于国际友人对中国文化的理解和认知，并能弥补在中国不同年龄群体因时代发展形成的语言代沟。2. 对谐音词进行细化分类并创新分类方式，补充谐音词原有的分类方式，让其更能与时俱进。为后续研究提供更全面的参考，奠定研究谐音词基础。

1.2 研究范围

本文研究对象是辩论类综艺节目《奇葩说》1-7 季中出现的谐音词，参考视频资源来源于爱奇艺官方网络平台（<https://www.iqiyi.com/>），时间从 2014 年 11 月开始至 2021 年 3 月结束，共计 173 期节目，节目时长约 400 个小时。

1.3 研究方法

本研究采用以下三种研究方法：影视资料法、语料分析法和文献分析法。

（1）影视资料法

影视资料法是本研究的主要数据收集途径之一。通过观察和分析《奇葩说》1-7 季的视频片段，研究者可以获得大量的实际语言使用案例，从而揭示网络谐音词的运用方式、语境和效果。这种方法可以有效捕捉语言在真实交流环境中的运用，并提供了丰富的语言数据支持。

（2）语料分析法

语料分析法在本研究中起到了至关重要的作用。研究者将收集《奇葩说》1-7 季中

出现的网络谐音词语料，并对其进行深入地分析。通过构建一个庞大而多样的语料库，研究者可以考察网络谐音词的词汇特点、语音特征、句法结构等方面的变化和规律，进而揭示这些词语在辩论类综艺节目中的语言功能和交流效果。

(3) 文献分析法

研究者将通过文献分析法，深入挖掘网络谐音词、辩论类综艺节目以及语言变化与文化传播等方面等相关文献资料，以获得对本研究的理论启发和研究背景的有力支持。这些文献资料将有助于人们理解社会语境、文化动态以及语言演变等，为研究结果提供合理解释，并将研究结果置于更广泛的语言学和文化传播背景中进行讨论，从而为我们的研究提供有益的参考和启示。

1.4 研究理论

本文运用了两个研究理论，分别为幽默理论、面子理论。

(1) 幽默理论 Coulson 在 2000 年将幽默概念形成理论，然后将其应用于漫画和脱口秀中的即兴幽默分析。蔡辉、尹星在《西方幽默理论研究综述》中介绍了国际幽默理论的三个传统理论：“1. 优越/蔑视论；2. 满足生理需要的释放论；3. 不和谐对象复杂情况下整合为一的乖讹论”（Cai&Yin, 2005:6-8）。

《奇葩说》中的言语幽默比较突出的特点如下：一是，符合三个表层特征：相似性与奇特统一、语言要素之巧妙转移、不和谐逻辑之和諧。二是，符合三个深层特征：真实的与非真实的对立、正常的与非正常的对立、合理的与不合理的对立。

(2) 面子理论 Goffman 在 1967 年和 Brown 和 Levinson (1987) 年在国际上较早的提出了交际的礼貌用语——面子问题，并形成理论。李军和宋燕妮在《面子理论在汉文化中的考察》中考察了面子理论在汉文化中的表现，对比了中西方对“面子”的理解，文章中的两位认为中国人的“面子”其本质是：“出于对尊严的需求，与身份和人情相关”（Li&Song, 2004:32）。《奇葩说》中辩手通过谐音词进行的自我显扬、维护队友、贬损对方，都是增加己方的面子。而对方的谐音词反击和报复则是一种补救面子的措施（Zhao, 2012:133）。

2. 相关文献回顾

值得注意的是，在前人写的众多文章中，“谐音词”随着网络语言已出现多年，不属于现代汉语中的新词汇，但仍需明确概念。经过笔者对国内权威字典、词典查阅，并没有找到对“谐音词”的定义，而出现的都是对“谐音”的定义。一，在《现代汉语词典》第七版中对“谐音”的解释是“谐声”，定义为“字、词的音相同、相近”（2016: 1450）。二，在《汉语大词典》中对谐音的定义为：“字、词的音相同或相近，如‘外甥打灯笼—照舅（照

旧)中的‘舅’与‘旧’为谐音”(Luo, 1986:15696)。三,从语言学角度分析,汪如东在《汉语方言修辞学》中对谐音的定义为:“人们利用词语间的语言和谐,从某个词语联想或者暗示,由本体向谐体的一种词语转化,即把能指义转化为新的所指义”(Wang, 2004:39)。

2.1 《奇葩说》及其中的语言与谐音词

《奇葩说》自2014年起在中国网络辩论类综艺节目中崭露头角,成为炙手可热的网综节目。该节目以互联网为发行媒介,以90后主创领导为核心力量,打破传统综艺节目形式,深受年轻观众喜爱。节目中激烈地辩论环节,不仅引发观众对时事、文化等热门话题的深度思考,更强调了坚守价值观的重要性,鼓励观众传递多元理解。同时,《奇葩说》也是娱乐与价值观念、文化传播的结合体,以独特的形式展现了年轻人的跳跃思维和见解,既是轻松愉快的综艺节目,又具有深远的文化传播意义。

谐音词在《奇葩说》中无处不在,这种语言现象在《奇葩说》中的体现也是非常具有代表性的。然而,目前对于《奇葩说》中谐音词的分类和特点的研究还相对缺乏。虽有提及《奇葩说》中的网络谐音词,但是内容不够全面,只有对第七季中的部分谐音词进行描述。

高旭认为:“《奇葩说》中脏话被消音处理,对这些被消音的字用X来代替,例如:你个傻X,我X你大爷等脏话”(Gao, 2015:30)。张倩的研究显示:“《奇葩说》言语有幽默、犀利、煽情的特点;引发受众共鸣,这是《奇葩说》中最有特色之一”(Zhang, 2017:28)。孙小皎具体研究了第一季中出现的网络谐音词:‘小公举’(小公主)、“城会玩”(城里人真会玩)、“不造”(不知道)”(Sun, 2018:34)。吴雯雨指出《奇葩说》的网络语言“不礼貌”,并用“面子理论”进行了分析,得出“使用不礼貌语言时只要掌握好分寸也会带来幽默戏谑的效果,引发观众情绪波动,达到说服目的”(Wu, 2021:22)。李子扬认为《奇葩说》的语言环境整体上偏轻松,广告植入方面新颖创新。但是,他只分析了广告植入的效果,应举出实例(Li, 2021:2)。孙欣分析《奇葩说第七季》节目前传场景布置中,就有很多谐音词的元素,例如:好“柿”发“声”、有胜“蒜”、“虾”说大实话等,这些谐音词,不仅迎合了赞助商——京东超市的菜场主题,而且这些词还与辩论的节目形式相关联,增强了节目的娱乐性(Sun, 2021:22-23)。

由此可见,当代网络谐音词在社交平台 and 语言类娱乐节目中均扮演着重要角色。它们为人们的交流增添了趣味和幽默,同时也反映了当代社会对语言的创造性和创新性表达。

2.2 网络谐音词生成与分类研究

网络谐音词在生成和分类研究方面,许多专家都有不同的方法和角度。

赵燕朋从传播媒介、方言语言、社会文化、交际主体四个方面谈了网络谐音词产生的原因,并将新词语与旧词从语音、词义等角度进行了对比。他认为新词的出现是语言

发展的客观反映，是网络语言的创新，渐渐能被大众接受并成为现代汉语的新成员，但需要遵守社会道德规范和标准化 (Zhao, 2011:30)。孙翠翠在《从“杯具”的迅速流行看网络谐音词的发展趋势》认为：“网络谐音词的分类和研究每个学者们看法迥异，我们要采用一个最容易懂的方式” (Sun, 2011:3)。颜源从索绪尔语言学“能指”和“所指”的音译角度将谐音词分为“旧词指新意”和“新词替旧意”两类。他认为：“生成原因应从社会、经济、文化角度出发” (Yan, 2012:163)。侯玉玲把谐音词的生成归纳为三点：工具条件、语言内部条件、心理因素。按照来源把谐音词划分为无意识创作和有意识创作 (Hou, 2013:11)。陈世华建议通过学校和传媒规范谐音词，如有必要可以立法强行删除粗俗、无意义或消失的谐音词 (Chen, 2013:32)。程茹雪从拼音输入法、文化环境、使用者心里等三个角度对网络谐音词的生成进行了探讨。又从语音、词形、词义、语料分布角度对谐音词进行分类 (Cheng, 2015:64)。朱陈静认为按缩写读出字母发音时与原始词句既无音上的相近又无意上的重合，因此并不应看作是谐音词的有效分类 (Zhu, 2015:124-125)。周轩冰认为：“有一类谐音词是来自于拟声词，如‘hiahiahia’表示怪笑，混合类的案例也很新颖，例如 B4=before、+u=加油” (Zhou, 2020:6)。陈群秀把网络语言分为 14 类。其中数字代码谐音语、符号叠加、自创拼音，如 pp (屁屁)，动物名称借用、等等大部分为网络谐音词 (Chen, 2002:45-47)。

综上所述，网络谐音词在不同角度，不同层面的分类方式各有不同。本文以陈群秀的符号分类法为研究基础，通过扩展创新，完成图片谐音法的分类。

2.3 谐音词研究

在近些年的语言类节目中，主持人和嘉宾常运用“谐音词”和“谐音梗”制造幽默效果。他们通过将普通词汇进行谐音或语音转换，创造出新的搞笑词汇，增加节目的趣味性和娱乐性。

张伟在《谐音修辞手法在网络词语中的运用》中提出：“谐音词的生成因素之一是因为网络用语实际上是一种‘屏面’交流用语。当文字和词汇单调、泛味、吃力时，网民自发的用图形、符号来辅助文字交流，当符号读音同词汇读音相同或相近时，符号谐音就表达了谐音词的词意。如‘==’表示‘等等’，‘H2’是‘氢气’的化学式，在网络中表示‘亲启’的意思” (Zhang, 2011:147)。刘霄畅谈到：“《奇葩说》的正向效果是增添了语言的幽默感和贴切性，烘托了节目效果，网络用语与受众契合。但是负面效果中，谐音词缺乏普适性 (Liu, 2020: 29-30)。

Rungruang 的研究认为：“泰语和汉语的网络语言有很多相似之处：同音异义词或数字发音词的使用，情感的使用，旧词新义的使用，新词的创造，以及受肥皂剧、新闻或网络游戏影响的词汇的使用。但不管泰语还是汉语，网络语言都很流行并受到年轻人欢迎，因为可以节省打字时间，并通过网络语言通过面部表情和情感表达自己的感受”

(Rungruang, 2012:36)。

Chaikiattitham.R 谈到：“泰语同音异义词来源于英语外来词，可分为自适应同音异义词和非自适应同音异义词两大类。因此，一些英语外来词在泰语中被用作同音异义词，以方便他们根据泰语系统使用” (Chaikiattitham.R , 2018:200)。

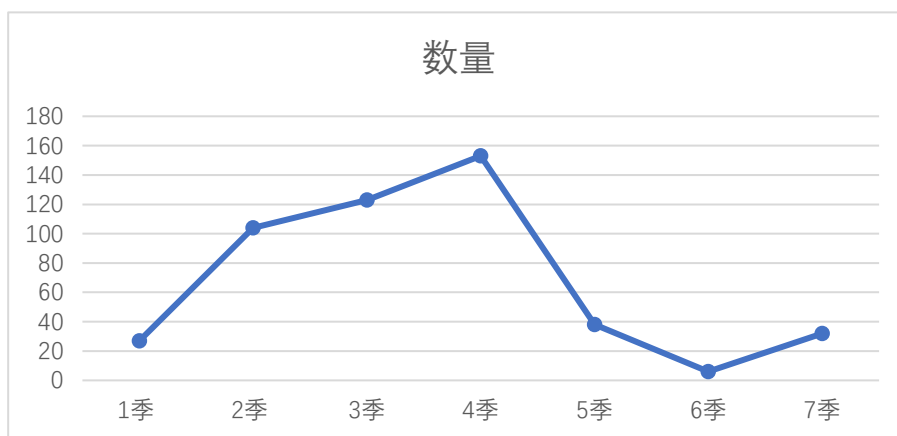
总体看来，网络谐音词研究在网络语言研究中的关注度呈现出逐渐下降的趋势。这一领域的发展历程可谓跌宕起伏，经历了从崛起到迅速衰退，再到如今的平衡状态。尽管网络谐音词生成机制、分类标准、发展策略的深入研究面临难度，但随着网络语言类节目、新媒体的兴起以及短视频的盛行，网络谐音词和谐音梗的研究可能迎来新一轮研究热潮。尽管国际上并无谐音词的概念，但在拟音词、近义词等方面，存在与谐音词相似的现象。在当今迅速发展的网络语言环境中，创新词、谐音词、缩略语等层出不穷，呈现出多语化的趋势。

3 研究结果

3.1 《奇葩说》中谐音词的统计与分布

本文共统计《奇葩说》1—7季，谐音词 483 个。累计观看《奇葩说》时长约为 400 个小时，基本穷尽了目前节目中的所有谐音词。

根据数据统计，《奇葩说》第一季谐音词数量为 27 个，第二季谐音词数量为 104 个，第三季谐音词数量为 123 个，第四季谐音词数量为 153 个，第五季谐音词数量为 38 个，第六季谐音词数量为 6 个，第七季谐音词数量为 32 个。

(表 3.1 《奇葩说》1-7 季谐音词数量分布图，作者自制，2023. 10. 1)

经由表 3.1 的数据分析，我们可以观察到在《奇葩说》节目中谐音词的分布情况。就数量而言，自第 1 季之后，谐音词的使用逐渐增多，第 2 季和第 3 季相对稳定，第 4 季达到了高峰。然而，到了第 5 季，谐音词的数量急剧下降，第 6 季更是降至最低点。随后，第 7 季又呈现出一定的回升。

这一现象的产生可以归因于两个主要方面。首先，长期大量使用谐音词虽然能够带来幽默风趣，但也容易使观众产生审美疲劳，因此第 5 季开始谐音词的使用量出现明显下降。其次，第 5 季后，节目更换了导演，不同导演带来了不同的节目风格和制作倾向，这也直接影响了谐音词的运用。第 7 季中谐音词数量的回升与广告宣传的创收有直接关系。

3.2 《奇葩说》中谐音词的成因

一些嘉宾在辩论过程中可能由于紧张或语速过快，频繁出现方言、口误、港台腔甚至外语插入现象。这可能导致脱离字幕和动画解释的情况下，观众可能会对辩论内容产生误解，甚至无法完全理解其中的含义。综合考虑上述因素，我们可以将《奇葩说》中谐音词大量出现的原因总结为以下两点。

(1) 无意识因素

是指辩手、主持人或嘉宾在即兴表达中出现的口误，被制作方用于创造谐音词和制造幽默调侃。例如，《奇葩说》中的一些辩手在辩论中因急于发言而产生口误，为制作方提供了创造谐音词的机会，成为观众笑点。

(2) 有意识因素

A. 汉语具有三个主要词汇特点：汉语的语素以单音节为基本形式，大部分词汇为双音节，构词方式灵活丰富，促使网络谐音词的形成。

B. 网络时代推动拼音输入法和谐音词的兴起，反映时代文化演变对语言的影响。谐音词是一种时尚表达方式，符合人们“趋利避害”的认同。

C. 《奇葩说》中谐音词来源于选手和嘉宾的职业身份和地域因素，包括方言、外来语和朝鲜语，成为谐音词的重要因素。

D. 节目巧妙运用谐音词，满足观众对新奇刺激的心理需求，展示语言创意和幽默，使节目更富有生动性和趣味性。

E. 广告创收方面，《奇葩说》采用独特的广告播放方式和幽默搞笑的谐音广告语，突出广告创收的重要性，避免了呆板乏味的广告植入。

3.3 《奇葩说》中谐音词的分类

笔者按照《奇葩说》中的谐音词生成原因进行以下分类：1. 普通话谐音词；2. 方言谐音词；3. 外来语谐音词（传统外来语谐音词和反向使用外来语谐音词）；4. 规避类谐音词；5. 缩略类谐音词；6. 图像谐音词；7. 口误谐音词。

(1) 普通话谐音词

汉字同音词众多，汉语拼音规律导致音同或音近字词增多，促成谐音词产生。在网络键盘输入中，网络交流偏向快捷，可能导致用户选错词汇。然而，这些错误词汇被广泛接受，成为最常见的谐音词。谐音词利用汉字发音相同或相近，保持原词意，通过替

换或变换字以达到幽默效果。笔者将选取案例进行详细分析。

例（1）辩手大王（女）辩论道：“蠢人的世界，轻松愉快又简单。他就像个黑洞一样，他充满魔力，他要把你给吸进来，哪怕你紧，他也吸的进来。”（此时，屏幕飘过“小污婆”字样）（2016年3月5号，第3季2期16分03秒处）

在例（1）中，“小污婆”是“小巫婆”的谐音，源于该期节目前半部分涉及低俗话题，包括讨论洗手间后如何擦屁股的问题。主持人高晓松因为屁股紧张而引发低俗笑话，成为辩论的话题。后期的字幕使用“小污婆”标签，既形容她思想低俗肮脏，又委婉地提示其语言粗俗，实现了一语双关的效果。

（2）方言类谐音词

方言类谐音词是指不同的字、词在方言中的读音相同或者相近而进行替换 从而形成谐音词。《奇葩说》中嘉宾、选手来自祖国各地，既包含大陆各省选手，也包含港澳台地区选手。因此，方言类谐音音无法避免，且数量众多。

例（2）马东让辩手陈咏开介绍他和另一个马来西亚辩手颜如晶的情况。

陈咏开：我和她就是打过辩论赛，有赢有输。

蔡康永：那你们可以做“盆友”啊！（2015年7月10日，第2季5期10分10秒处）

例（2）“盆友”即“朋友”的谐音，主持人蔡康永是台湾综艺节目主持人，受闽南语方言的影响，所以会有“盆友”的发音。近些年台湾综艺节目在内地盛行，也使得“台湾腔”在年轻的网友中流传开来，形成网络流行语，被大众所熟悉。

（3）外来语谐音词

在前人的研究中，仅就原词是外来语的中式音译谐音词进行了研究，随着节目的续更，出现了新的现象，那就是节目中的普通话被翻译成英语单词，笔者认为这是外来语类谐音词的反向使用。但目前所有的外来语反向谐音词，都是转化为英语的，尚未发现转化为其他语种的谐音词。

例（3）蔡康永、马东、金星三人组合简称“KJM”，嘉宾金星解释道：“我们为什么要叫做KJM对吧，我们韩文叫做‘卡机嘛’。就是别走，留你的意思。”（2015年7月10日，第2季5期5分06秒处）

例（4）屏幕弹出“谈 cell phone 声”等于“谈笑风生”，里面的“cell”谐音“笑”，整个谐音词形容主持人嘉宾们的开场状态。（2017年5月19日，第4季15期4分34秒处）

笔者还发现，在《奇葩说》中的这些外来语的反向使用，大多都是“四字成语”，例如：“滴水 blow”（滴水不漏）、“more 明奇妙”（莫名其妙）、“不 year 同”（不约而同）、“乐 book 支”（乐不可支）、“蠢蠢欲 know”（蠢蠢欲动）、“bee 之不及”（避之不及）等

等。这些谐音词是否对学习汉语的外国人，对学习成语有一些帮助，希望后面有学者进行详细的探究。

(4) 规避类谐音词

为规避脏话，避免反复引用相同案例，《奇葩说》采用“懵 B、懵 BEE、懵 X、装 13”等代替，符合中国文化的面子观念。在确保合规播出的前提下，适度规避对广泛受众的公开播放节目至关重要。在传统媒体中，避免不雅言辞是必要的；而在网络自制节目中，谐音词的运用既保障了表达自由，又考虑了播放量和传播效果的完整性。这一方法在问题处理上表现巧妙，值得其他节目学习借鉴。

(5) 缩略类谐音词

为了提升交流效率，人们在《奇葩说》中广泛使用简洁且有趣的表达方式，其中包括缩略词，这些缩略词往往能表达特定的含义。节目中出现了 22 个这样的缩略类谐音词，例如“酱”代替“这样”，“表”代替“不要”，“宣”代替“喜欢”，这些词语赋予了新的含义。特别的是，有些词语甚至使用了嘉宾的名字进行缩略，如“冬泳”代表马东和蔡康永两位主持人，“蜂蜜”代表薛少峰和杨幂，“告松”代表高晓松，这些都反映了《奇葩说》的独特风格，也揭示了现代人追求简洁的心理。

(6) 口误类谐音词

在辩论中，口误是最常见的，特别是在限时辩论中，语速高，发音不完整或者吞音、口误是在所难免的。这些口误被制作方用于制造谐音词并进行幽默调侃辩手，娱乐观众，达到挽回面子的效果，维护了辩手因自身失误而带来的尴尬。

(7) 图像类谐音词

在《奇葩说》中，使用幽默搞笑的图像替代谐音词，丰富了谐音表达的方式，被定义为图像谐音。这一现象值得关注，因为过去的研究较少涉及图像类型的谐音词，突显了谐音词的时代发展。为了深入理解图像谐音词的幽默内涵，笔者通过具体举例进行了解释。

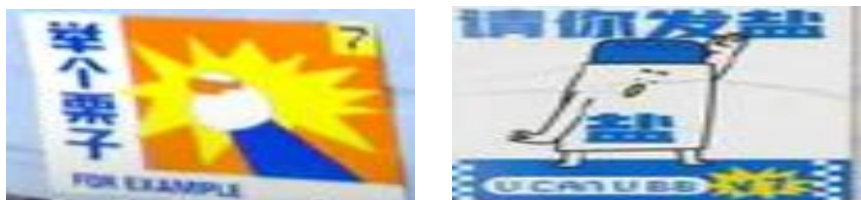

图 1, 来源:《奇葩说》第七季, 广告语)

例 (5) 以“举栗子”谐音“举例子”为基础，通过生动画面展示一只手托举板栗，巧妙符合《奇葩说》辩论现场的竞争气氛。这一幽默创意不仅象征辩手们积极的辩论态度，还为观众展现了制作团队的幽默，进一步营造了欢快氛围。由于“栗子”是超市中常见的食物，与本季的超市主题高度符合，使图片谐音实现一举三得，充分发挥了其作用。

例(6) 图像“请你发盐”，巧妙谐音自“请你发言”，完美契合辩论节目的特色。这幅画面不仅在幽默中体现了对辩论的引导，也植入了促销元素，巧妙达到了广告宣传的效果，为节目注入新鲜感，观众也感受到了别开生面的创意。这两个图像的运用充分展现了图像谐音词的独特魅力，丰富了节目表现形式，令人耳目一新。

3.4 《奇葩说》中谐音词的功能

随着网络流行语中谐音词的广泛普及，我们需要认真思考这一现象所蕴含的价值。我们应考虑谐音词在交流中的影响和贡献，以及其是否满足网络表达的需求，并逐渐融入日常语言交流。因此，在讨论这些问题时，首要解决的是谐音词在网络中的功能。综合以上讨论，可将网络谐音词在《奇葩说》中的功能概括为三个方面：幽默讽刺功能、避免尴尬功能、广告宣传功能。

(1) 幽默讽刺

谐音词通常被用于制造幽默效果，通过将原本无关或明显不同的词语替换为语音相近的谐音词，创造出词义上的不协调，从而产生出人意料的效果，引发观众笑声。这种不协调性是幽默的基础，也是谐音词在节目中取得幽默效果的重要因素。此外，谐音词还被用于讽刺和批判特定的社会现象、个人行为或价值观。通过替换相关词语为谐音词，暗讽、嘲笑或揭示一些负面或荒谬之处，达到讽刺的效果。这种讽刺往往具有一定的警示意义，促使人们进行反思和深入思考。

例(7) 辩手范湉湉：“世界末日，停水停电了……真是人生自古谁无‘屎’（屎的图像）啊！”。（2015年7月10日 第2季5期23分09秒处）

例(8) 辩手樊野肌肉猛男，在自我介绍时，被马东问到：“你能抬一下胳膊，看一下你的纹胸（文胸）吗？”樊野：“我的纹胸（文胸）？我没有穿今天”。（2015年7月11日 第2季6期6分37秒处）

马东说的“纹胸”是指辩手樊野在身体胸部一侧有纹身，而樊野误会了他的意思，以为是在调侃自己，说今天没有穿文胸。这样的谐音词在《奇葩说》中起到了活跃气氛，使紧张的辩论气氛得到缓解，让观众也能缓解紧张的情绪。

例(9) 在《奇葩说》第2季12期20分02秒处，字幕君讽刺摄像老师，总是给辩手樊野镜头，字幕弹出“射象老师是有多喜欢樊野啊”。“摄像”谐音“射象”，表明后期制作团队对摄像老师的做法有些许的不满，然后用谐音来表达自己的想法。

在《奇葩说》中，谐音词被巧妙利用，创造了词义上的不协调和出奇不意的新奇感，达到了幽默效果。这种幽默方式备受观众喜爱，为节目增添了娱乐性和吸引力。其次，在辩论中，经常会出现一些评价性字幕，表达对辩手观点不认同甚至不满的情绪，从而呈现出讽刺的效果。

(2) 避免尴尬

谐音词,作为一种具有音义相似但意义截然不同的词语,不仅可以为言语增色添趣,也能在尴尬场合下起到挽回面子的巧妙作用。在《奇葩说》中,谐音词常被运用于聪明机智的表达,化解尴尬局面,为言语交流增添幽默和趣味。

例(10)《奇葩说》第3季2期的辩题是“跟蠢人交朋友,你洒不洒傻?”

“洒不洒”是“是不是”的谐音,因为考虑到这是一个问句,中国人出于避免出言不逊,会用“洒不洒”转换生硬的提问,缓解对方的尴尬,从而达到问话的目的。

例(11)马东口播广告,“谷粒多”燕麦牛奶:“很多朋友,反映,为什么我们面前的‘谷粒多’燕麦牛奶这么大盒,而在超市买的那么小?我说因为‘谷粒多’燕麦牛奶非常心机,他们为了占我们更多画面,他们专门做了三个大盒,摆在我这。”(屏幕出现“小婊砸”字样)(2016年3月5日第3季2期3分42秒处)“小婊砸”是“小婊子”的谐音,这个词本意用来形容作风不太检点的女性,在节目中,暗喻牛奶厂商颇有心机。

在尴尬情境下,谐音词可以充当一种社交技巧,减轻尴尬气氛,缓解现场的紧张感。它们能够创造一种友好的、互动性强的氛围,帮助改变对话的走向,避免冒犯或尴尬的话题,使沟通更加顺畅。

(3) 广告宣传

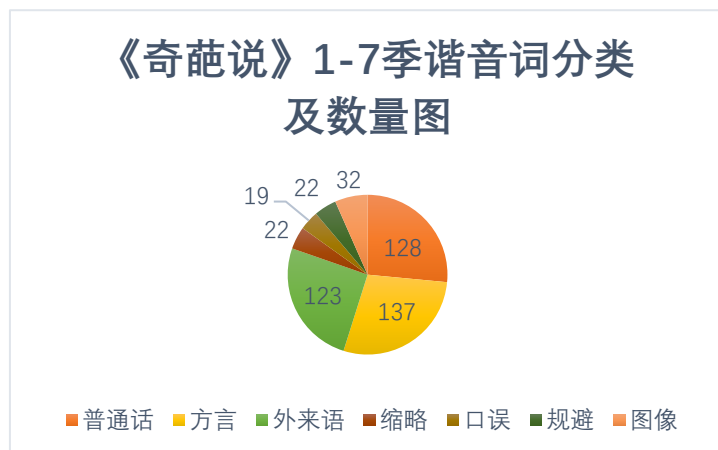
《奇葩说》第7季以谐音词广告为特色,可谓是运用得淋漓尽致。在传统的广告播出方式中,谐音词广告并非新鲜事物,但第7季中却赋予了谐音词广告全新的活力。舞台布景独具匠心,创意无限,将观众带入了“惊为天人,笑不可挡”的奇妙世界。先导片更是充斥着满屏的谐音词广告,让人“笑果百出,喜感无限”。

蔬菜类谐音词包括“茄茄撕语”(窃窃私语)、“葱未失手”(从未失手)、“有胜蒜”(有胜算),水果类则有“蕉头接耳”(交头接耳)、“好柿发生”(好事发生),肉类方面则有“以肉克刚”(以柔克刚)、“虾说大实话”(瞎说大实话)。这些创意妙趣横生的谐音词,通过幽默的形式,为观众展现了别开生面的奇葩世界。

4. 结论

4.1 谐音词数量分布

(1)《奇葩说》1-7季总计483个谐音词,其中方言谐音词137个,普通话谐音词128个,外来语谐音词123个,缩略谐音词22个,口误19个,规避谐音词22个,图片谐音词32个。此前的研究未曾对《奇葩说》1-7季进行过全季的谐音词分类,为继续研究谐音词现象提供了详实的数据支持。

(图 4.1 《奇葩说》1-7 季谐音词分类及数量图 2023 年 10 月 1 日 作者自制)

(2) 谐音词分类

在过去的谐音词研究中, 学者们通常通过谐音词的来源、理解类型、词形、语言等方面对其进行分类, 包括汉字谐音词、方言谐音词、数字谐音词、拟声谐音词、外来语谐音词、合成谐音词等。本文在此基础上进行了细致分类, 尤其对《奇葩说》中的谐音词进行了研究。

首先, 对外来语谐音词进行了更细致的分类, 包括传统外来语谐音词和反向使用外来语两个子类别, 以填补前人研究的空白。随着网络时代的演进, 网络谐音词也呈现出时代变迁的特点。

其次, 在搜集外来语谐音词的过程中, 发现了罕见的法语谐音词, 为前人研究的补充提供了例证。这表明网络谐音词正朝着全球化的方向发展, 未来可能涌现更多小语种谐音词。

(3) 创新分类

《奇葩说》引入了一种独特的谐音词形式, 即图像谐音词, 具有创新性。这种谐音词以生动的图画为表现方式, 摒弃了传统的文字形式, 赋予谐音词更加生动形象的内涵。这一创新让观众感受到前所未有的新鲜感和视觉冲击。以往的研究主要聚焦于符号谐音词, 对图像谐音词的讨论相对较少。因此, 本文在研究中引入了这一独特的图像谐音词, 不仅为谐音词研究提供了新的视角, 也为未来的研究提供了基础, 有助于更全面地理解和探讨谐音词的奥妙。

(4) 作用意义

谐音词是中国语言独特的元素, 向国际观众打开了解中国文化的窗户。首先, 它展现了中国人在语言游戏中的独特智慧和幽默感, 呈现了中国文化轻松、幽默、充满创意的一面, 向观众展示了对语言的独特运用和创意思维。其次, 谐音词常具多义性, 反映了中国文化中丰富的象形思维和创意的语言结构。透过解析谐音词, 引导观众了解中国

人在语句中赋予词语更多意义和象形特征，探索中国语言文化符号之间的独特联系。谐音词通常与文化、社会、历史背景相关，通过解释谐音词背后的文化内涵，向观众展示中国的传统习惯、社会风貌、历史故事等，深化对中国文化与社会现实联系的理解。最后，谐音词的制作追求音韵美和艺术表现力，不仅幽默，还注重美和艺术的重要性。解释谐音词的衍生过程和创意灵感，展现中国人在语言艺术方面的追求和创新，传递了中国语言之韵味无穷。通过这些思路，观众可以更深入地理解与感受中国语言和文化的独特魅力，加深对中国文化的认知和感知。这一语言现象在国际传播中扮演着重要角色，为中国文化赢得了更广泛的关注和理解。

4.2 讨论

程茹雪：“指出谐音词在汉字、普通话和汉语修辞学方面带来冲击，提出学校教育、社会调控、网民使用的解决策略”（Cheng, 2016:55）。外来语谐音词的分类缺乏对英语反向使用的关注，反映了语言的全球化趋势。不同学者提出道德引导、法律手段等解决网络谐音词问题的观点，笔者主张理性看待其幽默效果，强调不能强制消亡。研究发现谐音词已从符号演变为图像，图像谐音更富表达，融合色彩、情感和时代元素，适应时代发展。最后，谐音词需要理解上下文语境，观众需多次观看才能深入领悟。

4.3 展望

《奇葩说》、《吐槽大会》、《晓说》、《火星情报局》等成功的语言类文娱节目为未来研究提供了丰富素材和启示。学者可综合以上节目，深入研究语言类文娱节目的广泛生成因素，涵盖文化内涵、社会背景、心理学等多方面影响。通过更全面的视角，我们可以更好地理解谐音词在综艺节目中如此流行的原因，以及它对观众和文化的深远影响。此外，对于中国以外的地区，谐音词的研究相对较少，缺乏等同的“谐音词”概念。因此，引入这一概念对于来自其他国家的留学生来说，可以拓展语言学研究的国际视野，并有助于留学生更好地理解 and 掌握中文。

参考文献

- Brown, P. & Levinson, S. C. (1987). *Politeness: Some universals in language usage*. New York: Cambridge University Press.
- Chaikiattitham, R. (2018). The use of homophones from English loan words in Thai language. *Kasembundit Journal*, 19(1), 205–235.
- Chen, Q.X. (2002). Internet language and the modernization of Chinese (Part I). *Modern Chinese*, 11, 45-47. (in Chinese)
- Chen, S. H. (2013). Causes, influences, and countermeasures of homophonic words in internet

- Chinese. *China Publishing Journal*, (22), 30-33. (in Chinese)
- Cheng, R. X. (2015). An investigation into the generation mechanism and issues of homophonic words of Chinese characters on the internet. *Youth Writer*, (04), 64. (in Chinese)
- China Academy of Social Sciences. (Ed.). (2016). *Dictionary of Modern Chinese*. Beijing: Commercial Press.
- Coulson. S. (2000). *Semantic leaps: Frame-shifting and conceptual blending meaning construction*. Cambridge: CUP.
- Gao, X. (2015). *An analysis of the internet cultural characteristics of "Qi Pa Shuo"* [Unpublished master's thesis]. Shanxi Normal University. (in Chinese)
- Hou, Y. L. (2013). *The homophonic words of Chinese characters in network and the significance of the discourse right's construction*. [Unpublished master's thesis]. Ocean University of China. (in Chinese)
- Jiang, M. Y. (2015). The successful breakthrough of self-made online variety shows: A case study of iQiyi's "Qi Pa Shuo" (Weirdo Talk Show). *News World*, (05), 123-124. (in Chinese)
- Li, J.& Song, Y. N. (2004). An examination of face theory in Chinese culture. *Contemporary Rhetoric*, (02), 29-32. (in Chinese)
- Li, Z. Y. (2021). *The innovative research on the network variety show " Qi Pa Shuo "* [Unpublished master's thesis]. Harbin Normal University. (in Chinese)
- Liu, X. Y. (2020). An analysis of the use of Internet language in "Qi Pa Shuo". *New Media Research*, (04), 29-31+38. (in Chinese)
- Luo, Z. F.(1986). *A comprehensive Chinese dictionary*. Chinese Dictionary Publishing House. (in Chinese)
- Rungruang, J. (2012). A comparative study of Thai and Chinese Internet language. *Journal International Studies, Prince of Songkla University*, 2(2), 33–46.
- Sun, C. C. (2011). *Exploring the development trend of internet homophonic words through the rapid spread of "Beiju"* [Unpublished master's thesis]. Jilin University. (In Chinese)
- Sun, X. (2021). Exploring the development and impact of homophonic words in the Internet Age. *Sinogram Culture*, (16), 22-23. (in Chinese)
- Sun, X.J. (2018). *Discourse analysis of the online debating talk show "Qi Pa Shuo."* [Unpublished master's thesis]. Qufu Normal University. (in Chinese)
- Wang, R. D. (2004). *Chinese dialect rhetoric*. Shanghai: Xuelin Publishing House. (in Chinese)

- Wu, Y.W. (2021). A pragmatic analysis of impolite language in " Qi Pa Shuo." *Sinogram Culture*, (22), 22-23. (in Chinese)
- Yan, Y. (2012). A brief discussion on homophonic words of internet popular slang and their formation. *Youth Literator*, (20), 163-165. (in Chinese)
- Zhang, Q. (2017). Research on the debate network talk show "Let's Talk" program [Unpublished master's thesis]. Dalian University of Technology. (in Chinese)
- Zhang, W. (2011). The use of homophonic rhetorical devices in internet vocabulary. *Journal of Liaoning Academy of Governance*, (10), 146-148. (in Chinese)
- Zhao, Y. P. (2011). An examination of neologisms with homophonic Chinese characters in internet vocabulary. In Proceedings of the 7th National Conference on Language and Language Application (pp. 155-160). *China Association for Applied Linguistics*. (in Chinese)
- Zhao, Z. J. (2012). A review of face theory research. *Journal of Chongqing University (Social Science Edition)*, 18(05), 133. (in Chinese)
- Zhou, X. B. (2020). A brief analysis of the causes and characteristics of homophonic words in Internet language. *Sinogram Culture*, (04), 6-8. (in Chinese)
- Zhu, C. J. (2015). Classification and application research of homophonic words in Internet language. *Modern Chinese Language (Language Research Edition)*, (02), 124-126. (in Chinese)

Ideas for the Construction of Chinese-Thai e-Tandem Course with the Aim of Creating a Target Language Environment¹

Xinhui Lu²; Bei Lu³; Khumsat Teavakorn⁴

Nanjing Tech University Pujiang Institute, Nanjing 211222 P.R.China

E-mail: 111948@njpi.cn

(received 24 October 2023) (revised 21 December 2023)

(accepted 23 January 2024)

Abstract

The acquisition of a foreign language within a native linguistic context holds significant importance for non-native speakers. Presently, the Thai Language major at Nanjing Tech University Pujiang Institute confronts challenges, notably the scarcity of Thai language instructors and the limited duration of study programs in Thailand. These factors undermine the efficacy of learning within the target language environment. In response, the Thai Language major has initiated the integration of e-Tandem learning, a method that facilitates remote language learning with native speakers. This approach is designed to augment practical language practice within the native linguistic context and assist learners in enhancing their language proficiency. This article commences with an analysis of the e-Tandem learning method, highlighting its benefits and delineating its constraints. Subsequently, it proposes a framework for the construction of a Chinese + Thai e-Tandem course. The framework encompasses several key components, including the setting teaching objectives, the teaching and operation models, the articulation of teaching content and plans, and the methodologies for feedback and assessment. These elements collectively aim to optimize the learning experience and achieve a balanced and effective bilingual educational program.

Keywords: e-Tandem learning; target language environment; Course Construction

¹ This work was supported by Nanjing Tech University Pujiang Institute Teaching Reform project of 2022 (2022JG017Y)

² Lead Author, Assistant Professor at Nanjing Tech University Pujiang Institute

³ Second Author, Research assistant at Nanjing Tech University Pujiang Institute

⁴ Corresponding Author, Assistant Professor at Nanjing Tech University Pujiang Institute

I. Introduction

Enhancing proficiency in a foreign language is fundamentally interconnected with practice within an environment where the target language prevails. Such an immersive methodology markedly improves students' command of language skills, thereby augmenting fluency and communicative prowess. Participation in a variety of language practice activities in these settings enables learners to implement their theoretical knowledge in authentic scenarios, thereby refining their linguistic abilities and communicative competence. This enriched experience significantly deepens their comprehension of the culture inherent to the target language.

The crucial importance of a target language milieu in foreign language education is irrefutable. Immersion in such environments affords learners exposure to an extensive array of linguistic stimuli, encompassing both formal and informal speech, authentic language application, idiomatic expressions, and more. This exposure is pivotal for the development of students' oral fluency, writing proficiency, and intuitive understanding of the language. Moreover, the imperative to communicate in the target language prompts learners to actively engage in expression and comprehension, thus facilitating more efficacious and accelerated enhancement of language abilities and their application.

Furthermore, this pedagogical approach provides copious practical opportunities for employing the target language, consequently stimulating and maintaining learner engagement and motivation. Beyond the linguistic dimension, immersion in a target language context offers invaluable insights into the cultural fabric of the language, thus fostering a more profound understanding and appreciation of the culture, promoting cultural exchange, and enhancing cross-cultural communication skills.

Essentially, acquiring a foreign language in its native context is vital for effective language learning. It provides enriched language input, immersive learning experiences, motivational advantages, opportunities for practical application, and pathways to cultural integration. Collectively, these factors contribute substantially to a deeper mastery and practical application of the target language. to a more profound mastery and practical application of the

target language.

At Nanjing Tech University Pujiang Institute, the Thai Language major currently confronts challenges in providing sufficient target language practice opportunities, primarily due to the scarcity of Thai instructors and the limited duration of exchange programs in Thailand. To surmount these challenges and augment student interaction with native speakers, the NJPJI Thai major is pioneering the incorporation of Tandem Language Learning into its curriculum.

This innovative strategy entails a prospective collaboration with Thai sister institutions to develop a Chinese+Thai e-Tandem course. Conceived as an integral component of the curriculum, this course promises not only practical language instruction but also academic credits to incentivize student engagement. At the core of this initiative is the establishment of a Tandem Language Learning platform, utilizing web multimedia technologies and resources. This remote online bilingual communication platform is tailored to furnish a comprehensive and individualized native language setting for students.

The objective of this platform is to significantly enhance students' foreign language competencies by simulating a native language context. This virtual environment is designed to emulate the immersive experience of a target language milieu, enabling students to partake in real-time, culturally pertinent communication with native Thai speakers. Collectively, the e-Tandem course and platform constitute a strategic endeavor to bolster language learning at NJPJI, ensuring that students acquire essential skills and cultural knowledge imperative for proficiency in the Thai language.

II. Building Target Language Environment via e-Tandem Learning Method

In the establishment of a target language environment, student interaction with native speakers through daily dialogues and activities is pivotal for improving listening, speaking, and communicative competencies. Furthermore, language proficiency can be augmented by engaging with relevant literature and media, including books, magazines, newspapers, television programs, and films. Nonetheless, access to authentic learning experiences in such an environment may not always be available to students. In these instances,

e-tandem learning emerges as a practical and efficacious alternative.

The Tandem learning method or language exchange learning method was developed by the European Union in the 1980s to implement a diversified language policy and gradually applied in foreign language teaching systems. Tandem comes from German, referring to a tandem bicycle that two people ride together. Similar to two people cooperating to ride a bicycle, two foreign language learners with different native languages form pairs on a one-to-one basis. They take turns taking the lead and cooperate to learn each other's native language or understand the cultural background of their language partner. At the same time, they teach their own native language or cultural background to each other. It is a learner-centered foreign language learning method based on intercultural learning and partnership, emphasizing autonomy (Calvert, 1992; Brammerts, 1996). This learning method emphasizes cooperation and mutual assistance among students, allowing them to communicate, share knowledge, and deepen their understanding and mastery of the subject matter. Through learning exchanges with language exchange partners, motivation and interest in learning are increased, and learning effectiveness is improved. In a cooperative learning environment, students encourage and support each other, inspire each other's learning potential, correct each other's mistakes and misunderstandings. At the same time, the Tandem learning method can also cultivate students' cooperation and social skills. In the process of cooperative learning, students learn to listen and respect others' opinions, as well as express their own viewpoints and ideas. In addition, the Tandem learning method can break the traditional teacher-centered teaching model in education and make learning more flexible and personalized. Students can choose suitable learning partners based on their own needs and interests, and arrange their learning based on their learning progress and learning style.

The effectiveness of the Tandem learning method has been confirmed by numerous scholars and widely applied in the field of foreign language education. For example, Jin (2010), Li (2011), Lee (2011), and others have discussed the application of the Tandem learning method in teaching Chinese as a foreign language. Studies by Hiranaka et al. (2011), Seo (2011), Hwang (2013), Koh

(2018), and others have also demonstrated the effectiveness of the Tandem learning method in teaching languages such as Japanese, Russian, Vietnamese, and Hindi. In addition to the traditional Tandem learning method, research in the field of foreign language education on e-Tandem is ongoing and continuously deepening. e-Tandem, which refers to non-face-to-face communication through online means such as email and online chat, allows language learners with different mother tongues who cannot directly meet or are in different countries to overcome spatial constraints and learn each other's languages.

Foreign language teaching based on e-Tandem learning method breaks through the limitations of time and space and has shown that it can achieve effective learning results comparable to offline teaching. It affirms that this learning method has the potential to become a teaching and learning method for foreign languages, and to establish a system for autonomous language learning (Ha et al., 2017). Especially since the outbreak of the COVID-19 pandemic, in order to move away from teacher-centered online teaching models, it has become a focal point for researchers in the field of foreign language education to study how to actively engage students in language learning and promote active communication. For example, Lee (2021) proposed an online course based on the Tandem learning method and investigated the course operation, learning content, and learner satisfaction through flipped learning and online live lessons. In fact, as early as 2004, foreign scholars proposed the idea of incorporating e-Tandem learning into foreign language teaching, such as Cziko (2004) and others. These scholars have explored diverse foreign language learning models and operational examples based on the e-Tandem learning method, all of which can achieve the designated learning objectives and have received positive evaluations.

According to the summary of previous research, e-Tandem learning method is a way to create a native language environment and has outstanding advantages. Firstly, e-Tandem learning method can transcend geographical boundaries, allowing students to communicate with native speakers, expand their social circle, and are not limited by time and space. Secondly, e-Tandem learning method can provide students with a real language environment,

increase language practice opportunities. Students engage in collaborative learning with native speakers of the target language, gradually transforming theory into practice. Students use the target language to communicate with language partners, promote language output, and through communication and interaction with each other, they can also obtain more input of the target language. Thirdly, students can receive targeted feedback and timely correction from the other party. When students engage in dialogue and communication with language partners, they easily discover their own language problems and receive timely guidance. Native speakers of the target language can accurately point out students' problems in pronunciation, grammar, vocabulary, etc., and provide corresponding correction suggestions, which help improve the accuracy and fluency of language expression. Fourthly, e-Tandem learning method can increase the autonomy, interactivity, and fun of learning, and stimulate students' confidence. Learners can choose suitable learning materials and activities according to their learning needs and interests. Language partners can improve each other's language abilities through mutual correction and feedback, learn and share learning resources, and jointly complete language tasks, providing students with practical language environments and real contexts, making the learning process more lively and interesting, and stimulating self-confidence. Fifthly, Tandem learning can provide a platform for cross-cultural communication, allowing students to better understand the cultural background and customs of the target language. Through communication with language partners, students can understand the speaking style, accent characteristics, and everyday language of the target language. At the same time, they can also learn about the culture, historical background, and social life of the other country. This cross-cultural communication and understanding helps students broaden their horizons and enhance their understanding and respect for other cultures.

III. Limitations and Solutions of e-Tandem Learning Method

While the e-Tandem learning method offers significant advantages, it is not devoid of challenges and limitations. Notably, in this student-centered approach, which prioritizes autonomy and reciprocity and transcends geographical barriers to facilitate communication with native speakers, there

exist potential risks of confusion or misunderstandings that may not be effectively resolved in the mutual language assistance process. The absence of teacher intervention could negatively impact the efficacy of language learning activities, thereby diminishing the overall learning experience. Furthermore, the success of the e-Tandem method hinges on the cooperation and commitment of both students and native speakers; lack of motivation or involvement from either party can impede learning effectiveness. Additionally, the method's effectiveness largely depends on the pairing with suitable learning partners. In cases where the partner's proficiency level is lower, it may limit the learning outcomes, making this method less suitable for beginners or those with a weaker foundation. The method is more apt for learners with an intermediate level of language proficiency or higher. Another challenge arises from the reliance on the availability and cooperation of language partners, potentially leading to inconsistent pacing in learning progress (Lim, 2017).

In formulating a collaborative approach for the construction of Chinese + Thai e-Tandem courses with sister schools in Thailand, various strategies are devised to mitigate these limitations. These include specialized teaching guidance, broadening the pool of learning partners, setting clear learning objectives and plans, and integrating other teaching methods and resources to enhance learning effectiveness.

i. Specialized Teaching Guidance

Throughout the entirety of the e-Tandem learning activities, student autonomy is emphasized, with instructors fulfilling a pivotal role as guides and supervisors in the language learning process. Instructors are tasked with affording students substantial freedom to interact with their language partners, refraining from direct intervention. Concurrently, instructors are responsible for monitoring the communication process, meticulously documenting the proceedings to track students' learning progress and outcomes, thereby providing necessary support and guidance as required. While maintaining respect for students' independent learning endeavors, instructors should engage constructively in the cooperative learning activities, ensuring that students benefit from accurate and efficacious language instruction.

An essential function of the instructor is to provide exemplary language models, as they serve as a critical reference in students' language acquisition journey. The influence of these models on students' linguistic development is profound, encompassing grammar, pronunciation, and vocabulary. In the collaborative process, instructors should not only present correct language models but also guide students in the appropriate application of language. This entails instructing students on effective expression methods and aiding them in navigating linguistic challenges. Moreover, instructors play a crucial role in offering feedback and suggestions during the language cooperation phase. This involves overseeing student interactions, highlighting language inaccuracies, correcting pronunciation and grammatical errors, and facilitating overall linguistic improvement.

ii. Broadening the pool of learning partners

Establishment of grade-level study groups is advocated to facilitate the inclusion of students with lower proficiency levels in cooperative learning activities. This strategy entails providing foundational cooperative skills training to these students, supplemented by the involvement of more advanced peers as mentors. The mentorship provided by higher-level students is instrumental in addressing the challenges faced by their less experienced counterparts, thereby fostering effective language communication. Such an approach not only augments the engagement and initiative of lower-level students in collaborative language learning but also offers them valuable guidance and inspiration.

Simultaneously, this methodology presents an opportunity for higher-level students to reinforce their own learning outcomes. By assuming the role of mentors, these students are able to solidify their knowledge through the act of instruction and explanation. This reciprocal teaching-learning dynamic not only benefits the mentees in acquiring linguistic skills but also aids the mentors in deepening their understanding and mastery of the subject matter.

iii. Setting clear learning objectives and plans

Prior to the initiation of each Tandem cooperative learning session, it is imperative for teachers to establish explicit learning objectives and plans. The formulation of these objectives serves to enhance student motivation and

dedication towards their learning tasks. In comparison to an approach devoid of defined goals, this methodological framework aids learners in comprehensively understanding the outcomes they are expected to achieve and the tasks they are required to complete throughout the learning process.

Pre-emptive goal-setting and planning enable students to judiciously allocate their time and resources, thereby mitigating the risks of procrastination and minimizing distractions. Additionally, the establishment of detailed learning plans provides learners with a clear understanding of the requisite content, the allocated time for learning, and the methodologies to be employed, consequently rendering the educational process more systematic and efficient.

Furthermore, the clarity provided by specific learning goals and plans facilitates a more focused engagement with the necessary learning content, effectively reducing the impact of extraneous elements. This strategic approach also empowers learners to regularly evaluate their academic progression, adjust their learning strategies and methodologies as needed, and thereby enhance the overall efficacy of their educational experience.

iii. Integrating other teaching methods and resources

In alignment with predetermined learning objectives and plans, teachers may adopt the flipped classroom methodology during the preparatory phase of cooperative activities. This approach entails students engaging with pre-recorded instructional videos or reviewing teacher-prepared materials independently, thereby familiarizing themselves with the established learning goals and plans prior to the actual cooperative session. By shifting the burden of knowledge transfer to the preparatory stage, teachers can utilize the time during cooperative activities more effectively for practical application and deeper exploration of the subject matter.

During the cooperative activities, teachers can further facilitate learning by engaging in online Q&A sessions, soliciting student feedback, or encouraging the formation of discussion groups where students collaboratively address and resolve issues. This interactive and participatory approach not only enhances student engagement but also fosters critical thinking and problem-solving skills.

Furthermore, the exchange of educational resources with language partners, encompassing tutorials, practice exercises, vocabulary lists, literary

works, films, and music, can significantly enrich the learning experience. This resource sharing broadens the scope of learning materials accessible to students, offering a diverse range of tools to aid in their language acquisition and cultural understanding.

IV. Ideas for the Construction of Chinese+Thai e-Tandem Course

The concept of curriculum development encompasses a systematic methodology for determining the objectives, content, and pedagogical approaches of a course. This process is intricately tailored to the specificities of the subject matter, the requirements and aspirations of the student body, and the broader societal demands. It entails a series of meticulously orchestrated activities, including but not limited to course design, textbook selection, and teaching assessment, all under the expert guidance of teachers.

In the context of developing the Chinese + Thai e-Tandem course, a collaborative endeavor with a partner institution in Thailand is essential. This collaboration aims to establish a comprehensive framework for curriculum development activities. Central to this framework are the setting teaching objectives, the teaching and operation models, the articulation of teaching content and plans, and the methodologies for feedback and assessment. These components must be conscientiously designed and implemented, taking into account the pragmatic needs and educational objectives of both Chinese and Thai language majors. This collaborative approach ensures that the curriculum is not only academically rigorous but also culturally sensitive and responsive to the linguistic nuances of both languages.

i. Setting teaching objectives

The primary objective of this educational initiative is to enhance students' oral communication proficiency in both Chinese and Thai languages. It aims to develop their cross-cultural communication skills, equipping them with the necessary tools to effectively navigate and understand the cultural nuances and distinctions between China and Thailand. A key focus is to enable students to acquire and master essential vocabulary and sentence structures pertinent to everyday life and professional environments. This foundation is intended to

facilitate their ability to engage in fluid conversations and proficient professional communications.

Additionally, the program places emphasis on strengthening listening comprehension abilities, thereby allowing students to understand and process practical applications of the Chinese and Thai languages. An integral part of the curriculum is dedicated to developing reading skills, with the goal of enabling students to comprehend straightforward texts in both languages. Concurrently, there is a focus on cultivating writing skills, providing students with the capacity to participate in basic written exchanges in Chinese and Thai.

Another crucial aspect of the program is fostering independent learning competencies, empowering students to self-direct their studies and further expand their vocabulary and grammatical knowledge. The curriculum also seeks to enhance language application and communication skills through direct interaction with native speakers of Chinese and Thai. This real-time communication component is designed to not only improve linguistic abilities but also to ignite students' passion, enthusiasm, and motivation for language learning and cross-cultural exchange, thereby inspiring continued engagement with the Chinese and Thai languages.

ii. Teaching and operation models

The instructional approach for the Chinese + Thai e-Tandem Course is characterized as a self-directed and collaborative online language learning model. This model facilitates language communication and practice between students and native speakers of the target languages through a variety of online technologies, including email, instant messaging, voice, and video calls. The primary aim of this mode is to enhance students' linguistic competence in the target languages via reciprocal learning and support between partners.

The pedagogical design of the Chinese + Thai e-Tandem Course is inspired by the model used in the Korean Language and Literature program, as delineated by Koh (2017). This model centers on the provision of online collaborative courses utilizing the Tandem learning method, specifically tailored for the Korean and Hindi languages. Koh's implementation involved collaboration with Indian academic institutions and Indian students studying in Korea, with a marked emphasis on student autonomy. In this model, the role of

teachers is primarily to provide guidance, assistance, and support, while also focusing on summarization, review, and ensuring the availability of necessary equipment for the course.

Adapted to meet the unique requirements of Thai language learners, the Chinese + Thai e-Tandem course has expanded upon Koh's model. Figure 1 below illustrates the structured framework of the Chinese + Thai e-Tandem course teaching model, highlighting its key components and operational dynamics.

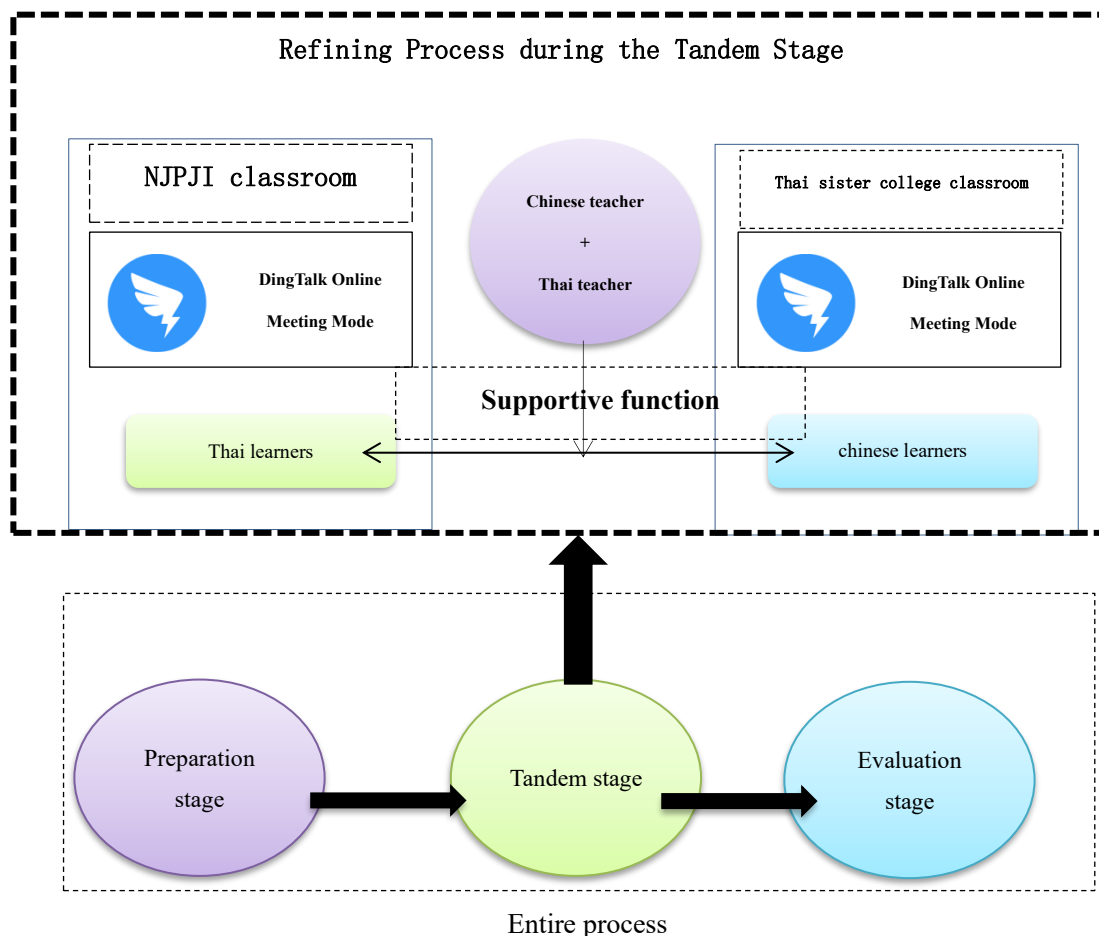

figure 1 Chinese + Thai e-Tandem Course Teaching and Operation Model

Figure (1) presents the teaching and operational model of Chinese-Thai e-Tandem course divided into three stages: preparation stage, led by teachers; Tandem stage, led by students with teacher's assistance; evaluation stage, led by teachers. Among them, the assistance stage is the core part, where Thai learners and Chinese learners participating in the course co-build a DingTalk assistance group and engage in remote assistance activities using DingTalk as a medium. Students from both sides take the lead in organizing activities, while Chinese

and Thai teachers observe the entire assistance activities and provide technical support. They may also offer occasional prompts and guidance in case of communication barriers.

In the preparation stage, both teachers need to clarify the objectives and learning focus of the assistance activities and discuss and determine the assistance themes together. Based on the theme, the two sides develop suitable learning resources for Chinese and Thai language learning, and share them in advance on the DingTalk assistance group for students to conduct independent learning in advance. Teachers address any doubts or supplement information during the students' preparation stage. Refer to example (1) for details.

Example (1) Sample Study Material for the Preparation Stage of Chinese-Thai e-Tandem Course

Tandem Topic

低头族社会

สังคมก้มหน้า

Key word

手机、社会现象、解决方式

โทรศัพท์มือถือ ปรากฏการณ์ทางสังคม วิธีแก้ปัญหา

Questions that require thought

低头族社会有什么危害?

你如何看待低头族?

如何摆脱低头族?

สังคมก้มหน้าส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างไร

นักศึกษามีความคิดเห็นอย่างไรกับกลุ่มคนที่ก้มหน้าดูมือถือ

ทำอย่างไรจึงจะแก้พฤติกรรมก้มหน้าดูมือถือได้

Learning resources

ผู้เล่าเรื่อง "สังคมก้มหน้า" ทำลายสัมพันธ์ในครอบครัวจริงหรือ (Online video)

สังคมก้มหน้า ทำให้คนเกิดพฤติกรรมอะไร: รู้เท่าทันสื่อ (Online video)

是什么造就了“低头族”? (Online article)

什么是“低头族”? “低头”有哪些危害? (Online article)

Common tasks

1. Both parties introduce the harm of the society of smartphone addicts in the target language.

- 2. Both parties express their own opinions on smartphone addicts in the target language.*
- 3. Both parties discuss ways to break free from smartphone addiction in the target language.*
- 4. Questions and responses are conducted based on the presentations, opinions, and discussions of the other party.*
- 5. Both parties practice writing in the target language about "smartphone addicts around me" and exchange corrections.*
- 6. Both parties agree on additional tasks.*

After both sides have made sufficient preparations, they can transition to the collaboration stage. The teachers on both sides can form groups in a one-on-one ratio based on student proficiency differences. Once the groups are formed, students from both sides can engage in language collaboration activities centered around a theme. The teachers on both sides take turns observing each student's collaboration process and keep records. Finally, there is the evaluation and feedback stage. After the lesson ends, teachers should try to point out students' problems and improvement directions as specifically and clearly as possible and provide specific suggestions and guidance to help students improve their language proficiency and learning effectiveness. However, the smooth implementation of this teaching model has some preconditions, including: (1) efficient internet connection: e-tandem courses mainly rely on online platforms for communication and learning, therefore, stable and efficient internet connection is required to ensure the smooth progress of the course; (2) language proficiency of both parties: e-tandem courses usually require language exchanges between two learners, so participants need to have a certain level of proficiency in the target language to facilitate effective dialogue and communication; (3) appropriate technical devices: participants in e-tandem courses need to have suitable technical devices such as computers, smartphones, or tablets to facilitate language exchange and learning on online platforms; (4) willingness to learn and self-discipline: e-tandem courses usually require learners to autonomously arrange learning time and content, so participants need to have the willingness to learn and self-discipline to actively participate in the course, complete learning tasks, and communicate with each other; (5)

communication and cooperation skills: since e-tandem courses involve language communication and learning between two learners, participants need to have good communication and cooperation skills to achieve mutual promotion of language learning; (6) language learning goals and plans: participants need to clarify their language learning goals and plans and negotiate and arrange with each other to effectively carry out language learning in e-tandem courses.

iii. Articulation of teaching content and plans

The curriculum of the Chinese + Thai e-Tandem course necessitates meticulous design to align with students' language proficiency, categorizing it into three distinct levels: beginner, intermediate, and advanced. A paramount aspect of this design process is the tailoring of teaching content to correspond with these varying proficiency levels. Such customization not only bolsters learning efficacy and fosters students' confidence but also facilitates the provision of personalized feedback and guidance, crucial for students' enhanced acquisition and mastery of Chinese and Thai.

Each student presents unique learning needs and proficiency levels. Consequently, calibrating teaching content to these specificities ensures that students engage with material that is appropriately challenging, thereby enabling a gradual and structured enhancement of their language skills. Conversely, content that is either excessively simplistic or overly complex can lead to student disengagement, manifesting as boredom or frustration, which in turn can detrimentally impact their interest and motivation in language learning.

In contrast, when teaching content is congruent with students' proficiency levels, it fosters a sense of achievement and self-confidence. This positive reinforcement serves as a catalyst for heightened learning motivation, encouraging active student participation. Tailoring teaching content to students' actual proficiency levels also empowers teachers to offer more effective, individualized feedback and assistance. When students encounter difficulties, teachers can provide pinpointed explanations and support, tailored to the learners' specific levels, thus facilitating overcoming of challenges and fostering progress.

The specific teaching content for the Chinese + Thai e-Tandem course, including the detailed breakdown of material for each proficiency level, is

delineated in Table 1

Table(1) Chinese + Thai e-Tandem course Teaching content and plans

levels	teaching content
beginner	1. Introduce myself: Learn how to introduce myself in Chinese and Thai, including basic information such as name, nationality, age, and occupation. 2. Everyday phrases: Learn commonly used greetings, farewells, expressions of gratitude, and apologies in daily life. 3. Numbers and time: Learn basic ways to express numbers and time, such as numbers 1-10 and how to talk about the time. 4. Common vocabulary: Learn some common vocabulary such as family members, colors, food, and animals. 5. Asking for directions and shopping: Learn how to ask for directions and guide others, as well as basic shopping phrases and ways for communication.
intermediate	1. Everyday Conversations: Improve everyday conversation skills and learn how to engage in simple communication and express opinions. 2. Travel Terminology: Learn essential vocabulary and phrases for traveling, such as booking hotels, buying tickets, ordering food, etc. 3. Restaurants and Menus: Understand Thai restaurant culture and language, and learn how to order food, ask about menu items, etc. 4. School and Work: Learn and discuss topics related to education systems, career planning, etc. 5. Movies and Music: Introduce interesting Thai movies and music, and learn related vocabulary and expressions.
advanced	1. Social Topics: Learn how to engage in complex social conversations, such as making friends, attending parties, and understanding social etiquette. 2. Cultural Differences: Explore the differences between Thai and Chinese cultures, and learn how to respect and understand each other's cultural beliefs. 3. Thai History and Traditions: Study Thai history and traditional culture, including knowledge about temples, festivals, and traditional attire.

levels	teaching content
	4. News and Current Affairs: Stay updated on news and current events in Thailand and China, and learn how to read and comment on relevant articles and reports. 5. Tourist Attractions: Discover famous tourist spots in Thailand and learn how to discuss topics related to visiting these attractions, including trip planning.

iiii. Methodologies for feedback and assessment

Feedback and assessment are crucial in providing learners with an accurate evaluation of their learning progress. Post-feedback, learners are enlightened about their areas of development, which fosters a sense of achievement and motivates continued learning. These processes are vital for learners to identify their weaknesses and improvement areas. Through comprehensive assessment, learners are able to set educational goals, formulate appropriate learning strategies, and develop customized learning plans.

For teachers, feedback and assessment are essential in understanding students' learning progression. Analyzing students' knowledge acquisition, skills, and preferences enables teachers to fine-tune their teaching methods. Feedback assists teachers in modifying their instructional approaches and materials to meet students' requirements more effectively.

Moreover, feedback and assessment help learners in clarifying their educational objectives and tracking their advancement. Regular assessments allow learners to check if they have achieved their set goals and to make necessary adjustments for improvement. The feedback and assessment methods for the Chinese and Thai e-Tandem course include oral feedback, written feedback, assessment tests, and learner self-assessment.

Oral Feedback: Engaging in oral feedback discussions at the end of each class provides a timely understanding of learners' progress and addresses their questions and uncertainties, planning for subsequent classes. This method allows for immediate corrections and adjustments based on learners' needs.

Written Feedback: Administered through emails, instant messaging tools, or online platforms, written feedback involves learners submitting assignments,

exercises, or questions for evaluation and written responses from teachers. This approach encourages learners to thoroughly think about and summarize their learning content, receiving targeted advice.

Assessment Tests: Conducting regular assessment tests evaluates learners' mastery and application of the Chinese and Thai languages. These can be implemented via online quizzes, exams, or other formats, helping teachers to gauge the overall learning situation of learners and providing guidance for future teaching.

Learner Self-Assessment: Learners are urged to self-evaluate and reflect on their learning process and outcomes. Methods like keeping learning journals, setting learning goals, and conducting self-assessments enable learners to recognize their progress and identify areas for improvement, motivating them to adjust their learning strategies accordingly.

Through these diverse feedback and assessment methods, teachers can quickly comprehend learners' educational situations and needs, making corresponding adjustments to teaching methods to enhance learning effectiveness. Simultaneously, learners are enabled to continuously improve their learning abilities and communication skills through engagement in feedback and assessment.

V. Conclusion

The establishment of an authentic target language environment plays a pivotal role in the efficacy of foreign language learning. True proficiency in the Thai language for learners at Nanjing Tech University Pujiang Institute (NJPJI) can be significantly advanced only within a genuine Thai linguistic context. While the NJPJI Thai major has implemented measures such as employing native Thai teachers and facilitating exchange programs with Thailand, constraints related to the limited number of instructors and the brief duration of study abroad programs have impeded comprehensive exposure to an authentic Thai language environment. Consequently, to augment the Thai language proficiency of students, the NJPJI Thai major has strategically endeavored to create a sustained target language environment over a four-year period.

One notable initiative towards achieving this goal is the introduction of the Tandem learning method. This methodology enables students to engage in linguistic exchanges with native Thai speakers, thereby practicing their language skills in an authentic environment. Tandem learning facilitates direct communication with Thai students, allowing for mutual correction of linguistic errors and enhancement of language expression capabilities. This educational approach not only multiplies the opportunities for students to utilize the language in real-life settings but also fosters cross-cultural exchanges and friendships.

Hence, this article aims to synthesize the benefits of Tandem learning while critically examining its limitations. It outlines the construction of a Chinese + Thai e-Tandem course, focusing on aspects such as the setting teaching objectives, the teaching and operation models, the articulation of teaching content and plans, and the methodologies for feedback and assessment. Moving forward, the NJPJI Thai major intends to continually refine and perfect the Chinese + Thai e-Tandem course, aspiring to establish it as a hallmark program of the institute's Thai Language major.

References

- Brammerts, H. (1996). Language learning in tandem using the Internet. In M. Warschauer (Ed.). *Telecollaboration in Foreign Language Learning*. Hawaii: University of Hawaii Press.
- Calver, M. (1992). Working in tandem: Pedding an old idea. *Language Learning Journal*, 6, 17-19.
- Cziko, G. A. (2004). Electronic tandem language learning (eTandem): A third approach to second language learning for the 21st century. *Calico Journal*, 22(1), 25-39.
- Ha,Su-Guen, Jin,Kwang-Ho, Lee,Hyo-Young & Lee,Gil-Hyun. (2017). Implementation of a self-directed Learning system based on mobile SNS-tandem for foreign language. *Multimedia-Assisted Language Learning*, 20(2), 114-139.
- Hiranaka,Yukari, Jung,Gi-Young & Na, Yoo-Jeong. (2011). Japanese-Korean tandem class practice and results. *Korea Journal of Japanese Education*, 21, 81-96.
- Hwang, Gwi-Yeon. (2013). An applicable method for a class by learning Vietnamese-Korean in Tandem. *Southeast Asia Journal*, 23(2), 97-120.

- Jin, Kwang-Ho. (2010). A study of Korean - Chinese language tandem. *China Study in Korea*, 36, 31-48.
- Koh, Taejin. (2018). Development of an e-tandem class for learning Hindi-Korean: A case study. *Journal of South Asian Studies*, 24(2), 1-28.
- Lee, Hyo-Houng. (2011). Chinese Education Using Tandem Learning Method - Focused on Case Studies. *Korea Journal of Chinese Linguistics*, 35, 523-544.
- Lee, So-Hyun. (2021). A case study of online class based on tandem learning methods: Focusing on flip learning and real-time video classes. *Chinese Studies*, 74, 239-257.
- Li, Ji Lian. (2011). A study about Chinese learner's tandem learning capability using tandem--on learner's characteristic factor. *China Study in Korea*, 39, 1-28.
- Lim, Yeon-Jung. (2017). Qualitative study on problems and development direction of activity-type Chinese language education using tandem learning method. *The Journal of Chinese Language and Literature*, 106, 145-167.
- Seo, Sang-Beom. (2011). A study on tandem learning of Korean and Russian languages. *Korea Journal of Russian Literature Research*, 36, 363-385.

